

**DELHI UNIVERSITY
LIBRARY**

D.U.P.- 178--5-2002 - 20,000 '

ARTS LIBRARY

04

DELHI UNIVERSITY LIBRARY SYSTEM

Cl. No. 041:225.25

FS-2

Ac. No. 94898

This book should be returned on or before the date last stamped below. An overdue charge of Re 1 will be charged for each day the book is kept overtime.

(Authority : E.C. Res. 200 dated 27th August 1996).

THE APADĀNA OF THE KHUDDAKA
NIKĀYA

Pali Text Society

THE APADĀNA

OF THE KHUDDAKA NIKĀYA

PART II.

EDITED BY

MARY E. LILLEY

London

PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY

BY

THE OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE, E.C.

AND AT

NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, AND BOMBAY

1927

PRINTED IN GREAT BRITAIN

FOREWORD

IN the Editorial Note prefixed to Part I an unfortunate error of omission occurs in the description of the MSS. used, and it is therefore necessary to make a restatement here concerning MSS. S¹ and G.

S¹ is a MS. in Sinhalese character which was copied for the late Professor Rhys Davids at Kalutara, Ceylon, in the summer of 1885, according to an inscription in his handwriting on the front page of the bound MS.

G. is a transcript made from a Burmese MS. by Professor Grünwedel for Professor E. Müller of Berne, and is not complete as to the Therī section. It ends with Bhaddā-Kuṇḍalakesā's legend, No. 21 of the Theris.

P. of the Therī-Apudāna refers to Paramatthadīpanī.

For the last fifty pages of the text only two MSS. were available—S¹ and S². But the whole of the Therī section has been collated with the Paramatthadīpanī extracts. Of these there are thirty in all—three of the numbers, viz. 5, 6, and 7, being duplicate. For it should be noted here that the Naḷamālī, No. 16 of Professor Müller's list, corresponds with Ekapiṇḍadāyikā, No. 6 of the present volume, and that the Naḷamālīkā, No. 5, which he equates with Dantīkā, No. 32 of the Therīgāthā, corresponds to our No. 16. Therefore, if we make the No. 16 of his list above mentioned No. 6, and the No. 5 above mentioned No. 16, we get the duplicates 5, 6, and 7.

Again, Piṇḍapātadāyikā, No. 6 of Müller's list, corresponds more closely with our Uppaladāyikā, No. 33, which latter may be merely a redaction of our own No. 6.

Further, the Uppalavannā extract of the Paramatthadīpanī differs very considerably from our Uppalavannā legend, which seems to be of a somewhat composite character. In common with the Mahā-Gotamī and Yasodharā legends it

has a number of gāthās dealing with *iddhi*, and these are introduced in all with a certain similarity. In structure the Uppalavaṇṇā of P. conforms more to type.

The Therī-Apadāna consists of four vaggas, each having the usual decade of legends. Of these Nos. 9 and 15 are duplicate. This leaves us with thirty-nine—in other words, with nine not included in the Paramatthadīpanī extracts. The names attached to four of these nine are well known to us—viz., Yasodharā, Sigāla-mātā, Abhirūpanandā, and Selā; while of the remaining five, one is called Udaḥadāyikā (No. 10), and four constitute a group of legends associated with the name of Yasodharā, and inferior both in interest and in Pāli. Indeed, it has been impossible, without the aid of a Commentary or of further MSS., to leave the last few sheets in any kind of satisfactory shape.

It is somewhat curious to find Yasodharā, Kisā-Gotamī, and a few other Therīs styled *āyasmā*, and on p. 592 *āyumuṇi*.

With regard to the Thera-Apadāna, all the MSS. at my disposal consist of fifty-five vaggas, but the Commentary I have used supplies commentarial matter on fifty-six vaggas, and includes in the extra vagga the names of eleven Theras not dealt with in our text. These are: (1) Yasa, (2) Nadi-Kassapa, (3) Gayā-Kassapa, (4) Kimila, (5) Vajjiputta, (6) Uttara, (7) Aparā-Uttara, (8) Bhaddaji, (9) Sivika, (10) Upavāna, (11) Raṭṭhapāla.

Throughout the work the limited number of MSS. was felt to be a great handicap, and the fact that the whole of Part I. was done entirely without the aid of the new Pāli Dictionary added considerably to the difficulties experienced.

Moreover, owing to the fact that I have been remote from libraries, I have, unfortunately, been unable to avail myself sufficiently of the very important help of Buddhist legendary literature with which Apadāna is so closely allied both in matter and in language.

And likewise it has not been possible to refer to the Burmese edition of the Apadāna in the British Museum, which might have been helpful in the matter of deficient readings. However, owing to the exceeding kindness and courtesy of Dr.

Barnett, who, in the midst of heavy official duties, on different occasions looked up readings for me in the Burmese edition, it would seem that the latter has its misreadings and its cruces too.

All things considered, therefore, the completion of this first European edition of Apadāna is accompanied by no feeling of satisfaction. Even in matters not affected by insufficient MSS. there is much that should have been sent to press in a more finished state, and I would fain hope that in this respect, at least, Part II is less at fault than the earlier volume. For example, such peculiar readings as *naṅgare* for *nagare*, *nāṅgaṇ* for *nāgaṇ*, etc., have been overlooked all too frequently in Part I.

Some pages of the second volume need special comment—pp. 358 and 359, consisting of strange lists of peoples and occupations. For the editing of these pages I am indebted almost entirely to Dr. Barnett, who turned the original chaos of the MSS. into an order which I could not have established. And I believe three readings in these pages were suggested by Dr. W. Stede, editor of the Pāli Dictionary.

A full and complete index to the whole work seemed to me essential, and together with a comprehensive review as Introduction would have helped to compensate for many defects; but the exigencies of time and of the P.T.S. required that another should undertake the work of making an abridged index.

It is perhaps necessary under these circumstances to say something about the method adopted with regard to difficult readings. As a rule I have preferred to leave such as they occurred, unless they admitted of a fairly obvious and simple solution—my only excuse for following such a course being experience gained from the text itself. Such a reading as *vīṭṭi me pāhunaṁ tāva* on p. 136, g. 2 and elsewhere is a case in point; also *ekaccaṇ vādayāma' ahaṇ*, p. 601, g. 1. This is no defence, however, of doubtful or what may prove to be incorrect readings, which must now await the labours of some future editor.

Two misreadings in Part I were brought to my notice

when the work was practically through the press by Dr. W. Stede, who pointed out to me that on p. 22, g. 107, and in similar passages throughout the text the reading should be *su-soññā* instead of *su-saññā*; and on p. 22, g. 109 and elsewhere the reading *gaṇanātho asankhayaḥ* is the well-established one. My original difficulty was that while some MSS. read *gaṇanātho asankhīyaṇ*, others read *gaṇanāto asankhayaṇ*.

Even if only in a superficial way, it may be worth while to indicate a few of the linguistic peculiarities of the Apadāna.

1. An aorist form, *ahīṃsu* and *ahaṃsu*, which occurred several times in the first volume, remained unsolved. It was not until the second part was nearing completion that I formed the conclusion that this form was a contracted *abha-vīṃsu*, and only then occurred to me the analogy with *pālur-bhavati* and its a. forms, *°ahīṃsu* and *°ahaṃsu*. It will be found on p. 144, g. 10; on p. 155, g. 8, where I have incorrectly read *pañcaviṣa te* as a *pis aller*; on p. 194, g. 5; and again on p. 412, g. 10. It is evident, therefore, that verb forms, which ordinarily are used only in conjunction with a prefix, are used in Apadāna as independent verbs, and so we find again, on p. 375, g. 9, the form *vijjh'*, which occurs as a rule only in compounds, used independently—*sabbasanūpatti-vijjh' ahaṇ* (i of *sampatti* shortened m.c.).

2. Another peculiar form quite frequently used is *upaṭṭhiṇ* (1st sing.) and *upaṭṭhanti* (3rd plural), contracted aor. forms of *upaṭṭhahati*. We find *upaṭṭhiṇ* used on pp. 139, 149, 181, 191, 242, etc., and *upaṭṭhanti* on p. 388, etc. We have another form of the same verb, *upaṭṭhaheṣiṇ*, on p. 149, g. 1. Less rare forms are *adaṇ*, *agaṇ*, and *akaṇ*, met with again and again.

3. Several instances occur of the use of the 3rd singular for 3rd plural, as *hoti* for *honti*, *hanti* for *hananti*, etc.

4. Again, we have *āhivā* and *āhatvā* as gerund of *ābharati* on pp. 145, 464, 488, 567, and elsewhere.

5. It is interesting to note the frequent use of *atīnāmesi* in the sense of *atimesi*, as e.g. on p. 251.

Perhaps, however, no other linguistic feature of Apadāna is more characteristic than the contraction of forms: coalescing

of syllables and complete cancellation of others, sometimes no doubt for the sake of metre, though not always so. It is common in the case of numerals, where we meet continually with such contractions as *eka-*, *panna-*, *attha-tālisa*, etc. Peculiar lisping forms, such as *tetiṣṣa* and *telṭiṅga* for *tetiṅṣa* may be noted here; and also an ins. fem. *calassohi* occurs.

Among a long list of rare noun-forms are *pānadhi*, *pāna* (*pāhana*), and *peccha* for *upāhana*; *nela* for *cola* on pp. 516 and 518; and also the frequent use of *raṇsa* for *raṇsi*, as on pp. 130, 229, 250, 518, etc. Duroiselle makes note of an instrumental form *raṇsena* on p. 48 of his Pāli Grammar.

On p. 284 the Thera's name (No. 355) should be *Pecchadāyaka*, and *peccha* should be read throughout for *sajjha*.

Examples of contracted adjectival forms are *unucchavaṇ*, p. 69, g. 33, and *ukkuṭi*, p. 129, g. 3.

Quite a considerable number of fruits and flowers remain unidentified, some of which are *ajela* and *umora* (also *avora* and *amodura*), p. 446; *tuvara*, p. 222; *virava*, p. 223; *avaṭa*, pp. 294, 346, 409, 445; *ululhi* or *utelhi*, pp. 16, 398, etc.; *nayita*, p. 16; *vinela* (also *minela*), pp. 203, 204.

On p. 284 *suputaka*, and on p. 456 *pūpapava* are doubtful readings; and on p. 294 the Thera's name (No. 378) should read *Avatāphaladāyaka*.

I should like to correct the reading *nilakkhinayanay* on p. 467, g. 25, which was substituted by me for the *lakkhinayanay* of the MSS., as I felt doubtful at the time about *nayanay*. The fact that the same gāthā occurs again on p. 605, g. 23, with the same reading, made me feel dissatisfied with the substituted reading. Dr. Barnett now writes me saying that in Sanskrit and Pāli "you might equally well use *nilaya* and *nilayana*. The verbal nouns may be simply roots, or roots with affix -na," as indeed we have frequently in the text such forms as *vinānana*, *vinodana* *gamana*, *labhana*, etc.

In this connection I might point out the interesting fact that S² styles *Khemā Rūpanaṇṇā* (*ṇā* is quite often used in Apadāna for *ṇu*.) And of this Dr. Barnett writes: "*Rūpana* is used in Sanskrit in the meaning of investigation, study, and

so *rūpaṇāṇā* must mean capable of religious meditation. . . . You must beware of supposing that *rūpaṇa* is identical in meaning with *rūpa*. *Rūpaṇa* is the verbal noun corresponding to the verb *rūpayati*."

In conclusion I would again repeat that, while this edition of *Apadāna* may, owing to its protracted period of gestation, bear kinship with *Sivali*, it certainly cannot claim anything of his maturity at birth. It is many years now since all the MSS. were placed in the keeping of the late Dr. Mabel Bode, who, after a long period of time, in turn transferred them to me in the virgin state in which she had received them, but with the understanding that she would supervise the final work. During the earlier stages of transliteration, and even of collation, Mrs. Bode, who was ever a good and kind friend to me, frequently inquired about progress, and she rendered valuable help in July, 1916, by collating certain *gāthās* with the Phayre MS. in the India Office Library, in order to satisfy me that the G. transcript was not made from that MS.

The *gāthās* thus collated by her begin on p. 25 with g. 146, and include those following, up to p. 27, g. 185. To me it was a disappointment and the denial of a great joy that I was not permitted to help further with the preparation of the text.

Once more I would fain express my deep gratitude to those scholars mentioned in Volume I, and to whom I feel I owe so much.

M. E. L.

Appended Note.—I have just read for the first time, while the proofs of the Foreword are in my hand, the review, of *Apadāna*, Part I, which appeared in the *J.R.A.S.* for April 1926, and regret that I had not seen it earlier. The review is certainly restrained, the reviewer, presumably, having in mind that an editor must ever be his or her own severest critic. It seems now probable that I may be able to publish elsewhere a complete Index and list of corrigenda.

CONTENTS

VAGGA XLI.	PAGE		PAGE
398. Tissamcetteyya -	339	421. Sattakadambapup-	
399. Punṇaka -	341	phiya -	382
400. Mettagū -	342	422. Korandapupphiya	383
401. Dhotaka -	343	423. Ghatamaṇḍadā-	
402. Upasīva -	345	yaka -	383
403. Nanda -	350	424. Ekadhammasava-	
404. Hemaka -	351	nīya -	384
405. Todeyya -	354	425. Sucintita -	385
406. Jatukannika -	357	426. Sovannakirūka-	
407. Udena -	362	niya -	388
		427. Sovannakattarika -	389
VAGGA XLII.		VAGGA XLIV.	
408. Bhaddāli -	365	428. Ekavibhāriya -	390
409. Ekachattiya -	367	429. Ekasaṅkhiya -	391
410. Tiṇasūlakachā-		430. Pāṭihirasaṅṇaka -	392
daniya -	370	431. Nānathavika -	392
411. Madhumāṇsadā-		432. Uccukaṇḍika -	393
yaka -	372	433. Kalambadāyaka -	393
412. Nāgapallavaka -	373	434. Ambāṭaka -	394
413. Ekadīpiya -	373	435. Harīṭakadāyaka -	394
414. Uccaṇḍapup-		436. Ambapiṇḍiya -	395
phiya -	374	437. Jambuphaliya -	395
415. Yāgudāyaka -	375		
416. Patthodanadāyaka	376		
417. Mañcadāyaka -	377		
VAGGA XLIII.		VAGGA XLV.	
418. Sakiṇṣammajjaka -	378	438. Vibhīṭakamiñjiya -	396
419. Ekadussadāyaka -	379	439. Kolaḍāyaka -	397
420. Ekāsanadāyaka -	381	440. Billāphaliya -	397
		441. Bhallaṭakadāyaka	398
		442. Uvulhipupphiya -	398

VAGGA LI.		PAGE
498. Tīṇikaṇikārapup- phiya - -	441	
499. Ekapattadāyaka -	441	
500. Kāsunūraphaladā- yaka - -	445	
501. Avataphaliya -	445	
502. Pārapphaliya -	445	
503. Mātulūṇṇaphala- dāyaka - -	446	
504. Ajelaphaladāyaka	446	
505. Amorapphaliya -	447	
506. Tālapphaliya -	447	
507. Nālīkeradāyaka -	447	
VAGGA LII.		
508. Kuroṇṇijjyaphala- dāyaka - -	448	
509. Kapuṭṭhaphaladā- yaka - -	449	
510. Kosumbapphaliya -	449	
511. Ketakapupphiya -	449	
512. Nāgapupphiya -	450	
513. Ajjunapupphiya -	450	
514. Kuṭṭajapupphiya -	451	
515. Uḥosunnūṇṇaka -	451	
516. Sabbapphaladāyaka	452	
517. Padumadhāriya -	453	
VAGGA LIII.		
518. Tīṇamutṭhidāyaka	454	
519. Pecchadāyaka -	455	
520. Saraṇāgamaniya -	455	
521. Abbhāñjanadāyaka	456	
522. Pūpapavadāyaka -	456	
523. Daṇḍadāyaka -	456	
524. Girinelaṇṇajaka -	457	
525. Bodhisammajjaka	457	
526. Āmaṇḍaphaladā- yaka - -	459	
527. Sugandha - -	459	
VAGGA LIV.		
528. Mahākaccāna -	463	
529. Vakkali - -	465	
530. Mahākappina -	468	
531. Dabbamalla -	471	
532. Kumārakassapa -	473	
533. Bāluya - -	475	
534. Mahākoṭṭhika -	479	
535. Uruvelakassapa -	481	
536. Rūḍha - -	484	
537. Mogharāja - -	486	
VAGGA LV.		
538. Lokuntakabhad- diya - -	489	
539. Kankha-Revata -	491	
540. Sīvuli - -	492	
541. Vaṅḡsa - -	495	
542. Nandaka - -	499	
543. Kāludāyi - -	500	
544. Abhaya - -	502	
545. Lomasakaṇḡiya -	504	
546. Vanavaccha - -	506	
547. Cūlasugandha -	508	
TIERĪ-APADĀNA.		
VAGGA I.		
1. Sūnedhā - -	512	
2. Mekhaladāyikā -	513	
3. Maṇḍapadāyikā -	514	

	PAGE		PAGE
443. Ambāṭakiya -	399	470. Ukkāsatika -	414
444. Sīhāsanika -	399	471. Sumanavijaniya -	415
445. Pādapiṭṭhiya -	400	472. Kummāsadāyaka -	415
446. Vedikāraka -	400	473. Kusatṭhakadāyaka -	416
447. Bodhighariya -	401	474. Giripunnāgiya -	416
		475. Vallikaraphala-	
		dāyaka -	416
		476. Pānadhidāyaka -	417
		477. Pulīnacāṅkamiya -	418
		VAGGA XLIX.	
VAGGA XLVI.		478. Paṇṣukūlasaṇṇika -	418
448. Jagatidāyaka -	402	479. Buddhasaṇṇika -	419
449. Morahatthiya -	403	480. Blissadāyaka -	420
450. Sīhāsanavijaniya -	403	481. Nāpatthavika -	421
451. Tīṇukkadhāriya -	404	482. Candamūliya -	423
452. Akkamanadāyaka -	404	483. Dhātupūjaka -	425
453. Vanakorāṇḍiya -	404	484. Puḍḍinuppādaka -	426
454. Ekachattiya -	405	485. Taraṇiya -	428
455. Jātipupphiya -	405	486. Dhammaruci -	429
456. Sattipañña -	406	487. Sālaṇḍapīya -	431
457. Gandhapūjaka -	406		
		VAGGA L.	
VAGGA XLVII.		488. Tīṇikīṅkhanipup-	
458. Sālakusumiya -	407	phiya -	433
459. Citapūjaka -	407	489. Paṇṣukūlapūjaka -	434
460. Citakanibbāpaka -	408	490. Korāṇḍapupphiya -	434
461. Setudāyaka -	408	491. Kiṇṣakapupphiya -	435
462. Sumanatālavan-		492. Upaddhadussadā-	
ṭiya -	408	yaka -	435
463. Avatāphaliya -	409	493. Ghatamaṇḍadā-	
464. Labujadāyaka -	409	yaka -	436
465. Pilakkhuphala-		494. Udakadāyaka -	437
dāyaka -	410	495. Puḍḍinathūpiya -	437
466. Sayampatibhāniya -	410	496. Nalakuṭikadāyaka -	440
467. Nimmittavyākara-		497. Piyālaphaladāyaka -	440
ṇiya -	411		
		VAGGA XLVIII.	
468. Naḷamāliya -	412		
469. Maṇipūjaka -	413		

VAGGA LI.		PAGE	
498. Tīṇikaṇīkārūpuphiya - -	441	525. Bodhisammajjaka	457
499. Ekaṇṇadāyaka -	444	526. Āmaṇḍaphaladāyaka - -	459
500. Kāsumāraphaladāyaka - -	445	527. Sugandha - -	459
501. Avataphaliya -	445		
502. Pārāphaliya -	445	VAGGA LIV.	
503. Mātulungaphaladāyaka - -	446	528. Mahākaccāna -	463
504. Ajelaphaladāyaka	446	529. Vakkali - -	465
505. Amoraṇḍaphaliya -	447	530. Mahākappina -	468
506. Tālaphaliya - -	447	531. Dabbamalla -	471
507. Nālīkeradāyaka -	447	532. Kumārakassapa -	473
		533. Bāhiya - -	475
		534. Mahākoṭṭhika -	479
		535. Uruvelakassapa -	481
		536. Rādha - -	484
		537. Mogharāja - -	486
		VAGGA LV.	
		538. Lakuntakabhaddiya - -	489
		539. Kaṇṭhīka-Rovata -	491
		540. Sīvali - -	492
		541. Vaṅḡsa - -	495
		542. Nandaka - -	499
		543. Kāludāyi - -	500
		544. Abhaya - -	502
		545. Lomasakaṇḡiya -	504
		546. Vanavaccha - -	506
		547. Cūlasugandha -	508
		THERI-APADĀNA.	
		VAGGA I.	
		1. Sumedhā - -	512
		2. Mekhaladāyikā -	513
		3. Maṇḍapadāyikā -	514

CORRIGENDA

- Page 15, g. 2, read uttānakūlā.*
Page 15, g. 5, read pāṭhīnā.
Page 15, g. 6, read kūlesu.
Page 16, g. 20, read pārevatā.
Page 16, g. 21, read diṇḍibhā.
Page 17, g. 27, read madhuke kāsuniāriyo, and cf. page 294.
Page 18, g. 50, read °nakhalomā.
Page 20, g. 70, read addasāsīṇ.
Page 21, g. 91, read °pakkhamā.
Page 22, g. 107, read su-soṇṇā.
Page 24, g. 142, read apucchi 'haṇ.
Page 25, g. 145, read °dukkhapanūdanāṇ.
Page 25, g. 155, read mayū 'dhigataṇ sokasallavinodanaṇ; and
adhigacche hi.
Page 26, g. 166, read appicchā.
Page 27, g. 185, read mandālakā.
- Four uncorrected Revise Sheets include pp. 129-192.*
- Page 131, g. 4, read aṭṭh' etc.*
Page 133, g. 4, phalikantaro seems better.
Pages 134, 135, read Sūcidāyaka; and in gg. 1 and 3 sūci°.
Page 135, g. 3, read ṇānena; and in g. 6 Buddhassa.
Page 136, g. 1, read tīṇi; and in g. 1 below seṭṭhaṇ; also in g. 2
read bahukā for pāhunā.
Page 141, g. 10, read aṭṭh' ahiṇsu te.
Page 145, read Bīlālidāyaka; and in gg. 4, 6, biḷāliṇ.
Page 145, g. 5, read tosayanto.
Page 146, read Bīlālidāyī in Uddānuṇ.
Page 148, g. 7, read hāsaṇ katvāna subbate; also in g. 7 below
sā vimhitā ahu; and in title Saranāgamaniya.
Page 149, g. 10, read Mahācundā and rathesabbhā; and in title
Ekāsaṇiya; and in g. 4 ābhujitvāna.
Page 151, g. 3, read bhavaṇ' upāgamiṇ; and in g. 1 below
āyusankhāraṇ.
Page 152, g. 4, read apāpuniṇ.
Page 154, g. 4, read sankharitvāna; and in Uddānaṇ gaṇitāyo.
Page 155, g. 8, read paṇo' ahiṇsu te.

Page 156, g. 7, read *ve sayituṇ*.

Page 157, g. 1, read *Suvannavayunnāṇ*.

Page 158, g. 5, read *avīcaggi*; and in g. 9, pada-*vikkaṃmā*.

Page 159, g. 11, read *thavivā*; and in g. 11 *Pathavidumubhi*.

Page 161, g. 6, read *paṇidhīhi*; and in g. 3 below *ūṇa-m-uttama*.

Page 165, g. 5, read *candaṇ' ādāya*; and in g. 8, *catudāse*.

Page 166, g. 3, read *mettāya upari satte*.

Page 167, g. 1, read *osadhī viya tārakā*; and in g. 3 *ūṇaṃhi*.

Page 168, g. 2, read *chaḷabhiññā*; and in g. 5 perhaps *pāṭigucchi* so and *aparājitaṇ*.

Page 170, read *gaṇitāyo* in *Uddānaṇ*.

Page 171, g. 2, read *akāsiṇ maham uttamaṇ*.

Page 172, g. 3, read *kañcanaveḷikaṇ*.

Page 173, g. 3, read *paṇidhīhi*.

Page 174, g. 4, read *ūṇavise*.

Page 175, g. 1, read *sa-uttarasamuccādo*; and in g. 1, below *°parikkhīṇaṇ*.

Page 177, g. 1, read *lad-āhu-niyantaṇ*; and in g. 3 below *ahūṇ*.

Page 179, read *Tinasūlaka*, name of the Thera.

Page 180, g. 1, read *Buddhaseṭṭhaṇ*; and in g. 1 below *paṭipṇṇhi*.

Page 182, g. 4, read *ahūṇ*.

Page 185, g. 1, read *nagara*.

Page 186, g. 2, read perhaps *samitaṇ*.

Page 187, g. 1, read *nisseṇi*.

Page 188, g. 2, read *°gaṇḍhamalyehi*.

Page 190, g. 4, read *aṭṭh' cte*.

Page 191, g. 3, read *Samotthātā*; and in g. 2 below *vittāta°*.

Page 192, read the Thera's name *Koṭṭumbhāriya*; and in g. 3 *koṭṭumbara°*.

Numerous errors in these four sheets, chiefly incorrectly hyphenated words which should have been printed as separate words, have been left to the charity of the reader.

Page 194, g. 5, read *aṭṭh' ahīṇsu te*.

Page 280, g. 8, read *āmodi kāmakāmi 'haṇ*.

Page 517, read name of Therī *Sattuppalamūlikā*; also p. 519 after *Itthiṇṇaṇ sudaṇ*.

Page 572, read title of No. 25 *Janapadakalyāṇi*, and elsewhere.

Page 578, read name of Therī *Bhaddā-Kāpilāṇi*, and elsewhere.

APADĀNA

XLI

[398. *Tissametteyya.*]

1. Pabbhāra kuṭaṇ¹ nissāya Sobhito nāma tāpasō
pavattaphalaṇ bhuñjitvā vasati pabbatantare.
2. Aggidārūma āharitvā ujjālesim ahaṇ tadā
uttamatthaṇ gavesanto brahmalokupattiyā.
3. Padanuttaro lokavidū āhutinaṇ paṭiggaha
mam uddharitukāmo so āgacchi² mama³ sant¹ ike.
4. Kiṇ karohi mahāpuññaṇ dehi me⁴ aggidārūka¹ j
aham aggiṇ paricare tato me⁴ suddhi hehiti.³
5. Subhaddako tvaṇ maṇṇa⁵ deva te tvaṇ pajānasi
tuvam aggim pari⁵ kara handa te aggidārūkaṇ.
6. Tato kaṭṭhaṇ⁵ ahetvāna aggim ujjālayi jino
na tattha kaṭṭhaṇ pajjhāyi: pāṭhiraṇ mahesino.
7. Na⁵ te⁴ aggi pajalati āhuti te na vijjati
niratthakaṇ v⁴taṇ tuyham aggiṇ paricarassu me.
8. Kidiso⁵ so mahāvira aggi tava pavuccati
mayham pi k⁴athayass' etam ubho paricarāmase.
9. Hetudhamma⁵ nirodhāya kilesājhāpanāya ca
issāmacchariyaṇ hitvā: tayo ete mam' āhuti.
10. Kidiso tvaṇ mahāvira⁵ katham gotto 'si mārisa
ācārapaṭipati te bālham kho mama ruccati.

¹ G. S¹ pabb¹ta^o.

² G. S² āgañchi.

³ G. hohiti; S³ hohiti.

⁴ G. S¹ te na

⁵ S³ kiṇdiso.

⁶ S¹ mahārāja.

11. Khattiyamhi kūle jāto abhiññāpāramiṇigato
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo
12. Yadi Buddho 'si sabbaññū¹ pabbhāṅkaro tamom
namassissāmi taṇ deva dukkhass' antukaro tuvatṭaṇ.
13. Pattharivāḍḍinaṇi cammaṇ² nisīdanam adās' ahaṇ
nisīda³ tattha sabbaññū upaṭṭhissām' ahaṇ ta vaṇ.
14. Nisīdi bhagavā tattha ajinamhi suvitthato
nimantayitvā sambuddhaṇ pabbatam agamās' ahaṇ.
15. Khāribhāraṇi ca pūretvā tindukaṇ phalam āhariṇ⁴
madhunā yojayitvāna phalaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
16. Mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
tattha cittaṇ pasādesiṇ pekkhanto lokanāyakaṇ.
17. Padumuttaro loka vidū āhutaṇaṇ paṭiggaho
mam' assame nisīditvā imā gāthā abhāsatha :
18. 'Yo me phalena tappesi pasanno sohi pāṇilhi
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha manna bhāsato:
19. Pañcavīsattikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
sahassakkhattuṇ rājā ca caḅkka vuttī bhavissati.
20. Tassa saṅkappam aññāya pubbakamunassamaṅgino
annaṇ pāṇaṇi ca vatthaṇi ca sayanaṇi ca mahārulūṇaṇ
21. Puññikaṇ . . . na saṇyuttā nibbattissanti tāvade
sadā paṇṇaṇaṇ bhavissati anūmayo.⁵
22. Upaṇṇaṇ mudito cāyaṇaṇ yattam atha mūṇṇaṇ
sabbaṇ jījati yaṇ yoniṇ dōṇaṇ sattaṇ bhavissati.
23. Ajjhiṇ tattha sukhito hutvā mannaṇaṇ pāragū
same āyako mantadharo tinnavedhaṇ bhavissati.'
24. Yaṇ ibuddham upagantvāna arahā so b
bāto sarāmi attānaṇ yato patto 'smi āhutaṇ
25. 'Hoge me ūnatā n' atthi phaladānass' ahaṇ phalaṇ.
Varadhammam anuppatto rāgadossē nūhanaṇ
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
27. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
28. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Tissametteyyo t^{ro} i. g. a-ti.
Tissametteyyattherassa apadānaṇ sattaṇ.

¹ S³ sampanno.² G. jīnacammaṇaṇ.³ All MSS. read nisīdi.⁴ G. ahari; S¹ āha⁵ S¹ anūsavo.

[399. *Punnaka.*]

- [illegible]

Itthaṇ sudam āyasmā Punṇako thero i. g. a-ti.

Punnakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. va so; S¹ ca so. ² S¹ pānādo. ³ S¹ S² °kesari; G. vālāvakesari.

⁴ S¹ abhigacchisu; S² abhiñujisu.

• G vitacohitan.

⁸ G. yadā hoti; S¹ yadā hotu; S² homi.

10 G. dibbamayo.

12 S² me nāmadhoyyaṇ

¹⁴ G. S¹ nāmadheyyan.

⁵ G. S¹ supupphay.

7 G. S¹ sappurisa.

⁹ S² agafich'.

¹¹ G. S¹ pavassati S² pavattati.

18 $S^1 S^2 \bar{v}attat\bar{i}$.

¹⁵ G. S¹ pakāṣati; S² paṇāyati.

[400. *Mettagū.*]

1. Himavantass' avidūre Asoko nāma pabbato
tatthāsi assamo mayhaṇ Vissakammena¹ māpito.
2. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruniko muni
nivāsaying pubbanhe piṇḍāya me upāgami.
3. Upāgataṇ mahāvīram Sumedhaṇ lokanāyakaṇ
paggayha subhakaṇ² pattaṇ sappitelam apūrayiṇ.
4. Datvān' ahaṇ Buddhaseṭṭhe Sumedhe lokanāyake
aṇjaliṇ paggaheṭvāna bhiyyo hāsaṇ³ janes' ahaṇ.
5. Iminā sappidānena cetanāpanidhihi ca
devabhūto manusso vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Vinipātaṇ vivajjetvā samsarāmi bhavābhavo
tattha cittaṇ paṇidhitvā⁴ labhāmi acalaṇ padaṇ.
7. Lābhā tuyhaṇ suladdhan te yaṇ mam addakkhi brāh-
maṇo
mama dassanam āgamma arahā tvaṇ bhavissasi.⁵
8. Vissaṭṭho hohi⁶; mā bhāyi adhigantvā⁷ mahāyasaṇ
mamaṇ hi sappiṇ datvāna parimokkhasi jātiyā.
9. Iminā sappidānena⁸ mettacittavātāya⁹ ca
aṭṭhārase kappasate devaloke ramissasi.¹⁰
10. Aṭṭhārase ca kkhattūṇ tvaṇ¹¹ devarājā bhavissasi¹²
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
11. Ekapaṇṇāsakkhattūṇ ca cakkavattī bhavissasi¹²
caturanto vijitāvi jambusaṇḍassa issaro.
12. Mahāsamuddo va 'kkhobho duddharo pathavī yathā
evameva ca te bhogā appameyyā bhavissare.
13. Saṭṭhikoṭi hiraṇṇassa datvāna¹³ pabbajij ahaṇ
kiṇ kulaṇ gavesanto Bāvarim¹⁴ upasaṅkamiṇ.

¹ G. S¹ Visukammena. ² G. S¹ sugataṇ. ³ S² bhāsaṇ.

⁴ S¹ paṇidhitvā; S² panibbatvā. ⁵ G. S¹ arahattaṇ bhavissati.

⁶ G. S² homi; S¹ hosi; cf. p. 381, g. 10. ⁷ G. S¹ abhigantvā.

⁸ G. and S¹ interpolate here °cetanāpanidhihi ca devabhūto manusso
vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ. Iminā sappidānena°.

⁹ G. 'gaṭāya.

¹⁰ G. S¹ ramissati.

¹¹ G. catukkhattūṇ.

¹² All MSS. bhavissati.

¹³ S² hitvāna.

¹⁴ S¹ Khāvariṇ.

3. Tidasehi yathā Indo manujehi¹ purakkhato
nisīdi tattha bhagavā asambhūto va kesari.
4. Nagare Haṅsavatīyā vasāmi brāhmaṇo ahaṇ
Chalaṅgo nāma nāmena evaṇ nāma ahaṇ muni.²
5. Aṭṭhārasaṇ sissasatā³ parivārenti maṇ tadā
tehi sissehi samito Gaṅgātīram upāgamiṇ.
6. Tatth' addasāsiṇ samaṇe nikkuhe⁴ dhotapāpake⁵
Bhāgīrasim taranto 'haṇ evaṇ cintesiṇ tāvaḍe:
7. Sāyapātaṇ tarantā 'me Buddhaputtā mahāyasā
vihetḥayanti⁶ attānaṇ tesāṇ attā vihaññati.
8. Sadevakassa lokassa Buddho aggaṇ pavuccati
n' atthi me dakkhiṇe kāraṇ⁷ gatimaggavisodhanaṇ.
9. Yannūna Buddhasetiṭṭhassa setuṇ Gaṅgāya kāraye⁸
kārapetvā imaṇ kammaṇ saṇsarāmi imaṇ bhavaṇ.
10. Satasahassaṇ datvāna setuṇ kārapayim ahaṇ
saddahanto kataṇ kāraṇ vipulam me bhavissati.
11. Kārapetvāna 'haṇ setum upesiṇ lokanāyakaṇ
sirasi añjaliṇ katvā imaṇ vacanam abraviṇ:
12. Satasahassassa v' ayam⁹ katvā¹⁰ kārapito mayā
tavattḥāya mahāsetuṇ paṭigaṇha mahāmune.
13. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
14. "Yo me setum akāresi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato:
15. Dālito pabbatato¹¹ vā rukkhato patito pi 'yaṇ
cuto pi lacchati tṭhānaṇ setudānass' idaṇ phalaṇ.
16. Virūḷhamūlasantānaṇ Nigroddham iva māluto
amittā na sahissanti¹² setudānass' idaṇ phalaṇ.
17. Nāssa corā sahissanti¹³ nātimaññati khattiyo¹³
sabbe atikkamm¹⁴ āmitte setudānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. Marujehi.

² S¹ mahāmuni; G. mayā muni.

³ G. atthārasa°.

⁴ G. nikkuso.

⁵ S² bhātāpāpake.

⁶ G. vihasayanti; S¹ pihosayanti.

⁷ G. karaṇ.

⁸ S² kārabbā.

⁹ G. cāyaṇ; S¹ vassaṇ.

¹⁰ G. gantvā.

¹¹ S² dārīto pabbatāto.

¹² G. S¹ pasahanti.

¹³ S¹ G. nātimaññanti khattiya.

¹⁴ S² tarissatā; S¹ tariyatā°; G. tarijhātā°; cf. p. 402, g. 3
(? taritabba).

18. Abbhokāsagataṃ santaṃ kaṭṭhinātapatāpitaṃ¹
puñña-kammaṇa saṃyuttaṃ na bhavissati vedanā.
 19. Devaloke manusse vā hatthiyānaṃ sunimmitaṃ
tassa saṅkappam aññāya nibbattissati tāvade.
 20. Sahass' assā² vā*tajavā* sindhavā sīghavāhanā
sāyaṇṇpātaṃ upessanti setudānass' idaṃ phalaṃ.
 21. Āgantvāna manussattaṃ sukhito 'yaṃ bhavissati
ihāpi manujass' *eva* hatthiyānaṃ bhavissati.
 22. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena *satthā loka* bhavissati.
 23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto.
Sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo."³
 24. Aho me sukataṃ kammaṃ jaladuttamanāmake⁴
tathā kāraṃ karitvāna patto 'haṃ āsavakkhayaṃ.
 25. Padhānaṃ pahittatto 'mhi upasanto nirūpadhi
nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
 26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 27. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
 28. Paṭisambhidā . . . pe . . . po . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Dhotako therō i. g. a-ti.
Dhotakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[402. *Upasāva.*]

1. Himavantass' avidūre Anoma nāma pabbato
assamo sukato mayhaṃ paṇṇasālā sumāpitā
2. Nadi ca sandate⁵ tathā supatitthā manoramā
anūpatitthe⁶ jāyanti padumuppalakā bahū.
3. Pāthina⁷ pāvusa macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapasañchannā nadikā sandate tadā.
4. Timirā pupphitā tathā asokā khuddamālākā⁸
punnāgā⁹ giripunnāgā¹⁰ sampavanti mam assamaṇ.

¹ G. °āvāsātāsitaṃ; S¹ °ācāpanāsmitaṃ.² G. °hayā.³ G. viharāmi anāsavo.⁴ G. jala-jutlara°; S¹ jala-juttama.⁵ G. sandati.⁶ S¹ anupaditthe.⁷ G. pāthina; S¹ pātibhā.⁸ G. duddamālākā; S¹ khuddakā°.⁹ S° punnāgā.¹⁰ S° °punnāgā.

19. Mandālakehi sañchannā¹ nānāgandhasameritā²
gabbhaṇ gaṇhanti padumā aññe pupphanti kesarī.
20. Opupphapattā tiṭṭhanti padumā-kaṇṇikā bahū
madhu bhisambhā³ savatī⁴ khiraṇ sappi⁵ muḷālibhi.⁶
21. Samantā tena gandhena nānāgandhasameritā
kumudā ambagandhī ca nayitā⁷ dissare bahū.
22. Jātassarassānukūlā⁸ ketakā pupphitā bahū
suphullā bandhujīvā ca setavārī sugandhikā.
23. Kumbhīlā surjsumārā ca gahakā tattha jāyare
uggāhakā ajagarā tattha jātassare bahū.
24. Pāṭhīnā pāvusā macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapaṣaṇchannā atho pappātakehi⁹ ca.
25. Pārevaṇā ravihaṇṣā kutthakā¹⁰ ca nadicarā
tiṭṭhā¹¹ cakkavākā ca pampakā jivajivakā
26. Kalandakā ukkusā ca senakā uddharā¹² bahū
koṭṭhakā sukkapota¹³ ca kulīrā camarā¹⁴ bahū.
27. Kāreriyo¹⁵ ca tilakā upajīvanti taṇ saraṇ
sīhā vyagghā ca dīpī ca acchakokataracchayo.
28. Vānarā kinnarā c' eva dissanti mama assame
tāni gandhāni ghāyanto bhakkhayanto phalān' ahaṇ.
29. Gandhodakaṇ pivanto ca nivasāmi mam' assame
enī migā varāhā ca pasadā khuddarūpakā
30. Aggikā jotikā c' eva vasanti mama assame
haṇṣā koṇḍā mayūrā ca sahitā pi¹⁶ ca kokilā.
31. Mañjarikā¹⁷ bahū tattha kosikā¹⁸ poṭṭhasisikā¹⁹
pisācā dānavā c' eva kumbhaṇḍā rakkhasā bahū.
32. Garulā pannagā c' eva vasanti mama assame
mahānubhāvā isayo santacittā samāhitā.

¹ S¹ sañchanno.

² S¹ °samerito.

³ S² madhug^o; S¹ madhubhisammā.

⁴ G. pavatī; S¹ samati.

⁵ G. S¹ khirasappi.

⁶ G. muḷābbhi.

⁷ S¹ nahitā; S² na sittā.

⁸ G. S² anukulaṇ.

⁹ G. passātakehi; S² sampātakehi; S¹ passavakehi.

¹⁰ G. kaṭṭhakā; S¹ kubbakā.

¹¹ S² viṭṭhā; S¹ tiṭṭhā.

¹² S¹ undharā.

¹³ S² suggopota.

¹⁴ G. vāparā; S¹ jāmarā; S² cakharā.

¹⁵ G. S¹ kādeniyo.

¹⁶ G. pahināpi; S¹ sahitā; S² sahinā.

¹⁷ G. mañjarikā; S¹ mañcarikā; S² majjarakā.

¹⁸ S¹ koṭṭikā.

¹⁹ G. S¹ poṭṭhā^o.

33. Kamaṇḍaludharā sabbe ajinuttaravāsino
te jaṭṭhārabharitā vasanti mama assame.
34. Yugamattañ ca pekkhantā nipakā santavuttino
lābhālābhena santuṭṭhā vasanti mama assame.
35. Vākaciraṇa dhunantā te poṭhentā ajinacammakaṇ
sabalehi upatthaddhā gacchanti ambare tadā.
36. Na te dakam¹ āharanti kaṭṭham vā aggidārukaṇ
ayam ca upasampanno² pāṭihirass'³ idaṇ phalaṇ.
37. Lohadoniṇ⁴ gahetvāna vanamajjhe vasanti te
kuñjara va mahānāgā⁵ asambhitā va kesari.
38. Aññe gacchanti Goyānam aññe Pubbavidehanaṇ⁶
aññe ca Uttarakuraṇ sakaṇ balam apassitā.⁷
39. Tato piṇḍam āharitvā paribhuñjanti ekato
sabbesaṇ pakkamantānam uggatejana-tāḍinaṇ
40. Ajinacammāsaddena vanaṇ sadd' āyate tadā⁸
edisā te mahāvīra sissā uggatapā mama.
41. Parivuto ahaṇ tehi vasami mama assame
tositā sakakammena vinītāpi samāgatā.
42. Ārādhayaṇsu mam ete sakakammābhilābhino⁹
sīlavantā ca nipakā appamaññāsu kovidā.
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaho
samayaṇ saṇviditvāna upagacchi vināyako.
44. Upagantvāna sambuddho ātāpi nipako muni
pattaṇ paggayha sambuddho bhikkhāya mam' upāgami.¹⁰
45. Upāgataṇ mahāvīraṇ jalaṇuttamanāyakaṇ
tinattharaṇ paññāpetvā sālapupphahi okiriṇ.
46. Nisīditvāna sambuddho haṭṭho saṇviggamānaso
khippaṇ pabbatam āruya agalum agahiṇ ahaṇ.
47. Kumbhamattaṇ gahetvāna vanasaṇḍe va¹¹ gandhikaṇ¹²
khandhe āropayitvāna upagacchiṇ vināyakaṇ.

¹ G. dhotakaṇ; S¹ vodakam.

² S² sayam upasant' esaṇ.

³ G. S¹ sappāṭihirass'.

⁴ S¹ yohadonim; S² lohajonim.

⁵ S² mahānāgā.

⁶ S² videhinam.

⁷ G. pakampalamamasitā; S¹ sakaṇ phalaṇ phassitā.

⁸ S¹ sadā; G. tadā yate tadā.

⁹ G. S¹ ābhilāsino.

¹⁰ G. upāgami.

¹¹ G. ca.

¹² G. S¹ gandhitāṇ.

48. Phalaṇ Buddhassa datvāna agalum¹ anulimp' ahaṇ²
pasannacitto sumano buddhasettham avandi 'haṇ.
49. Paḍumuttaro lokavidū āhutinaṇ paṭiggaho
isimajjhe nisiditvā imā gāthā abhāsatha :
50. Yo me phalaṇ cāgaluṇ ca³ āsanaṇ ca adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi supotha mama bhāsato :
51. Game vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
imassa cittam aññāya nibbattissati bhojanaṇ.
52. Devaloke manusse vā upapanno ayaṇ naro
bhojanehi ca vatthehi parisaṇ tappayissati.
53. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam atha mānusaṇ
akkhobhabhog⁴ hutvāna saṇsarissat' ayaṇ naro.
54. Tiṇsakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
55. Ekasattatikkhattuṇ ca devarajjaṇ karissati.
Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto⁵ asaṇkhiyaṇ.
56. Kappasatasahassamhi Qkkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
57. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsavo pariññāya viharissat' anāsavo.
58. Suladdhalābho laddho me yo 'haṇ addakkhi nāya^{kaṇ}
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
59. Gāme vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
mama saṇkappam aññāya bhojanaṇ hoti me sadā.
60. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
61. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
62. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Upasīvo⁶ thero i. g. a-ti.
Upasīvatttherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ aggaluṇ.³ G. S¹ ca aggaluṇ.⁵ G. gāṇanātho.² G. S¹ āsanaṇ ahaṇ.⁴ S² akkhobhabh^o; S¹ akkosa.⁶ G. Upasiva.

[403. Nanda.]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
pasadamigaṇ¹ gavesanto sayambhum addasam ahaṇ.
2. Anuruddho² nāma sambuddho sayambhū aparājito
vivekakāmo so viro³ vanamajjh' ogaṇiṇ tadā
3. Catudaṇḍe gahetvāna catutṭhāne ṭhapes' ahaṇ
maṇḍapaṇ sukataṇ katvā padumapupphehi chādayiṇ.
4. Maṇḍapaṇ chādayitvāna sayambhum⁴ abhivādayiṇ
dhanuṇ tatth' eva nikkhippa⁵ pabbajim⁶ anagāriyaṇ.
5. Naciraṇ pabbajitassa vyādhi me udapajjatha⁷
pubbakammaṇ saritvāna tattha kālakato⁸ ahaṇ.
6. Pubbakammena saṇyutto Tusitam agamās' ahaṇ
tattha sovaṇṇayaṇ vyamhaṇ⁹ nibbattati yadicchakaṇ.
7. Sahassayuttaṇ hayavāhiṇ¹⁰ dibbaṇ yānam¹¹ adhiṭṭhito
ārohitvāna taṇ yānaṇ gacchām' ahaṇ yadicchakaṇ.
8. Tato me niyyamānassa devabhūtassa me sato
samantā yojanasataṇ maṇḍapo me dhariyyati.¹²
9. Sayane so tuvaṭṭhāmi¹³ accanta¹⁴-pupphasanthate
antalikkhā ca padumā vassante niccakālakaṇ.
10. Maricike¹⁵ phandamāne *tappamāne* ca ātape
na maṇ tapati ātapo maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
11. Duggatiṇ samatikkanto apāyā pihitā mama
maṇḍape rukkhamaṇ vā santāpo me na vijjati.
12. Mahisaññam adhiṭṭhāya lonatoyaṇ tarām¹⁶ ahaṇ
tassa me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy idaṇ phalaṇ.
13. Apatham pi¹⁷ pathaṇ katvāna gacchāmi anilañjase¹⁸
aho me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ S² pasadaṇ migāṇ.³ G. dhiro.⁵ S² nikkhippaṇ.⁷ G. S¹ upapajjatha.⁹ G. sovaṇṇamayaṇ brahmaṇ.¹¹ G. S¹ dibbayānaṇ.¹³ G. tuvaṭṭhāmi; S¹ tuvaṭṭāmi.¹⁵ S² maricake; G. maricike.¹⁶ S² lonato°; S¹ lonato antarāmahaṇ; G. loka°.¹⁷ G. S¹ abbbhamhi.² S² Anurādho.⁴ G. Sambuddhaṇ.⁶ S¹ pabbajji.⁸ G. kālaṇkato.¹⁰ S¹ °vāhi.¹² G. dhariyati; S¹ dhariyati.¹⁴ G. acchantho; S² accante.¹⁸ G. anilañjuse.

14. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ¹ visodhitaṇ
āsavā me parikkhīnā Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
15. Jahitā purimā jāti Buddhassa oraso ahaṇ
dāyādo' mhi ca saddhamme Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Ārādhito 'mhi sugataṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḡgavaṇ
dhammaddhajo dhammadāyādo Buddhapūjāy' idaṇ
phalaṇ.
17. Upatṭhitvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḡgavaṇ
pāraṇ gamaniyaṇ² maggam apucchiṇ lokaṇāyakaṇ.
18. Ajjhiṭṭho kathaya³ Buddhho gambhīraṇ nipunaṇ padaṇ
tassāhaṇ dhammaṇ sutvāna patto 'mhi āsavakkhayaṇ.
19. Aho me sukataṇ kammaṇ parimutto 'mhi jātiyā
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Nando thero i. g. a-ti.
Nandattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[404. *IIemaṇa.*]

1. Pabbhāraṇaṇ nissāya Anoma nāma tāpaso
assamaṇ sukataṇ katvā paṇṇasāle vasi⁴ tadā.
2. Siddhaṇ tassa tapokammaṇ⁵ siddhipatto sake *phale^{6*}
sakaṇ sā*mañña⁷avikkanto⁷ ātāpi nipako muni.
3. Visārado sasamaye⁸ paravāde⁹ ca kovido
paṭṭho bhumm' antalikkhasmiṇ¹⁰ uppādamhi ca kovido .
4. Vitasoko nirārambho appāhāro alolupo
lābhālābhena santuṭṭho jhāyī jhānarato muni.
5. Piyadassī nāma sambuddho aggo kāruniko muni
satte tāretukāmo so karuṇāya phari¹¹ tadā.

¹ G. S¹ °cakkhu.² G. pāraṇgamaniyaṇ.³ G. ajjhiṭṭho kathaya.⁴ G. vasi.⁵ S¹ pāpakammaṇ.⁶ S¹ bale.⁷ S² sakasāmaññaṇ⁹; S¹ sakasāmañña⁹.⁸ G. vihara dosasamaye; S¹ viśā-do sasamaye.⁹ G. paravāde.¹⁰ G. bhūm⁹; S¹ bhutamantalikkhamhi.¹¹ G. phari; S¹ pari.

6. Bodhaneyyaṇ pajaṇ¹ disvā Piyadassī mahāmuni cakkavālasahassamhi gantvā ovadate muni.
7. Mam uddharitukāmo so mam assamam upāgami na diṭṭho me jino pubbe na ssuto² pi ca kassaci.
8. Uppādā supinā mayhaṇ lakkhaṇā suppakāsītā paṭṭho bhummi³ antalikkhasmiṇ³ nakkhattapadakovido.
9. So 'haṇ Buddhassa sutvāna tattha cittaṇ pasādayiṇ bhujjanto vā nisinno vā sarāmi niccakālīkaṇ.
10. Mayi evaṇ sarantamhi bhagavā pi anussari⁴ Buddham anussarantassa pīti me hoti tāvade.
11. Kālaṇ ca punar āgama upesi maṇ mahāmuni sampatto⁵ pi na jānāmi ayaṇ Buddho mahāmuni.
12. Anukampako kārūṇiko Piyadassī mahāmuni sañjānāpesi attānaṇ: ahaṇ Buddho sadevake.
13. Sañjānitvāna sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāmuniṇ sakaṇ cittaṇ pasādetvā imaṇ vacanam abraviṇ:
14. Aññe⁶ piṭṭhe ca pallaṇke āsandsu⁷ nisīdare⁸ tuvaṇ' si⁹ sabbadassāvī nisīda ratanāsanane.
15. Sabbaratanamayaṇ piṭhaṇ¹⁰ nimminitvāna tāvade Piyadassissa munino āsanam iddhinimmitaṇ.
16. Ratane ca nisinnassa piṭhake iddhinimmita kumbhamattaṇ jambuphalam adāsi tāvade ahaṇ.
17. Mama hāsaṇ janetvāna paribhujji mahāmuni tadā¹¹ cittaṇ pasādetvā satthāram abhivādayiṇ.
18. Piyadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho ratanāsanam āsino imā gāthā abhāsatha:
19. Yo me ratanamayaṇ piṭham amataṇ ca phalam adā tam ahaṇ kittayissāmi: suṇoṭha mama bhāsato:
20. Sattasattatikappāni devaloke ramissati pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati.
21. Dvattiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissati padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto¹² asaṅkhiyaṇ.

¹ G. janaṇ.² G. na suto.³ G. S¹ amhi.⁴ S¹ anussari.⁵ G. sampatte.⁶ G. S¹ mañce.⁷ G. S¹ Āsandsu.⁸ G. S¹ nisīdane.⁹ G. pi.¹⁰ G. S¹ sabbaṇ ratanamayaṇ pi.¹¹ G. tattha.

22. Sovanṇayaṇ¹ rūpimayaṇ pallaṅkaṇ sukataṇ bahuṇ
lohitaṅkamayaṇi c' eva lacchati ratanāsaṇaṇ.²
23. Caṅkamantam pi manujaṇ puñṇakammasaṃgaṇiṇaṇ
pallaṅkāni anekāni parivāressare³ sadā⁴
24. Kūṭāgārā ca pāsādā sayanaṇi ca mahārahaṇ
imassa cittaṃ aññāya nibbattissanti tāvade.
25. Saṭṭhiṇ nāgasahassāni⁵ sabbālaṅkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā⁶
26. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṅkusapāṇi⁷
imaṇ paricarissanti ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
27. Saṭṭhiṇ⁸ nassasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
ājāṇiyā va⁹ jātiyā sindhavā sīghavāhaṇ.
28. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹¹
to pi 'maṇ paricarissanti¹² ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
29. Saṭṭhiṇ rathasahassāni¹³ sabbālaṅkārabhūsitā
dīpā aṭho pi veyyagghā sannaddhā ussitaddhajā.
30. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹³
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
31. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹⁴ rohaṇi¹⁴ puṇḍavāsabhā
vacchake jaṇayissanti ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
32. Solasitthisahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
vicittavattābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā.
33. Ālārapamhā hasulā¹⁵ susoṇṇā tanumajjhama
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
34. Atthārase kappasate Gotama vāṇa cakkhuma
tam andhakāraṇ vidhametvā Baddho loke bhavissati.
35. Tassa dassanaṃ āgamma pabbā issat' akīṇcano¹⁶
tosayitvāna satthāraṇ sāsane hi¹⁷ ramissati.

¹ G. S¹ sovaṇṇamayaṇ.² G. ratanaṇ ayaṇ; S¹ ratanāmayaṇ.³ G. parivāressanti.⁴ S² tadā.⁵ G. saṭṭhināga°.⁶ S² vāsayaṇ; S¹ vāsayo.⁷ G. °pāṇiḥhi.⁸ G. saṭṭhi°.⁹ S¹ ca.¹⁰ S² māpa°.¹¹ G. iddhiyā cāpadhārībhi; S¹ induya vāpadhārībhi.¹² G. S¹ parivāressanti 'maṇ niccaṇ.¹³ G. cāpahatthehi vammībhi.¹⁴ G. S¹ dohaññā.¹⁵ G. ālārasamāhasulā; S. ālārapabbhāyasulā.

36. Tassa dhammaṃ suṇṭvāna kilese jhāpayissati
sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo.⁷
37. Viriyam me dhuradhorayaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
uttamatthaṃ patthayanto sāsane viharāṃ' ahaṃ.
38. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
39. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
40. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Hemako thero i. g. a-ti.
Hemakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[405. *Todeyya.*]

1. Rājā Jitañjayo¹ nāma Ketumati-puruttame²
sūro³ vikkamasampanno puram ajjhāvasī tadā.
2. Tassa rañño pamattassa aṭṭaviyo⁴ samuṭṭhahūṇ
ocārā⁵ tuṇḍikā⁶ o' eva raṭṭhaṃ vidhaṃsayuṇ tadā.
3. Paccante kupite⁷ khippaṃ sannipātes' arindamo⁸
bhaṭṭe o' eva balatthe ca ariṇ⁹ niggāhayiṇ¹⁰ tadā.
4. Hatthārūlhā¹¹ anikaṭṭhā sūrā ca cammayodhino¹²
dhanuggahā ca uggā ca sabbe sannipatuṇ tadā.
5. Ālārikā kuppakā ca nhāpakā mālākārakā
sūrā vijitasāṅgāmā¹³ sabbe sannipatuṇ tadā.
6. Khaggahatthā ca purā cāpahatthā ca vanmino
luddā vijitasāṅgāmā sabbe sannipatuṇ tadā.
7. Tidhāppabhinnā m¹⁴ aṅgā kuñjarā saṭṭhihāyanā
suvannaṇṇacchālaṇ' ārā sabbe sannipatuṇ tadā.
8. Khamā sītassa uṇṇassa ukkāruharāṇassa ca
yodhājivā katakarṇmā sabbe sannipatuṇ tadā.

¹ S¹ Rājāsī Vijayo; G. Rājāpi Vijayo corrected to Rājā Jitajayo;
Cy. Rājāsī Vijayo.

² G. Ketumati².

³ G. S¹ suro.

⁴ G. aṭṭaviyo; S¹ aṭṭaviṇṇo, S² atthivisā.

⁵ G. S¹ otārā.

⁶ G. tuṇḍikā; S¹ tumhikā.

⁷ G. kuppite; S² khupite.

⁸ G. sannipāte arindamo.

⁹ S² api.

¹⁰ S² niggāhayī.

¹¹ G. S¹ āroha.

¹² S² vammayodhino.

¹³ G. surāpi jitasāṅgāmā.

9. Saṅkhasaddaṇ bherisaddaṇ aṭṭho uddhavasaddakaṇ¹
eteḥi te hāsayaṇtā² sabbe sannipatuṇ tadā.
10. Tisūlakontinantaḥi kavacatomarehi³ ca
koṭṭantaṇaṇ nivattanta⁴ sabbe sannipatuṇ tadā.
11. Kavacāni⁵ nivāsetvā⁶ sarājā Ajitañjaya
saṭṭhiṇ pāṇasahassāni sūle⁷ uttāsayiṇ tadā.
12. Saddam amānus⁸ ākāsuṇ⁹ aho rājā adhammiko
niraye paccamānassa kadā anto bhavissati ?
13. Sayane¹⁰ haṇ tuvaṭṭento vasāmi¹¹ niraye tadā
na supāmi divā rattiṇ sūlato¹² tājayanti maṇ.
14. Kiṇ pamādena rajjena vahanena balena ca
na te pahonti dhāretuṇ tāsayaṇti mamaṇ sadā.
15. Kim me putteḥi dārehi rajjena sakalena ca
yannūna pabbajeyy¹³ āhaṇ gaṭumaggaṇ visodhaye.
16. Saṭṭhināgasahassāni sabbālaṇkārahūsite¹⁴
suvaṇṇakacchāmātāṇe¹⁵ hemakappanivāsase¹⁶
17. Ārūlḥe gāmaṇiyehi tomaraṇkusapāṇi¹⁷
saṇḍāmāvacare heva¹⁸ anapekho viḥay¹⁹ ahaṇ.
18. Sakakammena saṇḍatto nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ assasahassāni²⁰ sabbālaṇkārahūsite²¹
19. Ājāniye²² va jātiyā sindhave²³ siḥhavāhino
ārūlḥe gāmaṇiyehi cāpahatthehi vammih²⁴
20. Pahāyitvā²⁵ te sabbe nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ rathasahassāni²⁶ sabbālaṇkārahūsite²⁷
21. Dipe aṭṭho pi veyyagghe sannaddhe ussitaddhaje
te sabbe pariḥayitvā²⁸ pabbajim anagāriyaṇ.

¹ G. utuja^o; S¹ ujata^o.

² S¹ hāsayaṇte.

³ S¹ S² kavace^o.

⁴ G. nipātanta; S¹ vipātanta.

⁵ G. kim evāti; S¹ kim me vahaṭi.

⁷ G. S¹ sulaṇ.

⁶ G. niyāmetvā; S¹ nisāpetvā.

⁹ G. sayāmi; S² passāmi.

⁸ G. S¹ mānusakūkaṇsu.

¹¹ S² °bhūsitā.

¹⁰ G. S¹ sūlena.

¹³ S² °nivāsaya.

¹² S² mātaṇḍā.

¹⁵ G. thāne; S¹ dhāne.

¹¹ G. °paṇibhi.

¹⁷ G. saṭṭhi^o.

¹⁶ G. viḥas^o ahaṇ; S¹ viḥās^o ahaṇ.

¹⁹ S² ājāniyā.

¹⁸ S² °bhūsitā.

²¹ G. vammibhi.

²⁰ S² sindhava.

²³ S² parivāretvāna.

²⁴ S² parivāretvā.

²³ S² °bhūsitā.

22. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹ sabbā kaṇṣūpadhāraṇā
tāyo pi² chaḍḍayitvāna pabbajim anagāriyaṇ.
23. Saṭṭhiṇ itthisahassāni¹ sabbālaṇikārahūsitā
vicittavattthābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā
24. Ālārapamhā hasulā susoṇṇā tanumajjhimā
tā hitvā kandaṇāyāyo³ pabbajim anagāriyaṇ.
25. Saṭṭhiḡāmasahassāni paripunnāni sabbaso
chaḍḍayitvāna taṇ rajjaṇ pabbajim anagāriyaṇ.
26. Nagarā nikkhamitvāna Himavantam upāgamiṇ
Bhāḡirasīnaditire assemaṇ māpayim ahaṇ.
27. Paṇṇasālaṇ karitvāna agyāḡāram akās' ahaṇ
āraddhaviṇyo pahitatto vasāmi assame ahaṇ.
28. Maṇḍape rukkhamaḡle vā suṇṇāḡāre vā jhāyato
na uppajjatha⁴ tāso me na passe bhayaḡheravaṇ.
29. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruṇiko muni
ṇāṇālokena jotento loke uppajji tāvade.
30. Mama assamesāmantā yakkho āsi mahiddhiko
Buddhasaṭṭhamhi uppanne ārocesi mamaṇ tadā:
31. 'Buddho loke samuppanno Sumedho nāma cakkhumā
tāreti janataṇ sabbaṇ tvam pi so tārayissati.'
32. Yakkhassa vacanaṇ sutvā saṇviggo āsi tāvade
Buddho *Buddho* ti cintento assamaṇ paṭisāmayiṇ.
33. Aggīdāruṇ ca chaḍḍetvā saṇsāmetvāna santhataṇ
assamam abhivanditvā nikkhamiṇ pavanā ahaṇ.
34. Tato candanam ādāya ḡāmāḡāmaṇ purāpuraṇ
devadevaṇ gavesanto upagacchiṇ⁵ vināyakaṇ.
35. Bhagavā tamhi samaye Sumedho lokanāyako
catusaccaṇ pakāseuto bodheti janataṇ tadā.⁶
36. Aṇjaliṇ paggaḡetvāna sīse katvāna candanaṇ
sambuddham abhivādetvā imā ḡāthā abbāsatha:
37. Vassike pupphamānamhi santike upavāyati
tvaṇ vīra ḡuṇagandhena disā sabbā pavāyasi.
38. Campake nāgavanike atimuttakakeṭake
sālesu pupphamānesu anuvātaṇ pavāyati.

¹ G. saṭṭhi°.² S² kandaṇāyāyo.³ S² upagañchiṇ.⁴ G. S¹ dhenuyo.⁵ G. S¹ na hi vijjati.⁶ G. S¹ bahuṇ.

39. Tava gandhaṇṇaṃ suṇitvāna Himavantaṃ idhāgamiṇ
pūjemi taṇ mahāvīra lokajetṭha mahāyasa.
40. Varacandanāṃ ānulimpiṇ Sumedhaṇ lokañāyakaṇ
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tuṇhi atṭhāsī tāvade.
41. Sumedho nāma bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅge nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
42. ‘Yo me guṇe pakittesi candanaṇ ca apūjayi¹
tam ahaṇ kittayissāmī suṇotha mama bhāsato:
43. Ādeyyavākya vacano brahmā ujupatāpavā
pañcaviśatikappāni sappabhāso² bhavissati.
44. Chaviśatikappasate devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakka vatti bhavissati.
45. Tettiṇsakkhattuṇ³ devindo devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ ganañāto⁴ asaṅkhiyaṇ.
46. Tato cuto ‘yaṇ manujō manussattaṇ gamissati⁵
puññakammena saṇyutto brahmabandhu bhavissati.
47. Ajjhāyako mantadharo tiṇṇavedāna pārāgū
tīṇilakkhaṇasampanno Bāvari⁶ nāma brāhmaṇo.
48. Tassa sisso bhavitvāna hessati⁷ mantapārāgū
upagantvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḍavaṇ
49. Pucchitvā nipuṇe pañhe bhāvayitvāna anjasaṇ⁸
sabbāsave pariññāya nibbāyissati ‘nāsavo.
50. Ti vaggī⁹ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
51. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
52. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Todeyyo therō i. g. a-ti.
Todeyyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[406. *Jatukannika.*]

1. Nagare Haṅsavatīyā seṭṭhiputto ahaṃ ahaṇ
samappito kāmāgune parivārem' ahaṇ tadā.

¹ G. apūjesi.

² G. sabbabhāso; S² passabhāso.

³ S² tettissa^o.

⁴ G. gaṇanātho; S¹ gaṇanātho.

5 G. S¹ bhavissati.

6 S² Māyari.

⁷ *G. S¹ hissiati*.

⁸ G. S¹ sañcayan.

⁹ G. S¹ tidhaggi.

2. Tato¹ pāsādam āruyha ubbiddhā gehalañchakā²
tattha naccehi gīthehi parivārem' ahaṇ tadā.
3. Turiyā āhatā³ mayhaṇ samatālasamāhitā
naccantā itthiyo sabbā haranti ñeva me mano.
4. Velāmikā⁴ vāmanikā⁵ kujjā vā sīhi-majjhikā⁶
laṅghikā sokajjhāyi⁷ ca parivārenti maṇ sadā.
5. Vetālino kumbhañhūṇi⁸ nañā ca naccakā bahū
nāṭakā nāṭakā⁹ c' eva parivārenti maṇ sadā.
6. Kappakā nhāpakā sūdā mālākārā sumāpakā¹⁰
jallā mallā ti sabbe 'va parivārenti maṇ sadā.¹¹
7. Etesu kilamānesu sikkhite katupāsane
rattindivaṇ na jānāmi Indo va Tidasaraṅgaṇe.
8. Aṭṭhikā¹² pathikā¹³ sabbe yācakā carakā bahū
upagacchanti te niccaṇ bhikkhayantā mamaṇ ghare.
9. Samanā brāhmaṇā c' eva puññakhettā anuittarā
vaddhayantā mamaṇ puññaṇ āgacchanti mamaṇ gharaṇ.
10. Padakā¹⁴ laṭukā¹⁵ sabbe Nigaṇṭhā pupphasāṭakā¹⁶
tedaṇḍikā¹⁷ ekasikhā āgacchanti mamaṇ gharaṇ.¹⁸
11. Ājivikā viluttāvī Gotamā devadhammikā
rajojalladharā ete āgacchanti mamaṇ gharaṇ.¹⁹
12. Parivattakā¹⁰ siddhipattā koṇḍa-puggalikā²⁰ bahū
tapassi²¹ vanacārī ca āgacchanti mamaṇ gharaṇ.
13. Oḍḍakā²² Damilā²³ c' eva Sākuḷā²⁴ Malayālakā²⁵
Sabarā²⁶ Yonakā²⁷ c' eva āgacchanti mamaṇ gharaṇ.

¹ S² tayo. ² All MSS. read gehalañjakā. ³ S² āgatū.

⁴ S² celāvikā; S¹ volāpikā. ⁵ G. lāmanāṇikā; S¹ lamanikā.

⁶ G. kuñjavyasigisaṇṇikā; S¹ °vāsibhigisaṇṇikā.

⁷ G. laṅghikā sokajjhāyi; S¹ °sokasāsi. ⁸ G. S¹ °tuni.

⁹ S² padhakā. ¹⁰ S¹ mālākārā°; S² mālākārā°; S² °supāsakā.

¹¹ G. jallā mallāni sabbe 'va parivārenti maṇ sadā; S² jallāni ācela-
vikā vāmanikā kujjāmāsthimajjikā laṅghakā yopāsāyīṇ.

¹² G. addhitā. ¹³ S¹ panikā.

¹⁴ G. S¹ parakā; S² madakā. ¹⁵ S² laṭhukā; S¹ laṭamakā.¹⁶

¹⁶ S² °sādhakā; S¹ pubbasāṭakā.

¹⁷ S¹ tediṭṭhikā. ¹⁸ S² ghare.

¹⁹ G. paravattakā; S¹ paravattikā; S² pharavaddhakā.

²⁰ G. kodhapugganikā; S¹ kodhapugganikā. ²¹ G. tapasi.

²² G. S¹ Andhakā. ²³ S² S¹ damilā; G. ramilā.

²⁴ S² Sakuṇā. ²⁵ S² Maladhālakā; G. S¹ °vālakā.

²⁶ G. paṇarāyo; S² S¹ Sapharā. ²⁷ S¹ °nakkā.

14. Andhakā Muṇḍakā¹ sabbe Kolakā sānuvindakā²
ārā va Cīnarattā³ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
15. Alasandakā Pallavakā⁴ Babbarā⁵ Bhagga-Kārusā⁶
bāhikā Cetaputtā⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
16. Madhurakā Kosalakā Kāsikā⁸ Hatthiporikā
Isiṇḍā Matthalā⁹ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
17. Velāvakā¹⁰ Arammā¹¹ ca Okkalā Mekalā¹² bahū
Khuddakā Suddakā¹³ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
18. Rohanā¹⁴ Sindhavā c' eva cittā va¹⁵ ekakaṇṇikā
Surattā¹⁶ Aparantā¹⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
19. Suppārikā¹⁸ Kikumārā¹⁹ ca²⁰ Malayā Soṇṇabhūmakā²¹
Vajjihārā²² ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
20. Nalakārā²³ pesakārā ca cammakārā ca tacchakā
kammārā kumbhakārā ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
21. Maṇḍakārā lohakārā soṇṇakārā²⁴ ca dussikā²⁵
tipukārā ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
22. Usukārā cāpakārā²⁶ ca²⁷ pesakārā ca gandhikā
rajakārā²⁸ tunnavāyā²⁹ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
23. Telikā kaṭṭhahārā ca udahārā³⁰ ca pessikā³¹
sūpikā³² rūdasakkā³³ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.

¹ S² Munakā.

² G. koṭṭhakā sānuvindakā; S¹ hānuvindukā; S² Kuṭṭhaganuviṭṭhakā.

³ S² cīnarattā; G. vinadattā; S¹ ārā ca vinarattā.

⁴ S¹ Ālakā annakā mallakā; G. ala anta pallavakā.

⁵ G. S¹ vapparā.

⁶ G. naggā mānussā; S¹ mappa manussa; S² Naggā-Rarusā.

⁷ G. gehikā jetaputtā; S¹ rohitā jetaputtā.

⁸ S¹ talikā; S² kali; G. Talikā.

⁹ S¹ Isiṇḍho mattalā; S² text impossible.

¹⁰ S¹ celāvakā.

¹¹ S¹ Āramhā.

¹² G. Ogilā meyamā; S¹ Ogilameyamā; S² Okalā Meghalā.

¹³ G. mandakā; S¹ mandhakā. ¹⁴ S¹ rohāna. ¹⁵ G. citakā; S¹ vitakā.

¹⁶ G. S¹ suraddhā. ¹⁷ G. acohadattā; S¹ acoharattā.

¹⁸ G. pupphadakā; S¹ pupphakā. ¹⁹ S² ratig kumārā.

²⁰ G. va. ²¹ S² Malasurā^o; G. S¹ °Vañṇabhūmikā.

²² G. vajjihārā; S¹ °tārā. ²³ G. naḷākārā.

²⁴ S² sovaṇṇakārā. ²⁵ G. duyikā.

²⁶ G. tapakārā; S² bhamakārā. ²⁷ G. S¹ omī.

²⁸ S¹ dhajjakārā. ²⁹ G. S¹ tunnavāyā; S² kunta^o.

³⁰ S² uddahārā. ³¹ S¹ gavesikā.

³² G. pusikā; S¹ susikā. ³³ G. duparakkhā; S¹ duparapakkhā.

24. Dovārikā anikaṭṭhā sandhikā¹ pupphachaḍḍhakā
hatthāruhā hatthipālā āgacchanti mamaṇṇ gharayaṇ.
25. Arindamā-nāma rañño² pamattassa adās' ahaṇ³
Sattavaṇṇena⁴ ratanena ūnattaṇ⁵ pūrayām' ahaṇ.
26. Ye mayā kittitā sabbe nānāvaṇṇa-bahūjanā
tesāhaṇ cittaṃ aññāya tappayaṇṇ ratanen' ahaṇ.
27. Vaggūsu bhāsamānāsu vajjamānāsu bherisu
saṅkhesu dhamayantesu⁶ sake gehe ramām' ahaṇ.
28. Bhagavā tamhi samaye Padumuttaranāyako⁷
sahasatasahasasehi⁸ parikkhīnāsavehi so.
29. Bhikkhuhi sahito vithiṇ⁹ paṭipajjittha¹⁰ cakkhumā
obhāsento disā sabbā dīparukkho¹¹ va jotati.
30. Vajjanti bheriyo sabbā gacchante lokanāyake¹²
pabhā niddhāvato¹³ tassa satarasīva-m-uggato.
31. Kavāṭ' antarikāyam pi¹⁴ pavittṭhe na ca rasminā¹⁵
antoghāresu vipulo āloko āsi tāvade.
32. Pabhaṇ disvāna Buddhassa pārisajje avoc'¹⁶ ahaṇ
nissavaṇṇayaṇ Buddhaseṭṭho imaṇ vithiṇ upāgato.
33. Khippam oruyha pāsādā agamiṇ¹⁷ antarāpanaṇ
sambuddham abhivādetto¹⁸ imaṇ vacanani abravīṇ¹⁹:
34. Anukampatu me Buddho jalajuttamanāyako²⁰
vasīsatasahasasehi adhivāsesi so muni.
35. Nimantayitvā sambuddham atinesīṇ²¹ sakaṇ gharayaṇ
tattha annena pānena santappesiṇ²² mahāmuniṇ.
36. Bhuttāvikālam aññāya Buddhaseṭṭhassa tādino
sataṅgikena²³ turiyena Buddhaṇ seṭṭhaṇ²⁴ upaṭṭh' ahaṇ.
37. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaho
antoghāre nisīditvā imā gāthā abhāsatha:

¹ G. S¹ siddhikā.

² S² Ānanda-mahārañño.

³ S² sadā ahaṇ. ⁴ G. sattapaṇṇena.

⁵ G. unatta; S¹ ūnattaṇ.

⁶ S¹ damayantesu; G. dhamma°; S² paṭa°.

⁷ S² saha°; S¹ vasi°.

⁸ G. vithiṇ.

⁹ S¹ paṭipajjittha.

¹⁰ G. dībarukkho.

¹¹ S¹ gacchanto lokanāyako.

¹² G. niddhāvato; S¹ nibbāvato.

¹³ S¹ gāvaṭantarikāyāpi; G. °antarikāyāmi.

¹⁴ G. ca rismina

¹⁵ S¹ aho's.

¹⁶ G. agami; S¹ agamī; S² aṇḍamūṇ.

¹⁷ G. abhivāditvā; S¹ abhivādetvā.

¹⁸ S¹ abruvī.

¹⁹ G. jalajuttara°.

²⁰ G. S¹ abhinesī.

²¹ G. S¹ santappesi.

²² G. pañc°; cf. p. 391, g. 7.

²³ G. buddhaseṭṭhaṇ.

38. Yo maṇṇ turīyeh' upaṭṭhāsi¹ annapānaṇ c' adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhasato.
39. Pahūtabhakkho hutvāna sahirāṇṇo sabhojano²
catuddipe ekarajjaṇ kārayissat' ayaṇ naro.
40. Pañcasīle samādāya dasakammapathe³ tato
samādāya pavattanto⁴ paraṇ sikkhapessati.⁵
41. Turīyasatasahassāni nariyo⁶ samalaṇkatā
vajjayissanti 'maṇṇ niccam upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
42. Tiṇsakappasahassāni devaloke ramissati.
catuṣaṭṭhikkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissati
43. Catuṣattatikkhātuṇ ca cakkavatti bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ.⁷
44. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
45. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam atha mānusaṇ
anūnabhogo hutvāna manussattaṇ gamissati.
46. Ajjhāyako bhavitvāna tiṇṇavedāna pārāgū
uttamatthaṇ gavesanto carissati mahiṇ imaṇ.⁸
47. So ca pacchā pabbajitvā⁹ sukkhamūlena codito
Gotamassa bhagavato sāsane 'bhiramissati.¹⁰
48. Ārādhayitvā sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḍavaṇ
kilesā jhāpayitvāna arahā'yaṇ bhavissati.
49. Pavane vyaggharājā va migarājā va kesarī
abhito viharāṇ' ajja Sakyaputtassa sāsane.
50. Devaloke manusse vā dalidde duggatimhi vā
nibbattiṇ me na passāmi upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
51. Vivekam anuyutto¹¹ 'mhi upasanto nirūpadhī
nāgo va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavo.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Jatukanniko¹² therō i. g. a-ti.

Jatukannikattherassa¹³ apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ turīyehi 'paṭṭhāsi. ² S² sabhājano; G. ca°. ³ S¹ kappasate.

⁴ S² ohamaya saṇvattanto.

⁵ G. S¹ parisikkhāpayissati.

⁶ S² bheriyo.

⁷ G. S¹ gāṇanātho asaṇkhiyaṇ.

⁸ G. mahi imaṇ; S² mahi imaṇ.

⁹ G. so pacchā pabbajitvāna.

¹⁰ S² bhiramessati.

¹¹ S¹ anupatto; G. anupatto.

¹² S¹ Catukanniko.

¹³ S¹ Catu°.

[407. Udena.]

1. Himavantassa avidūre¹ Padumo nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nadiyo sandare tattha sūpatitthā manoramā
acchodakā sītajalā sundarī² nadiyo sadā.
3. Pāṭhinā³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
sobhanti nadiyā ete vahanti⁴ nadiyo tadā.⁵
4. Ambajambūhi sañchannā kareri-tilakā tathā
uddālakā pāṭaliyo sobhenti mama assamaṇ.
5. Ākolakā⁶ bimbijālā māyācārā⁷ ca pupphitā
gandhena upavāyantā sobhenti⁸ mama assamaṇ.
6. 'timuttakā⁹ sattalīkā nāgāsālā ca pupphitā
dibbagandhasampannā¹⁰ sobhenti mama assamaṇ.
7. Kosumbhā salalā¹¹ nipā kaṭṭhaṅgā ca supupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
8. Haritākā āmalakā ambā jambū vibhīṭakā¹².
kolā bhallātākā¹³ bellā phalāni bahū assame.
9. Kadambā kadali¹⁴ tattha pupphanti mama assame
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
10. Asokapiṇḍi ca vārī nīparukkhā¹⁵ ca pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
11. Punnāgā giripunnāgā timirā tatthā pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.¹⁶
12. Niggunḍi¹⁷ siriniggunḍi¹⁸ camparukkh' ettha¹⁹ pupphitā
dibbā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Avidūre pokkharāṇi cakkavākapakūjitā²⁰
mandālake*hi^{21*} sañchannā padumupphalakehi ca.

¹ G. Himavantass'.² S¹ sandanti; G. sundarā.³ G. pācinā; S¹ pādinā.⁴ G. S¹ savanti.⁵ S¹ sadā.⁶ G. āṅkolakā.⁷ G. mālādhārā.⁸ S¹ sobhanti.⁹ G. 'dhimuttakā; S¹ 'dimuttakā.¹⁰ G. S¹ dibbā gandhā sampavantā.¹¹ G. salilā; S¹ salalā.¹² S¹ pi bhedakā; G. ca bhedakā.¹³ G. sallātākā; S¹ lambhātākā.¹⁴ G. S¹ kadali.¹⁵ S¹ varī timba°; S² hari°; cf. p. 347, g. 22.¹⁶ Gāthās 10 and 11 missing in G.¹⁷ S¹ G. niggunṭhi.¹⁸ S¹ G. siriniggunṭhi.¹⁹ S¹ S² etta.²⁰ S² °pakupitā; S¹ °pakuñjitā.²¹ S² majjālā°.

14. Acchodakā sitajalā supatitthā manoramā
acchā phalikasamānā¹ sobhenti mama assamaṇ.
15. Padumā puppharo tattha puṇḍarikā ca uppalā
mandālakehi saññhannā sobhenti mama assamaṇ.
16. Pāṭhīṇā pāvusā macchā jalajā muṇjarohitā
vicarantā 'va te² tattha sobhenti mama assamaṇ.
17. Kumbhīlā suṇsumārā ca kacchapā ca gahā³ bahū
oguhā⁴ ajagarā 'va sobhenti mama assamaṇ.
18. Pārevaṭṭā ravihaṇṣā cakkavākā nadicarā
dindibhā⁵ sālīkā c' ettha sobhenti mama assamaṇ.
19. Nayitā⁶ ambagandhī ca ketakā tattha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
20. Sihā vyagghā ca dīpī ca acchakḥkataracchayo
anusaññcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ.
21. Te jaṭābhārabharitā⁷ ajinuttaravāsino
anusaññcarantā pavane sobhenti mama assamaṇ.
22. Ajināni dharā ete nipakā santavuttino⁸
appāññārā ca te sabbe sobhenti mama assamaṇ.
23. Khāribhāriṇ gahetvāna ajjhogayha vanan⁹ tadā
mūlapphulāni bhuñjantā vasante¹⁰ assame tadā.
24. Na te dārum āharanti udakaṇ vā pādadhovanaṇ
sabbesam ānubhāvena sayam evāhariyyati.¹¹
25. Cullāsītisahassāni isayo tattha samāgatā
sabbe ca¹² jhāyino ete uttamatthaṇ gavesakā.¹³
26. Tapassino brahmacārī coditā¹⁴ appanāvate
ambarāvacarā sabbe vasante assame tadā.
27. Pañcīhaṇ sannipatanti ekaggā santavuttino¹⁵
aññāññam abhivādetvā¹⁶ pakkamanti disānukhā.
28. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
tam andhakāraṇ vidhamāṇ uppaṇji tāvade jino.

¹ S¹ acchā phalīkā osamānā; S² accho phalikasamānā.

² G. ca te; S¹ va ne.

³ G. varāhā; S¹ varahā.

⁴ G. ogūhā; S² ogāhā.

⁵ G. diṇḍibhā; S¹ diṇḍibhā.

⁶ S² nahitā.

⁷ G. Jaṭābhārena bharitā.

⁸ S¹ S² santi^o.

⁹ G. padaṇ.

¹⁰ G. vasantā; S¹ vasanta.

¹¹ G. S¹ ^oharissati.

¹² G. omits.

¹³ G. S¹ uttamattthagavesakā.

¹⁴ G. S¹ codintā; S² colento.

¹⁵ S¹ santivuttino.

¹⁶ S¹ abhivāditvā.

29. Mama assamasāmantā yakkho āsi mahiddhiko
so me pasaṅsi¹ sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ² :
30. 'Esa Buddho samuppanno Padumuttaro mahāmuni
khippaṃ gantvāna sambuddhaṃ payirupāsassu³ tam muni.
31. Yakkhassa vacanaṃ sutvā vippasannena cetasā
assamaṃ saṅsāmetvāna⁴ nikkhamiṃ⁵ pavanā tadā.
32. Cele va⁶ ḍayhamānamhi nikkhamitvāna assamā
ekarattiṃ nivāsetvā⁷ upagacchiṃ⁸ vināyakaṃ.
33. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
catusaccaṃ pakāsento deseti amataṃ padaṃ.
34. Suphullapadumaṃ⁹ gayha upagantvā mahesino
pasannacitto sumano Buddhassa abhiropayaṃ.
35. Pūjayitvāna sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ¹¹
ekaṃsaṃ ajinaṃ katvā santhaviṃ¹² lokanāyakaṃ.
36. Yena ñāṇena sambuddho vasatīha anāsavo
taṃ ñāṇaṃ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhasato :
37. Saṅsārasotaṃ chinditvā tāresi sabbapaṇinaṃ
tava dhammaṃ suṇitvāna taṇhāsotaṃ taranti te.
38. Tuvaṃ satthā ca ketu¹³ cca dhajo yūpo ca paṇinaṃ
parāyaṇo patiṭṭhā ca dīpo ca dipaduttama.
39. Yāvataṃ gaṇino loke satthavāhā¹⁴ pavuccare
tuvaṃ aggo 'si sappaṇño tava antogadhā va te.¹⁵
40. Tava ñāṇena sappaṇño tāresi janataṃ bahuṃ
tava dassanam āgamaṃ dukkhass' antaṃ karissare.
41. Ye kec' ime gandhajātā loke vāyanti cakkhumā
tava gandhasamo n' atthi puññakkhette mahāmune.¹⁶
42. Tiracchayoniṃ¹⁷ nirayaṃ parimocesi cakkhumā¹⁸
asaṅkhataṃ padaṃ santaṃ desesi tvaṃ mahāmune.
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha :

¹ G. S¹ pasaṭṭhaṃ; S² saṅsina.

² G. °nāmaṃ.

³ G. payirupāsaya.

⁴ G. S. mārisa.

⁵ G. saṅsāmitvāna; S¹ sasayitvāna.

⁶ S¹ nikkhami; G. nikkhami.

⁷ S² vela va.

⁸ G. vicāretvā.

⁹ S² upagañchiṃ.

¹⁰ G. suphullaṃ.

¹¹ G. ° nāmaṃ. ¹² S² santaviṃ; S¹ sandhati; G. santhavi.

¹³ S² ketu. ¹⁴ S¹ satthāvāha; G. sattavāhā. ¹⁵ S¹ antogata°.

¹⁶ G. mahāmuni. ¹⁷ G. S¹ tiracchāna°. ¹⁸ G. S¹ cakkhuma.

44. Yo me ñānam apūjesi pasanno sehi pāṇi¹
tam ahaṇṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
45. Tiṇṣakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
46. Suladdhalābhaṇ² laddho 'mhi tosayitvāna subbataṇ
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
47. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
48. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
49. Paṭisambdida . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Udeno thero i. g. a-ti.
Udenattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Udānaṇ:

Metteyyo Puṇṇako thero Mettagū Dhovako³ pi ca
Upasīvo ca Nando ca Hemako sattamo⁴ tahiṇ.
Todeyyo Jatukaṇṇi⁵ ca Udeno ca mahāyaso
tiṇi gāthā satān' ettha asīti tiṇi o' uttariṇ.
Metteyyavaggo ekacattārīso.⁶

XLII

[408. *Bhaddālī*.]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruṇiko muni
vivekakāmo lokaggo Himavantam upāgami.
2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁷ Sumedho lokanāyako
pallaṇkam ābhujitvāna nisīdi purisuttamo.
3. Samādhin so samāpanno Sumedho lokanāyako
sattarattindivaṇ⁸ Buddho nisīdi purisuttamo.
4. Khārikājaṇ⁹ gahetvāna vanamajjh' ogahim ahaṇṇ
tath' addasāsīṇ sambuddham oghatiṇṇam anāsavaṇ.
5. Sammajjanaṇ gahetvāna sammajjitvāna¹⁰ assamaṇ
catudaṇḍe tṭhapetvāna¹¹ akāsīṇ maṇḍapaṇ tadā.

¹ G. pāṇi.

² S² suladdhālābhā; S¹ suladdhaṇ lābhaṇ.

³ G. Dhotako.

⁴ S² sattako; S¹ satthamo.

⁵ S² Catukaṇṇi.

⁶ G. °cattālīsam.

⁷ G. S¹ Himavantaṇ.

⁸ S² °dive.

⁹ S¹ khārikhāraṇ; G. khāribhāraṇ.

¹⁰ G. sammajjitvā nam.

¹¹ G. thambhitvāna.

6. Sālapuppham āharitvā maṇḍapaṇ chādayim ahaṇ
pasannacitto sumano abhivandiṇ¹ Tathāgataṇ.
7. Yaṇ vadanti Sumedho ti bhūripaṇṇaṇ sumedhasaṇ
bhikkhusaṅghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
8. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgamuṇ
asaṇsayaṇ Buddhaseṭṭho dhammaṇ deseti cakkhumā.
9. Sumedho nāma sambuddho āhutaṇ paṭiggaho
devasaṅghe nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
10. Yo me sattāham maṇḍapaṇ dhārayī sālachāditaṇ
tam ahaṇ kitlayissāmi; sunoṭha mama bhāsato:
11. Devabhūto manusso vā hemavaṇṇo bhavissati
pahūtabhogo hutvāna kāmabhogi bhavissati.
12. Saṭṭhiṇ nāgasahasāni² sabbālaṇkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanivāsasā³
13. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṇkusapāṇi⁴
sāyapāto⁵ upaṭṭhānam āgamissant⁶ imaṇ naraṇ
tehi nāgehi parivuto ramissati ayaṇ naro.
14. Saṭṭhiassasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
ājāniyā va⁶ jātiyā sindhavā sīghavāhino.⁷
15. Ārūlhā gāmaṇiyehi illiyā⁸ cāpadhārihi⁹
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Saṭṭhirathasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
dipā aṭho pi veyyagghā sannaddhā ussittaddhajā
17. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi vammhi
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Saṭṭhigāmasahasāni paripunnāni sabbaso
pahūtadhanadhañṇāni¹⁰ susamiddhāni sabbaso
sadā pātubhavissanti Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Hatthi assā rathā pattī¹¹ senā ca caturaṅgiṇī
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Aṭṭhārasaṇ kappasataṇ¹² devaloke ramissati
sahasakhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.

¹ G. S¹ abhivandi.

² G. saṭṭhi°.

³ S¹ hemakappaṇ nivāsaya; S² °navāsaya.

⁴ G. °pāṇibhi.

⁵ G. S¹ sāyapāto; S² sāyapāte.

⁶ G. S¹ ca.

⁷ G. °vāhanā.

⁸ G. iddhiyā; S¹ indiyā.

⁹ G. °dhārīhi; S² vāpa°.

¹⁰ G. S¹ bahuta°.

¹¹ G. hatthiassarathapattī.

¹² G. aṭṭhārase kappasato.

21. Satānaṃ tīnikkhattuṃ ca devaraṃjaṇaṃ karissati
padesarajjaṇaṃ vipulaṇaṃ gānaṇāto¹ asaṅkhiyaṇaṃ.
22. Tiṇṣakappasahassamaṇhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya viharissat' anāsavo.
24. Tiṇṣakappasahassamaṇhi addasaṇaṃ lokanāyakaṇaṃ
etthantaram upādāya gavesiṇ² amataṇaṃ padaṇaṃ.
25. Lābhā mayhaṇaṃ suladdham me yam ahaṇaṃ ñāsi³ sāsanaṇaṃ
tisso vijjā anuppattā kataṇaṃ Buddhassa sāsanaṇaṃ.
26. Namo te purisājaṇiṇaṃ namo te purisuttama !
tava ñāṇaṇaṃ pakittetvā patto 'mhi acalaṇaṃ padaṇaṃ.
27. Yaṇaṃ yaṇaṃ yonūpapajjāmi devattaṇaṃ atha mānusaṇaṃ
sabbattha sukhito homi phalaṇaṃ me ñānakittane.⁴
28. Idaṇaṃ pacchimakaṇaṃ mayhaṇaṃ carimo vattate bhavo
nāgo va bandhanaṇaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇaṃ . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇaṃ sudam āyasmā Bhaddāli thero i. g. a-ti.
Bhaddālithherassa apadāṇaṇaṃ samattaṇaṃ.

[409. *Ekachattiya.*]

1. Candabhāgā naditīre⁵ assamo sukato mama
susuddhapulīnākiṇṇo paṇṇasālāsūmāpitā.
2. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā
macchakacchapasampannā suṇsumāranisevitā.
3. Acchā mayūrā dīpi ca karavikā ca sālīkā
kūjanti⁶ sabbadā ete sobhayantā mama assamaṇaṃ.
4. Kokilā mañjubhāṇi⁷ ca haṇṣā ca madhurassarā
abhikūjanti⁸ te tattha sobhayantā mama assamaṇaṃ.
5. Sīhā vyagghā varāhā ca vakākoka-taracchayo
gīriduggaṇaṃ pi⁹ nādentī sobhayantā mama assamaṇaṃ.

¹ G. S¹ gānaṇātho.² G. S¹ gavesi.³ G. ñāpi; S¹ ñasi.⁴ G. °kittine.⁵ G. Candabhāga°.⁶ S² kūjanti.⁷ G. mañjaññāni.⁸ S¹ abhikujjanti.⁹ G. S¹ gīriduggamhi.

6. Eṇī migā ca sarabhā bheraṇḍā¹ sūkarā² bahū
gīriduggaṇ pi³ nādentī sobhayantā mama assamaṇ.
7. Uddālakā campakā ca pāṭali sindhuvāritā.⁴
atimuttā asokā ca pupphanti mama assame.
8. Aṅkolā yūthikā⁵ ceva sattali bimbijālikā⁶
kaṇṇikā kaṇṇikārā ca pupphanti mama assame.
9. Nāgā sālā ca saḷalā puṇḍarik' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam' assamaṇ.
10. Ajjunā asanā c' ettha mahānāmā ca pupphitā
sālā ca kaṇḍupupphā⁷ ca sobhayanti mam' assamaṇ.
11. Ambā jambū ca tilakā nīpā⁸ ca sāla-kalyāṇī
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mama assamaṇ.
12. Asokā ca kapitṭhā⁹ ca bhaginimāl' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
13. Kadambā kadali c' eva isimuggā ca ropitā
dhuvaṇ phalāni dhārentī sobhayanti mam assamaṇ.
14. Haritakā āmalakā ambā jambū vibhītākā¹⁰
kolā bhallātākā bellā phalino mama assame.
15. Avidūre pokkharāṇī supatitṭhā manoramā
mandālakehi¹¹ sañchannā padumupphalakehi ca.
16. Gabbhaṇ gāhanti padumā aññe pupphanti keśarī
opattakaṇṇikā¹² c' eva pupphanti mama assame.
17. Pāṭhinā¹³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
acchodakamhi vicaraṇ sobhayanti mam assamaṇ.
18. Nayitā¹⁴ ambagandhī ca anukūlā ca¹⁵ ketakā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
19. Madhu bhisamhā¹⁶ savatī¹⁷ khīrasappi¹⁸ muḷālībhi¹⁹
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
20. Pulina sobhanā tattha ākiṇṇā jalasevitā
ovaṭṭā²⁰ pupphitā santi sobhayanti mam assamaṇ.

¹ G. gāraṇḍā; S¹ gādaṇḍā.

² G. S¹ sukatā; S² sukkakā.

³ G. S¹ °duggam hi.

⁴ G. S¹ sindha°.

⁵ G. yudikā; S¹ yumbikā; S² yudhikā.

⁶ G. sattali°; S¹ pattali°.

⁷ G. caṅku°.

⁸ G. nimbā.

⁹ G. S¹ kapitṭhā.

¹⁰ G. S¹ vibhedakā.

¹¹ S² maddālakehi.

¹² S² opattakakaṇṇikā.

¹³ G. pāḍhinā; S¹ pācinā.

¹⁴ G. nāritā; cf. p. 363, g. 10.

¹⁵ G. anukule va; S¹ S² °kūle ca.

¹⁶ S² °bhisehi.

¹⁷ G. savatī.

¹⁸ S² khīraṇṣeppi.

¹⁹ G. muḷālībhi.

²⁰ G. S¹ opupphā.

21. Te jaṭṭabhārabharitā ajinuttaravāsino
vākacīradharā sabbe sobhayanti mam assamaṇ.
22. Yugamattaṇ pekkhamānā¹ nipakā santavuttino
kāmagedhe² anapekkhā vasanti mama assame.
23. Parūlhakacchanakhalomā paṇkadantā³ rajassirā
rajojālladharā sabbe vasanti mama assame.
24. Abhiññāpāramipattā antalikkhacarā va⁴ te
uggacchantā nabhaṇ ete sobhayanti mam assamaṇ.
25. Tehi sissehi parivuto vasāmi pavane tadā
ratlindivaṇ na jānāmi sadā jhānasamappito.
26. Bhagavā ca tamhi samaye Atthadassī mahāmuni
tam andhakāraṇ nāsento uppajji lokanāyako.
27. Atha aññatara sisso āgacchi⁵ mama santike
mante ajjhetukāmo so chalaṅgaṇ nāma lakkhaṇaṇ.
28. Buddho loka samuppanno Atthadassī mahāmuni
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
29. Tuṭṭhahaṭṭho pamudito dhammantaragatāsayo
assamā abhinikkhamma imaṇ vacanam abravīṇ:
30. Buddho loka samuppanno dvattiṇsavaraḷakkhaṇo
etha sabbe gamissāma sammāsambuddhasantikaṇ.⁶
31. Ovādappaṭikārā te saddhamme pāramiṅgatā
'sādhū' ti saṇṇapaṭicchīṇsu uttamattaṇ gavesakā.⁷
32. Jaṭṭabhārabharitā te ajinuttaravāsino
uttamatthaṇ gavesantā nikkhamuṇ pavanā tadā.
33. Bhagavā tamhi samaye Atthadassī mahāyaso
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
34. Setacchattaṇ gahetvāna⁸ Buddhasaṭṭhassa dhārayiṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna buddhasaṭṭham avandi 'haṇ
35. Atthadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
36. Yo me chattaṇ adhāresi pasanno sehi pāṇi⁹
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
37. Imassa jāyamānassa devatte atha mānuse
dhāriṇṇasati sadā chattaṇ chattaḍānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. apekkhantā.³ S¹ vaṇkadantā.⁶ G. "santike.⁸ S² paggahetvā.² G. S¹ kāmagbhoge.⁴ G. ca.⁵ S² āgañchi.⁷ G. uttamattagavesakā.⁹ G. paṇihi.

38. Sattasattatikappāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati.
39. Sattasattatikkhattuṇi ca devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
40. Aṭṭhārase kappasate Gotamo Sakyaṇṇgavo
tam andhakāraṇ nāsento uppajjissati cakkhumā.
41. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
42. Yato ahaṇ kammakaṇ taṇ¹ chattaṇ buddhassa dhārayiṇ
etthantare na jānāmi setacchattaṇ adhāritaṇ.
43. Imaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
chattadhāraṇam ajjā pi vattate niccakālikaṇ.
44. Aho me sukataṇ kammaṇ Atthadassissa tādino
sabbāsavaparikkhiṇo n' atthi dāni punabbhavo.
45. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
46. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
47. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo theero i. g. a-bi.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[410. *Tiṇasūlakachādaniya.*]

1. Jātijaraṇi ca maraṇaṇ paccavekkhiṇ² ahaṇ tadā
ekato abhinikkhamma pabbajim anagāriyaṇ.
2. Caramānūnupubbena Gaṅgātīraṇ upāgamiṇ
tatth' addasāsiṇ paṭhaviṇ Gaṅgātīre supunnataṇ.³
3. Assamaṇ tattha māpetvā vasāmi assame ahaṇ
sukato caṅkamo mayhaṇ nānādiṇṇaṇyuto.⁴
4. Mam upenti ca vissatthā kūjanti⁵ ca manoharaṇ
ramamāṇo⁶ saha tehi vasāmi assame ahaṇ.
5. Mama assamasāmantā migarājā catukkamo
āsayaṇ abhinikkhamma gajji so medini⁷ viya.

¹ G. kammamaṇaṇ; ² S² kammamataṇ.

² G. S¹ paccavekkhi.

³ S¹ S² samunnataṇ.

⁴ G. °ayato.

⁵ S¹ kūjanti; S² kaṇanti.

⁶ G. dhumamāno.

⁷ G. medani; S¹ medanī.

6. Nadite migarāje va¹ hāso me udapajjatha²
migarājaṇ gavesanto addasaṇ lokanāyakaṇ.
7. Disvān' ahaṇ devadevaṇ³ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pūjayaṇ nāgakesaraṇ.
8. Uggacchantaṇ va suriyaṇ sālarājaṇ pa pupphitaṇ
osadhiṇ va virocantaṇ santhaviṇ lokanāyakaṇ :
9. 'Tava ñānena sabbaññū jotesi' maṇ sadevakaṇ
tvaṇ⁴ hi ārādhayitvāna jātiyā parimuccare.⁵
10. Adassanena sabbaññū Buddhānaṇ sabbadassinaṇ
patantaṇvācinirayaṇ rāgādosehi ophuṭā.⁶
11. Tava dassanam āgamaṇa sabbaññū lokanāyaka⁷
pamuccanti bhavā sabbe phusanti amataṇ padaṇ.
12. Yadā Buddhā cakkhumantā⁸ uppajjanti pabhaṇkarā
kilese jhāpayitvāna ālokaṇ dassayanti te.'
13. Kittayitvāna sambuddhaṇ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa tiṇasūlam⁹ apūjayaṇ.
14. Mama saṇkappam aññāya Tisso lokaggaṇāyako
Sakāsane nisīditvā imā gāthā abhāsatha :
15. Yo maṇ puppho hi chādesi pasanno sehi pāpihi
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato :
16. Pañcavīsatikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati
17. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ¹⁰
tassa kammassa nissando pupphāna pūjanāya¹¹ so.
18. Sisaṇ nhāto c' ayaṇ poso puppham ākaṇkhate c' ayaṇ¹²
puññaakammaṇa saṇyutto¹³ purato pātubhavissati.
19. Yaṇ yaṇ icchati kāmehi taṇ taṇ pātubhavissati
saṇkappaṇ paripūritvā nibbāyissat' anāsavo.
20. Kilesā jhāpayitvāna sampajāno patissato¹⁴
ekāsane nisīditvā arahattam apāpuniṇ.

¹ S¹ ca.² G. upapajjatha.³ G. disvāna devadevaṇ ca.⁴ G. S¹ tava.⁵ S¹ parimuccati; G. paripucchati.⁶ G. obuḍā; S¹ ovuṭā; S² opuṇā.⁷ S¹ S² lokanāyakaṇ; G. °nāyake.⁸ G. S¹ cakkhumanto.⁹ G. tinaphuli; S¹ S² tiṇasulū.¹⁰ G. S¹ gāṇanātho asankhayaṇ.¹¹ G. S¹ ākadurocayaṇ.¹² G. S¹ pupphānaṇ°.¹³ G. S¹ patissato.¹⁴ S² saṇyuttaṇ.

21. Caṅkamanto nipajjanto¹ nisinno uda vā ṭhito
Buddhasettḥaṇ saritvāna viharāmi ahaṇ tadā.
22. Cīvare *piṇḍapāte ca paccaye* sayanāsane
tattha me ūnatā² n' atthi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
23. So dāni patto amataṇ santaṇ padam anuttaraṇ
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
24. Dvenavute ito kappe yaṇ buddham abhipūjayaṇ
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Tiṇasūlakachādaniyo th. i. g. a-ti.
Tiṇasūlakachādaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[411. *Madhumāṇsadāyaka.*]

1. Nagare Bandhumatiyā sūkariko ahoṣ' ahaṇ
ukkoṭakaṇ randhayitvā madhusappimhi³ ākiriṇ.⁴
2. Sānñipātam ahaṇ gantvā ekaṇ pattaṇ gaheṣ' ahaṇ⁵
pūrayitvāna taṇ pattaṇ bhikkhusaṅghassa dās' ahaṇ.
3. Yo 'ttha therataro bhikkhu⁶ niyyātesī mamaṇ tadā:
iminā pattapūrena labhassu vipulaṇ sukhaṇ.
4. Dve sampattiyo bhutvā sukkamūlena codito
pacchime vattamānamhi kilese jhāpayissati.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ
tattha bhutvā ca pitvā⁸ ca labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Maṇḍape rukkhāmūle vā pubbakammam anussariṇ
annapānābhivasso me abhivassati tāvade.
7. Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi annapānam me vassate sabbakālikaṇ.
8. Ten' eva maṇsadānena⁹ sandhāvitvā bhava ahaṇ
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.

¹ S¹ nisajjanto.² G. unnatā.³ S¹ madhumāṇsamhi; G. madurasamhi.⁴ G. S¹ okiri.⁵ G. S¹ adās' ahaṇ.⁶ S² yo tattha te bhikkhu.⁷ S² agaṇṇh'.⁸ G. yasitvā; S² caritvā.⁹ G. madhudānena.

9. Ekanavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi madhudānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Madhumaṇṣadāyako th. i. g. a-ti.
Madhumaṇṣadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[412. *Nāgapallavaka*.]

1. Nagare Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
mama assamasāmantā nisīdi lokanāyako.
2. Nāgapallavam ādāya Buddhassa abhiropayaṇ
pasannacitto sumano sugatam abhivādayiṇ.¹
3. Ekanavute ito kappe yaṇ pallavam apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Nāgapallavako thero i. g. a-ti.
Nāgapallavattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[413. *Ekadīpiya*.]

1. Parinibbutamhi sugate Siddhatthe lokanāyak :
sadevamanusā² sabbe pūjenti dipaduttamaṇ.
2. Āropite ca citake Siddhatthe lokanāyake
yathāsakena thāmena citaṇ³ pūjenti satthuno.
3. Avidūre citakassa dipam uj jālayim ahaṇ⁴
'yāva udeti suriyo dipam me tāva uj jāli.⁵
4. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dchaṇ Tāvatiṇsam agacch⁶ ahaṇ.
5. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁷ Ekadīpī ti ñāyati
dīpasatasahassāni vyamhe pajjalare⁸ mama.

¹ G. abhivādayi.² G. sadevā mānussā.³ S² citakaṇ.⁴ S¹ uj jālayī mamaṇ.⁵ S¹ uj jāli.⁶ S² agaṇḍh'.⁷ G. brahmaṇ.⁸ G. S¹ pajjalaye.

6. Udayanto va suriyo deho me rājato¹ sadā
sabb'ābhāhi² sarīrassa āloko hoti me sadā.
 7. Tirokuḍḍaṇ tiroselaṇ samatiggayha pabbataṇ
samantā yojanasataṇ passāmi cakkhunā ahaṇ.
 8. Sattasattatikkhattuṇ ca devaloke ramiṇ ahaṇ
ekatiṇsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
 9. Aṭṭhaviṣatikkhattuṇ³ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
 10. Devalokā cavitvāna nibbattiṇ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatassāpi akkhi me na nimīlati.⁴
 11. Jātiyā⁵ catuvasso' haṇ pabbajiṇ⁶ anagāriyaṇ
aḍḍhamāse asampatte arahattaṃ apāpuniṇ.
 12. Dibbaṇ cakkhuṇ visodhesiṇ⁷ bhavā sabbe samūhatā
sabbe kilesā sañchinā⁸ ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 13. Tirokuḍḍhaṇ tiroselaṇ pabbataṇ cāpi kevalaṇ
samatikkamma passāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 14. Visamā me samā honti andhakāro na vijjati
nāhaṇ passāmi timiram ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 15. Catunavute ito kappe yaṇ dīpaṃ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 16. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Edakīpiyo th. i. g. a-ti.
Ekadīpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[414. *Ucchaṇḍagapupphiya.*]

1. Nagare Bandhumatiyā ahoṣiṇ⁹ māliko tadā
ucchaṇḍaṇ pūrayitvāna āgamam¹⁰ antarāpanaṇ.¹¹
2. Bhagavā ca¹² tamhi samaye bhikkhusaṅghapurakkhato
mahatā ānubhāvena niyyāti¹³ lokanāyako.

¹ G. S¹ jotate.

² S² pabbābhi.

³ G. aṭṭhatatiṇsati^o.

⁴ G. nimmiyati; S¹ namissati; S² vinassati.

⁵ G. jātiyaṇ.

⁶ G. S¹ pabbaji.

⁷ G. S¹ dibbacakkhuṇ visodhesi.

⁸ S¹ sacchannā.

⁹ G. S¹ ahoṣi.

¹⁰ G. āgamaṇ.

¹¹ S² antaropanaṇ.

¹² G. omiṭṭa.

¹³ S¹ niyyāti.

3. Disvāna lokapajjotaṃ Vipassinṃ lokatāraṇaṃ
pupphaṃ paggayha ucchaṅgā¹ Buddhasettṭham apūjayaṃ.
 4. Ekanavute ito kappe yaṃ puppham abhipūjayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Uccaṅgapupphiyo th. i. g. a-ti.
Uccaṅgapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[415. *Yāgudāyaka*.]

1. Atitthiṃ² me gahetvāna āgacchiṃ gāmakam tadā
sarpunna-nadikaṃ disvā saṅghārāmaṃ upāgamiṃ.
2. Āraññakā dhūtavādā jhāyino lukhacīvara
vivekābhiratā dhīrā saṅghārāme vasanti te.
3. Gati tesam upacchinnā suvimuttāna tādinaṃ
piṇḍāya te na gacchanti oruddhanadikā yadi.
4. Pasannacitto sumano vedajāto³ katañjali
taṇḍulam me gahetvāna yāgudānam akās⁴ ahaṃ.
5. Pañcannaṃ yāguṃ datvāna pasanno sehi pāṇihi
sakakammābhiraddho 'haṃ Tāvatiṃsam agacch' ahaṃ.
6. Mañimayañ ca me vyamhaṃ⁵ nibbattaṃ Tidase gaṇe⁶
nāriṇaṇehi sahito modāmi vyamha-m-uttame.⁷
7. Tettiṇṇasakkhattuṃ devindo devarajjam akārayiṃ⁸
tiṇṇasakkhattuṃ cakkavattī mahārajjam akārayiṃ.⁹
8. Padesarajjaṃ vipulaṃ gaṇanāto asaṅkhiyaṃ
devaloke manusse⁹ vā anubhotvā¹⁰ yasam ahaṃ.
9. Pacchime bhava sampatte pabbajim¹¹ anagāriyaṃ
saha oropite kese sabbasampattivijjh¹² ahaṃ.¹³
10. Khayato vayato cāpi sammāsanto kalebaraṃ
*pure si*kkhāpadādāne arahattam apāpuniṃ.

¹ G. S¹ uccaṅgā. ² S¹ atitthi; G. atitiṃ; S³ atthime. ³ G. devajāto.

⁴ G. adās'. ⁵ G. brahmaṃ. ⁶ S² tidasagaṇe.

⁷ G. brahmam°. ⁸ G. akārayi. ⁹ G. mānusse.

¹⁰ G. S¹ anubhotvā. ¹¹ G. pabbaji.

¹² S¹ sabbhaṃ sampatti°; G. sabbasampatti°. ¹³ S¹ vijahaṃ; G. vijahaṃ.

11. Sudinnam me dānavaraṇ vānijaṇ suppayojitaṇ¹
ten' eva yāgudānena patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
 12. Sokaṇ pariddavaṇ vyādhiṇ² darathaṇ cittaṭāpanaṇ
nābhijānāmi uppannaṇ yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 13. Yāguṇ saṅghassa datvāna puññaakkhette anuttare
pañcānisaṇse anubhom'³ aho yāgu-suyiṭṭhatā.⁴
 14. Avyādhita rūpavatā khippaṇ dhammanisantitā
lābhitā annapānassa āyu pañcamakaṇ mama.
 15. Yo koci vedaṇ janayaṇ saṅghe yāguṇ *dadey*ya so
imāni pañcaṭṭhānāni patigaṇheyya paṇḍito.
 16. Karaṇiyaṇ kataṇ sabbaṇ bhavaṇ ugghāṭita mayā
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
 17. So haṇ vicarissāmi gāmā gāmaṇ purā puraṇ
namassamāno sambuddhaṇ dhammassa ca sudhammataṇ.
 18. Tiṇṣakappasahassāni yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Yāgudāyako thero i. g. a-ti.
Yāgudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[416. *Patthodanadāyaka.*]

1. Vanacārī pure āsiṇ satataṇ vanakammiko
patthodanaṇ⁵ gahetvāna kammantaṇ agamās' ahaṇ.
2. Tatth' addasāsiṇ⁶ sambuddhaṇ sayambhum aparājitaṇ
vanā piṇḍaya nikkhantaṇ disvā cittaṇ pasādayiṇ.
3. Parakammāyane yutto puññaṇ ca me na vijjati
ayaṇ patthodanam atthi bhojayissām' ahaṇ muniṇ.
4. Patthodanaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ
mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā muni.
5. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ.

¹ G. pubbayojitaṇ.

² G. vyādhi.

³ G. pañcānisaṇse anubhom.

⁴ S¹ °yutiṭṭhatā.

⁵ S¹ G. pattodanaṇ. ⁶ G. °adassāsi; S² adassāsiṇ. ⁷ °agacch'.

6. Chattiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam¹ akārayiṇ
tettiṇṣakkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
 7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 8. Bhavābhavā saṇsaranto labhāmi amitaṇ dhaṇaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 9. Nadisotapaṭibhāgā bhogā nibbattare mama
parimetuṇ na sakkomi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 10. Imaṇ khāda imaṇ bhuñja imamhi² sayane saya
tenāhaṇ sukhito homi patthodanass' idaṇ phalaṇ.³
 11. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi patthodanass' idaṇ phalaṇ.
 12. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Patthodanadāyako th. i. g. a-ti.
Patthodanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[417. *Mañcadāyaka.*]

1. Parinibbute kāruṇike Siddhatthe lokanāyake
vitthārike⁴ pāvācane devamānusaṣakke.⁵
2. Caṇḍālo ās' ahaṇ tattha āsandipīṭhakārako
tena kammena jīvāmi tena posemi dārake.
3. Āsandiṇ sukataṇ katvā pasanno sehi pāṇi⁶
sayam eva upāgantvā⁷ bhikkhusaṅghassa adās' ahaṇ.
4. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇṣam agacch' ahaṇ.
5. Devalokagato santo modāmi Tidasagaṇe⁸
sayanāni mahagghāni nibbattanti yadicchakaṇ.
6. Paññāsaṣakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
asitikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.

¹ S² devarājjaṇ.² G. S¹ imasmiṇ.³ G. omits gāthā 10.⁴ G. S¹ vitthārite.⁵ G. devamanusa^o; devamanussa^o.⁶ G. pāṇihi.⁷ G. S¹ upagantvā.⁸ G. S¹ tidase gaṇe.

7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Devalokā cavitvāna emi ce mānusaṇ bhavaṇ
mahārāhā su-sayanā sayam eva bhavanti me.
9. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
ajjāpi sayane kāle sayanam upatiṭṭhati.
10. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Mañcadāyako thero i. g. a-ti.
Mañcadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Bhaddāli Ekacchatto ca Tiṇasūlo ca Maṇsado
Nāgapallavi*ko Dīpi* Ucchaṅgī Yāgudāyako
Paṭthodani Mañcadado gāthāyo gaṇitā v-i-ha¹
dvesatāni ca gāthānaṇ gāthā c' ekā taduttarīti
Bhaddālivaggo dvācattārīso.²

XLIII

[418. *Sakiṇṣammajjaka.*]

1. Vipassino bhagavato pāṭalibodhiṇ *uttamaṇ
disvā va taṇ pā*dapaggaṇ³ tattha oittaṇ pasādayiṇ.
2. Sammajjanaṇ gaḥetvāna bodhiṇ sammajji⁴ tāvade
sammajjitvāna taṇ bodhim avandiṇ pāṭaliṇ ahaṇ.
3. Tattha oittaṇ pasādetvā sire katvāna añjaliṇ
namassamāno taṇ bodhiṇ⁵ gacchiṇ⁶ *paṭikuṭim aham.
4. Cārima-maggena⁷* gacchāmi saranto bodhim uttamaṇ
ajagara⁸ maṇ pīlesi gho*ra*rūpo mahābalo.

¹ G. S¹ ovisā.

³ G. padamaggaṇ.

⁶ S² sambodhiṇ.

⁷ S² cārimaggena.

³ G. bhācattalīssamo.

⁴ S¹ sammajji.

⁶ S¹ gaccha; G. gacchi; S² gaṇḍiṇ.

⁸ S² ajagāro.

5. Āsanne me¹ kataṇṇ kammaṇ phalena² tosayi mamaṇ
kalebaraṇ me gilati devaloke ramām` ahaṇ.
 6. Anāvilaṇ mama cittaṇ vi*suddhaṇ paṇḍaraṇ sadā
sokasallaṇ* na jānāmi cittasantāpanaṇ mama.
 7. Kuṭṭhaṇ gaṇḍo kilāso ca apamāro vitacchikā
daddu kaṇḍu ca me n' atthi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
 8. Soko ca paridevo ca hadaye me na vijjati
asattam³ ujukaṇ cittaṇ phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
 9. *Samādhisu na sajjā*mi visuddhaṇ hoti mānasaṇ
yaṇ yaṇ samādhim icchāmi so⁴ so sampajjate mama.
 10. Rajaniye na rajjāmi atho dosaniyesu ca
mohaniye na muyhāmi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
 11. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam ākariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ *sammaj*janāy' idaṇ.
 12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Sakiṇsammajjako⁵ thero i. g. a-ti.
Sakiṇsammajjakattheraessa apadānaṇ samattaṇ.

[419. *Ekadussadāyaka*.]

1. Nagare Haṇsavatīyā āhosiṇ tiṇahārako
tiṇahārena jīvāmi tena posemi dārake.
2. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
tam andhakāraṇ nāsetvā uppajji lokanāyako.
3. Sake ghare nisīditvā evaṇ cintesi tāvade:
buddho loke samuppanno deyyadhammo na vijjati.
4. Idaṇ me sātakaṇ⁶ ekaṇ n' atthi me koci dāyako
dukkho nirayasamphasso⁷ ropayissāmi dakkhiṇaṇ.
5. Evāhaṇ cintayitvāna sakaṇ cittaṇ⁸ pasādayiṇ
ekaṇ dussaṇ gaheṭvāna buddhasetṭhassa dās' ahaṇ.

¹ G. āpanne me; S² āsanne na.² G. balena.³ S² agantaṇ; G. asantaṇ; S¹ ahaṇkaṇ.⁴ S¹ yo.⁵ S² Saki^o.⁶ S² ghātakaṇ.⁷ G. S² sampasso; S¹ °sampayo.⁸ S² saka^o.

6. Ekaṇ dussaṇ¹ dadditvāna ukkuṭṭhiṇ saṇipavattayaṇ
'Yadi Buddho tuvaṇ vīra tārehi maṇ mahānuni.'
 7. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaḥo
mama dānaṇ pakittento akā² me anumodanaṇ:
 8. 'Iminā ekadussena cetanāpaṇidhihi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi.³
 9. Chatṭiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi⁴
tettiṇsakkhattuṇ⁵ rājā ca cakkavatī bhavissasi⁶
 10. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ
devaloke manusse vā saṇsaranto tuvaṇ bhava.
 11. Rūpavā guṇasampanno anupakkantadehavā⁷
akkhobhaṇ⁸ amitaṇ dussaṇ labhissasi yadicchakaṇ.'
 12. Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamanāyako⁹
nabham abbhuggamī¹⁰ vīro¹¹ haṇsarājā va ambare.
 13. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 14. *Pāduddhāre pāduddhāre dussaṇ nibbattate mama
heṭṭhā dussamhi tiṭṭhāmi uparicchedanaṇ¹² mama.
 15. Cakkavālam upādāya sakānanaṇ sapabbataṇ
icchamāno v' aham¹³ ajja dusseh' acchādayeyya taṇ.¹⁴
 16. Ten' eva ekadussena saṇsaranto bhavābhava
suvannaṇavanna hutvāna saṇsarāmi bhavābhava.
 17. Vipākaṇ ekadussassa nājjhagaṇ katthaci kkhayaṇ
ayam me pacchimā jāti vipaccati¹⁵ idhāpi me.
 18. Satasahassee ito kappe yaṇ dussam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekaḍḍasaddāyako th. i. g. a-ti.
Ekaḍḍasaddāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

1 S² eka°.

2 G. aka.

3 S² gañchasi.

4 All MSS. read karissati.

5 S² tetṭiṇga°.

6 All MSS. read bhavissati.

7 G. °dehave; S¹ °resavā.

8 G. agghobhaṇ; S¹ akkohaṇ; S² akkhamha.

9 G. °nāmakko.

10 G. °gami.

11 G. dhīro.

12 S¹ uparicchedanaṇ.

13 S² o' ahaṇ.

14 S² acchādayyekaṇ.

15 G. vipajjati.

[420. *Ekāsanadāyaka*.]

1. Himavantass' avidūre Kosiko¹ nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena Kassapo iti maṇ vidū
suddhimaggaṇ gavesanto vasāmi Kosike² tadā.
3. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
vivekakāmo sambuddho āgacchi anilañjasā.³
4. Vanagge gacchamānassa disvā raṇsiṇ mahesino
kaṭṭhamañcaṇ paññāpetvāna ajinañ ca apatthariṇ.⁴
5. Āsanaṇ paññāpetvāna sire katvāna añjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā⁵ imaṇ vacanam abraviṇ⁶:
6. Sallakatto tuvaṇ vira āturānaṇ tikicchaṇ
mamaṇ⁷ rogaparetassa⁸ tikicchaṇ dehi nāyaka.⁹
7. Kallaṭṭhikā ye¹⁰ passanti Buddhasettḥa tavam¹¹ mune
dhuvaṇ ti siddhiṇ¹² papponti etesaṇ jajjaro bhavo.¹³
8. Na me deyyaṇ tavam¹⁴ atthi pavattaphalabhoji 'haṇ
idaṇ me āsanam atthi nisīda kaṭṭhamañcake.
9. Nisīdi tattha bhagavā asambhito¹⁵ va kesari
muhutlaṇ vitināmetvā imaṇ vacanam abravi¹⁶:
10. ' Vissatṭho hohi; mā bhāyi; laddho jotiraso tayā
yaṇ tuyhaṇ patthitaṇ sabbaṇ pariṇāressati 'nāgate.¹⁷
11. Na thokaṇ taṇ kataṇ tuyhaṇ puññakkhetto anuttare
sakkā uddharitum attā yassa cittaṇ paṇihitaṇ.¹⁸
12. Iminā āsanadānena cetanāpaṇidhihi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi.
13. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi¹⁹
āsītikkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissasi.²⁰

¹ G. S¹ Kesiko.² G. Kesike.³ G. anilañjusā.⁴ G. appattariṇ; S¹ apatthari.⁵ G. paveditvā.⁶ G. abravi; S¹ abruvī.⁷ G. S¹ mama.⁸ G. rāga°.⁹ *All MSS. read nāyakaṇ.*¹⁰ G. kallaṭṭhikā°.¹¹ G. S¹ tuvaṇ.¹² G. dhuvattisiddhi; S² dhuvam tvā siddhiṇ; S¹ suvattisiddhi.¹³ S² pajjaro bhavo.¹⁴ G. S¹ lava.¹⁵ G. S¹ asambhito.¹⁶ S¹ abruvī.¹⁷ G. pariṇāressati tāsanaṇ; S¹ pariṇāressati tāsanaṇ.¹⁸ G. paṇihitaṇ; S¹ S² paṇihitaṇ.¹⁹ S² karissati.²⁰ S¹ S² bhavissati.

14. Padesarajjan vipulaṇ ḡaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sabbattha sukhito hutvā saṅsāre saṅsarissasi.¹
 15. Idaṇ vatvāna sambuddho jalaṇuttamanāyako²
nabham abbhuggami³ viro haṅsarājā va ambare.
 16. Hatthiyānam assayānaṇ sarathaṇ sandamānikaṇ
labhāmi sabbam ev' etam ekāsanass' idan phalaṇ.
 17. Kānanaṇ pavisitvā pi yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatiṭṭhati.
 18. Vārimajjhe gato⁴ santo yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatiṭṭhati.
 19. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
pallaṅkā satasahassāmi parivārenti maṇ sadā.
 20. Duve bhava saṅsarāmi devatte atha mānuse
duve kule pajjāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
 21. ekāsanaṇ daditvāna puññakkhette anuttare
dhammapallaṅkam ādāya⁵ viharāmi anāsavo.
 22. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekāsanass' idan phalaṇ.
 23. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekāsanadāyako th. i. g. a-ti.
Ekāsanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[421. *Sattakadambapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Kadambo nāma pabbato
tasmiṇ pabbatapassamhi satta⁶ Buddhā vasiṇsu⁷ te.
2. Kadambaṇ pupphitaṇ disvā paggahe tvāna añjaliṇ
satta mālā gahetvāna puññacittena⁸ okiriṇ.
3. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch' ahaṇ.

¹ S² saṅsarissati.

² G. °nāmako.

³ G. abbhuggami; S² abbhuggami.

⁴ G. vārimajjha°; S¹ vārimajjhāgate.

⁵ G. S¹ aññāya.

⁶ G. S¹ satataṇ.

⁷ S² vasiṇsu.

S¹ S² punna°.

4. Catunavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattakadambapupphiyo th. i. g. a-ti.
Sattakadambapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[422. *Koraṇḍapupphiya*.]

1. Vanakammiko¹ pure āsiṇ pitupetāmāhen' ahaṇ pararuhirena jīvāmi kusalaṇ me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso loka*gganāya*ko padāni tīni dassesi² anukārupāya cakkhumā.
3. Akkanto ca paḍe disvā Tissanāmassa³ satthuno haṭṭho haṭṭhena cittena paḍe cittaṇ pasādayiṇ.
4. Koraṇḍaṇ pupphitaṇ⁴ disvā pādapaṇ dharanūruhaṇ sakoṭakaṇ⁵ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁶
5. Tena kammēna sukātena cetanāpanidhīhi ca jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁷ ahaṇ.
6. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devuttam aha mānusaṇ koraṇḍavaṇṇako yeva sappabhāso⁸ bhavām' ahaṇ.
7. Dvenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi padapūjāy' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koraṇḍapupphiyo therō i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[423. *Ghatamandudāyaka*.]

1. Sucintitaṇ bhagavantaṇ lokajetṭhaṇ narāsabhaṇ upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābādhena pīlitaṇ disvā cittaṇ pasādetvā⁹ ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.

¹ G. S¹ nava°.

³ G. Tissamānassa.

⁵ S¹ caṇḍoṭakaṇ; S² saṇkoṭakaṇ.

⁷ S² agañch'.

⁸ G. sabbabhāso.

² S¹ dasseti.

⁴ G. koraṇḍa°.

⁶ S² apūjayaṇ.

⁹ G. S¹ pasāditvā.

2. Katattā ācitattā ca¹ GaṅgāBhāgīrasī 'va 'yaṇ²
mahāsamuddā³ cattāro ghaṭaṇ saṇpajjare maina.
3. Ayañ ca paṭhavi ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarū.
4. Cātuddipā⁴ ime rukkhā pādapā dharaṇīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasina Ghatamaṇḍadāyako⁵ th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[124. *Ekadhammasavanīya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
catusaccam pakāsento santāreti bahūjanaṇ.
2. Ahaṇ tena samayena jaṭilo uggatāpano
dhunanto vākaṭṭhāni gacchāmi ambare tadā.
3. Buddhasaṭṭhassa upari gantaṇ na visahāmi' ahaṇ
pakkhī va selam āsajja gamanaṇ na labhāmi' ahaṇ.
4. Udaḥ vomisitvāna⁶ evam gacchāmi ambare
na me idaṇ bhūtapubbam iriyāpathavikopanaṇ.
5. Handa me taṇ gavesissam appev' atthaṇ⁷ labheyy' ahaṇ
orohanto antalikkhā saddam assosi⁸ satthuno.
6. Sareṇa rajaniyena⁹ savaniyena vaggunā
aniccataṇ kathentassa tañ ñeva uggahiṇ¹⁰ tadā.

¹ G. bhavitattā; S² apacitaṇ tāva. ² G. vassam; S¹ mayam.

³ G. °samuddaṇ; S¹ °samudde. ⁴ S¹ cātuddipā; G. catudisā.

⁵ Cf. p. 436. ⁶ G. vomisotvāna (cf. p. 273 g. 4).

⁷ G. appevattaṇ (cf. p. 274, g. 5); S² appevan taṇ.

⁸ G. assosiṇ. ⁹ G. S¹ rajjanīyena. ¹⁰ S¹ uggahī.

7. Aniccasaññam uggayha agamāsiṇ mam assamaṇ yāvatāyuṇ vasitvāna tattha kālakato¹ ahaṇ.
 8. Carime vattamānamhi saddhammasavanaṇ sariṇ² tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch³ ahaṇ.
 9. Tisakappasahassāni⁴ devaloke ramim ahaṇ ekapaññāsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
 10. Ekaviṣatikkhattuṇ ca cakavattī ahoṣ' ahaṇ padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
 11. Anubhoṣiṇ⁵ sakaṇ puññaṇ sukhito 'haṇ bhavābhavā anussarāmi taṇ saññaṇ saṇsaranto bhavābhavā na koṭipativijjhāmi⁶ nibbānam accutaṇ padaṇ.
 12. Pitugehe nisīditvā samaṇo bhāvitindriyo kathāyaṇ⁷ paridipento aniccaṇ vatthudāharaṇ.
 13. Aniccā vata saṅkhārā uppāḍavayadhamminīno uppajjitvā nirujjhanti tesāṇ vūpasamo sukho.
 14. Saha gāthaṇ suṇitvāna pubbasaññāṇ anussariṇ⁸ ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuppiṇ.
 15. Jātiyā sattavassena⁹ arahattaṇ apāpuppiṇ upasampādayi¹⁰ Buddhō dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 16. Satasahassee ito kappe yaṇ dhanimam asuṇi¹¹ tadā duggatiṇ nābhijānāmi dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekadhammasavanīyo th. i. g. a-ti.
Ekadhammasavanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[425. *Sucintita.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā ahoṣiṇ kassako¹² tadā kasikammena jivāmi tena posemi dārako.

¹ G. kālāṇakato.

² S¹ sari.

³ S² agaññoh'.

⁴ G. S¹ 'sahassamhi.

⁵ S¹ anubhomi.

⁶ *ALL MSS. read na koci pativijjāmi.*

⁷ G. katayaṇ; S² katthāyaṇ

⁸ S¹ anussaraṇ.

⁹ G. sattavasso 'haṇ.

¹⁰ G. S¹ upasampādayi.

¹¹ S¹ asuni.

¹² G. kāsako.

2. Susampannaṃ tadā khettaṃ dhaññaṃ me phalitam¹ ahu
pākakāle ca sampatte evaṃ cintes' ahaṃ tadā:
3. Nacchannaṃ nappaṭirūpaṃ jānantaṃsa gūṇā*gu*ṇaṃ
yo 'haṃ saṅghe adatvāna aggaṃ bhuñjeyya 'maṃ tadā.
4. Ayaṃ Buddho asamasamo battiṃsavaraṇakkhaṇo
tato pabhāvito² saṅgho puññaakkhetto anuttaro.
5. Tattha dassām³ ahaṃ dānaṃ navasassaṃ pure pure
evāhaṃ cintayitvāna haṭṭho piṇitamānaso.⁴
6. Khetto dhaññaṃ āharitvā sambuddhaṃ upasaṅkamaṃ
upasaṅkamma sambuddhaṃ lokajetthaṃ narāsaḥhaṃ
vanditvā satthuno pāde imaṃ vacanam abaviṃ:
7. Navasassaṃ ca sampannam⁵ āyāgo⁶ pi ca taṃ⁷ mune
anukampam upādāya adhivāsehi cakkhumā.
8. Padumuttaro lokavidū āhutaṃ paṭiggaho
mamaṃ saṅkappam aññāya imaṃ vacanam abaviṃ:
9. Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
esa saṅgho ujubhūto pañña-sīla-samāhito
10. Yajantānaṃ manussānaṃ puññapekkaṇā paṇinaṃ
karontaṃ opadhikaṃ⁸ puññaṃ saṅghe dinnam mahapphalaṃ.
11. Tasmiṃ saṅghe ca dātabbaṃ navasassaṃ tathetaraṃ
saṅghato uddisitvāna bhikkhū⁹ netvāna saṃ¹⁰ gharaṃ
paṭiyattaṃ ghare yaṃ te¹¹ bhikkhusaṅghassa dehi tvaṃ⁷
12. Saṅghato uddisitvāna bhikkhū¹² netvāna 'haṃ gharaṃ
yaṃ ghare paṭiyattaṃ me bhikkhusaṅghassa dās' ahaṃ.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānasaṃ dehaṃ Tāvatiṃsam agacch' ahaṃ.
14. Tattha me sukataṃ vyamhaṃ¹³ sovaṇṇaṃ sappabhassaraṃ
saṭṭhiyojanam ubbidhaṃ tiṇṇasayojanavithaṃ.
15. Ākiṇṇaṃ bhavanaṃ mayhaṃ nāriganasamākulaṃ
tattha¹⁴ bhutvā pivitvā ca vasāmi Tidase ahaṃ.
16. Satānaṃ tinikkhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ
satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavatti ahoṃ ahaṃ
padasaraṃ vipulaṃ gāṇanāto asaṅkhiyaṃ.

¹ S² phalinaṃ.² S¹ pabhāviko.³ S¹ S² dassam.⁴ S² vinīta².⁵ S¹ sampanno.⁶ S² āyāgo.⁷ S² tvaṃ.⁸ G. osadhikaṃ; S² opāyikaṃ.⁹ AU MSS. read bhikkhu.¹⁰ S² taṃ; G. haṃ.¹¹ G. sante.¹² AU MSS. bhikkhu.¹³ G. brahmaṇ.¹⁴ S¹ bhattaṃ.

[426. *Sovannakīṇkhanīya.*]

1. Saddhāya abhinikkhamma pabbajim¹ anagāriyaṃ
vākacīradharo āsiṃ² tapokammam³ apassito.
2. Atthadassī tu bhagavā lokajettho narāsaḥho
uppañji tamhi samaye tārayanto mahājanaṃ.
3. Balaṃ ca vata me khīṇaṃ⁴ vyādhinā paramen'⁵ ahaṃ
Buddhasetthaṃ saritvāna puline thūpam uttamaṃ,
4. Karitvā haṭṭhacitto 'haṃ saḥassena samokiriṃ⁶
soṇṇakīṇkhanipupphāni uddaggamanaso ahaṃ.
5. Sammukhā viya sambuddhaṃ thūpaṃ paricarim ahaṃ
tena cetopasādena Atthadassissa tādino
6. Devalokagato santo labhāmi vipulaṃ sukhaṃ
suvannavanno tatthāsiṃ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
7. Asitikoṭiyo mayhaṃ nāriyo samalāṇikatā
sadā mayham upaṭṭhanti⁷ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
8. Saṭṭhiṃ turiyasahassāni⁸ bheriyo paṇavāni⁹ ca
saṅkhā ca deṇḍimā¹⁰ tattha vaggu vadati dundubhi.¹¹
9. Cullāsītisahasāni hatthino¹² samalāṇikatā
tidhappabbhinnaṃ mātāṅgā kuṇḍurā saṭṭhihāyaṇā¹³
10. Hemaṃ jālābhisañchannā upaṭṭhānaṃ karonti me
balakāye gaje¹⁴ c' eva ūnatā me na vijjati.
11. Soṇṇakīṇkhanipupph*ānaṃ* vipākam anubhom' ahaṃ
aṭṭhapaññāsakkhattuṃ ca devarajjam akārayiṃ.
12. Ekasattatikkhāttuṃ ca cakkavatti ahoṃ' ahaṃ
pathavyā rajjam ekasataṃ mahiyā kārayim ahaṃ.
13. So dāni patto amatam asaṅkhataṃ sududdasaṃ
*saṃyojan*aparikkhiṇo n' atthi dāni punabbhavo.
14. Aṭṭhārase kappasate yaṃ puppham abhiropayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.

¹ G. pabbajji; S¹ pabbajī.² G. S¹ āsi.³ S¹ tato°.⁴ G. palaṃ ca tava me khīṇā; S¹ °khīṇa.⁵ G. maraṇen'.⁶ G. samokiri.⁷ G. upaṭṭhahanti.⁸ G. saṭṭhi°.⁹ G. bhaṇavārī.¹⁰ G. S¹ dindimā; S² desimā.¹¹ G. S¹ dudubhi.¹² S² hatthiyo.¹³ G. hāraṇa.¹⁴ S¹ gave; S² bave.

15. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

16. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

17. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Sovanṇakiṇkhanīyo¹ therō i. g. a-ti.

Sovanṇakiṇkhanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[427. *Sovaṇṇakattarika*.]

1. Manobhāvaniyaṇ Buddham attadantaṇ samāhitaṇ
iriyamānaṇ² brahmapathe³ citta-vūpasame rataṇ
2. Nittiṇṇa-oghaṇ sambuddhaṇ jhāyi-jhānaraṇaṇ muniṇ
upaviṭṭhaṇ⁴ samāpannam indīvaradalappabhaṇ
3. Alābun' odakaṇ gayha Buddhasettṭham upāgamin
Buddhassa pāde dhovivā alābukam adās' ahaṇ.
4. Āṇāpesi ca sambuddho Padamuttaranāyako
imin' odakam āhatvā⁵ pādāmūle thapehi me.
5. Sādhūti 'haṇ paṭissutvā satthu gāravatāya ca
udakaṇ lābun' āhatvā Buddhasettṭham upānayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro cittaṇ nibbāpayaṇ mamaṇ:
'iminā lābudānena saṅkappo te sanijjhatu.'⁶
7. Pannarasesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
tiṇṣatikkhattun rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
8. Diva vā yadi vā rattiṇ caṅkamantassa tiṭṭhato
sovaṇṇaṇ kattaraṇ⁷ gayha tiṭṭhati purato mama.
9. Buddhassa datvāna lābun labhāmi soṇṇakattaraṇ⁸
appaṇkampikataṇ⁹ kāraṇ vipulaṇ hoti tādisaṇ.¹⁰
10. Satasahassee ito kappe yam alābum adaṇ¹¹ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi alābussa idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sovanṇakattariko¹² th. i. g. a-ti.

Sovanṇakattarikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Soṇṇa°.

² S² iriyāmānaṇ.

³ G. S¹ brahā°.

⁴ G. S¹ upatiṭṭhaṇ.

⁵ G. āhitvā; S² āhattha.

⁶ S² samijjhatū.

⁷ G. °kontaraṇ.

⁸ G. S¹ °kontaraṇ.

⁹ G. °kammikataṇ.

¹⁰ S¹ S² tādisu.

¹¹ G. adadiṇ.

¹² G. Soṇṇakattariko.

Uddānaṇ:

Sakiṇṣammajjako¹ thero Ekaḍussī tath' Āsaṇi²
Kadamba-Koraṇḍa tadā Ghataṇ Savaniko pi ca
Suciṇṭito Kiṇkhaniko Soṇṇa-kattariko³ pi ca
ekaṇ gāthāsatañ c' ettha ekasattati-m-eva ca.
Sakiṇṣammajjakavaggo tecattāriso.⁴

XLIV

[428. *Ekavihāriya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
2. Nippapaṇco nirālambo ākāśasamamānaso
puññatā-bahulo⁵ tādī animittarato vasi⁶
3. Asaṅgaocitto nikleso⁷ asaṅsaṭṭho kule gaṇe
mahākāruṇiko vīro vinayopāyakovidō.
4. Uyyutto⁸ parakiccesu vinayanto sadevake
nibbānagamanaṇ maggaṇ gatipaṇkavisosanaṇ⁹
5. Amataṇ param-assādaṇ¹⁰ jarāmaccunivāraṇaṇ
mahāparisamajjhe so nisinno lokatārano.
6. Karavīkarudo nātho brahmaghoso Tathāgato
uddharanto mahāduggā¹¹ vippanaṭṭhe anāyake.
7. Desento virajaṇ dhammaṇ diṭṭho me lokanāyako
tassa dhammaṇ suñitvāhaṇ pabbajiṇ anugāriyaṇ.
8. Pabbajitvā tadā vāhaṇ cintento jinasāsanaṇ
ekako pavane ramme¹² vasiṇ¹³ saṅsaggapīlito.
9. Savkāyaūpakaṭṭho me¹⁴ hetubhūto¹⁵ mam āgami¹⁶
maṇaso vūpakaṭṭhassa¹⁷ saṅsaggaḥbhayaḍassino.

¹ S¹ °Sammajjani; G. Sakiṇ Sammajjak' eva. ² G. Dhothāsani.

³ G. S¹ Soṇṇakontariko.

⁴ G. S¹ tecattārisamo.

⁵ S¹ suññatā°.

⁶ S¹ vasi.

⁷ G. nilepo; S³ nilemāpo.

⁸ S¹ uyyatto.

⁹ S¹ G. °saṇkavisosanaṇ.

¹⁰ G. akhamataṇ parakhamassādaṇ.

¹¹ G. mahādukkāhā.

¹² G. vacane ramme; S¹ va vane ramme.

¹³ S¹ vasi; G. vasi.

¹⁴ G. S¹ vupakasso; S² vūpakasso.

¹⁵ S¹ sotu-to.

¹⁶ G. mahāgami; S¹ mahāgami; S² mam āgamiṇ.

¹⁷ G. S¹ vupakāsassa; S² vūpakāsassa.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekavihāriyo thero i. g. a-ti.
 Ekavihāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[429. *Ekasaṅkhiya*.]

1. Vipassino bhagavato mahābodhimaho ahū
 mahājanā samāgama pūjenti bodhim uttamaṇ.
 2. Na hi taṇ orakaṇ¹ maññe Buddhasaṅgā bhavissati
 yassāyama² edisā³ bodhi pūjaniyā va⁴ satthuno.
 3. Tato saṅkhaṇ gahetvāna bodhirukhaṇ upaṭṭhahaṇ
 dhamento⁵ sabbadivasaṇ avandiṇ bodhim uttamaṇ.
 4. Āsanna⁶ kataṇ kammaṇ devalokaṇ a*⁷pāpayiṇ*
 kalebaraṇ me patitaṇ devaloke raṇāni' ahaṇ.
 5. Saṅghituriyasahassāni tuṭṭhahaṭṭhapamoditā⁷
 sadā mayhaṇ upaṭṭhanti Buddhapūjāy' idam phalaṇ.
 6. Ekasattat' ime kappe rājā āsi Sudassano
 cāturato vijitāvi *jambūsaṇḍa*ssa issaro.
 7. Tato aṅgasatā turyā⁸ parivārenti maṇ sadā
 anubhomi sakaṇ kammaṇ upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
 8. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
 mātukucchigatassāpi vajjare bheriyo sadā.
 9. Upaṭṭhahitvā *sambuddhaṇ* anubhotvāna⁹ sampadā
 sivaṇ sukhemaṇ¹⁰ amataṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
 10. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekasaṅkhiyo¹¹ thero i. g. a-ti.
 Ekasaṅkhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S³ orukaṇ. ² G. S² yassāhaṇ. ³ G. idisā; S¹ idiso.
⁴ G. S¹ ca. ⁵ S¹ vamaṇto; S² dhammaṇto. ⁶ Cf. p. 379, gāthā 5.
⁷ S¹ tuṭṭhahaṭṭhāpamoditā; S² °hatthopamoditā; G. °pamodito.
⁸ G. aṅgaṇ satā turā; S² °turā. ⁹ G. anubhotvāna.
¹⁰ S² mukhe°. ¹¹ S² °saṅkhiho.

[430. *Pāṭihīrasaṇṇaka.*]

1. Padumuttaro nāma jino āhutiṇaṇ paṭiggaho
vasīsatasahasseehi nagaraṇ pāvisi¹ tadā.
2. Nagaṇ pavisantassa upasantassa tādino
ratanāni panādiṇsu² nigghoso āsi tāvade.
3. Buddhassa ānubhāvena bherivajjanaghattitā³
sayāṇ viṇā pavajjanti Buddhassa pavisato puraṇ.
4. Buddhasettṭhaṇ namassāmi⁴ Padumuttaraṇ mahāmuniṇ⁵
pāṭihīraṇ ca passitvā tattha cittaṇ pasādayiṇ.⁶
5. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
acetanā pi turiyā⁷ sayam eva pavajjare.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ saṇṇiṇaṇ alabhiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇāy⁸ idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Pāṭihīrasaṇṇako tthero i. g. a-ti.
- * Pāṭihīrasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[431. *Ñānathavika.*]

1. Kanikāraṇ va jalitaṇ dīparukkhaṇ va jotitaṇ⁸
kaṇṇaṇ va virocantaṇ addasaṇ dipaduttamaṇ.
2. Kamaṇḍaluṇ ṭhapetvāna vā⁹ kaṇṇaṇ ca kuṇḍikaṇ^{*}
ekaṇsaṇ ajinaṇ katvā buddhasettṭhaṇ thaviṇ¹⁰ ahaṇ;
3. 'Tam andhakāraṇ vidhamaṇ mohaajālaṇ samākulaṇ¹⁰
ñāṇalokaṇ dassayitvā¹¹ nittiṇṇo 'si mahāmuni.
4. Samuddharasi 'maṇ lokaṇ sabbāvantaṇ a^{*} nuttaraṇ
ñāṇe¹² te upamā n' atthi^{*} yāvatā ca gato gati.¹³
5. Tena ñāṇena sabbāññū itī bhotvā pavuccati¹⁴
vandāmi taṇ mahāvira¹⁵ sabbāññūtam anāsavaṇ.¹⁶

¹ S² pāvisiṇ; G. pāvisi.² S¹ panādiṇsu.³ S¹ bheridhajini^o.³ S¹ S² na passāmi.⁵ S¹ Padumuttara mahāmuni; S² Padumuttara mahāmuni.⁶ S¹ pasādayi.⁷ S² ratanā.⁸ S² jotikam.⁹ S² thavi; S¹ thaviṇ.¹⁰ G. S¹ anākulaṇ.¹¹ S¹ dassetvāna.¹² S¹ ñāṇa.¹³ S¹ gato tato.¹⁴ G. S¹ sabbāññū sabbāññū ti pavuccati.¹⁵ G. S¹ viraṇ.¹⁶ S² anāsavaṇ.

[434. *Ambātaka.*]

1. -Pavane Bu*ddhaṇ disvāna sa*yambhuṇ aparājitaṇ
ambātakaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ambāṭako therō i. g. a-ti.
Ambāṭakadāyakaṭtherassa apadānaṇ samattaṇ.

[435. *Harītakadāyaka.*]

1. Harītakaṇ āmalakaṇ amba-jambu-vibhīṭakaṇ¹
kolaṇ² bhallātakaṇ bellaṇ sayam ev' āharām' ahaṇ.
2. Disvāna pabbhāragataṇ jhāyiṇ jhānarataṇ munīṇ
ābādhena paṭīentaṇ³ adutiyaṇ mahāmuniṇ.
3. Harītakaṇ gahetvāna sayambhussa adās ahaṇ
khādamattamhi⁴ bhesajje vyādhi passambhi⁵ tāvade.
4. Pahīnadaratho Buddho anumodaniyaṇ akā⁶:
'Bhesajjadānen' iminā vyādhivupasamena ca
5. Devabhūto manusso vā jāto vā aṭṭhājātiya
sabbattha sukhito hohi⁷ mā ca te vyādhi āgamā.'
6. Idaṇ vatvāna sambuddho sayambhu aparājito
nabhaṇ abbhuggami⁸ viro⁹ haṇsarājā va ambare.
7. Yato harītakaṇ adaṇ sayambhussa mahesino
imaṇ jātīṇ¹⁰ upādāya vyādhi me n' upapajjatha.
8. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
tisso vijjā sacchikatā¹¹ kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
9. Catunavute ito kappe bhesajjam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhesajjassa idaṇ phalaṇ.

¹ G. S¹ vibhedakaṇ.² S¹ S² kolā.³ G. paṭīantaṇ.⁴ S¹ S² katamattaṇ.⁵ S¹ S² vyādhi passamhi; G. °passammi.⁶ G. S¹ anumodam akāsi me.⁷ G. S¹ hoti.⁸ G. abbhuggami.⁹ G. dhīro.¹⁰ G. S¹ jātī.¹¹ G. anuppattā.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Hārīṭakadāyako thero i. g. a-ti.
Hārīṭakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[436. *Ambapiṇḍiya.*]

1. Hatthirājā tadā āsiṇ īsādanto¹ urūlhavo
vicaranto² brahmāraññe³ addasaṇ lokanāyakaṇ.
 2. Ambapiṇḍiṇ gahetvāna adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ
paṭiṇṇaṇhi⁵ mahāvīro Siddhattho lokanāyako.
 3. Mamaṇ⁶ nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jīno
tatttha cittaṇ pasādetvā Tusitā upapajj' ahaṇ.
 4. Tato ahaṇ cavitvāna cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
eten' eva upāyena an*ubhuttvāna sampadā
 5. pa*dhānaṇ pahitatto 'haṇ upasanto nirūpadhi⁷
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.'
 6. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ambapiṇḍiyo thero i. g. a-ti.
Ambapiṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[437. *Jambūphaliya.*]

1. Padumuttarabuddhassa lokajetthassa tādino
piṇḍāya vicarantassa dhārato⁸ uttamaṇ yasaṇ
2. Aggaphalaṇ gahetvāna vippasannena cetasa
dakkhiṇeyyassa vīrassa adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ.
3. Tena kammaṇa dipadinda lokajetthā narāsabha
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparajayaṇ.

¹ S² raṇsādanto.² G. S¹ vicinanto.³ S¹ brahmāraññe.⁴ G. S¹ adāsi.⁵ G. paṭiṇṇaṇhi; S¹ paṭiṇṇaṇhi.⁶ G. S¹ mama.⁷ S¹ nirupadhi.⁸ G. vadato; S¹ dhāretā.

4. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aggadānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Jambuphaliyo thero i. g. a-ti.
Jambuphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Thero-Ekavihārī ca Saṅkhiko Pāṭihirako¹
Thaviko Uccukaṇḍī² ca Kalamb' Ambāṭakapadā
Harīṭak' Ambapiṇḍī ca Jambudo³ dasamo yati⁴
chalāsīti⁵ ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvihīti.
Ekavihārivaggo catucattāriso⁶

XLV

[438. *Vibhīṭakamiñjiya.*]

1. Kakusandho mahāvīro sabbadhammāna pāragū
gaṇamhā vupakaṭṭho so agamāsi vanantaraṇ.
2. Bījabījaṇ gahetvāna latāya āvuniṇ⁷ ahaṇ
bhagavā ca tamhi samaye jhāyate pabbatantare.
3. Disvān' ahaṇ devadovaṇ vippasannena cetasā
dakkhiṇeyyassa vīrassa bījabījaṇ *padās' ahaṇ*
4. Imasmiṇ ñeva kappasmiṇ yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bījabījass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vibhīṭakamiñjiyo⁸ th. i. g. a-ti.
Vibhīṭakamiñjiyattherassa⁹ apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Pāṭihiriko.

² G. Jambūdo.

³ G. 'āstī. ⁶ S¹ °cattālisatimo.

⁸ G. Vibedhakabijjiyo; S¹ Virodabijjo.

⁹ S¹ Virodakabijjiya°; S² Vihetaka°.

² S¹ G. °khaṇḍi.

⁴ S¹ yahi; G. omīta.

⁷ S¹ āvuniṇ; G. ahuniṇ.

[439. *Koladāyaka*.]

1. Ajinena nivattho 'haṇ vākacīradharo tadā
khāribhāraṇ haritvāna¹ kolam āharim² assamaṇ.
2. Tamhi kāle 'Sikhī buddho eko adutiyo ahū³
mam assamaṇ upagacchi jotento⁴ sabbakālīkaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā vanditvāna ca subbataṇ
ubho hatthehi paggayha kolaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi kolaḍānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koladāyako thero i. g. a-ti.
Koladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[440. *Billaphaliya*.]

1. Candabhāgānadītīre assamo sukato mama
belurukkhehi ākiṇṇo nānādumanisevito.⁵
2. Sugandham beluvaṇ disvā Buddhasettṭham anussariṇ
khāribhāraṇ pūrayitvā tuṭṭho saṇviggamānaso
3. Kakusandham upāgama billapakkam adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa vip̐pasannena cetasā.
4. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalaḍānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Billaphaliyo⁶ thero i. g. a-ti.
Billaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ khāriyāhārayitvāna.² S¹ āhasiṇ; G. ahāsiṇ.³ G. ahu.⁴ G. jānanto; S¹ upāgacchi jānanto.⁵ G. nānādumaṇ.⁶ G. Billuphaliyo; S¹ Vilvaphaliyo.

[441. *Bhallātakadāyaka.*]

1. Suvannavaṇṇaṇṇa sambuddhaṇṇa dvattiṇṇasavaralakkhaṇaṇṇa¹
pavanaggena gacchantaṇṇa sālārājaṇṇa va *phullitaṇṇa
 2. Tipattharaṇṇa pañ*ñāpetvā Buddhasaṇṇeṇṇa ayāc² ahaṇṇa:
anukampatu maṇṇa Buddho bhikkhaṇṇa icchāmi dātuye.³
 3. Anukampako kāruṇiko Atthadassī mahāyaso
mama saṇṇakappam aṇṇāya oruhi⁴ mama assame.
 4. Oruhhitvāna sambuddho n*isīdi paṇṇasanthare⁵
bhallā*takaṇṇa gahetvāna Buddhasaṇṇeṇṇa adās' ahaṇṇa.
 5. Mama nijjhāyamaṇṇassa paribhuṇṇi tadā jino
tattha cittaṇṇa pasādetvā abhivandiṇṇa⁶ tadā jinaṇṇa.
 6. Aṇṇhārase kappasate yaṇṇa phalam adadiṇṇa tadā
duggatiṇṇa nābhijānāmi phalaḍānaṇṇa idāṇa phalaṇṇa.
 7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṇṇisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇṇa sudam āyasmā Bhallātakadāyako⁷ th. i. g. a-ti.
Bhallātakadāyakattherassa apadānaṇṇa samattaṇṇa.

[442. *Utuḥhipupphiya.*]

1. Nigrodhe haritobbhāse saṇṇvirūḥhamhi pādape
utuḥhimālaṇṇa⁸ paggayha bodhiyā abhiropayaṇṇa.
 2. Imasmiṇṇa yeva kappamhi yaṇṇa puppham abhiropayaṇṇa
duggatiṇṇa nābhijānāmi bodhipūjāy' idāṇa phalaṇṇa.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṇṇisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇṇa sudam āyasmā Utuḥhipupphiya⁹ th. i. g. a-ti.
Utuḥhipupphiyattherassa⁹ apadānaṇṇa samattaṇṇa.

¹ S² dvattiṇṇa°.³ G. dātave; S¹ dātavo.⁶ G. °sandhara.⁷ S¹ Ballātaka°.⁹ G. S¹ utali°; S² utelhi°.² S¹ ayām'.¹ S² oruhl.⁶ G. S¹ abhivandi.⁶ G. S¹ utali°; S² utelhi°.

[443. *Ambāṭakiya.*]

1. Supupphitaṇ sālavanam oḡayha Vessabhū muni
nisīdi giriduggesu abhiḡāto va kesarī.
2. Pasannacitto sumano ambāṭakam apūjayaṇ
puññakkhettaṇ mahāvīraṇ pasanno sehi pāṇihi.¹
3. Ekatiṇṣe ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ambāṭakiyo thero i. g. a-ti.
Ambāṭakiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[444. *Sihāsaniḥa.*]

1. Padumuttarassa bhagavato sabbabhūtaḡitesino
pasannacitto sumano sihāsanaṇ adās' ahaṇ.
2. Devaloke manusse vā yattha yattha vasāṇ² ahaṇ
labhāmi vipulaṇ vyamaṇ³ sihāsanaṇs' idaṇ phalaṇ
3. Sovaṇṇamayā rūpimayā lohitaṇkamayā bahū
maṇimayā ca pallaṇkā nibbattanti mamaṇ sadā.
4. Bodhiyā āsanaṇ katvā jalaḡuttamanāmino
ucce kule pajāyāmi aho dhammasudhammatā.
5. Sataṣaḡasse ito kappe sihāsanaṇ akās' ahaṇ
duggataṇ nābhijānāmi sihāsanaṇs' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sihāsaniḡo thero i. g. a-ti.
Sihāsaniḡattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. pāṇihi.² G. S¹ bhavām.³ G. S¹ brahmaṇ.

[445. Pādapīṭhiya.]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
tārayitvā bahū satte nibbuto so mahāyaso.
2. Sihāsanassa *sā*¹mantā Sumedhassa mahesino
pasannacitto sumano pādapīṭham akārayiṇ.
3. Katvāna kusalaṇ kammaṇ sukhapākaṇ sukhindriyaṇ¹
puññakammena *sam*yutto Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
4. Tattha me vasamānassa puññakammaṇ samaṅgino²
pādāni uddharantassa soṇnapīṭhā³ bhavanti me.
5. Lābhā tesaṇ suladdhaṇ te⁴ ye labhanti upassutiṇ
nibbuta kāraṇ katvāna labhanti vipulaṇ sukhaṇ.
6. Mayāpi sukataṇ kammaṇ vāniijaṇ suppayojitaṇ
pādapīṭhaṇ karitvāna soṇnapīṭhaṇ⁵ labhām' ahaṇ.
7. Yaṇ yaṇ disaṇ pakkamāmi kenaci paccayen⁶ ahaṇ
soṇnapīṭhe akkamāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ.
8. Tiṇsakappasahassamhi yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pādapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Pādapīṭhiyo thero i. g. a-ti.
Pādapīṭhiyattherassa apaḍānaṇ sammatlaṇ.

[446. Vedikāraṇa.]

1. Padumuttarabuddhassa bodhiyā pāda-m-uttame
vediyaṇ sukataṇ katvā sakaṇ cittaṇ pasādiyiṇ.
2. *Atholārāṇi⁷* bhaṇḍāni katāni akatāni⁸ ca
antallikkhā pavassanti vedikāya-m⁹-idaṇ phalaṇ.
3. Ubhato¹⁰ byūḷhasaṅgāme¹¹ pakkhandanto¹² bhayānake
bhayaḇheravaṇ na passāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.

¹ S¹ sukhapāpa°; S² °sukhuddamaṇ.² G. S¹ puññakamma°.³ S² sovaṇṇabījā.⁴ S² S¹ vo.⁵ S² sovaṇṇabījjaṇ.⁶ S² °kiccen'.⁷ G. °lāyāni.⁸ G. kē tāni bhojanāni.⁹ G. S¹ vedikāya.¹⁰ S² labhato.¹¹ G. vyaḷa°; S² culha°; S¹ brūḷha°.¹² G. pakkhananto; S² pakkhanta no.

4. Mama saṅkappam aññāya vyamhaṇ¹ nibbattate subhaṇ
sayanāni mahagghāni vedikāya idaṇ phalaṇ.
5. Satasahassee ito kappe yaṇ vedikum akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vedikārako² thero i. g. a-ti.
Vedikārakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[447. *Bodhighariya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato dipadindassa tādino
pasannacitto sumano bodhigharam akārayiṇ.
2. Tusitaṇ upapanno 'mhi vasāmi ratane ghare
na me sītaṇ vā uṇhaṇ vā vāto gatle na samphuse.³
3. Pañcasaṭṭhimh' ito kappe cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
Kāsikaṇ⁴ nāma nagaraṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
4. dasayojana-āyānaṇ aṭṭhayaोजना-vitthataṇ
na tamhi nagare atthi kaṭṭhaṇ valli⁶ ca⁷ mattikā.
5. Tiriyaṇ yojanaṇ āsi addhayaोजना-vitthataṇ
Maṅgalo nāma pāsādo Vissakammena⁵ māpito.
6. Cullāsītisabassāni thambhā sovaṇṇayā ahuṇ⁸
maṇimayā ca niyyuhā chadanaṇ rūpiyaṇ ahū.
7. Sabbasovaṇṇayaṇ gharaṇ Vissakammena⁵ māpitaṇ
ajjhāvutthaṇ mayā etaṇ gharadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Te sabbe anubhotvāna devamānusaṇ bhava
ajja patto⁹ 'mhi nibbānaṇ santipadam anuttaraṇ.
9. Catunavute ito kappe bodhigharam akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gharadānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. brahunaṇ.² S¹ sambhuye.³ G. Vissu°.⁴ S² va.⁵ G. ajjhapatto.⁶ S² Vedikākārako.⁷ G. Kosikaṇ; S² Kasinaṇ.⁸ G. valli; S² palli.⁹ S² ahū.

12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Bodhighariyo thero i. g. a-ti.
 Bodhighariyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Vibhītakī¹ Kolaphalī Billa-Bhallāṭaka-ppadā
 Nigrodh' Ambāṭakī c' eva Āsaṇī Pādapīṭhako
 Vediko Bodhighariko gāthāyo gaṇitā-v-iha²
 ekūnāsītikā sabbā asmiṇ vagge pakittitā.
 Vibhītakivaggo³ pañcaccattāriso.⁴

XLVI

[448. Jagatidāyaka.]

1. Dhammadassissa munino bodhiyā pāda-m-uttame
 pasannacitto sumano jagatiṇ kārayim ahaṇ.
2. Darito pabbatato⁵ vā rukkhato⁶ patito ahaṇ
 cuto patiṭṭhaṇ labhāmi⁷ jagatiyā idaṇ phalaṇ.
3. Na me corā pasahanti⁸ nātimaññati⁹ khattiyo
 sabbānितte 'tikkamāmi¹⁰ jagatiyā idaṇ phalaṇ.
4. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattam atha mānusaṇ
 sabbattha pūjito homi jagatiyā idaṇ phalaṇ.
5. Atthārase kappasate jagatiṇ kārayim ahaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi jagatidānass' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Jagatidāyako thero i. g. a-ti.
 Jagatidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Vihetākī; G. Vilāṭakī.

² G. °vīṣā.

³ G. S¹ Vibhedakī°; S² Vibhetakī°.

⁴ G. S¹ °cattālisamo.

⁵ S² pabbatāto.

⁶ S² rukkhāto.

⁷ S¹ vindāmi; G. vināmi.

⁸ S¹ vihesanti; G. vihesanti.

⁹ S¹ S² nātimaññeti.

¹⁰ S² tibbapemi.

[449. *Morahatthiya*.]

1. Morahatthaṇ gahevāna upesiṇ lokanāyakaṇ
pasannacitto sumano morahattham adās' ahaṇ.
 2. Iminā morahatthena cetanāpaṇidhīhi ca
nibbanti me tayo aggī labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 3. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
datvān' ahaṇ morahatthaṇ labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 4. Tivaggi¹ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
 5. Ekatiṇse ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi morahatthass' idaṇ phalaṇ.
 6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Morahatthiyo thero i. g. a-ti.
Morahatthiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[450. *Sihāsanavijjanīya*.]

1. Tissassāhaṇ² bhagavato bodhirukkham a*vandi 'haṇ*
paggayha vijaniṇ tattha sihāsanam avij' ahaṇ.
 2. Dvenavute ito kappe sihāsanam avij' ahaṇ³
duggatiṇ nābhijānāmi vijanāya idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Sihāsanavijaniyo⁴ th. i. g. a-ti.
Sihāsanavijaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. tidhaggi; S¹ ti aggī.³ G. aviji 'haṇ.² G. 'Tissass' ahaṇ.⁴ S¹ °vijjiyo; G. °bijiyo.

[451. *Tinukkadhāriya.*]

1. Padumuttarassa Buddhassa bodhiyā pāda-v-uttame¹
pasannacitto sumano tayo ukke adhārayiṇ.
2. Satasahassee ito kappe yo² 'haṇ ukkam adhārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi ukkadānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tinukkadhāriyo thero i. g. a-ti.
Tinukkadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[452. *Akkamanudāyaka.*]

1. Kakusandhassa munino brāhmaṇassa vusīmato
divāvihāraṇ vajato akkamanam adās' ahaṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi akkamanass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Akkamanadāyako thero i. g. a-ti.
Akkamanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[453. *Vanakorandīya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato lokajetṭhassa tānino
vanakorandam ādāya Buddhassa abhiropayīṇ.
2. Catunavute ito kappe yaṇ puppham abhiropayīṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanakorandīyo th. i. g. a-ti.
Vanakorandiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. padan-uttame: S¹ pāda-m-uttame.² G. so.

[454. *Ekachattiya*.]

1. Aṅgārajātā puthuvī kukkulānugatā mahī
Padumuttaro¹ bhagavā abbhokāsaṇhi caṅkami.
2. Paṇḍaraṇ chattam² ādāya addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tattha disvāna sambuddhaṇ vitti me upapajjatha.
3. Maricivopphuṭā³ bhūmi aṅgārā va mahī ayaṇ
upavāyanti⁴ mahāvātā sarīrass' ānukhepanā⁵
4. Sitaṇ uṇhaṇ viharanti⁶; vātātapanivāraṇaṇ
patigaṇha imaṇ chattaṇ phassayissāmi⁷ nibbutiṇ.
5. Anukampako kārūpiko Padumuttaro mahāyaso
inama saṅkappam aññāya patigaṇhi tadā jino.
6. Tiṇsakappāni devindo devaraṇjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
7. Padesaraṇjaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto⁸ asaṅkhiyaṇ
anubhomi sakaṇ kammaṇ pubbe sukatam attano.
8. Ayaṇ me pacchinā jāti carimo vattate bhavo
ajjāpi setacchattaṇ me sabbakālaṇ dhariyyati.⁹
9. Satasahassee ito kappe yaṇ chattaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi chattaḍānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo tthero i. g. a-ti.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[455. *Jātipupphiya*.]

1. Parinibbute bhagavati Padumuttare mahāyase
pupphaṇ caṅgotake¹⁰ katvā sarīram abhiropayaṇ.
2. Tattha cittaṇ pasādetvā Nimmānam¹¹ agamās' ahaṇ
devalokagato santo puñṇakammaṇ sarām' ahaṇ.

¹ S² Padumuttaro ca.² S¹ paṇḍaraṇchattaṇ.³ G. marici mophutā; S² marici voputā.⁴ S² upavāyanti; G. upahanti. ⁵ G. āyukhepanā; S¹ āsukhepanā.⁶ S¹ vihanāti; G. vihanati. ⁷ G. phassassissāmi; S¹ passayissāmi.⁸ G. S¹ gaṇaṇātho.⁹ G. dharissati.¹⁰ G. caṅkotake.¹¹ G. nibbānam.

3. Ambarā¹ pupphavasso me sabbakālam pavassati
saṅsarāmi manusse² ce rājā homi mahūyaso.
4. Taṇṇi kusumavasso me abhivassati sabbadā
tāy' eva³ pupphapūjāya vāhasā sabbadassino.
5. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattato bhavo
ajjāpi pupphavasso me abhivassati sabbadā.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Jātipupphīyo thero i. g. a-ti.
Jātipupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[456. *Sattipaṇṇiya.*]

1. Niharaṇte sarīraṇhi vajjamānāsu bherisu
pasannacitto sumano sattipuppham⁴ apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattipaṇṇīyo thero i. g. a-ti.
Sattipaṇṇīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[457. *Gandhapūjaka.*]

1. Citesu⁵ kiramānesu nānāgandhe samāgate⁶
pasannacitto sumano gandhamuṭṭhim apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe citakaṇ yaṇ apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. apparā.² S² tāh' eva; S¹ nāy' eva.³ G. S¹ citakesu.⁴ G. manusso.⁵ G. saṭṭhi; S¹ saṭṭhi.⁶ S¹ samāgato.

5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Gandhapūjako thero i. g. a-ti.
 Gandhapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Jagatī Morahatthī¹ ca Āsanī Ukkadhārako²
 Akkamī³ Vanakoraṇḍī⁴ Chattado Jātipūjako
 Sattipaṇṇi ca yo thero dasamo Gandhapūjako
 sattasaṭṭhī ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvīhi.⁵
 Jagatidāyakaṃvago chacattārīso.⁶

XLVII

[458. *Sālakuṣuṃṣiṃṃ*.]

1. Parinibbute bhagavati jalajuttamanāmake
 āropitamhi citake sālāpuppham apūjayiṇ.
2. Satassahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Sālakuṣuṃṣiṃṃ⁷ th. i. g. a-ti.
 Sālakuṣuṃṣiyattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[459. *Citapūjaka*.]

1. Jhāyamānassa bhagavato Sikhino lokabandhuno
 aṭṭhacampakapupphāni citakam abhiropayiṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Citapūjako thero i. g. a-ti.
 Citapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °hatthañ.

² G. °dāyako.

³ S² Akkamī.

⁴ S² °koraṇḍiṇ.

⁵ G. vibhāvīhi.

⁶ G. chacattālīsamō; S¹ cattālīsatīmo.

⁷ S¹ Sālāpupphiyo; S² Sālakuṣuṃṣiko.

⁸ S¹ Sālāpupphiya°.

[460. *Citakanibbāpaka.*]

1. Dayhamāne sarīramhi Vessabhussa mahesino
gāndhodakaṇ gaḥotvāna citaṇ nibbāpayim ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe citaṇ nibbāpayim ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gāndhodakass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Citakanibbāpako th. i. g. a-ti.
Citakanibbāpakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[461. *Setudāyaka.*]

1. Vipassino bhagavato caṅkamantassa sammukhā
pasannacitto sumano setuṇ kārāpayim ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ setuṇ kārayiṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi setudānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Setudāyako thero i. g. a-ti.
Setudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[462. *Sumanatālavanṭiya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato tālavaṇṭam adās' ahaṇ
sumanehi paṭicchannaṇ dhārayāmi¹ mahāyasaṇ.
2. Catunavute ito kappe tālavaṇṭam adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi tālavaṇṭass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sumanatālavanṭiyo² th. i. g. a-ti.
Sumanatālavanṭiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. dhārissāmi.² S³ °vanṭiyo.

[463. *Avataphaliya.*]

[465. *Pilakkhuphaladāyaka.*]

1. Vanante¹ Buddhaṇ disvāna Atthadassiṇ mahāyasaṇ
pasannacitto sumano pilakkhussa² phalaṇ adaṇ.
 2. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pilakkhuphaladāyako² th. i. g. a-ti.
Pilakkhuphaladāyakattherassa² apadānaṇ samattaṇ.

[466. *Sayampatibhāniya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ ko disvā nappasīdati ?
2. Tam andhakāraṇ nāsetvā santāretvā bahūjanaṇ
ñāṇālokena jotentaṇ³ ko disvā nappasīdati ?
3. Vasīsatasahasseehi niyyantaṇ⁴ lokanāyakaṇ
uddharantaṇ bahū satte ko disvā nappasīdati ?
4. Āhanantaṇ⁵ dhammabheriṇ maddantaṇ titthiye gaṇe
sihanādaṇ vinādantaṇ⁶ ko disvā na ppassīdati ?
5. Yāvata brahmalokato āgantvāna sabrahmakā
pucchanti nipuṇe pañhe ko disvā na ppassīdati ?
6. Yass' añjaliṇ karitvāna āyācanti sadevakā
tena puññaṇ anubhonti ko disvā na ppassīdati ?
7. Sabbe janā samāgantvā sampavārenti cakkhumaṇ
na vikampati ajjhiṭṭho ko disvā na ppassīdati ?
8. Nagaraṇ pavisato⁷ yassa ra*va*nte *bheriyo bahū
vinadanti* anugajjā⁸ ko disvā nappasīdati ?
9. Vithiyā⁹ gacchato yassa sabbābhā¹⁰ jotate sadā¹¹
abbhunnatā¹² samā honti ko disvā na ppassīdati ?

¹ S¹ S² vananto.² G. milakkhussa; S¹ milakkhassa.³ G. jotantaṇ.⁴ S¹ nisinnaṇ; G. niyantaṇ.⁵ S¹ āhanetvā; G. āharetvā; S² āhatvā.⁶ S¹ S² vinādantaṇ; G. vinadantaṇ.⁷ G. visato.⁸ G. rājāmatte; S² corrupt; S¹ missing.⁹ G. S¹ rath.¹⁰ G. S¹ sabhathā.¹¹ S¹ tadā¹² S¹ abbhantatā; S² abbhunnatā.

10. Vyāharante¹ ca² Buddhassa cakkavālaṃhi suyyati
sabbe satte viññāpeti ko disvā nappasidati ?
11. Satasahassee ito kappe yaṇ Buddham abhikittayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Sāgataṇ . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sayappaṭibhāniyo³ th. 1. g. a-ti.
Sayappaṭibhāniyātherassa apadānaṇ samattaṇ.

[467. *Nimittavyākaraṇīya*.]

1. Ajjhogahetvā Himavaṇ manto vācem' ahaṇ tadā
catupaññāsasahassāni sissā mayham upaṭṭhahū.
2. Adhitā⁴ vedagū sabbe chalaṅge pāramiṅgatā
sakavijjāh' upatthaddhā⁵ Himavante vasanti te.
3. Cavitvā Tusitākāyā devaputto mahāyaso
uppajji mātukucchismiṇ⁶ sampajāno paṭissato.
4. Sambuddhe upapajjante dasasahasā pakampattha
andhā cakkhū alatthaṇsu⁷ uppajjantamhi⁸ nāyake.
5. Chabbikāraṇ⁹ pakampittha¹⁰ kevalā vasudhā ayaṇ
nigghosassaddaṇ sutvāna ubbijjīṇsu¹¹ mahājanā.
6. Sabbe janā samāgamma āgacchū¹² mama santikaṇ
'vasudhāyaṇ pakampittha kiṇ vipāko bhavissati ?'
7. Avacāsi tadā tesaṇ, mā bhetha¹³ n' atthi vo bhayaṇ
vissatthā hotha sabbe pi, uppādo 'yaṇ sukhattiko.
8. Aṭṭhahetui samphassa¹⁴ vasudhāyaṇ pakampati¹⁵
tathā nimittā dissanti obhāso vipulo mahā.
9. Asaṇsayāṇ Buddhasetṭho uppajjissati cakkhumā
saññāpetvāna janataṇ pañcasile kathaṇ' ahaṇ¹⁶

¹ S¹ vyāharanto. ² S¹ va. ³ G. Sayambhāvaniyo.

⁴ S² ayitā. ⁵ S¹ usattamo. ⁶ G. upapajji mātukucchiṇ.

⁷ G. S¹ aladdhaṇsu. ⁸ G. upapajjamhi.

⁹ S² chaddhikāraṇ; G. S¹ sabbakāraṇ.

¹⁰ G. S¹ akampittha. ¹¹ G. S¹ vimhayaṇsu.

¹² S² āgañchū. ¹³ S¹ paro 'va; G. pag' eva.

¹⁴ S² samphassaṇ; S¹ yaṇ sabbā; G. sampassa.

¹⁵ S¹ vasudhā sampa°. ¹⁶ G. S¹ kathes'°.

[469. *Maṇipūjaka*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbaḍḍhammāna pārāgū
vivekakāmo sambuddho gacchate anilāñjase.¹
2. Avidūre Himavato² mahājātassaro ahū³
tattha me bhavanaṇ ṇsi puññakammēna *saṇ*⁴ utaṇ.
3. Bhavanā abhinikkhamma addasaṇ lokanāyakaṇ
indivaraṇ va jalitam ādittaṇ va hutāsanaṇ.
4. Vicinaṇ nāddasaṇ pupphaṇ pūjayissaṇ ti nāyakaṇ
Sakaṇ cittaṇ pasādetvā avandiṇ⁵ satthuno ahaṇ.
5. Mama sīse maṇiṇ⁶ gayha pūjayaṇ lokanāyakaṇ
imāya maṇipūjāya vipāko *hotu bhadda*⁷ko.
6. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaḥho
antalikkhe ṭhito satthā imā gāthā abhāsatha :
7. ' So te ijjhatu saṅkappo labhassu vipulaṇ sulhaṇ
imāya maṇipūjāya anubhoḥi⁸ mahāyasaṇ.'
8. Idaṇ *vatvāna*⁹ bhagavā jalaṇuttamanāma¹⁰ko⁷
agamāsi Buddhasaṇṭṭho yattha¹¹ cittaṇ paṇḍitaṇ.
9. Saṭṭhikappāni devinda devaraṇjam akārayiṇ
anekasatakkhattuṇ ca cakkavatti¹² aho¹³ ahaṇ.
10. Pubbakammaṇ sarantassa devabhūtaṇsa me sato
maṇi nibbattate mayhaṇ ālokakaraṇo¹⁰ mama.
11. Chalaṇsītisaḥassāni nariyo me pariggahā
vicittavattābharaṇā āmuttamanikaṇḍalā
12. Alārapamhā hasulā¹¹ susoṇṇā tanumajjhima
parivārenti maṇ niccaṇ maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
13. Sovanṇamayā maṇimayā lohitaṇkamayā tathā
bhaṇḍā katākatā bhonti¹² yadicchāya pilandhanā.
14. Kūṭāgārā guhā rammā sayanaṇ ca mahārahaṇ
mama saṅkappam aṇṇāya nibbattanti yadicchakaṇ.
15. Lābhā tesāṇ suladdhaṇ va ye labhanti upassutiṇ ...
puññakkhettaṇ manussānam osadhaṇ sabbapāṇinaṇ.

¹ G. anilāñjase.² S² Himavantaṇsa.³ C. ahu.⁴ G. S² avandi.⁵ S¹ S² sīsa°.⁶ S¹ ānubhāvaṇ; S² ānubhoḥi.⁷ S¹ °nāyako.⁸ S¹ yassa.⁹ G. cakkavatti.¹⁰ S¹ S² °karaṇe.¹¹ G. ālāyasamhā pāsulā.¹² S¹ honti; G. bhaṇḍa kathā parikatā.

16. Mayham pi sukataṇ kammaṇ yo 'haṇ addakkhi¹ nāyakaṇ
vinipātā pamutto 'mhi patto ca acaḷaṇ padaṇ.
17. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
samanā sāttaratanā² āloko hoti³ me sadā.
18. Tāy' eva maṇipūjāya anubhotvāna sampadā
ñānāloko mayā diṭṭho patto 'mhi acaḷaṇ padaṇ.
19. Satasahassee ito kappe yaṇ maṇim abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Maṇipūjako thero i. g. a-ti.
Maṇipūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[470. Ukkāsatiḷa.]

1. Kosiko nāma bhagavā Cittakūṭe vasi tadā
jhāyi jhānarato Buddho vivekābhirato muni.
2. Ajjhogahetvā Himavantaṇ nāriganapurakkhato
addasaṇ Kosikaṇ Buddhaṇ puṇṇamāse va candimaṇ.
3. Ukkāsate⁴ gahetvāna parivārese⁵ ahaṇ tadā
sattarattindivaṇ ṭhatvā aṭṭhamena⁶ agacch⁷ ahaṇ.
4. *Vuṭṭhi*taṇ Kosikaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ apurājitaṇ
pasannacitto vandivā ekaṇ bhikkhaṇ adās' ahaṇ.
5. Tena kammena dipadindaṇ lokaṇetṭhaṇ narāsabhaṇ
upparijjā Tusiṭe kāye ekabhikkhase⁸ idaṇ phalaṇ.
6. Divasaṇ c' eva rattiṇ ca āloko hoti me sadā
samanā yojanasataṇ obhāseṇa pharām' ahaṇ.
7. Pañcapaññāsakappamhi cakkavatti ahoṇ' ahaṇ
cāturanto vijitā⁹ vi* jambusaṇḍassa issaro.
8. Tadā me nagaraṇ āsi iddhaṇ phitaṇ⁷ sunimmitaṇ
tiṇṣayojana-āyāmaṇ vitthāreṇa ca viṣati.
9. Sobhanaṇ nāma nagaraṇ Vissakammena⁸ māpitaṇ
dasasaddāvivittan taṇ samatālasamāhitaṇ.

¹ G. adakkhiṇ.² S² rattaratanā.³ S² homi.⁴ S¹ ukkāse.⁵ G. anattṭhamena gacch' ahaṇ.⁶ S² agacch'.⁷ G. iddhiphitaṇ; S¹ S² pītaṇ.⁸ G. Vissu°.

[473. *Kusaṭṭhakudāyaka.*]

1. Kassapassa bhagavato brāhmaṇassa vusīmato
pasannacitto sumano kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kusaṭṭhakass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Kusaṭṭhakadāyako th. i. g. a-ti.
Kusaṭṭhadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[474. *Giripunnāgiya.*]

1. Sobhito nāma sambuddho Uttakūṭe vasī tadā
gahetvā giripunnāgaṇ sayambhum abhipūjayiṇṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayiṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Giripunnāgiyo thero i. g. a-ti.
Giripunnāgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[475. *Vallikaraphaladāyaka.*]

1. Sumano nāma sambuddho Takkarāya¹ vasī tadā
vallikaraphalaṇ gayha sayambhuṣsa adās' ahaṇṇ.
2. Ēkatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vallikaraphaladāyako th. i. g. a-ti.
Vallikaraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Takkarāyaṇ.

[476. *Pānadhidāyaka.*]

1. Anomadassi bhagavā lokajettho narāsabho
divāvihārā nikkhamma patham āruhi cakkhumā.
2. Pānadhiṇ¹ sukataṇ gayha addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddhaṇ pattikañ cārudassanaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā niharitvāna pānadhiṇ²
pādamūle ṭhapetvāna idaṇ vacanam abraviṇ:
4. Abhirūha mahāvīra sugat-inda vināyaka
ito phalaṇ labhissāmi³ yo me attho samijjhatu.
5. Anomadassi bhagavā lokajettho narāsabho
pānadhiṇ⁴ abhirūhitvā imaṇ vacanam abravi:
6. Yo pānadhiṇ me adadā pasanno sehi pāṇi⁵
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
7. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgatā
udaggacittā sumanā vedajūtā katañjali.
8. Pānadhiṇaṇ padānena⁶ sukhito 'yaṇ bhavissati
pañcapanñāsakkhattuñ ca devarajjaṇ karissati.
9. Sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
10. Aparimeyye ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
12. Devaloke manusse vā nibbattissati puññavā
devayānapaṭibhāgaṇ yānaṇ paṭilabhissati.
13. Pāsādā sivikā mayhaṇ hatthino samalaṅkatā
rathā c' ājañña-saṇyuttā sadā pātubhavanā me.
14. Agārā nikkhamanto pi rathena nikkhamām' ahaṇ
kesesu chijjamānesu arahattam apāpuṇiṇ.
15. Lābhā mayhaṇ suladdham me vāṇijjaṇ suppayojitaṇ
datvāna pānadhiṇ⁴ ekaṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
16. Aparimeyy' ito kappe yaṇ pānadhiṇ⁴ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pānadhissa idaṇ phalaṇ.

¹ G. pānadiṇ; S² pānayaṇ.² G. pānadi; S¹ pānadhiṇ; S² pānayaṇ.³ G. labhāmi.⁴ G. pānadiṇ.⁵ G. pāṇihi.⁶ S¹ S² padhānena.

17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pānadhidāyako¹ thero i. g. a-ti.
Pānadhidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[477. *Pulinacaṅkamiya.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
yātamigaṇ gavesanto caṅkamaṇ addasaṇ ahaṇ.
 2. Uccaṇṇapulinaṇ² gayha caṅkame okiriṇ ahaṇ
pasannacitto sumano sugatassa sirīmato.
 3. Ekatiṇse ito kappe pulinaṇ okiriṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pulinassa idaṇ phalaṇ.
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pulinacaṅkamiyo th. i. g. a-ti.
Pulinacaṅkamyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Nalamāli Maṇḍado Ukkāsatika Vijaṇī
Kunmāso ca Kusattho ca Giripunnāgiyo pi ca
Vallinkaro Pānadhido aṭha Pulinacaṅkamo³
gāthāyo pañcanavuti gaṇitāyo vibhāvīhi.
Nalamālivaggo aṭṭhacattāliso.⁴

XLIX

[478. *Paṇsukūlasaṇṇika.*]

1. Tisso nāmāsi bhagavā syambhū aggapuggalo
paṇsukūlaṇ ṭhapetvāna vihāraṇ pāvisi jino.
2. Tiyaṇṭaṇ⁵ dhanuṇ ādāya akkhitto yamaṇiṇ⁶ ahaṇ
maṇḍalaggaṇ gaṇetvāna kānanaṇ pāvisiṇ ahaṇ.

¹ (4. Pānadi°.

² S° caṅkamiṇ.

³ G. tiṇataṇ; S¹ tiṇṇaṇ.

⁴ G. uccaṇṇa°.

⁵ (4. °cattālissamo.

⁶ G. yamaṇi; S¹ samali.

3. Tatth' addasaṇ paṇsukūlaṇ dumagge laggitāṇ tadā
cāpaṇ tatth'¹ eva nikkhippa sire katvāna añjaliṇ.
4. Pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā
Buddhasetthaṇ saritvāna paṇsukūlaṇ avandi 'haṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vandanāya idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . . ,
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlasaṇṇako th. 1. g. a-ti.
Paṇsukūlasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[479. *Buddhasaṇṇaka*.]

1. Ajjhāyako mantadharo tinpaṇ vedānapāragū²
lakkhaṇe *itihāse ca sanighaṇḍu-sa*keṭubhe.
2. Nadīsotapaṭibhāgā sissā āyanti me tadā
tesāhaṇ mante³ vācemi rattindivam atandito.
3. Siddhattho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
tam andhakāraṇ nāsetvā ñāṇālokaṇ⁴ pavattayi.
4. Mama aññataro sisso sissānaṇ so kathesi me
sutvāna te etam atthaṇ ārocesuṇ maman tadā:
5. "Buddho loke samuppanno sabbaññū lokanāyako
tassānuvattati jano lābho amhaṇ na hessati."⁵
6. Adhiccuppattikā Buddhā cakkhumanto mahāyasa
yannūnāhaṇ Buddhasetthaṇ passeyyaṇ lokanāyakaṇ.
7. Ajinam me gahetvāna vākaṇīraṇ kamaṇḍaluṇ
assamā abhinikkhamma sisse āmantayiṇ ahaṇ.
8. Odumbarakapupphaṇ va candamhi sasakaṇ yathā
vāyasānaṇ yathā khīraṇ dullabhaṇ lokanāyakaṇ.
9. Buddho lokamhi uppanno manussattam pi dullabhaṇ
ubhosu vijjamānesu savanañ ca sudullabhaṇ.
10. Buddho loke samuppanno cakkhuṇ lacchāma no bhavaṇ⁶
etha⁷ sabbe gamissāma saṃmāsambuddhasantikaṇ.⁸

¹ G. tath'.³ G. mantāṇ.⁵ G. vijjati.⁷ G. ettha.² G. vedānaṇ^o.⁴ G. ñāṇaṇ lokaṇ.⁶ G. lacchamāno bhavaṇ.⁸ G. ^osantike.

11. Kamaṇḍaluddharā sabbe kharājīnanivāsino
Je jaṭābhārabharitā¹ nikkhamuṇṇ pavanā tadā.
12. Yugamattaṇṇ pekkhamānā utthamattaṇṇ gavesino
āyanti nāgapotā va² asambhitā va kesarī.
13. Appabhāsā alilatā³ nīpakā santavuttino
uñchāya caramānā te Buddhasaṇṇiṇā upāgamuṇṇ.
14. Diyaḍḍhayojana⁴ sese vyādhi me udapajjatha⁵
Buddhasaṇṇiṇā saritvāna tattha kālakato⁶ ahaṇ.
15. Uatunavute ito kappe yaṇṇ saṇṇam alabhiṇṇ tadā
duggatiṇṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇiṇāy' idaṇ phalaṇṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇ sudam āyasmā Buddhasaṇṇiṇako therō i. g. a-ti.
Buddhasaṇṇiṇakattherassa apadānaṇṇ samattaṇṇ.

[480. *Bhisadāyaka.*]

1. Ogayhāhaṇṇ pokkharāṇṇ nānākuñjarasevitaṇṇ
uddharāmi bhisaṇṇ tattha ghāsahetu⁷ ahaṇṇ tadā.
2. Bhagavā ca tamhi samaye Padumuttara^{*}savhayo
rattam^{*}baradhāro Buddho gacchati anilāñjase.⁸
3. Dhunanto⁹ paṇṇasukūlāni saddam assos' ahaṇṇ tadā
uddhaṇṇ nijjhāyamāno¹⁰ 'haṇṇ addasaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
4. Tatth' eva t̥hitako santo āyāciṇṇ¹¹ lokanāyakaṇṇ
madhu bhisehi savati khirasa^{}ppi mulālibhli
paṭigaṇṇhātu me Buddho anukampāya cakkhumā.
5. Tato kāruniko satthā orohitvā mahāyaso
patigaṇṇhi mamaṇṇ bhikkhaṇṇ anukampāya cakkhumā.
6. Patiggaḥetvā¹² sambuddho akā me anumodanaṇṇ:
'Sukhī hohi mahāpuñña¹³ gati tuyhaṇṇ samijjhatu
iminā bhisadānena labhassu vipulaṇṇ sukhaṇṇ.'

¹ G. bhejaṭābhāre°.² G. nāgabotā tāva³ S² salilatā.⁴ G. diḥh°.⁵ G. S¹ upapajjatha.⁶ G. kalaṇkato.⁷ G. S¹ vāsahetu.⁸ G. anilāñjase.⁹ S² dhunato.¹⁰ G. uddhaṇṇ nijjhāyamāno; S¹ ubbaṇṇ°.¹¹ S² adhāra.¹² [mahānāñña: S¹ S² °puññaṇṇ.

7. Idaṇ vutvāna sambuddho jalaṇuttamanāmakō
bhikkham ādāya sambuddho ambarena gami jino.
8. Tato bhisāṇ gaheṭvāna āgacchiṇ¹ maina assamaṇ
bhisāṇ rukke lagetvāna² mama dānaṇ anussariṇ.
9. Mahāvāto vuṭṭhahitvā sañjālesi vanaṇ tadā
ākāso abhināḍiṭṭha³ asaniyā phalantiyā.
10. Tato me asanipāto matthake nipatī tadā
so haṇ nisinnako santo tattha kālakato⁴ ahaṇ.
11. Puññakammena saṇyutto Tusitaṇ upapajj' ahaṇ
kalebaraṇ⁵ me patitaṇ devaloke rumāni' ahaṇ.
12. Chālāsītisaḥassāni nāriyo samalaukatā
sāyapātaṇ⁶ upatṭhanti bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
13. Manussayoniṇ āgantvā sukhito hom' ahaṇ tadā
bhoge me ūnatā n' atthi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
14. Anukampitattā⁷ tena devadevena tādinā
sabbāsavā parikkhiṇā⁸ n' atthi dāni punabbhavo
15. Satasahassee ito kappe yaṇ bhikkham adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
[tthaṇ sudaṇ āyasmā Bhisadāyako thero i. g. a-ti.
Bhisadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[481. *Ñāṇatthuvika.*]

1. Dakkhiṇe Himavantassa sukato assamo mama
uttamatthaṇ gavesanto vasāmi pavane tadā.
2. Lābhālābhena santuṭṭho mūlena ca phalena ca
anomasanto cariyaṇ⁹ vasāmi ekato ahaṇ.
3. Sumedho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
catusaccaṇ pakāseti uddharanto mahājanaṇ.
4. Nāhaṇ suṇomi¹⁰ sambuddhaṇ na pi me koci sāsati¹¹
atṭhavassee utikkante assosiṇ lokanāyakaṇ.

¹ G. agañchiṇ.² G. laggitvāna.³ G. S¹ abhināḍiṭṭha.⁴ G. kalaṇkato.⁵ G. kalevaraṇ.⁶ S¹ sāyaṇ pātaṇ.⁷ G. °kampikato; S¹ °kampitato.⁸ G. S¹ sabbāsavaparikkhiṇo.⁹ G. acariṇ; S¹ S² acariyaṇ.¹⁰ S² suṇāmi.¹¹ S¹ sāsati.

20. Devabhūto manusso vā puññakammasamāhito
anūnamatasāṅkappo¹ tikkhapāṇño bhavissati
21. Tiṇṣakappasahassamhi Okkākakulasambhavo.
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Agārā abhinikkhamma pabbajjissati 'kiñcano
jātiyā sattavassena arahattaṇ phussissati.²
23. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'mhi sūsaṇaṇ
etth' antare na jānāmi cetanaṇ amanoramaṇ.³
24. Saṇṣarivā bhava sabbe sampat' anubhaviṇ⁴ ahaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phalaṇ ṇāṇassa thomane.
25. Tivaggi⁵ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavaparikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
26. Tiṇṣakappasahassāni yaṇ ṇāṇaṇ abhithom' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ ṇāṇassa thomane.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ñāṇatthavīko thero i. g. a-ti.
Ñāṇatthavīkattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[482. *Candanamālīya.*]

1. Pañcakāmaguṇe hitvā piyarūpe manorame
asītikoṭiyo hitvā pabbajjīṇ anagāriyaṇ.
2. Pabbajitvāna kāyena pāpakamunaṇ vivajjayiṇ⁶
vacīduccaritaṇ hitvā nadīkūle vasāmi' ahaṇ.
3. Ekakammaṇ vihāraṇ taṇ Buddhasettho upāgami
nāhaṇ jānāmi Buddho ti akāsiṇ paṭisantharaṇ.⁷
4. Karitvā paṭisanthāraṇ nāmagottaṇ apucch' ahaṇ:
devatā nu 'si gandhabbo uda⁸ Sakko Purindado ?
5. Ko vā tvaṇ kassa vā putto mahābrahmā idhāgato
virocesi⁹ disā sabbā udayaṇ suriyo¹⁰ yathā.

¹ G. anumanasaukappo.³ G. manorammaṇ.⁵ G. S¹ tīdhaggi.⁷ G. °sandhāraṇ.⁹ S² virocasi.² (t. phussissati.³ S² °anubhaviṇ; S¹ °anubhavi.⁶ G. S¹ vivajjayi.⁸ All MSS. read adu.¹⁰ G. udayasuriyo.

6. Sahassarāṇi cakkāni pāde dissanti mārisa
ko va tvaṇ kassa vā putto kathaṇ jānemu taṇ mayaṇ ?
nāmagottaṇ pavedchi saṇsayāṇ apanchi nic !
7. ' N' amhi devo na gandhabbo n' amhi Sakko Purindado
brahmā bhāvo ca me n' atthi etesaṇ uttamo ahaṇ
8. Atīto visayaṇ tesaṇ dālayiṇ kāmabandhanaṇ
sabbe kilese jhāpetvā patto sambodhim uttamaṇ.'
9. Tassa vācaṇ suṇitvāhaṇ imaṇ¹ vacanam abravīṇ²:
yadi Buddho 'si sabbaññū nisīda tvaṇ mahāmune
tam ahaṇ pūjayissāmi dukkhassa' antakaro³ tvaṇ.
10. Pattharivā 'jinaṇ cammaṇ⁴ adāsiṇ⁵ satthuno ahaṇ
nisīdi tattha bhagavā sīho va girigabbhare.
11. Khippaṇ pabbatam āruya ambassa phalam aggahiṇ⁶
sālakalyāṇikaṇ pupphaṇ candanaṇ ca mahārahaṇ.
12. Khippaṇ paggayha taṇ sabbaṇ upesiṇ⁷ lokanāyakaṇ
phalaṇ Buddhassa datvāna sālapupphaṇ apūjayiṇ.
13. Candanaṇ anulimpitvā avandi satthuno ahaṇ
pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā.
14. Ajinaṇhi nisīditvā Sumedho lokanāyako
mama kammaṇ pakittesi hāsayanto⁸ mamaṇ tadā:
15. ' Iminā phaladānena gandhamālehi cūbhayaṇ
pañcaviṣakappasate⁹ devaloke ramissati
anūnamanasaṇkappo Vasavatti¹⁰ bhavissati.
16. Chabbisatikappasate manussattaṇ gamissati
bhavissati¹¹ cakkavatti cāturato mahiddhiko.
17. Vebhāraṇ¹² nāma nagaṇaṇ *Vissakammena¹³ māpitaṇ*
hessati sabbasovaṇṇaṇ nānāratana bhūsitāṇ.
18. Eten' eva upāyena saṇsarissati¹⁴ yoniso
sabbattha sukhito hutvā devatte atha mānuse
pacchime bhava sampatte brahmabandhu bhavissati.
19. Agārā abhinikkhamma anāgārī bhavissati
aviññattipaccayo hutvā nibbāyissat' anāsavo.'

¹ G. idaṇ.

³ S² antaṇkaro.

⁵ G. adāsi.

⁷ G. upetvā.

¹⁰ G. Vasavattiṇ.

¹² S¹ Vebhāraṇ.

² G. abravī; S¹ abravī.

⁴ G. 'jinacammaṇ.

⁶ S¹ G. aggahi.

⁸ S¹ bhāsayanto.

⁹ S¹ pañcaviṣati°.

¹¹ S² bhavissasi.

¹³ S¹ Visu°.

¹⁴ S² saṇsarissasi.

20. Idaṇ vatvāna sambuddho Sumedho lokanāyako
mama nijjhāyamānassa pakkāmi anilañjase.
21. Tusitāto cavitvāna nibbattiṇ¹ mātukucchiyaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi yamhi gabbhe vasām' ahaṇ.
22. Mātukucchigate mayhaṇ annapānaṇ² ca bhojanaṇ
mātuyā mama chandena nibbattati³ yadicchakaṇ.
23. Jātiyā pañcavassena pabbajiṇ⁴ anagāriyaṇ
oropitaṃhi kesamhi arahattaṇ apāpuṇiṇ.
24. Pubbakammaṇ gavesanto orena nāddasaṇ ahaṇ
tiṇsakappasahassamhi mama kammaṇ anussariṇ.⁵
25. Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
tava sāsanaṃ āgamina patto 'mhi acalam padaṇ.
26. Tiṇsakappasahassamhi yam Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Candanamāliyo thero i. g. a-ti.
Candanamāliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[483. *Dhātupūjaka.*]

1. Nibbuta lokanāthamhi Siddhatthe lokanāyake
mama ñāti⁶ samānctvā dhātupūjaṇ akās' ahaṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ dhātuṇ abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dhātupūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhātupūjako thero i. g. a-ti.
Dhātupūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² G. nibbatti.³ S² nibbatti.⁵ G. anussari.² G. S¹ annaṇ°.⁴ G. pabbajjaṇ; S¹ pabbaji.⁶ G. S² ñātiṇ; S¹ jāti.

[484. Pulīnuppāduku.]

1. *Pabbate Himavantiampi Devalo¹ nāma tāpaso
tatttha me caṅkamo* āsi amānussikamūpito.²
2. Jātābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ.³
3. Cullāsītisahassāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhahūṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulīnacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayaṇ.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchiṇsu maṇ.⁷
6. Pulīnena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayyaṇ pi ñā*tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasā
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasaṭṭhamahāyase.
8. Kidisā te mahāvira sabbāññū lokanāyakā
kathaṇ vaṇṇākathaṇ sūlā kīdisā te mahāyasā ?
9. Battīṇsalakhaṇā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jīṇṇukaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattañ ca pekkhare
na tesāṇ jānu nadati sandhisaddo na suyyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhānaṇ esa dhammatā.
12. Asamhātā ca te Buddhā migarājā va kesarī
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāpinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāpisa¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhānaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. L'evilo.² G. amānussī^o; S¹ amānussitā^o.³ S¹ 'khami; S² 'nikkhamāṇ.⁴ G. pulīna^o.⁵ G. pāvīṇig; S² paṭisām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucch' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhānā^o; S² tiṭṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ cattāṇṇadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S¹ jījuka^o.¹³ G. sūssati; S¹ suyyati.¹⁴ S¹ neo^o.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāpino; G. pāpīne.¹⁷ G. mānisa.¹⁸ G. S¹ atṭhikāraṇ.

[484. *Pulīnuppādaka.*]

1. *Pabbate Himavantamhi Devalo¹ nāma tāpaso
tāttha me caṅkamo* āsi amānussikamāpito.²
2. Jaṭābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ.³
3. Cullāsītisahasāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhahūṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulīnacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayaṇ.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
saḷhe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchisū maṇ.⁷
6. Pulīnena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayaṇ pi iā* tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasā
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasetṭhamahāyase.
8. Kīdisā te mahāvīrā sabbaññū lokanāyaka
kathaṇ vaṇṇakathaṇ sīlā kīdisā te mahāyasā ?
9. Battiṇsalakkhaṇā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jijjūkaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇ ca pekkhare
na tesāṇ jānu nadati sandhisaddo na suyyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhānaṇ esa dhammatā.
12. Asambhītā ca te Buddhā migarājā va kesarī
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāṇinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāṇisu¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhānaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. L'evilo.² G. amānussit°; S¹ amānussita°.³ S¹ °khami; S² °nikkhamajaṇ.⁴ G. pulīna°.⁵ G. pāvīsīg; S² paṭīsām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucchi' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhina°; S² tiṭṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ cattārisadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S² jījuka°.¹³ G. sussati; S¹ suyyati.¹⁴ S¹ nec°.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāṇino; G. pāṇine.¹⁷ G. mānāsu.¹⁸ G. S¹ aṭṭhikāraṇ.

15. Passanti nirayaṇ c' ete nibbāti nirayo tadā pavassati mahāmegho, Buddhānaṇ esa dhammatā.
16. Edisā te mahānāgā atulā¹ ca² mahāyasa³ vanna⁴ anatikkantā⁵ appameyyā Tathāgatā.
17. Anumodiṇsu me vākyāṇ sabbe sissā sagāravā tathā va⁴ paṭipajjiṇsu yathāsatti yathābalaṇ.
18. Paṭipūjenti pulinaṇ sakakammābhilāsino⁶ saddahantā mamaṇ vākyāṇ Buddhattaggatamānāsā.
19. Tadā cavitvā Tusitā devaputto mahāyaso uppajji mātukucchiṇṇiṇ dasasahasā pakampatha.
20. Assamissa⁷ vidūraṇhi caṇikamaṇhi titho ahaṇ sabbe sissā samāgantvā āgacchuṇ⁸ mama santikaṇ.
21. 'Usabho va mahi nadati nigarājū va kuṇjati⁷ suṇṇunāro va saddati; kiṇ vipāko bhavissati ?'
22. Yaṇ pakittemi⁸ sambuddhaṇ sikatā-thūpasantike so dāni bhagavā satthā mātukucchiṇ upāgami.
23. Tesāṇ dhammakathaṇ katvā kittayitvā mahāmuniṇ uyyojetvā sake sisse pallaṇkaṇ ābhūjiṇ ahaṇ.
24. Balaṇ ca vata me khīmaṇ vyādhi⁹ paramena¹⁰ ahaṇ Buddhaseṭṭhaṇ saritvāna tattha kālakato ahaṇ.
25. Sabbe sissā samāgantvā akaṇsu citakaṇ tadā kalebaraṇ ca me gayha citakaṇ abhiropayaṇ.
26. Citakaṇ parivāretvā sise katvāna añjaliṇ sokasallaparetā te vikkandiṇsu samāgatā.
27. Tesāṇ lālappamānānaṇ agamāsiṇ¹⁰ citan tadā ahaṇ ācariyo tuyhaṇ¹¹ mā socittha¹² sumedhasā.
28. Sadatthe vāyameyyātha rattindivam atanditā mā vo¹³ pamattā ahuttha khaṇo vo¹⁴ paṭipādito.
29. Sake sisse 'nusāsitvā¹⁵ devalokaṇ punāgamiṇ¹⁶ aṭṭhārasāhaṇ kappāni devaloke ramiṇ ahaṇ.

¹ S¹ atulā.² S¹ anutikkantā.³ G. 'ābhilābhino.⁴ S² kujati; G. kūjati.⁵ S² paramato 'ham; S¹ padumena¹⁰.⁶ S² agamāmi; S¹ agamāsi.⁷ S¹ S² socitta. ¹³ G. S¹ te.⁸ G. nāsasetvā; S² numāsitvā; S¹ nāsotvāna.⁹ S¹ G. te.¹⁰ S¹ ca.¹¹ G. āgacchuṇ.¹² S² pakittesi.¹³ G. S¹ tumhaṇ.¹⁴ G. te.¹⁵ S² 'gamaṇ.

30. Satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavatti ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca cakkavatti ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca devaraññaṃ akārayiṃ
31. Avasesesu kappesu vokiṇṇo¹ saṃsariṃ ahaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi uppādassa² idaṃ phalaṃ.
32. Yathā komudike māse bahū pupphanti pādapaṃ
 tath' evāhaṃ pi samaye pupphito 'mhi mahesino.³
33. Viriyaṃ me dhuraḍḍhorayaṃ yogaḍḍhemādhivāhanaṃ
 nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
34. Satasahassee ito kappe yaṃ Buddham abhikkhattayaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisaṃbhidaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pulipuppādako⁴ therō i. g. a-ti.
 Pulipuppādakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[485. *Taraṇiya.*]

1. Atthadassī tu bhagavā sayambhū lokanāyako
 Cīnatā⁵ nadiyā tīre upāgacchi⁶ Tathāgato.
2. Udaḍḍhā abhinikkhamma kacchapo vārigocaro
 Buddhaṃ taritukāmo 'haṃ upesiṃ⁷ lokanāyakaṃ
3. Abhirūhatu maṃ Buddha Atthadassī mahāmuni
 ahaṃ taṃ tārāyissāmi dukkhassa' antakaro⁸ tuvaṃ.
4. Mama saṅkappam aññāya Atthadassī mahāyaso
 ārohitvāna⁹ me piṭṭhiṃ aṭṭhāsī¹⁰ lokanāyako.
5. Yato sarāmi attānaṃ yato patto 'smi viññutaṃ
 sukhaṃ me tādissaṃ n' atthi yathā pādāle¹¹ muni.¹²
6. Uttaritvāna sambuddho Atthadassī mahāyaso
 nadi^{*}tiramhi tathātvāna imā gāthā abhā^{*}satha:

¹ G. vokiṇṇaṃ; S¹ vokiṇṇa. ² G. uppādāya. ³ S² mahesinā.

⁴ S² uppādāyako.

⁵ G. S¹ Vinatā.

⁶ S² upāgacchi.

⁷ G. S¹ upesi.

⁸ S² antakaro.

⁹ G. ārohitvāna.

¹⁰ S¹ aṭṭhāsī; G. attārasī.

¹¹ G. pādāle.

¹² G. mune.

7. Yāvatā vattato cittaṇ¹ kaṇkhāsotaṇ tarām² ahaṇ
ayaṇ hi³ kacchapo rājā tāreti mama puññavā.
8. Iminā Buddhatarāṇena⁴ mettacittavatāya⁵ ca
aṭṭhārāse kappasate devaloke ramissati.
9. *Devalokā idhāgantvā* sukkamūlena codito
ekāsane nisīditvā kaṇkhāsotaṇ tarissati.
10. Yathāpi bhaddake khetto bījaṇ appam pi ropitaṇ
sammādhāre pavassante phalaṇ toseli kassa ke
11. Tath ev' idaṇ Buddhakhettaṇ saṇmāsambuddhadesitaṇ
sammādhāre pavecchante phalaṇ maṇ tosayissati.
12. Padhānaṇ pahitatto 'mhi upasanto nirūpadhī
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
13. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ kaṇṇaṇ akariṇ taḍā
duggatiṇ nābhijānāmi taraṇāya idaṇ phalaṇ.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . 'pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Taraṇiyo thero i. g. a-ti.
Taraṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[486. *Dhammaruci.*]

1. Yadā Dipaṇkaro 'Buddho Sumedhaṇ vyākari⁶ jino:
'Aparimeyye ito kappe ayaṇ Buddho bhavissati.
2. Imassa janikā⁷ mātā Māyā nāma bhavissati
pitā Suddhodano nāma, ayaṇ hessati Gotamo.
3. Padhānaṇ padahitvāna katvā dukkarakārikaṇ
assatthamūle sambuddho bujjhissati mahāyaso.
4. Upatisso Kolito ca aggā hessanti sāvakā
Ānando nāma nāmena upaṭṭhissat' imaṇ jinaṇ.
5. Kheṇā Uppalavaṇṇā ca aggā hessanti sāvikā
Citto Ālavako c' eva aggā hessant' upāsakā
6. Khujjuttarā Nandamātā aggā hessant' upāsikā
bodhi imassa vīrassa assattho ti pavuccati.'

¹ S¹ mittāṇ.² S² hrām'.³ S¹ G. ca.⁴ G. S¹ ratanena.⁵ S² vasāya.⁶ G. vyākari.⁷ G. janitā.

7. Idaṇ sutvāna vacanaṇ asanassa¹ mahesino
ānuditā naramarū namassanti katañjali.
8. Tadāhaṇ mānava āsiṇ Megho nāma susikkhito
sutvā vyākaraṇaṇ soṭṭhaṇ Sumedhassa mahāmuno.
9. Saṇvissattho bhavitvāna Sunedhe karuṇāsaṇe
pabbajantañ ca taṇ viraṇ saḥ² eva³ anupabbajiṇ³
10. Saṇvuto pātimokkhasmiṇ indriyesu ca pañcasu
suddhājivo sato viro jinasāsanakārako.
11. Evaṇ viharamāno 'haṇ pāpamittena kenaci
niyojito anācāre sumaggā paridhaṇsito.
12. Vitakkavasago⁴ hutvā sāsanaṇo apakkamiṇ⁵
pacchā tena kunnittena payutto⁶ mātughātanaṇ
13. Akarim⁷ anantariyañ⁸ ca ghātayaṇ duṭṭhamānaso
tato cuto mahāvīciṇ upapanno sudāraṇaṇ.
14. Vinipātagato santo saṇsariṇ dukkhito ciraṇ
na puno addasaṇ viraṇ⁹ Sumedhaṇ narapuṇḡgavaṇ.
15. Asmiṇ kappe samuddamhi maccho āsiṇ timiṇḡgalo¹⁰
disvāhaṇ sāgare nāvaṇ gocarattham upāgamiṇ.
16. Disvā maṇ vāniṇā bhītā Buddhasetthāṇ anussaraṇ
Gotamo ti mahāghosaṇ sutvā tehi udīritaṇ
17. Pubbasaññaṇ saritvāna tato kālakato¹¹ ahaṇ.
Sāvattthiyaṇ kule ucce¹² jāto brāhmaṇajātiyā¹³
18. Āsiṇ Dhammaruci nāma sabbapāpajigucchako.¹⁴
disvāhaṇ lokapajjotaṇ jātiyā sattavassiko
19. Mahā-Jetavanaṇ gantvā pabbajiṇ anagāriyaṇ
upemi Buddhaṇ tikkhattuṇ rattiyaṇ divasassa ca
20. Disvā disvā muni¹⁵ āha ciraṇ Dhammaruciṇi maṇ
tato 'haṇ avacaṇ Buddhaṇ pubbakammaṇapabhāvitaṇ¹⁶.
21. Suciraṇ satapuññalakkhaṇaṇ¹⁷
patipubbēna visuddhapaṇcayāṇ.

¹ S¹ G. assamassa; S² ayamassa.

³ S¹ anupabbaji.

⁵ S² avakkamiṇ; S¹ apañnamīṇ.

⁷ S¹ S² akarī.

⁹ G. dhiraṇ.

¹¹ G. kalaṇkato.

¹³ G. S¹ jātiyaṇ.

¹⁵ S² muniṇ.

² S¹ sahāya; G. sahā 'va.

⁴ G. °vasito; S¹ °vassiko.

⁶ S² paṇḍutto.

⁸ S¹ anantariyañ.

¹⁰ Cy. Tīpiṇḡgalo.

¹² G. S¹ iddhe.

¹⁴ S¹ S² sabbapāpadi°.

¹⁶ S² °pabbācayaṇ.

¹⁷ S¹ °lakkhaṇe.

- Ahaṇ ujja supokkhaṇaṇ vata
 tava passāmi nirūpamaṇ viggahaṇ¹
 22. Suciraṇ vihatatamo² mayā³
 sucirakkhena⁴ nadī visositā
 Suciraṇ amalaṇ visodhitaṇ
 nayaṇaṇ ñāṇamayaṇ mahāmune
 23. Cirakālaṇ⁵ samāgato⁶ tayā⁷
 na vinaṭṭho⁸ punarantaraṇ⁹ ciraṇ¹⁰
 Punar ajjasamāgato tayā
 na hi nassanti katāni (otama.
 24. Kilosā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhammaruci¹¹ thero i. g. a-ti.
 Dhammaruciyaṭtherassa apadānaṇ samattaṇ.

[487. *Sālaṃaṇḍapiya*.]

1. Ajjhogahetvā sālavanaṇ sukato assamo mama
 sālappuphehi sañchanno vasāmi pavane tadā.
2. Piyadassī ca bhagavā sayambhū aggapuggalo
 vivekakāmo sambuddho sālavanam upāgami.
3. Assamā abhinikkhamma pavanaṇ agamās' ahaṇ
 mūlaphalaṇ gavesanto *āhiṇḍāmi vane tadā.
4. Tatthā*ddasāsiṇ sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāyasaṇ
 sunisinnaṇ samāpannaṇ virocantaṇ mahāvane.
5. Catudaṇḍe ṭhapetvāna Buddhassa uparī ahaṇ
 — maṇḍapaṇ sukataṇ katvā sālappuphehi chādayiṇ*
6. Sattā*haṇ dhārayitvāna maṇḍapaṇ sālachāditaṇ
 tattha* cittaṇ pasādetvā Buddhasetthaṇ avandi 'haṇ.

¹ S¹ nirupamaggahaṇ. ² G. vihatattamo; S¹ vihatamo.

³ G. mayāpi corrected to tayā; Cy. mayā.

⁴ S² S¹ 'rakkh' esā.

⁵ G. S¹ cirakāla.

⁶ G. samadhigato corrected to samāgato; S¹ samadhigato; Cy. adhikato.

⁷ S² mayā.

⁸ S¹ pariniṭṭho; G. parinaṭṭho; Cy. avinaṭṭho.

⁹ G. S¹ punadantaraṇ.

¹⁰ S¹ Cy. omī.

¹¹ G. °rūci.

7. Bhagavā tanihi samaye vuṭṭhahitvā samādhino¹
yugamattaṃ pekkhamāno nisīdi purisuttamo.
8. Sāvako Varuṇo nāma Piyadassissa satthuno
vasāsatasahasseehi upāgacchi² vināyakaṃ.
9. Piyadassī tu³ bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā sitaṃ pātukari⁴ jino.
10. Anuruddho upaṭṭhāko Piyadassissa satthuno
ekaṃsaṃ cīvaraṃ katvā apucchittha mahāmuniṃ:
11. 'Ko nu kho bhagavā hetu sitakammasa⁵ satthuno
kāraṇo vijjamānamhi satthā pātukaresi⁶ taṃ?'
12. Sattāhaṃ pupphachadanaṃ yo me dhāresi māṇavo
tassa kammaṃ saritvāna sitaṃ pātukariṃ ahaṃ.
13. Okāsāhaṃ na passāmi yaṃ taṃ puññaṃ vipaccati⁷
devaloke manusse vā okāso ca na sammati.
14. Devaloke vasantassa puñña-kammasamaṅgino
yāvataṃ parisā tassa sālaccchannā bhavissati.
15. Tattha dibbehi nacchohi gītehi vāditehi ca
ramissati tadā santo puñña-kammasamāhito.
16. Yāvataṃ parisā tassa gandhagandhī bhavissati
sālassa pupphavasso ca pavassissati tāvade.
17. Tato cuto yaṃ⁸ manujo mānusaṃ agamissati
idhāpi sālaccchadanaṃ sabbakālaṃ dhariyyati⁹
18. Idha naccaṃ ca gītaṃ ca samatālasamāhitaṃ
parivāressant' imaṃ niccaṃ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
19. Uggacchante ca suriye sālavassaṃ pavassati
puñña-kammena sanyuttaṃ vassate sabbakālikaṃ.
20. Aṭṭhārase kappasate Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
21. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
22. Dhammaṃ abhisamentassa sālaccchadanaṃ bhavissati
citake jhāyamānassa chadanaṃ tattha hessati
23. Vipākaṃ kittayitvāna Piyadassī mahāmuni
parisāya dhammaṃ desesi¹⁰ tappento dhammavutṭhiyā.

¹ S² samāyito; S¹ G. samādhito. ² S² upagacchi. ³ G. S¹ ca.

⁴ S² G. pātukari. ⁵ S² sitaṃ. ⁶ S¹ °karosi.

⁷ S² vipaccatha. ⁸ G. ya. ⁹ G. S¹ dhariyassati.

¹⁰ S¹ pariyaḍadhammaṃ sudeseti; G. parisāra^o; S² °deseti.

24. Tiṇṣakappāni devesu devarajjam akārayiṇ
saṭṭhiñ¹ ca catukkhattuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
25. Devalokā idhāgantvā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
idhāpi sālaccchadanaṇ maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
26. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi sālaccchadanaṇ hessati sabbakālīkaṇ.
27. Mahāmuniṇ tosayitvā Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparājayaṇ.
28. *Aṭṭhārase* kappasate yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sālamaṇḍapiyo thero i. g. a-ti.
Sālamaṇḍapiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Paṇsukūla-Buddhasaṇṇī Bhisado² Nāṇakittako
Candani Dhātupūjī³ ca Pulipuppādako pi ca.
Taraṇo⁴ Dhammaruciko Sālamaṇḍapiyo tathā
gāthā satāni dve honti ūnavasatimeva ca.
Paṇsukūlavaggo ekūnapaṇṇāso.⁵

L

[488. *Tīṇikiṇkhanipupphiya.*]

1. Kanikāraṇ va jotentaṇ⁶ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ Vipassim lokanāyakaṇ.
2. Tīṇi kiṇkhanipupphāni⁷ paggayha abhiropayaṇ
sambuddhaṇ abhipūjitvā gacchāmi dakkhiṇāmukho.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā manusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁸ ahaṇ.
4. Ekanavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. saṭṭhi.

² S¹ Bhisado.

³ S² °pūjāñ.

⁴ S² Taraṇo; S¹ Carane.

⁵ G. ekūnapaṇṇāsamā; S¹ ekūnapaṇṇāsatimo.

⁶ G. S¹ jotentaṇ.

⁷ G. kankhāni.

⁸ S² agaṇḍh'.

5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tīṇikiṇkhanipupphīyo th. i. g. a-ti.
Tīṇikiṇkhanipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[489. Paṇsukūlapūjako.]

1. Himavantaṣṣ' avidūre Udaḱo¹ nāma pabbato
tattḥ' addasaṇ paṇsukulaṇ² dumaggamhi vilambitaṇ.³
 2. Tīṇikiṇkhanipupphāni ocinitvāna 'haṇ tadā
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa paṇsukūlaṇ apūjayaṇ
 3. Tena kammena sukatena *cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā* mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇa agacch⁴ ahaṇ.
 4. Ekanavut' ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pūjivā arahaddhaṇ.⁵
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlapūjako th. i. g. a-ti.
Paṇsukūlapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[490. Korāḇḇapupphiya.]

1. Vanakamuniko pūre āsiṇ pitupitāmahen' ahaṇ
pararuhirena jīvāmi kusalam me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso lokagganāyako
tīṇi padāni dassesi anukampāya caḱkhumā.
3. Akkante ca pade⁶ disvā Tissa-nāmassa satthuno
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pade⁷ cittaṇ pasādayaṇ.
4. Korāḇḇaṇ pupphitaṇ disvā pādapaṇ dharanīruhaṇ
caṇḱoṭakuraṇ⁸ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁹

¹ G. Udaḱanto; S³ Udaḱano.² S¹ °kūlaṇ; G. S² °kulaṇ.³ G. vilappitaṇ; S¹ vilampitaṇ.⁴ S² agaṇch¹.⁵ G. pūjayaṇvā rataaddhaṇ; S¹ pūjayaṇvā 'rahaddhaṇ.⁶ S¹ padaṇ; G. akkamante pade.⁷ S¹ pāde.⁸ S¹ saḱaccakaṇ; G. caṇḱodukaṇ; S² caṇḱotakaṇ; (? sa-koṭakaṇ).⁹ S² pūdasatṭhān' apūjayaṇ.

5. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agaṇṇh¹ ahaṃ.
6. Yaṃ yaṃ yonūpapajjāmi devattaṃ atha mānusaṃ koraṇḍakachavi² homi sappabhāso³ bhavām' ahaṃ.
7. Dvenavute ito kappe yaṃ kammam akariṃ tadā duggatiṃ nābhijānāmi pādapūjāy⁴ idaṃ phalaṃ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Koraṇḍapupphiyo⁵ theero i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[491. *Kiṇṣukapupphiya.*]

1. Kiṇṣukaṃ pupphitaṃ disvā paggahe tvāna añjaliṃ Buddhasettṭhaṃ saritvāna ākāse abhipūjayaṃ.
2. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agaṇṇh' ahaṃ.
3. Ekatiṃse ito kappe yaṃ kammam akariṃ tadā duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kiṇṣukapupphiyo th. i. g. a-ti.
Kiṇṣukapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[492. *Upaḍḍhadussadāyaka.*]

1. Padumuttaraṃsa bhagavato Sujāto nāma sāvako paṇṣukūlaṃ gavesanto saṅkāre carate sadā.⁶
2. Nagare Haṇṣavatiyā paresaṃ bhatako ahaṃ upaḍḍhadussaṃ datvāna sirasā abhivādayaṃ.
3. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.

¹ G. agacch'.³ G. sabbabhāso; S¹ sabbabhāvo.⁶ G. Koraṇḍa°.² G. koraṇḍakachavi.¹ G. S¹ pada°.⁶ G. S¹ tadā.

4. Tettiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
sattasattatikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
upaḍḍhadussadānena modāmi akutobhaya.
6. Icchamāno c' ahaṇ ajja sakānanaṇ¹ sapabbataṇ
khomadussehi chādeyyaṇ aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ
7. Satasaḥasse ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Upaḍḍhadussadāyako th. i. g. a-ti.
Upaḍḍhadussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[493. *Ghatamaṇḍadāyaka.*]

1. Sucintitaṇ² bhagavantaṇ lokaJetthaṇ narāsaḥaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābhādhena pīlitaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.
2. Katattā ācitattā³ ca Gaṇḍā Bhagīrasī c' ayaṇ
mahāsamuddā⁴ cattāro ghataṇ sampajjare⁵ mama.
3. Ayaṇ ca paṭhavī ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarā.
4. Cātuddipā⁶ ime rukkhā pādapā dharapīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ *dānaṇ adadiṇ tadā*
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghatamaṇḍadāyako th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S' Sakāsananaṇ.

² S¹ Sucintikaṇ.

³ G. ācinattā.

⁴ S³ samudde.

⁵ S² sammajjare; G. samajjane.

⁶ G. catuddisā.

[494. *Udakadāyaka.*]

1. Padumuttara-Buddhassa bhikkhusaṅghe anuttare pasannacitto sumano pāṇiyaghaṭam apūrayiṇ.
 2. Pabbatagge dumagge vā ākāse v'ātha bhūmiyaṇ yadā pāṇiyam icchāmi khippaṇ nibbattate mama.
 3. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadīṇ tadā duggatīṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Udakadāyako thero i. g. a-ti.
Udakadāyakattherassa apadānaṇ saṇattaṇ.

✓ [495. *Puḷinathūpiya.*]

1. Himavantass' avidūre Samaṅgo¹ nāma pabbato assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena jaṭilo uggatāpano catuddasaṇ sahasasānaṇ² sissā paricaranti maṇ.
3. Paṭisallīnako santo evaṇ cintes' ahaṇ tadā: sabbajano maṇ pūjeti³ nāhaṇ pūjemi kañcīnaṇ.
4. Na me ovādako atthi vattā koci⁴ na vijjati anācariyupajjhāyo vane vāsaṇ upem' ahaṇ.
5. Upāsamaṇo⁵ yam ahaṇ garucittaṇ upatṭhahe⁶ so me ācariyo n' atthi vanavāso niraṭṭhako.
6. Āyāgam me⁷ gavesissaṇ garubhāvaniyaṇ⁸ tatha⁹ sāvassayo vasissāmi na koci garahissati.
7. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā susuddhapulīnākiṇṇā avidūre mam' assamaṇ.
8. Nadi-Amarikaṇ¹⁰ nāma upagantvā¹¹ ahaṇ tadā saṇvaḍḍhayitvā pulīnaṇ akaṇ pulīnacetiyaṇ.

¹ G. Samago.² G. catuddasasahasāni.³ G. S¹ pūjesi.⁴ S² cattā koci; G. vattāko ca; S¹ vatvā ko ca.⁵ G. S¹ upasevamaṇo.⁶ G. S¹ upatṭhame.⁷ G. āragadhamma.⁸ G. °sāvaniyaṇ; S¹ °bhāvaniyaṇ.⁹ G. tadā.¹⁰ G. S¹ aparikaṇ.¹¹ G. upagantā.

9. Ye te ahesuṇ sambuddhā bhavantakaraṇā muni
tesaṇ etādiso thūpo taṇ nimittaṇ karom' ahaṇ.
10. Karitvā puline thūpaṇ sovaṇṇaṇ māpayiṇ ahaṇ
sovaṇṇakiṇkhanipupphānaṇ sahasse tīṇi pūjayiṇ.
11. Sāya-pātaṇ¹ namassāmi vittijāto katañjali
sammukhā viya sambuddhaṇ vandiṇ² pulinacetiyaṇ.
12. Yadā kilesā jhāyanti vitakkā gehanissitā
sarāmi sukataṇ³ thūpaṇ paccavekkhāmi tāvade.
13. Upanissāya viharam⁴ satthavāhaṇ vināyakaṇ
kilese saṇvaseyyāsi na yuttaṇ tava⁵ marisa.⁶
14. Saha⁷ āvajjite thūpe gāraṇaṇ hoti me tadā
kuvitakkaṇ⁸ vinodemi nāgo tuttaddito⁹ yathā.
15. Evaṇ viharamānaṇ maṇ Maccurājā 'bhimaddatha
tattha kālakato santo brahmalokaṇ agañch¹⁰ ahaṇ.
16. Yavatāyuṇ vasitvāna tidase upapajj' ahaṇ
asitikkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ.
17. Satānaṇ tiṇikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
paḍesuraṇṇaṇ vipulāṇ gūṇaṇāto asaṇṇikhiyaṇ.
18. Tesā kiṇkhanipupphānaṇ vipākaṇ anubhom' ahaṇ
dvāvisatisahassāni parivārenti maṇ bhave.
19. Thūpassa paricinnattā rajojallaṇ na limpati
gatte sedā na muccanti sappabhāso¹¹ bhavām' ahaṇ.
20. Aho me sukato thūpo sudiṭṭhā 'Marikā¹² nadi
thūpaṇ katvāna¹³ puline patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
21. Kusalaṇ kattukāmena jantunā pāragāminā¹⁴
n' atthi khettaṇ akhettaṇ vā paṭipatti va sārīkā.¹⁵
22. Yathāpi balavā poso aṇṇavaṇ taritussahe¹⁶
parittaṇ kaṭṭham ādāya pakkhandeyya mahāsaṇaṇ
23. Imāhaṇ kaṭṭhaṇ¹⁷ nissāya tarissāmi mahodadhiṇ
ussāhena viriyena tareyya udadhiṇ naro.

1 G. S¹ sāyappātaṇ.

2 G. S¹ vandi.

3 G. suṇṇataṇ.

4 G. vihāraṇ.

5 S¹ vata.

6 S¹ marisaṇ.

7 G. sahasa'; S¹ sapahassa'; cf. p. 519, g. 5.

8 S² āvitakko.

9 G. turaḍḍiko; S² tudalḍito.

10 G. agacch'.

11 G. sappabhāso; S² sappabhāvo.

12 G. supatiṭṭhā sarikā; S¹ °sadirakā.

13 S² karitvāna.

14 G. Māra°.

15 G. sārāṇā; S¹ sārakā.

16 S² °savo.

17 G. imāyā°.

24. Tath' eva me kataṇ kammaṇ parittaṇ thokakañcaṇaṇ
kateṇ kammaṇ upanissāya¹ saṇsāraṇ² samatikkamaṇ.
25. Pacchime bhava sampatte sukkamūlena codito
Sāvattiyaṇ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
26. Saddhā mātāpitā mayhaṇ Buddhassa saraṇaṇ gatā
ubho diṭṭhapadā cte anuvattanti sāsanaṇ.
27. Bodhipapaṭikaṇ³ gayha soṇṇathūpaṇ⁴ akārayuṇ
sāyapātaṇ⁵ namassanti Sakyaputtassa sammukhā.
28. Uposathamhi divase soṇṇathūpaṇ⁶ vinihaṇuṇ⁷
Buddhassa vaṇṇaṇ kittentā tiyāmaṇ vītināmayuṇ.
29. Saha⁸ disvāna 'haṇ⁹ thūpaṇ sariṇ pulīnacetiyaṇ
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuniṇ.
30. Gavesamāno¹⁰ taṇ vīraṇ dhammasenāpat' addasaṇ¹¹
agārā nikkhamitvāna pabbajiṇ tassa santike.
31. Jātiyā sattavassena arahattaṇ apāpuniṇ
upasampādayi¹² Buddhō guṇaṇ aññāya cakkhumā.
32. Dāraken' eva santona kiriyaṇ¹³ niṭṭhitaṇ mayā
*katas' m me karaṇiy'¹⁴ ajjā Sakyaputtassa sāsane.
33. Sabbaverabhayaṇātīto sabbasaṅgātigo isi
sāvako te mahāvīra soṇṇathūpass' idaṇ phalaṇ.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pulīnathūpiyo thero i. g. a-ti,
Pulīnathūpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. kammūpanissāya; S¹ kammupanissāya.

² G. saṇsāyaṇ.

³ G. bodhipapaṭikaṇ; S¹ bodhipaṭikaṇ.

⁴ G. 'yūpaṇ; S¹ sovaṇṇathūpaṇ.

⁵ G. sāyaṇ pātaṇ.

⁶ G. S¹ sovaṇṇa°.

⁷ G. vinihaṇuṇ; S¹ viśāraḍaṇ; S² vinihaṇu.

⁸ G. saha; S¹ saḥha.

⁹ S¹ taṇ.

¹⁰ S¹ bhava samāne.

¹¹ G. S¹ 'senāpati' ddaṇ.

¹² G. S¹ upasampādayi maṇ

¹³ S² tiriyaṇ.

¹⁴ G. karaṇi-r-; S¹ karaṇiy'

[496. *Nalakuṭikadāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Bhāriko¹ nāma pabbato
sayambhū Nārado nāma rukkhāmūle vasi² tadā.
2. Naḷagāraṇ karitvāna tiṇena chādayiṇ ahaṇ
caṇkamaṇ³ sodhayitvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agaṇich' ahaṇ.
4. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁴ nalakuṭikāya nimmitaṇ
saṭṭhiyojanam ubbiddhaṇ tiṇsayojanavitthataṇ.
5. Catuddusesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
ekasattatikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
6. Catuttiṇsakkhattuṇ⁵ c' eva cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṇkhiyaṇ.
7. Dhammapāsādam āruya sabbāgāravarūpamaṇ⁶
yadicchakāhaṇ vihareyy⁷ Sakyaputtassa sāsane.
8. Ekatiṇse ito kappe yaṇ kamman akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi nalakuṭikāy' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Naḷakuṭikadāyako thero i. g. a-ti.
Naḷakuṭikadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[497. *Piyālaphaludāyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vicine⁸ vicaran tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2. Piyālaphalam ādāya Buddhasetṭhass' adās' ahaṇ
puṇṇiakkhattassa vīrassa pasanno sehi pāṇihi.⁹
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. Hāriko; S¹ Hiriko.² G. S¹ vasi.³ G. S¹ cankame.⁴ G. S¹ brahmaṇ.⁵ S² catuttiṇga°.⁶ S¹ °vasūpamaṇ; G sabbākāra°.⁷ S¹ G. vihareyyuṇ.⁸ G. pavane; S¹ vivane.⁹ G. paṇihi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Piyālapthaladāyako th. i. g. a-ti.

Piyālapthaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kiṇkhani-Paṇsukūlaṇ ca Korandapupphi Kiṇsukhaṇ

Upaḍḍhadussi Ghatado Udaṇaṇ-Thūpakāra¹

Nalāgāri ca navamo Piyālapthaladāyako

sataṇ ekaṇ ca gāthānaṇ navakaṇ ca taduttariṇ.²

Kiṇkhanipupphiyavaggo paññāso.³

Atha vagguddānaṇ:

Metteyya-Bhaddālivaggo⁴ Sakiṇsammajjako pi ca⁵

eko Vibhetṭakī vaggo Jagati Sālapupphiyo

Nalamālaṇ Paṇsukūlaṇ⁶ Kiṇkhanipupphiyo tadā⁷

asīti dve ca gāthāyo catuddasasatāni ca.

LI

[498. *Tinīkaṇikārapupphiya.*]

1. 'Sumedho' nāma sambuddho dvattiṇsavaralakkhaṇo⁸
vivekakāmo sambuddho Himavantaṇ upāgami.

2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁹ aggo kāruṇiko muni
pallaṇkaṇ ābhujitvāna¹⁰ nisīdi purisuttamo.

3. Vijjādharo tadā āsiṇ antalikkhacaro¹¹ ahaṇ
tisūlaṇ¹² sukataṇ gayha gacchāmi ambare tadā.

4. Pabbatagge yathā acci¹³ puññamāse va candimā
vane¹⁴ obhāsate Buddho sālārājā va phullito.

¹ G. °dāyako.

² G. °uttari.

³ G. S¹ paññāsamo.

⁴ G. S¹ Metteyyavaggo Bhaddāli

⁵ S² °sammajjakāri ca.

⁶ G. S³ °kulaṇ.

⁷ G. S¹ tathā

⁸ G. battiṇsa°.

⁹ G. S¹ Himavantaṇ.

¹⁰ G. ābhujitvāna.

¹¹ G. S¹ antalikkhe°.

¹² G. S¹ tipulaṇ; S² tisulaṇ.

¹³ G. S¹ acci; S² asi

¹⁴ S² vanaṇ

5. Vanaggā¹ nikkhamitvāna Buddharajṣ' ābhidhāvare
nalaggivannaṣaṅkāsaṁ disvā cittaṁ pasādayiṁ.
6. Vicinaṁ addasaṁ pupphaṁ² kaṇikāraṁ devagandhikaṁ
tiṇipupphāni ādāya Buddhasettḥaṁ apūjayiṁ.
7. Buddhassa ānubhāvena tiṇi pupphāni me tadā
uddhavaṇṭā³ adhopattā chāyaṁ kubbanti satthuno.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṁ dehaṁ Tāvatiṁsaṁ agacch' ahaṁ.
9. Tattha me sukataṁ vyamaṇaṁ⁴ Kaṇikārīti nīyati
saṁtṭhiyojanam ubbidhaṁ tiṇsaṁyojanavittḥataṁ.⁵
10. Sahassakaṇḍo satageṇḍu⁶ dhajālu haritāmāyo
satasaḥassa-niyyūhā vyamahe⁷ pātubhaviṇṇsu me.
11. Sovannaṁmayā maṇimaṇḍā⁸ lohitaṅkamāyā pi ca
phalīkāpi ca pallaṅkā yenicchakā yadicchakā.
12. Ma^{*}hārahaṇi ca sayanaṁ tū^{*}likāvikaṭṭhiyutaṁ⁹
uddhalomika-ekantaṁ¹⁰ bimbohanasamāyutaṁ.
13. Bhavanā nikkhamitvāna caranto devacārikaṁ
yadā icchāmi gāmaṇaṁ devasaṅghaparakkhato.
14. Pupphassa heṭṭhā tiṭṭhāmi uparicchadanaṁ mama¹¹
samantā yojanasataṁ kaṇikārehi¹² chāditaṁ.
15. Saṁtṭhituriyasahassāni sāyaṁ pātaṁ¹³ upaṭṭṭhaṇṇaṁ
parivārenti¹⁴ maṁ niccaṁ rattindivaṁ atanditā.
16. Tattha naccehi gīṭhehi ^{*}tā^{*}lehi vāditehi ca
ramāmi khiddhāratiyā modāmi kāmakāmi 'haṇ.
17. Tattha bhutvā ca pitvā ca modāmi Tidase tadā
nāriganehi sahito modāmi vyamaṇa-m-uttame.¹⁵
18. Satānaṁ paṇcakkhattuṇi ca devarajjam akārayiṁ
satānaṁ tiṇikkhattuṇi ca cakkaṇvatti ahaṁ' ahaṇ.
paḍesaraṇṇaṁ vipulaṁ gāṇanāto asaṅkhiyaṁ.
19. Bhavābhavā saṁsāraṇto mahābhoge¹⁶ labhāmi' ahaṇ.
bhoge me ūnatā n' atthi Buddhapūjāy' idaṁ phalaṇ.

¹ S¹ nabhamhā.² S² Buddhaṁ.³ G. S¹ uddhaṁ vaṇṭā.⁴ G. brahmaṇ.⁵ S² tiṇḍa°.⁶ S² °bheṇḍu.⁷ G. brahme.⁸ G. rajatasovannaṁmayā.⁹ G. °vigati°.¹⁰ G. ekantaṁ; S² adḍhalomika°; S¹ udda°.¹¹ G. S¹ mamaṇ.¹² G. kaṇṇikārehi.¹³ S² sāyapāṭṭay.¹⁴ S² parivāressanti.¹⁵ G. brahmaṇ.¹⁶ G. S¹ °bhogaṇ.

20. Duve bhavē saṅsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
21. Duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe
nice kule na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
22. Hatthiyānaṇ assayānaṇ sivikaṇ sandamānikaṇ¹
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
23. Dāsigaṇaṇ dāsagaṇaṇ nāriyo ca alaṅkatā
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
24. Koseyyakambaliyāni² khomakappāsikāni ca
labhāmi sabbam ev' etaṇ . . . pe . . . pe . . .
25. Navavatthaṇ navaphalaṇ nav'-agga-rasa-bhojanaṇ
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Ime khāda ime bhuñja imamhi sayane saya
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Sabbattha pūjito homi yaso accuggato³ mama
mahāpakkho⁴ sadā homi abhejjapariso tadā.
ñātinaṇ⁵ uttamo homi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
28. Sītaṇ unhaṇ na jānāmi parilāho na vijjati
atho cetasikaṇ dukkhaṇ haḍaye me na vijjati.
29. Suvaṇṇavaṇṇo hutvāna saṅsarāmi bhavābhavē
duvaṇṇikaṇ⁶ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
30. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
Savatthiyaṇ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
31. Pañcakāmaguṇe hitvā pabbajīṇ anagāriyaṇ
jātiyā⁷ sattavasso 'va⁸ arahattaṇ apāpunīṇ.
32. upasampādayi⁹ Buddhō guṇaṇ aññāya cakkhumā
taruṇo¹⁰ pūjanaṇ 'haṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
33. Dibbaṇ cakkhuṇ visuddham¹¹ me samādhikusalo ahaṇ
abhiññāpāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
34. Paṭisambhidā anuppatto iddhipādesu kovido
saddhamme¹² pāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. sandha°.² G. S¹ abbhuggato.³ G. ñāṇinaṇ.⁴ G. jātiyaṇ.⁵ G. S¹ upasampādayi maṇ.⁶ S¹ dibbacakkhuvisuddhaṇ; G. dibbaṇ cakkhu°.⁷ G. yaṇ me ayaṇ; S¹ yaṇ me saṇ.⁸ G. °kambaliyyāni.⁹ G. mahāsakkho.¹⁰ G. vevanṇikaṇ.¹¹ G. S¹ 'haṇ.¹² G. taraṇo.

35. Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ Buddhā abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇikanikārapupphiyō th. i. g. a-ti.
Tiṇikanikārapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[499. *Ekapattadāyaka.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā kumbhakāro ahoṣ' ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ oghatiṇṇam anāsavaṇ.
2. Sukataṇ mattikāpattaṇ Buddhasetṭhass' adās' ahaṇ
pattaṇ datvā bhagavato ujubhūtaṣṣa tādino
3. Bhavē nibbattaṇāno 'haṇ sovaṇṇathāle labhām' ahaṇ
rūpimaye ca sovaṇṇe taṭṭake¹ ca imaṇimaye
4. Pātiyo² paribhuñjāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ
yasānaṇ ca dhanānaṇ ca pattaḥhūto ca hom' ahaṇ.
5. Yathāpi bhaddake khetṭe bījam appam pi ropitaṇ³
sammādhāre pavecchante⁴ phalaṇ⁵ toseti kassakaṇ.
6. Tath ev' imaṇ⁶ pattadānaṇ Buddhakhetṭamhi ropitaṇ
pītidhāre pavassante phalaṇ⁷ me tosayissati.
7. Yāvataṇ khetṭā vijjanti saṇṇhāpi ca gaṇāpi ca
buddhakhetṭasamo n' atthi sukhadānattha⁷ pāṇinaṇ.
8. Namo te purisājaṇṇa ! Namo te purisuttama !
ekapattaṇ⁸ daditvāna patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
9. Ekanavute ito kappe yaṇ pattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sūgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekapattadāyako therō i. g. a-ti.
Ekapattadāyakanattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. taḍḍike; S¹ taḍḍake; S² taddake. ² G. S² pātiyā; S¹ pītiyo.

³ G. viropitaṇ.

⁴ G. S¹ pavecchante; S² pavassante.

⁵ S² phalā.

⁶ G. idaṇ.

⁷ S¹ °atta.

⁸ G. ekaṇ pattaṇ.

501. *Avataphaliya*

[500. *Kāsumārāphaladāyaka.*]

1. Kanikāraṇ¹ va jotantaṇ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ lokajetthaṇ narāsabhaṇ.
2. *Pasannacitto sumano sire* katvāna añjaliṇ
kāsumārikam ādāya Buddhasetthass' adas' ahaṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgaṭaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāsumārāphaladāyako thero i. g. a-ti.
Kāsumārāphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[501. *Avataphaliya.*]

1. Sahassaraṇsī bhagavā sayambhū aparājito
vivekā vutthahitvāna gocarāyābhinikkhami.²
2. Phalahattho ahaṇ disvā upagacchiṇ³ narāsabhaṇ
pasannacitto sumano avataṇ adadaṇ phalaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgaṭaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ittham sudaṇ āyasmā Avataphaliyo⁴ thero i. g. a-ti.
Avataphaliyattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

[502. *Pārāphaliya.*]

1. Suvannaṇaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ patipajjantaṇ pārāphalam⁵ adās' ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. kaṇṇikāraṇ; S¹ S² kanikāraṇ.

² S¹ °nikkhami.

³ S² upagañchiṇ.

⁴ S¹ Avataṇa°. *The following apadāna is missing in G., and the Thera's name is attached to this apadāna.*

⁵ S¹ pāda°.

- 3¹ Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3² Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pārapphalīyo¹ thero i. g. a-ti.
 Pārapphalīyattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[503. *Mātuluṅgaphaladāyaka.*]

1. Kaṇikāraṇ va jalitaṇ puṇṇamāse va candimaṇ
 jalantaṇ diparukkhaṇ² va addasaṇ lokanāyakaṇ.
2. Mātuluṅgaphalaṇ gayha adāsiṇ satthuno ahaṇ
 dakkhiṇeyyassa *vīrassa pasa*³nno sehi pāṇihi.³
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mātuluṅgaphaladāyako th. i. g. a-ti.
 Mātuluṅgaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[504. *Ajelaphaladāyaka.*]

1. Ajjuno nāma sambuddho Himavante vasi⁴ tadā
 caraṇena ca sampanno samādhikusalo muni.
2. Kumbhamattaṇ gahetvāna ajelam jīvajīvakaṇ⁵
 chattapannaṇ gahetvāna adāsiṇ satthuno ahaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajelaphaladāyako thero i. g. a ti.
 Ajelaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ pāḍa°. ² G. dībba°. ³ G. pāṇihi. ⁴ G. vasi.
⁵ G. jīvajīvikaṇ; S² jīvakaṇ; S³ añjali°; also cf. Uddānaṇ.

3. Vittisañjanano mayhaṇ diṭṭhadhammasukkhāvaḥo phalaṇ Buddhassa datvāna vippasannena cetasā.
 4. A¹ higacchiṇ¹ tadā pūtiṇ vipulaṇ ca sukhutīmanā up¹pajjate va ratanaṇ nibbattassa² yaḥiṇ tahiṇ.³
 5. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 6. Dibbaṇ cakkhuṇ visuddham me samādhikusalo ahaṇ abhiññāpāramippatto phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nālikeradāyako⁴ th. i. g. a-ti.
Nālikeradāyakattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kaṇikār'-Ekapatto ca Kāsumāri tath' Āvaṭaṇ⁵
Pāraṇ ca Mātuluṅgaṇ ca Ajeḷ' Āmoram⁶-eva ca.
Tālaṇ tathā Nālikerāṇ⁷ gāthāyo gaṇitā-v-iha⁸
ekaṇ gāthā sataṇ hoti ūnādhika-vivajjitaṇ.
Kaṇikāravaggo ekapaññāso.⁹

LII

[508. *Kurañjiyaphaladūyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vivane¹⁰ vicaraṇ ahaṇ addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2. Kurañjiyaphalaṇ¹¹ gayha Buddhasettḥass' adās ahaṇ puññakkhattassa vīrassa pasanno sehi pānihi.¹²
3. Ekaṭiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ S² adhigañchiṇ.

² G. nibbutassa; S² nibbattissa.

³ G. S¹ tahiṇ tahiṇ.

⁴ S² Nāliktra^o.

⁵ S¹ tathā phalaṇ; S¹ Avantaṇ.

⁶ G. Ajeḷa Amodhaṇ; S² Añjal' āmorāṇ.

⁷ S² nālikiraṇ.

⁸ G. vīsa; S² v-ihi.

⁹ S¹ ekapaññāsatimo.

¹⁰ S² vicano.

¹¹ G. kurañjissa; S¹ kurañjiya.

¹² G. pāṇihi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kureñjiyaphaladāyako¹ th. i. g. a-ti.
Kureñjiyaphaladāyakattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[509. *Kapit̤thaphaladāyaka.*]

1. Suvannaṇaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutaṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kapit̤thaṇ² adadaṇ phalaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' ıdaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kapit̤thaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Kapit̤thaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

✓ [510. *Kosumbaphaliya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
'rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kosumbham adadam phalaṇ.
 2. Ekatiṇse ito kappe . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kosumbaphaliyo³ thero i. g. a-ti.
Kosumbaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[511. *Ketakapupphiya.*]

1. Vitthāya⁴ nadiyā tīre vihāsi purisuttamo
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ ekaggaṇ susamāhitaṇ.
2. Madhugandhassa pupphena ketakassa ahaṇ tadā
pasannacitto sumano Buddhaset̤thaṇ apūjayaṇ.

¹ S¹ Kurendiya°.² S¹ kavitt̤thaṇ.³ S¹ S² Kosambha°.⁴ S¹ Cittaṭṭya or Vittāya.

3. Eka¹avute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Ketakapupphiyo thero i. g. a-ti.
Ketakapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[512. Nāgapupphiya.]

1. Suvanna¹vaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ nāgapupphaṇ apūjayaṇ.
 2. Ekanavute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Nāgapupphiyo thero i. g. a-ti.
Nāgapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[513. Ajjuna¹pupphiya.]

1. Candabhāgā-nadītīre ahoṣiṇ kinnaro tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.
2. Pasannacitto sumano veda²jāto katañjali
gahetvā ajjunaṇ pupphaṇ¹ sayambhuṇ abhipūjayaṇ.
3. Tena kammena sukatena oetanāpanidhihi ca
jahitvā kinnaraṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chattiṇsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
dasakkhattuṇ ca cakkavatti³ mahārajjam akārayiṇ
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto⁴ asaṅkhiyaṇ
sukhette va phitaṇ⁵ biṇaṇ sayambhusmiṇ aho mamaṇ.⁶
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ
pūjāraho ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsaṇe.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. ajjuna^o.³ G. cakkavatti.⁵ S¹ S² pitaṇ; G. pitaṇ.² S² agacch².⁴ G. S¹ gaṇana^otho.⁶ S¹ mama.

9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajjunapupphiyo thero i. g. a-ti.
 Ajjunapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[514. *Kuṭajapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Cāvalo¹ nāma pabbato
 Buddho Sudassano nāma vasate² pabbutantare.
2. Pupphaṇ hemavataṇ³ gayha vehāsaṇ agamās' ahaṇ
 tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ oghatiṇnam anūsavaṇ.
3. Pupphaṇ kuṭajam ālāya sire katvān' ahaṇ tadā
 Buddhassa abhiropesiṇ sayambhussa mahesino.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ pupphaṇ abhipūjayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kuṭajapupphiyo thero i. g. a-ti.
 Kuṭajapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[515. *Ghosasaññaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araññe vivane⁴ ahaṇ
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ devasaṅghapurakkhataṇ
2. Catusaccaṇ pakāsentaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ
 assosiṇ madhuraṇ dhammaṇ Sikhino lokabandhuno.
3. Ghose cittaṇ pasādesiṇ asamappaṭipuggalaṇ⁵
 tattha cittaṇ pasādetvā atariṇ⁶ duttaraṇ⁷ bhavaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ saññam alabhiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi ghosasaññāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghosasaññako thero i. g. a-ti.
 Ghosasaññakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ Vasalo; S² Caphalo; cf. p. 279.

² G. vasati.

³ G. hemavantaṇ.

⁴ S² vipphino.

⁵ S¹ asamaṇ paṭipuggalaṇ.

⁶ G. adadiṇ.

⁷ S² duttariṇ; S¹ duttadaṇ.

[516. Subbaphaladūyuka.]

1. Varuṇo¹ nāma nāmena brāhmaṇo mantapāragū
chaḍḍetvā dasaputtāni vanam ajjhogaṇiṇ tadā.
2. Assamaṇ sukataṇ katvā *suvibhattaṇ manoramaṇ
paṇṇa*sālaṇ karitvāna vasāmi pavane ahaṇ.
3. Padumuttaro lokavidū āhutaṇ paṭiggaho
mam uddharitukāmo so agacchi² mam 'assamaṇ.
4. Yāvatā vanasaṇḍasmaṇ obhāso vipulo ahu
Buddhas*sa ānubhāvena pajjali³ pavanaṇ tadā.
5. Disvān' ahaṇ⁴ pāṭihīraṇ Buddhasetṭhassa tādino
pattapuṭaṇ⁵ gahetvāna phalena pūrayaṇ ahaṇ.
6. Upagantvāna taṇ Buddhaṇ sākharikaṇ⁶ adās' ahaṇ
anukampāya me Buddho imaṇ vacanam abravī⁷:
7. Khāribhāraṇ⁸ gahetvāna pacchato ehi⁹ me tuvaṇ
paribhutte¹⁰ ca¹¹ saṅghamhi puññaṇ taṇ va¹² bhavissati.
8. Puṭakantaṇ¹³ gahetvāna bhikkhusaṅghass' adās ahaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā Tusitaṇ upapajj' ahaṇ.
9. Tattha naccehi gītehi dibbehi vāditelhi ca¹⁴
puññaakammena saṇyutto anubhomi sadā ahaṇ.
10. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
11. Yāvatā caturo¹⁵ dīpā sasamuddā sapabbatā
phalaṇ Buddhassa datvāna issaraṇ kārayām' ahaṇ.
12. Yāvatā ye pakkhigaṇā ākāso uppatanti te
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
13. Yāvatā vanasaṇḍamhi yakkhā bhutā ca rakkhasā
kumbhaṇḍā garulā cāpi pāricariyaṇ¹⁶ upenti me.

¹ S^a Varuṇo.² S^a agacchi.³ S¹ pajjali.⁴ S¹ disvāna taṇ.⁵ G. patlakute; S¹ pattapuṭe.⁶ G. sākhaḍḍhiṇ; S¹ °rihaṇ; S^a sākharī-⁷ G. abravī.⁸ G. bhāribhāraṇ.⁹ G. jahi; S¹ eti.¹⁰ G. pariputte; S^a paḍibhatte.¹¹ S¹ va.¹² S¹ G. puññaakhettaṇ.¹³ S¹ puṭabhattaṇ.¹⁴ G. S¹ tattha dibbehi naccehi°.¹⁵ G. cattāro.¹⁶ G. parivārenti maṇ; S¹ parivārissaṇ; S^a paricariyaṇ.

14. Kumbhasoṇā madhukarā ḍaṇṇū ca makasā ubho
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
15. Supaṇṇā nāma sakuṇā pakkhijātā mahābalā
te pi maṇ saraṇaṇ yanti phaladānass' idaṇ phalaṇ.
16. Ye pi dighāyukā nāgā iddhimanto mahāyasā
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
17. Sihā vyagghā ca dipī ca acchakokataracchayo¹
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
18. Osadhī-tiṇa-vāsā² ca ye ca ākūsavāsino
sabbe maṇ saraṇaṇ yanti phaladānass' idaṇ phalaṇ
19. Sududdasaṇ sunipunaṇ gambhīraṇ suppakāsitaṇ
passitvāna³ viharāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
20. Vimokhe aṭṭha passitvā viharāmi anāsavo
ātāpi⁴ nipako cāhaṇ phaladānass' idaṇ phalaṇ.
21. Ye phalaṭṭhā Buddhaputtā khīṇaḍḍosā mahāyasā
aḥam aññataro tesā phaladānass' idaṇ phalaṇ
22. Abhiññāpāraṇiṇ gantvā sukkamūlena codito
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
23. Tevijjā iddhippattā⁵ ca Buddhaputtā mahāyasā
dibbasotaṇ samāpannā tesā aññataro ahaṇ.
24. Satasahassee ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sabbaphaladāyako thero i. g. a-ti
Sabbaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[517. *Padumadhāriya.*]

1. Himavāntass' avidūre Romaso nāma pabbato
Buddho pi Sambhavo nāma abbhokāse vasi⁶ tadā.
2. Bhavanā nikkhamitvāna padunaṇ dhārayiṇ ahaṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna bhavanaṇ punar āgamaṇ.

¹ G. °taracchakā.² G. odhītiṇa vāsi; S² osadhī tiṇa vāsā.³ S² passitvā; G. passitvā.⁴ G. S¹ ātāpi.⁵ S² buddhipattā.⁶ G. vasi.

... atinso ito kappe yaṇ Buddham abhiṇṇajayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

- 1 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Padumadhāriyo thero i. g. a-ti.
Padumadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Kureṇṇijika¹ Kapitṭhaṇ ca Kosumbhaṇ atha Ketakaṇ²
Nāgapupph' Ajjunaṇ c' eva Kuṭaji Ghosasaṇṇako
Thero ca Sabbaphalado tathā³ Padumadhāriko
asīti c' ettha gāthāyo tisso gāthā taduttariṇ⁴
Kureṇṇiyaphaladāyakaṇ dvepaṇṇāso.⁵

LIII

[518. *Tiṇanuttidāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Lambako nāma pabbato
tattḥ' Opatisso sambuddho abbhokāsamhi caṇkhami.
2. Migaluddo tadā⁶ āsiṇ araṇṇe kānane⁷ ahaṇ
disvān' ahaṇ devadevaṇ tiṇamuttḥhim adās' ahaṇ.
3. Nisīdanatthaṇ Buddhasa datvā cittaṇ pasādayiṇ
sambuddhaṇ abhivādetvā pakkāmiṇ uttarāmukho.
4. Aciragatamattassa migarājā aheṭṭhayi
sihena patito santo tattha kālakato ahaṇ.
5. Āsanne me kataṇ kammaṇ Buddhasetṭhe anāsave
sumutto⁸ saravego ca⁹ devalokaṇ agacch¹⁰ ahaṇ.
6. Yūpo¹¹ tattha subho¹² āsi puṇṇakammābhinimmito
sahassakaṇḍo satagenḍu¹³ dhajālu haritāmayo.
7. Pabbā niddhāvaṭe tassa sataṇṇasīva uggato
ākiṇṇo devakaṇṇābhi āmodiṇ kāmakāmi 'haṇ.

¹ S² Kuriṇṇijika

² G. Patha°.

³ G. tato.

⁴ S¹ °uttari.

⁵ G. S¹ dvepaṇṇāso.

⁶ G. pūre.

⁷ G. vivane.

⁸ G. pamutto.

⁹ G. S¹ va.

¹⁰ S² agañch'.

¹¹ S² thūno.

¹² G. puḍo.

¹³ S² °bhenḍu.

8. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
āgantvāna manusattaṃ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
9. Catunavute ito kappe usidanam adās' ahaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi tiṇamuṭṭhe idaṃ phalaṃ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tiṇamuṭṭhidāyako th. i. g. a-ti.
Tiṇamuṭṭhidāyakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[519. *Pecchadūyaka.*]

1. Vipassino bhagavato lokajetṭhassa tādino
ekapecchaṃ¹ mayā dinnāṃ pasannena sapāṇinā.
2. Hatthiyānaṃ assayānaṃ dībhayānaṃ samajjhagaṃ²
tena pecchakadānena³ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
3. Ekanavute ito kappe yaṃ pecchaṃ⁴ adadiṃ tadā
duggatiṃ nābhijānāmi pecchadānass⁴ idaṃ phalaṃ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pecchadyako⁴ thero i. g. a-ti.
Pecchadāyakattherassa apadānaṃ⁴ samattaṃ.

[520. *Saraṇāgamaniya.*]

1. Āruhinha⁵ tadā nāvaṃ bhikkhu ca 'jīvako c' ahaṃ⁶
nāvāya bhijjamānāya bhikkhu me saraṇaṃ adā.
2. Ekatiṃse ito kappe yaṃ so me saraṇaṃ adā
duggatiṃ nābhijānāmi saraṇāgamane phalaṃ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Saraṇāgamaniyo thero i. g. a-ti.
Saraṇāgamaniyuttherassa apadānaṃ samattaṃ.

¹ G. ekaṃ pecchaṃ.² G. samajjhukaṃ; S¹ samajjh' ahaṃ; S² samajjakāṃ.³ G. macchaka^o.⁴ G. meccaṃ.⁵ G. aruhimhi.⁶ G. mayaṃ; S² bhikkhav' jīvako c' ahaṃ.

[521. *Abbhañjanadāyaka.*]

1. Nāgaro Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
dhammavādī¹ tadā āsiṇ kamaṇḍaludharo ahaṇ.
 2. Addasaṇ virajaṇ² Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ
padhānapahitattaṇ taṇ jhāyiṇ jhānarataṇ vasiṇ.³
 3. Sabbakāmasamiddhiṇ ca oghatiṇṇam anāsavaṇ
disvā pasanno sumano abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
 4. Ekanavute ito kappe yam abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi abbhañjanass'⁴ idaṇ phalaṇ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Abbhañjanadāyako thero i. g. a-ti.
Abbhañjanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[522. *Pūpapavadāyaka.*]

1. Divāvihārā nikkhanto Vipassī lokanāyako
lahupūpapavaṇ⁵ datvā kappāṇ saggamhi mod' ahaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe pūpapavaṇ⁶ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pūpapavass'⁷ idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pūpapavadāyako thero i. g. a-ti.
Pūpapavadāyakattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[523. *Duṇḍadāyaka.*]

1. Kānanaṇ vanam ogayha veluṇ chetvān' ahaṇ tadā
ālambanaṇ gahehvāna saṅghassa adadiṇ ahaṇ.
2. Tena cittappasādena subbate⁹ abhivādiya
ālambadaṇḍaṇ datvāna pakkāmi uttarāṇukho.

¹ G. S¹ cammavāsī.² S¹ vasi; G. vasi.³ G. labhusuputaṇ.⁷ S² pupaṭassa; G. supuṭassa.⁴ S² Pupaṭaka°; G. Supuṭadāyaka.² G. S¹ vimalaṇ.⁴ G. abhūñjanaṇ.⁶ S² pūpapavakaṇ.⁹ G. pubbake.

3. Catunavute ito kappe yaṇ daṇḍaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi daṇḍadānass' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Daṇḍadāyaka itthero i. g. a-ti.
Daṇḍadāyakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[524. *Girinelapūjaka*.]

1. Migaluḍdo pure āsiṇ vicine¹ vicaraṇ ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pūraguṇ.
2. Tasmiṇ mahākāruṇike² sabbasattahite rate
pasannacitto sumano nelapupphaṇ³ apūjayiṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Girinelapūjako thero i. g. a-ti.
Girinelapūjakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[525. *Bodhisammajjaka*.]

1. Ahaṇ pure hodhipattaṇ ujjiḥitaṇ⁴ cetiyaṅgane
taṇ gahetvāna chaḍḍesiṇ alabhiṇ vīsati guṇe
2. Tassa kammassa tejena saṇsaranto bhavābhave
duve bhava saṇsarāmi devattaṇ cāpi mānusaṇ.
3. Devalokā cavitvāna āgantvā mānusaṇ bhavaṇ
duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe.
4. Aṅgapaccaṅgasanpanno ārohapariṇāhavā
abhirūpo ruci⁵ homi sampunṇaṅgo⁶ anūnako.
5. Devaloke manusse vā jāto vā yattha katthaci
bhava suvaṇṇavaṇṇo⁷ va uttattakanakūpano.

¹ G. S¹ vivane.² G. S¹ °kāruṇiko.³ S¹ tela°.⁴ S² udakkhittaṇ.⁵ G. S¹ Suoi.⁶ G. sampunṇago.⁷ G. S¹ °vaṇṇe.

- adukā maddavā niddhā¹ sukhumā sukumārakū²
 dhavi me sabbadā hoti bodhipatṭe su-chaḍḍite.
 . Yato kuto ca³ gatisu sarīre samudāgate⁴
 na lippati⁵ rajojallaṇ vipāko pattachaḍḍite
 8. Uṇhe vātātape tassa aggitāpena vā puna
 gatte sedā na muccanti vipāko pattachaḍḍite.
 9. Kuṭṭhaṇ gaṇḍo kilāso ca tilakā pilakā tathā
 na honti kāye dadduṇ⁶ ca vipāko pattachaḍḍite.
 10. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati⁷ bhavābhavē
 rogā na honti kāyasmaṇ vipāko pattachaḍḍite.
 11. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 na hoti cittaajā pīlā vipāko pattachaḍḍite.
 12. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 āmittā na bhavant' assa vipāko pattachaḍḍite.
 13. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 anūnabhogo bhavati vipāko pattachaḍḍite.
 14. Aparam pi guṇaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 aggi-rajjūhi⁸ corehi na hoti udake bhayaṇ.
 15. Aparam pi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 dāsī dāsā anucarā honti cittānuvattakā.
 16. Yamhi āyuppanānamhi jāyate⁹ mānuse bhavē
 tato na hāyate āyu tiṭṭhate yāvatāyukaṇ.
 17. Abbhantarā bahicarā¹⁰ negamā ca saraṭṭhakā
 anuyuttā honti sabbe pi vuṭṭhikāmā sukhicchakā.¹¹
 18. Bhogavā yasavā homi sirimā nātīpakkhavā
 apetaḥhayasantāso bhavesaṇ sabbato¹² bhavē.
 19. Devā manussā asurā gandhabbā yakkha-rakkhasā
 sabbe te parirakkhanti bhavē saṅsarato sadā.¹³
 20. Devaloke manusse vā anubhotvā ubho yase
 avasāne¹⁴ ca nibbānaṇ sivaṇ patto anuttaraṇ.

¹ G. niddā.² G. sukumādakā.³ S² kutoci.⁴ G. sadhunadāgatena.⁵ S¹ lippati.⁶ G. daddu.⁷ S² nibbatti *always*.⁸ S² °rājūhi; S¹ rājūhi.⁹ G. āyuppanānamhi āyate; S¹ ayate.¹⁰ G. S¹ bāhirā ca.¹¹ S¹ sakicchakā; S² °su-m-icchakā; G. buddhikāmā°.¹² G. °pabbato; S¹ °sabbaso.¹³ G. tassa.¹⁴ G. bhavasāne.

526. *Āmaṇḍaphaladāyaka*

21. Magge phale āgane¹ ca jhānābhīṇṇāgūṇesu ca
aññesaṇ adhiko hutvā nibbāyāmi anāsavo.
22. Pure 'haṇ bodhiyā pattaṇ chaḍdetvā haṭṭhamānaso
imehi viṣatangehi samangī² homi sahhadā.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bodhisammajjako thero i. g. a-ti.
Bodhisammajjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[526. *Āmaṇḍaphaladāyaka*.]

1. Paḍunuttaro nāma jino sabbaḍḍhammāna pārāgū
vuṭṭhalūtva samādhimhā caṅkami³ lokanāyako
2. Khāribhāraṇ gahetvāna āharanto⁴ phalaṇ tadū
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ caṅkamantaṇ mahāmuniṇ.
3. Pasannacitto sumano sire katvāna añjaliṇ
sambuddhaṇ abhivādetvā āmaṇḍam adadaṇ phalaṇ.
4. Satasaḥasse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi āmaṇḍassa idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Āmaṇḍaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Āmaṇḍaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[527. *Sugandha*.]

1. Imaṇhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Anuvyañjanasampanno dvattiṇsavaralakkhaṇo⁵
byāmapabbhāparivuto⁶ raṇsijālasamosaṇo.
3. Assāsetā⁷ yathā cando suriyo va pabbhāṅkaro
nibbāpetā yathā meggho sāgāro va guṇāṅkaro.⁸

¹ S² āganime.² G. sāmaggā; S² samaggi; S¹ g. missing.³ G. caṅkami.⁴ G. assādanto.⁵ G. battiṇsa^o; S² dvattiṇga^o.⁶ G. brahma^o.⁷ G. pabbhāsetā.⁸ G. guṇākaro.

- dhārani-r-iva sīlena Himavā va samādhiṇā
 bhāḥāso viya paññāya asaṅgo¹ anilo yathā.
 5. Sa kadāci mahāvīro parisāsu visārado
 saccāni sampakāseti uddharanto mahājanay.
 6. Tadā hi Bārāṇasīyam seṭṭhiputto mahāyaso
 ās' ahaṇ dhanadhaññassa pahūtassa pahū tadā²
 7. Jaṅghāvihāraṇ vicaraṇ Migadāyam uppecc' ahaṇ³
 addasaṇ tādisaṇ Buddhaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ.
 8. Vissatṭhakantavacanaṇ karavīkasamassaraṇ
 haṇsadundubhi-nigghosaṇ⁴ viññāpentaṇ mahājanaṇ
 9. Disvā devātidevan taṇ sutvā ca madhuraṇ giraṇ
 pahāy' ānappake bhoge pabbajiy anagāriyaṇ.
 10. Evaṇ pabbajito cāhaṇ nacirena bahussuto
 ahoṣiṇ⁵ dhammakathiko vicittapaṭibhānavā.
 11. Mahāparisaṇajjhe 'haṇ haṭṭhacitto punappunaṇ
 vannaṇiṇ⁶ hemavaṇṇassa vannaṇ vannaṇvisārado⁷:
 12. Esa khīṇāsavo Buddho anīgho chinnaṇsaṇsayo⁸
 saḥhakaṇmakkhayaṇ patta vimutta satīsaṇkhaya.⁹
 13. Esa so bhagavā Buddho esa sīho anuttaro
 sadevakassa lokassa brahmacakkappavattako.
 14. Danto dametā santo ca sametā nibbuto isi
 nibbāpetā ca assattho assāsetā mahājanaṇ.¹⁰
 15. Vīro suro ca dhīro ca pañño kāraṇiko¹¹ vasi¹²
 vijitāvi ca sa jino apagabbho¹³ anālayo.
 16. Anejo acalo dhīmā amoho asamo muni
 dhorayho usabho nāgo sīho sakko gurūsu pi¹⁴
 17. Virāgo vimalo brahmā vādisuro¹⁵ raṇaṇñjaho¹⁶
 akhilo ca visallo¹⁷ ca asamo payato¹⁸ suci.¹⁹

¹ G. asaṅgā.

² G. bahu tassa bahu tadā; S¹ bahu tassa bahu tadā; S² g. *deficient*.

³ G. S¹ upes'.

⁴ G. haṇsaduddabhi'; S² °junūbhi.

⁵ G. S¹ ahoṣi.

⁶ G. S¹ vannaṇi.

⁷ G. vannaṇavannaṇ°.

⁸ G. bhinna°.

⁹ S² pati'; S¹ saṇkhaya.

¹⁰ G. °jani.

¹¹ G. mañño°; S² pañña°.

¹² S² G. vasi.

¹³ S¹ appagabbho.

¹⁴ S² gurūsu oi.

¹⁵ G. vāri°.

¹⁶ S¹ dhanaññjaho; G. °jayo°.

¹⁷ G. S² vipallo.

¹⁸ G. S¹ samyato.

¹⁹ S¹ G. suci.

18. Brāhmaṇo samaṇo¹ nātho bhisakko sallakattako
yodho Buddho suto sūto² acalo mudito 'sito.³
19. Tātā tantā ca hantā⁴ ca kattā netā pakāsītā
sampahaṇsitā bhottā⁵ ca chettā sotā⁶ pasāṇsitā
20. Akhilo ca visālo ca anīgho⁷ akathaṅkathi⁸
anejo virajo khattā⁹ gandhā mettā pakāsītā.¹⁰
21. Tāretā atha tāretā¹¹ kāretā sampadāletā¹²
pāpetā sahītā hantā hantā tātāpi tāpaso.¹³
22. Samacitto samasamo asahāyo dayāyaso
accherasanto¹⁴ akuho¹⁵ katāvīsi sattāmo.
23. Nittiṇṇakaṅkho nimmaṇo appameyyo anūpano
sabbavākyapathātīlo¹⁶ saccameyyuntāgo jino.¹⁷
24. Sattasāravare¹⁸ tasmiṇ pasādho¹⁹ amatāvaho
tasmā Buddhe ca dhamme ca saṅghe sadḍhā²⁰ mahiddhikā.
25. Guṇehi evamādīhi tilokasaraṇuttamaṇ
vaṇṇento parisāmajjhe akaṇ dhammakathaṇ ahaṇ.
26. Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
tato cuto manussesu jāto homi sugandhiko.
27. Nissāso²¹ mukhagandho²² ca dehagandho tath' eva me
sedagandho²³ ca satatam sabbagandho ti seti me.
28. Mukhagandho²² sadā mayhaṇ padumuppalacampake²⁴
atisanto sadā vāti²⁵ sarīro ca tath' eva me.
29. Guṇatthavassapupphan²⁶ taṇ phalaṇ tu param²⁷ abbhutaṇ
ekaggamanasā sabbe vaṇṇavissaṇ suṇoṭha²⁸ me:

¹ S¹ samaṇo. ² S² yodho yodho Buddho sūto; G. °muto suto.

³ S¹ muditodito; G. mudito vito.

⁴ G. dhātā dātā ca hantā; S¹ dhītā ratā ca bhantā.

⁵ G. yottā; S¹ vettā.

⁶ G. S¹ hetā.

⁷ G. S¹ anigho

⁸ S¹ °kami; G. akataṇ kati.

⁹ G. S¹ mattā.

¹⁰ G. vettā vaññuyitā; S¹ pottī dhaññuyitā

¹¹ G. kāretā.

¹² S¹ °dāditā; S² °dāritā.

¹³ S² tātāpi tāva so.

¹⁴ G. S¹ °patto.

¹⁵ S² akubho.

¹⁶ G. sabbavākyapat^o; S² sabbavākyan^o.

¹⁷ G. S² °noyyanta bho jino.

¹⁸ G. °pare; S¹ sattasāḍḍare.

¹⁹ G. pasādā.

²⁰ G. sadā; S¹ saddā.

²¹ G. nayāniyo; S¹ niyāyo.

²² S² sukha^o.

²³ G. dca^o; S¹ S² sda^o.

²⁴ S¹ °campako.

²⁵ G. padāvāti; S² sahāvāti.

²⁶ G. °pubban.

²⁷ G. jalantaṇ padan; S¹ °pariṇ.

²⁸ G. S¹ sunātha.

41. Sotūnaṇ¹ Buddhim ajaṇiṇ² Buddhānussatidesako
tenāham āsiṇ³ sappañño nipuṇatthavipassako.
42. Sabbāsavaaparikkhīṇo tiṇṇasamsārasāgaro⁴
sikhī va anupādāno pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
43. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yam ahaṇ santhaviṇ jinaṇ
duggatiṇ nābhiṇānāmi Buddhavaṇṇas⁵ idaṇ phalaṇ.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmū Sugandho thero i. g. a-ti.
Sugandhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Tiṇado Pecchado c' eva Saraṇ' Abbhāñjanappaḍo
Pūpaṭi⁶ Daṇḍadāyī ca Nelapūji tath' eva ca
Bodhisammajjako 'Maṇḍo Sugandho dasamo dijo
gāthā sataṇ satevisāṇ gaṇitaṇ c' ettha sabbaso.
Tiṇadūyakavaggo tepaññāso.⁶

LIV

[528. *Mahākaccāna.*]

1. Padumuttaro nāma jino anejo ajitañjayo
satasaḥasse kappānaṇ ito uppajji nāyako.
2. Vīro kamalapattakkho sasaṇkavimalānāno
kanakācalaśaṇkāso ravidittiharippabho⁷
3. Sattanettamanohāri⁸ varalakkhaṇabhūsito
sabbavākyapathātito manujāmarasakkato.
4. Sambuddho⁹ bodhayaṇ satte vāgīso¹⁰ madhurassaro
karuṇānidḍhasantāno¹¹ parisāsu visārado.

¹ G. S² sotunaṇ; S¹ hetunaṇ.

³ G. S¹ tenāpi āsi.

⁵ G. Supuṭi; S¹ Supaṭi.

⁷ G. °samappabho; S² °harappabho.

⁹ G. sa buddho.

¹¹ S¹ taruṇa niddha; G. niddha *corrected to* °nibandhasantāno; S² °niddha.

² G. ajaṇi; S¹ ajaṇi.

⁴ G. S² tiṇṇaṇ°.

⁶ G. S¹ tepaññāśamo.

⁸ S² °hāriṇ.

¹⁰ G. S¹ vāgī; S² vāgīso.

5. Deseti madhuraṇ dhammaṇ catuṣaccupasaṅkhitāṇ
niṃṣugge mohapaṅkamhi samuddharati paṇino.
6. Tadā ekacaro hutvā tāpaso Humavālayo
nabhasā mānusaṇ lokaṇ gacchanto jinam addasaṇ.
7. Upecca santikaṇ tassa assosiṇ dhammadhesanaṇ
vaṇṇayan tassa vīrassa sāvakassa mahāguṇaṇ:
8. Saṅkhattena mayā vuttaṇ vitthārena pakāsayaṇ
parisaṇ mañ ca toseti yathā Kaccāyano ayaṇ¹.
9. Nāhaṇ evaṇ vidhaṇ kañci aññaṇ passāmi sāvakaṇ
tasinā² 'tadagge es' aggo evaṇ dhārotha bhikkhavo.
10. Tadāhaṇ vinhiṭṭo hutvā sutvā vākyamaṇoramaṇ³
Himavantaṇ gamitvāna āhatvā⁴ pupphaśaṇcayaṇ
11. Pūjetvā lokasaraṇaṇ tan ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
tadā mam' āsayaṇ ātva vyāhāsi⁵ saraṇaṇjaḥo:
12. Passath' etaṇ isivaraṇ mūdhantakānakattacaṇ
uddhaggaḷomaṇ pīn' aṇsaṇ⁶ acalaṇ añjaliṇ ṭhitaṇ.⁷
13. Hāsaṇsuppannayaṇaṇ Buddhavaṇṇagatāsaṇaṇ⁸
dhammapaṭṭiggaḷavaṇaṇ⁹ amatāsittasannibhaṇ.¹⁰
14. Kaccānassa guṇaṇ sutvā taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ¹¹ ṭhito
anāgataṇhi addhāne Gotamassa mahāmune.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kaccāno nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Bahussuto mahāññaṇi adhippāyavidū mune
pāpūnissati taṇ ṭhānaṇ yathāyaṇ vyākato mayā.¹²
17. Satasaḥasse ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāni Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññaḡatiṇ¹² na gacchāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nice kule na jāyāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. S² ahaṇ.

² S¹ taṇ me.

³ G. S¹ vākyam manaramaṇ.

⁴ S² āgantvā; G. āhitvā; S¹ āhatvā.

⁵ G. S¹ vyākūsi; S² vyāhāti.

⁶ S¹ paṇamaṇ.

⁷ S¹ añjaliṇṭhitaṇ.

⁸ S² 'haṭṭasaṇaṇ.

⁹ G. corrected to dhammajaṇ uggaḡadayaṇ; S² dhammaṇ va viggahaṇ
varaṇ.

¹⁰ S² amatāsatta°.

¹¹ S² patṭhayaṇ.

¹² G. S¹ aññaṇ°.

20. Pacchime ca bhāve dāni jāto Ujjeniye pure
Pajjotassa Acandassa¹ purohitadijātino.²
21. Putto Tirīṭivacchassa³ nipuṇo vedapāragū
mātā ca Candupadumā⁴ Kaccāno haṃ varattaco.⁵
22. Vimaṇṣanatthaya Buddhassa bhūṇupālena pesito
disvā mokkhapuradvāraṃ⁶ nāyakaṃ guṇasañcayaṃ
23. Sutvā ca vimalaṃ vākyaṃ gatipaṇṇakavisosanaṃ
pāpuṇiṃ amataṃ santaṃ satehi saha pañcahi.⁷
24. Adhippāyavidū jāto sugatassa mahāmate
ṭhapito etadagge ca susamiddhamanoratho.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Sūgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Mahākaccāno thero i. g. a-ti.
Mahākaccānattherassa apadānaṃ samattaṃ

[529. *Vakkali*.]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
Anomā nāmo amito nāmena Padumuttaro
2. Padumākāravadāno padumāmalasucchavi
lokenānupalitto va toyena padumaṃ yathā.
3. Dhīro⁸ padumapattakkho kanto va padumaṃ yathā
padumuttaragandho 'va'⁹ tasmā so Padumuttaro.
4. Lokajettho ca nimmāno andhānaṃ nayanūpamo
santaveso guṇanidhi karuṇāmatissāgaro.¹⁰
5. Sa kadāci¹¹ mahāvīro brahmāmarasuraccito¹²
sadevamanujākinno janamajjhe januttamo¹³
6. Vadanena sugandhena madhurena rutena ca
rañjayaṃ parisāṃ sabbāṃ santhavi sāvakaṃ sakaṃ :

¹ G. sa Candassa.

² G. °dijādino.

³ G. Tirīṭi°; S¹ Tiditī°.

⁴ G. S¹ Candinā nāma.

⁵ S² varattthamo; S¹ parattaco.

⁶ S¹ °puraṃ rammaṃ.

⁷ G. alters MS. to seschi saha sattabhi; S¹ and S² read as text.

⁸ G. S¹ vīro.

⁹ S¹ ca.

¹⁰ S¹ karuṇāniākaro; Cy. °ākaro.

¹¹ S¹ sakadāmi; S² sakadāsi.

¹² S¹ °āsurasurādhitto; G. corrected to °āsurasuraccito.

¹³ G. S¹ anuttamo.

7. Saddhādhimutto¹ sumati mama dassanālāso
n' atthi etādiso añño yathāyaṃ bhikkhu Vakkali.
8. Tādā 'haṃ Haṃsavatīyā nagare brāhmaṇatrajo
hutvā sutvā etaṃ² vākyaṃ taṃ tñānam abhiropayaṃ³.
9. Sasāvakaṃ taṃ⁴ vimalaṃ nimantetvā Tathāgataṃ
sattāhaṃ bhojayitvāna dussehi chādayiṃ tadā.
10. Nipacca sīrasā tassa anantaḡuṇasāḡaro
nimuggo pīlisampunṇo imaṃ⁵ vacanam abraviṃ :
11. Yo so tayā santhavito ito sattamake 'hani
bhikkhusaddhāvataṃ aggo tādiso hom' ahaṃ mune.⁶
12. Evaṃ vutte mahāvīro anāvaraṇadassano
imaṃ vākyaṃ udīresi parisāyā mahāmuni :
13. Passath' etaṃ māṇavakaṃ pītaṃatṭhanivāsanaṃ⁷
hemayaññopacitaṅgaṃ⁸ jananettamanoharaṃ.
14. Eso anāgataddhāne Gotamassa mahesino
aggo saddhādhimuttānaṃ sāvako yaṃ bhavissati.
15. Devabhūto manusso vā sabbasantāpavajjito
sabbabhogaparibbūlho sukhito saṃsarissati.
16. Satasaḡasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
17. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhanunaniṃmitto
Vakkali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
18. Tena kammaṃviseṣena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
19. Sabbattha sukhito hutvā saṃsaranto bhavābhavē
Sāvattiyaṃ pure jāto kule aññatare ahaṃ
20. Nonītasukhumālaṃ maṃ jātapaḡallavakomalaṃ
maṇḡaṃ uttānasayanaṃ piṣācābhayatajjitā
21. Pādamaññe mahesissa sāyeyyaṃ dīnamānasā⁹
idaṃ dadāma te¹⁰ nātha saraṇaṃ hohi¹¹ nāyaka.

¹ S¹ ādhimutto.

² S¹ sutvā ca pana taṃ.

³ G. S¹ abhiropayaṃ.

⁴ S¹ sasāvakānaṃ.

⁵ G. S¹ iḡaṃ.

⁶ S¹ 'haṃ mahāmune.

⁷ G. pītaṃatṭha°; S¹ sitamaddha°.

⁸ S² °opadhiṭṭhaṅgaṃ; S¹ °patitṭhaṅgaṃ (°opatitṭhaṅgaṃ ?)

⁹ S¹ °jīnamāññasā; Cy. dīnamānasā and glosses bhītaṃittā; S² jīna°

¹⁰ G. imaṃ°; S¹ imaṃ dadāma te.

¹¹ S¹ S² hoti.

22. Tadā paṭiggahi¹ so maṇṇ bhītāna saraṇo² muni
jālinā saṅkhalāṇkena³ mudukomalapāṇinā.
23. Tadā pabhuti tenāhaṇ ārakkheyyena rakkhito
sabbūpadhivinimmutto⁴ sukkena parivaḍḍhito.⁵
24. Sugutena vinā bhūto ukkaṇṭhāmi muhuttakaṇ
jātiyā sattavasso 'haṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ.
25. Sabbapārami-saṁbhūtaṇ nīlakkhinayanaṇ paraṇ⁶
rūpaṇ sabbasubhākiṇṇaṇ⁷ atitto pihayāmi' ahaṇ.⁸
26. Buddharūparataṇ űatvā tadā ovadi maṇ jino:
alaṇ Vakkali kiṇ rūpe ramase bālanandite.
27. Yo hi passati saddhammaṇ so maṇ passati paṇḍito
apassamāno saddhammaṇ maṇ passam pi na passati.
28. Anantādinavo kāyo visarukkhasamūpamo⁹
āvāso sabbarogānaṇ puṇḍo dukkhassa kevalo.
29. Nibbindiya tato rūpe khandhānaṇ udayabbayaṇ
passaṇ sabbakilesānaṇ¹⁰ sukheṇ' antam gamissati.
30. Evaṇ tenānusiṭṭho 'haṇ nāyakena hitesinā
Gijjhakūṭaṇ samāruya jhāyāmi giriniddare.¹¹
31. 'Thito pabbatapādambhi mam āha¹² sa mahāmuni
Vakkali ti jino vācaṇ taṇ sutvā mudito ahaṇ.
32. Pakkhandi¹³ selapabbhāre anekasataporise
tadā Buddhānubhāvena sukheṇ' eva mahiṇ gato.¹⁴
33. Puno pi dhammaṇ desesi khandhānaṇ udayavyayaṇ
tam ahaṇ dhammam aññāya arahattaṇ apāpuniṇ.
34. Su-mahāparisāmajjhe¹⁵ tadā maṇ¹⁶ maraṇantago¹⁷
aggaṇ saddhādhimuttānaṇ paññāpesi mahāmati.
35. Śatasahasase ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. paṭiggahi; S¹ paṭiggahe.

² G. S¹ bhītānaṇ°.

³ S² satthikantena.

⁴ S¹ sabbopadhi°.

⁵ G. parivuddhito; S² parivaṭṭhito.

⁶ S² G. lokkhiṇilayanaṇ paraṇ; S¹ lokkhiṇilayanaṇ paraṇ.

⁷ S² sabbap°.

⁸ S¹ viharom' ahaṇ; G. viharūm' ahaṇ.

⁹ S¹ viśadukkha°.

¹⁰ G. S¹ sabbap°.

¹¹ S¹ °niddhare; G. °kandare.

¹² S² āhā.

¹³ G. S¹ pakkhandi.

¹⁴ S² mahi.

¹⁵ G. S¹ °parisa°.

¹⁶ G. S¹ tadā 'haṇ.

¹⁷ *Cy. gives two readings: caraṇantago and maraṇantago.*

36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 38. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vakkali thero i. g. a-ti.
 Vakkalittherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[530. *Mahākappina.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
udito jaladākāse² ravīva saradambare.
2. Vacanābhāya bodheti veneyyapadumāni so
kilesapaṇkaṇ soseti matirasmihi nāyako.
3. Tittihyānaṇ³ yaso hanti khajjotābhā⁴ yathā ravi
sabbattham sampakāseti⁵ ratanaṇ va⁶ divākaro.
4. Guṇānaṇ āyati bhūto ratanānaṇ va sāgaro
pajjunno pi⁷ va bhūtāni dhammameghena vassati.
5. Akkhadasso tadā āsiṇ nagare Haṇsasavhaye
upecca dhammaṇ assosiṇ jalajuttamanāmīno
6. Ovādakassa bhikkhūnaṇ sāvakassa katāvino⁸
guṇaṇ pakāsayantassa vāsayanatassa⁹ me manaṇ.
7. Sutvā paṭilo sumano nimantetvā Tathāgataṇ
sasissaṇ bhojayitvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiṇ.
8. Tadā haṇsasamābhāgo haṇsadundubhinivaco¹⁰
passath¹¹ etaṇ mahāmattaṇ vinicchayavisāraḍaṇ
9. Mama pādamūle¹² patitaṇ samuggatatanūruhaṇ
jīnuttavaṇṇaṇ¹³ pīn' aṇsaṇ¹⁴ pasanna-nayanānanaṇ¹⁵
10. Parivārena mahatā rājāyuttaṇ¹⁶ mahāyasaṇ
eso katāvino ṭhānaṇ pattheti mudilāya so.¹⁷

¹ S¹ Vakkaliya°.

² G. jagad° corrected to jaladākāse; Cy. 'va' jaṭākāse and glosses saka-lākāse

³ S¹ tittihikānaṇ.

⁴ S¹ vajjātābhā.

⁵ G. saccatthābhaṇ pakāseti; S¹ sabbattha sampakāseti.

⁶ S¹ sarade va.

⁷ G. r-iva.

⁸ G. S¹ S² kathāvino.

⁹ G. tappayantassa.

¹⁰ G. °dudrabhinivaco; S¹ °dudubhinisabbace; S² °nisvano; cf. p. 160, g. 8.

¹¹ G. passate; S² sacathe.

¹² G. S¹ sampādamūle.

¹³ S¹ jīmūta°.

¹⁴ S¹ pīnaṇ; S² supīnaṇ.

¹⁵ G. S² pasanna°.

¹⁶ S² rājāyantaṇ; S¹ rājāyattaṇ; G. corrected to rājāyuttaṇ

¹⁷ S¹ pūritāya so.

11. Iminā paṇḍapātena¹ cāgena paṇidhīhi² ca
kappasatasahassāni n' upapajjati duggatiṇ.
12. Devesu devasobhāgyaṇ³ manusseṣu mahantataṇ
anubhotvāna scsena nibbānaṇ pāpuṇissati.
13. Satasahasṣe ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhaviṣṣati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhanimmaninimitto
Kappino nāma nāmena hessati satthu sāvako.
15. Tato 'haṇ sukataṇ kāraṇ katvāna jinasāsaṇe
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamā⁴ ahaṇ.
16. Devamānusaṇrajjaṇi sutaso anussāsiya
Bārāṇasīyaṇ āsanne jāto Keniya⁵jātiyā.⁴
17. Sahassaparivārena sapajjapātiko ahaṇ
pañcapacceka⁶buddhānaṇ satāmi samupatṭhahiṇ.
18. Temāsaṇ bhojayitvāna paccā dānmi⁷ ticivaraṇ
tato cutā mayaṇ sabbe ahumha⁸ Tidasūpagā
19. Puno sabbe manussattaṇ āgamaṇha⁹ tato cutā
Kukkuṭaṇihi pure jāto Himavantassa passato.
20. Kappino nāma ahaṇ āsiṇ rājaputto mahāyaso
scsānaccakule jātā māma eva parivārayaṇ.
21. Mahārajjaṇ sukhapputto sabbakāmasamiddhimā
vāṇijehi samakkhātāṇ Buddhuppādāni apāpuṇiṇ.
22. Buddho loka samuppanno asamo ekapuggalo
so pakāseti saddhammaṇ amataṇ sukhāni uttamaṇ.
23. Suyuttā tassa sissā ca sumuttā ca anāsava¹⁰
sutvā¹¹ esaṇ¹² suvacanaṇ sakkaritvā va¹³ vāṇije
24. Vihāya¹⁴ rajjaṇ sāmacco nikkhamaṇ Buddhamaṇako
nadiṇ disvā Mahācandaṇ pūritaṇ samatitthikaṇ
25. Appatitṭhaṇ anālambaṇ duttaraṇ sīghavāhīniṇ
guṇaṇ saritvā Buddhassa sotthinā samatikkamaṇ.
26. Bhavaṇotaṇ sace Buddho tiṇṇo lokantaṇo vidū¹⁵
etena saccavajjena gamaṇaṇ me samijjhatu.

¹ S¹ piṇḍapātena; G. pāṇipātena.

² G. °panidhāya; S¹ cetanā paṇidhāya.

³ G. S¹ °sobbhaggaṇ.

⁴ S² Kāliya¹jātiyā; S¹ Tejīya²jātiyā.

⁵ G. dāmma.

⁶ G. ahumhā; S¹ ālumhi.

⁷ G. agamaṇha.

⁸ S¹ sutvāna °saṇ; S² evaṇ.

⁹ G. S¹ sakkarotvāna.

¹⁰ G. piḥāya.

¹¹ G. S¹ lokantaṇū°.

27. Yādi santigamo maggo mokkho ca santikaṇ¹ sukhaṇ
etena saccavajjena gamanam me samijjhatu.
28. Saṅgho ce tinnakantāro puññakkhetto anuttaro
etena saccavajjena gamanaṇ me samijjhatu.
29. Saha kate saccavare maggā-d-apagataṇ jalaṇ
tato sukkena uttipṇo naditīre manorame
30. Nisinnaṇ addasaṇ Buddhaṇ udentāṇ va pabbhaṇkaraṇ
jalantaṇ hemaseṇaṇ va dīparukkhaṇ va jotitaṇ.
31. Sasiva² tāra sahitaṇ sāvakehi purakkhataṇ
Vāsavaṇ viya vassantaṇ desanājalanandanaṇ.³
32. Vanditvāna sahāmacco ekamantaṇ upāvisiṇ
tato no āsayaṇ ñatvā Buddho dhammam adesayi.
33. Sutvāna dhammaṇ vimalaṇ avocumha mayaṇ jinaṇ
pabbājehi mahāvīra nibbīṇāṃha bhava mayaṇ."
34. Svākkhāto bhikkhave dhammo dukkhaṇtakaraṇāya vo
caratha brahmacariyaṇ ice āha munisattamo.
35. Saha vācāya sabbe pi bhikkhu-vesadharā⁴ mayaṇ
ahumhā upasampannā sotāpannā ca sūsane.
36. Tato Jetavanaṇ gantvā anusāsi vināyako
anusittho jinenāhaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
37. Tato bhikkhusahassan taṇ⁵ anusāsini ahan tadā
*ma*mānusāsanaṇkarā te pi āsuṇ anāsavaṇ.
38. Jino tasmīṇ guṇe tuṭṭho etadaggo ṭhapesi maṇ
bhikkhu-ovādakāṇ aggo Kappino ti mahājino.⁶
39. Satasahassee kataṇ kaṃmaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ⁷ mama.⁸
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākappino thero i. g. a-ti.
Mahākappinattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °caccantikaṇ.

² G. sasiṇ va; S¹ sasi va.

³ (i. desanājāladantaṇ; S¹ desanā jalantaṇ tadā; S² desanāñjala°.

⁴ bhikkhavesadharā; G. bhikkhavo samaṇā corrected to bhikkhū
S²

vesadharasassāni.

⁶ G. °jano.

⁵ (i. S¹ °savi.

⁸ S¹ namaṇ.

⁷ G. S¹ jhā.

[531. *Dabbamalla*.]

1. Padumuttaro nāna jīno sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṇ
samppatte titthiye² sabbe pañcasīle patiṭṭhapi.³
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī suññataṇ titthiyehi ca
vicittaṇ arahantehi vasibhūtehi tūḍihi.
5. Ratanānaṭṭhapaññāsaṇ uggaṭṭo so mahāmuni
kañcanagghiyassaṅkāso dvattiṇṇasavaralakkhaṇo⁴
6. Vassasatasaḥassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvataṇ tiṭṭhamāno so⁵ tāresi⁶ janataṇ bahuṇ.
7. Tadaḥaṇ Haṇṣavatiyaṇ setthiputto mahāyaso
upetvā lokapajjotaṇ assosiṇ dhanuṇadesanaṇ.
8. Senāsanāni bhikkhūnaṇ paññāpentaṇ sa sāvakaṇ⁷
kittayantassa vacanaṇ suṇitvā muḍḍito ahaṇ.
9. Adhikāraṇ sasaṅghassa katvā tassa mahesino
nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
10. Tadaḥaṇ sa mahāvīro mama kammaṇ pakittayaṇ :
'So yaṇ⁸ sasaṅghaṇ bhojesī sattāhaṇ lokaṇāyakaṇ
11. 'So yaṇ kamalapattakkho sīhaṇso kanakattaco⁹
maṇ¹⁰ pādamaḷe patito patthayaṇ¹¹ ṭhānam uttamaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
13. Sāvako tassa Buddhassa Dabbo nāmena vissuto
senāsanapaññāpako aggo hessat' ayaṇ¹² tadā.
14. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'¹³ ahaṇ.
15. Satānaṇ tiṇikhattuṇ ca devaraṇṇaṇ akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṇ' ahaṇ.

¹ G. tāreti.² S¹ tattha te.³ G. S¹ patiṭṭhasi.⁴ G. S¹ battiṇṇa°.⁵ G. tiṭṭhamānaso.⁶ G. S¹ tāreti.⁷ G. S¹ paññāpentaṇ sa sāvakaṇ ; S² paññāpentaṇsa.⁸ G. S¹ haṇ.⁹ G. °kattato¹⁰ G. S¹ me.¹¹ S² patthayaṇ.¹² S¹ hessati 'yaṇ.¹³ S² agacch'.

16. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṇṇikhiyaṇ¹
sabbatthaṇ sukhito āsiṇ tassa kammassu vāḥsaṇ.
17. Ekavāṇvute ito kappe Vipassī nāma nūyako
upparjji cārunayano² sabbadhammuviṇassako.
18. Duṭṭhacitto upavadi sāvakāṇ tassa tādino
sabbāsavaparikkhiṇaṇ³ 'suddho' ti ca vijāṇiya.⁴
19. Tass' eva naravīrassa *sāvakānaṇ* mahesinaṇ
salākaṇ paggaḥetvāna khīrodanā⁵ adās' ahaṇ.
20. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāya⁶so
Kassapo nāma nāmena upparjji vadatāṇ varo.
21. Sāsanaṇ jotayitvā so abhibhuyya kutittthiye
veneyye vinayitvā ca⁷ nibbuto so sasāvako.
22. Sasissa-nibbute nāthe attham entamhi⁸ sāsane
devā kandiṇsu saṇviggā muttakesā rudammukhā,
23. Nibbāyissati dhammakkho⁹ na passissāma subbate
na suṇissāma saddhammaṇ aho no appapuññatā.
24. Tadāyaṇ puthavi¹⁰ sabbā acalā sācalācalā¹¹
sāgiro ca sasoko va¹² vinandī¹³ karuṇaṇ siriṇ.
25. Catuddisā dundubhiyo¹⁴ nādayiṇsu¹⁵ samānusa¹⁶
samantato asaniyo patiṇsu ca bhayāvahā.
26. Ukkā patiṇsu nabhasā dhūmaketu ca dissati
sabbā-thalaja-sattā ca raviṇsu karuṇaṇ¹⁷ migā.
27. Uppāde dāruṇe disvā sāsanaṭṭhaṇ ca sūcakaṇ¹⁸
saṇviggā bhikkhavo tattha¹⁹ cintayimha mayaṇ tadā
28. Sāsanaṇa vinā sammā²⁰ jīvitena alam mayaṇ
pavisitvā mahāraññaṇ yuñjāma jinasāsane.
29. Addasamha tadāraññe ubbidhaṇ selam uttamaṇ
nisseniyaṇ tam²¹ āruyaṇ nisseniṇ pātapamhase.²¹

¹ G. asaṇṇikhiyaṇ.² S¹ °dassano.³ S² °parikkhīno.⁴ G. vijāṇiyyā; S¹ vijāṇiya.⁵ S¹ khīrodānaṇ.⁶ S¹ vinayitvāna; S² veneyya°.⁷ G. atthamantamhi; S¹ anattam etatamhi.⁸ S¹ °yakkho.⁹ S¹ paṭhavi.¹⁰ G. acalā sācalo; S¹ acalaṇ°.¹¹ G. sāgiro°; S¹ sāgare va saḥeto va.¹² G. vinandī; S¹ vinandī.¹³ G. dundubhiyo; S¹ dudubhiyo.¹⁴ G. nādayiṇsu.¹⁵ S¹ amānusa.¹⁶ G. karuṇaṇ.¹⁷ G. suvakaṇ; S¹ sūsakaṇ.¹⁸ G. sattā; S¹ satthā.¹⁹ S² samākaṇ; G. samā.²⁰ S¹ naṇ.²¹ S¹ pātamamhase; S² pādamumhate.

30. Tadā ovadi no thero: Buddhuppādo sudullabho
saddhā vo¹ sulabhā laddhā, thokasesaṇ ca sāsanaṇ.
31. Nipatanti khaṇātītā² anante dukkhasāgare
tasmā payogo kattaḥbo yāvaṇ ṭhāti³ munc mataṇ.
32. Arahā āsi⁴ so thero anāgāmi tadānugo
susilā itare⁵ yuttā devalokam agamhase.
33. Nibbuto tiṇṇasaṇsāro suddhāvāse ca ekako⁶
ahaṇ ca Pukkusaṭi⁷ ca Sabhiyo⁸ Bāhiyo tathā
34. Kumāra-Kassapo c' eva tattha *tatt' u*pagāmiyaṇ⁹
saṇsārabandhanāmuttā Gotamen' ānukampitā.
35. Mallesu Kusinārāyaṇ jāto gabbhe ca¹⁰ me sato
mātā pitā¹¹ cit' ārūhā tato nibbattito¹² s' ahaṇ
36. Patito dabbapuñjamhi tato Dabbo ti vissuto
brahmaceraphalenāhaṇ¹³ vimutto sattavassiko.
37. Khirāsanaphalenāhaṇ pañcaṇgehi upāgato
khiṇāsavo pavādena pāpehi bahu codito.¹⁴
38. Ubho puññaṇ ca pāpaṇ ca vītivatto 'mhi dān' ahaṇ¹⁵
patvāna paramaṇ santiṇ viharāmi anāsavo.
39. Senāsanaṇ paññāpayiṇ hāsaiyivāna¹⁶ subbate
jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dabbamallaputto thero i. g. a-ti.
Dabbamallaputtattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[532. *Kumārakassapa.*]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
sabbalokahito viro Padumuttaranāmako.
2. Tadā 'haṇ brāhmaṇo hutvā va sato vedapāraḡo
divāvihāraṇ vicaraṇ addasaṇ lokanāyakaṇ

¹ G. S¹ vā; S² laddhā vo.² S¹ khaṇātītā.³ G. yāva ṭhāti; S¹ yāvattṭhāti.⁴ G. S¹ ahosi.⁵ S¹ itaro.⁶ G. S¹ ekato.⁷ G. Pukkusaṭhi.⁸ S¹ Sabiyo.⁹ G. upakāmayāṇ; S¹ upagāmayāṇ.¹⁰ G. gabbho va.¹¹ G. mayā; S¹ mātā mātā.¹² S² nippatito.¹³ G. brahmacara^o; S² brahmanavera^o.¹⁴ G. terito.¹⁵ G. dānataṇ.¹⁶ S² bhāsaiyivāna.

16. Padesaccaṇ pakāsentaṇ bodhayantaṇ sadevakaṇ
sahittakathikānaggaṇ¹ vaṇṇayantaṇ mahājano.
17. Tadā muditacitto 'haṇ nimantetvā Tathāgataṇ
nānārattehi vatthehi alaṅkatvāna maṇḍapaṇ.
5. Nānāratanaṇapajjotaṇ sasangaṇaṇ bhojayaṇ tahiṇ
bhojayitvāna sattāhaṇ nānā-'gga-rasa-bhojanaṇ.
6. Nānācittēhi pupphehi pūjayitvā sasāvakaṇ
nipacca pādamūlamhi taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ ahaṇ.
7. Tadā munivaro āha karuṇ' eka-ras-āsaṇ²
"passath' etaṇ dijavaraṇ padumānanalocanaṇ
8. Pītipānujjabahulaṇ³ samuggatatanūruhaṇ =
hāsādhikaṇ⁴ visālakkhaṇ mama sāsanaḷāsaṇ
9. Maṇ pādamūle patitaṇ ekāvattasumānasaṇ
esa pattheti taṇ ṭhānaṇ vicittakathikatthadaṇ.⁵
10. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kammāra Kassapo nāma hesseṇa satthā sāvakaṇ.
12. Vicittapupphadussānaṇ ratanānaṇ ca vāhasā
vicittakathikānaṇ so aggaṇaṇ pāpuṇissati."
13. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacche⁶ ahaṇ.
14. Paribbhaṇaṇ bhavākāse raṅgamajjhe yathā naḷo⁷
sākhāmigatrajo hutvā migiyā kucchim okkhamiṇ.⁸
15. Tadā mayi kucchigate vajjhavāraṇ⁹ upatṭhitā
sākhena cattā¹⁰ me mātā nigrodham saraṇaṇ gatā
16. Tena sā migarājena maraṇaṇ parimocitā
pariccajitvā saṇ pānaṇ mam evam ovadī tadā:
17. "Nigrodham eva seveyya na Sākhā upasaṇvase
Nigrodhasmiṇ mataṇ seyyo yaṇ ce Sakhasmiṇ jīvitaṇ."
18. Tenānāsi*ṭṭhā* miga-y-ovādena¹¹
ahaṇ ca¹² mātā ca tass' ovādena

¹ S³ sāvakaṇ cittakathikaṇ.² G. taruṇeka^o; S² karuṇ^o.³ S¹ pītipamojja^o.⁴ G. hāsādhikaṇ; S² pabbhasedha.⁵ S¹ 'kattahaṇ; S¹ 'kattavaṇ.⁶ S² agaññh'.⁷ S¹ namo; S² nabbe.⁸ G. okkhāmi; S¹ okkamī.⁹ G. vāra; S¹ gacchavāra; S² bajjhavaraṇ.¹⁰ G. vattā.¹¹ G. migayuvadhena.¹² G. ahacca.

19. Āganma ramuaṇ 'tusitādivāsaṇ
gato¹ pavāsaṇ sagharaṇ yath' eva.
20. Puno Kassapavīrassa attham entamhi² sāsane
āruyha selasikharāṇ yuñjitvā jinasāsanaṇ.
21. Idāni 'haṇ Rājagahe³ jāto setṭhikulo ahuṇ
āpannagabbhā⁴ me mātā pabbajij⁵ anagāriyaṇ.
22. Sagabbhan taṇ viditvāna Devadattam upānayaṇ
so avoca: 'vināsetha pāpikaṇ bhikkhuniṇ⁶ imaṇ.'
23. Idāni pi munīndena jīnena anukampitā
sukhinī ajaṇi⁷ mayhaṇ mātā bhikkhunupassaye.
24. Taṇ viditvā mahīpālo Kosalo maṇ aposayi⁸
kumārāparihārena nāmenāhaṇ⁹ ca Kassapo.
25. Mahā-Kassapam āganma ahaṇ Komārakassapo
vammikāsādisaṇ¹⁰ kāyaṇ sutvā Buddhena desitaṇ.
26. Tato cittaṇ vimucci me anupādāya sabbaso
pāyāsiṇ damayitvā 'haṇ¹¹ etadaggaṇ apāpuṇij.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kumārakassapo thero i. g. a-ti.
Kumārakassapattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[533. *Bāhiya.*]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
mahappabho tilokaggo nāmena Padumuttaro.
2. Khippābhiññaṇsa bhikkhussa gūṇaṇ kittayato mune
suttvā udaggacitto 'haṇ kāraṇ katvā mahesino.
3. Datvā sattāhikaṇ dānaṇ sa-sissassa mune-r-ahaṇ¹²
abhivādiya sambuddhaṇ taṇ thānaṇ patthayaṇ tadā.
4. Tato maṇ vyakari Buddho: etaṇ passatha brāhmaṇaṇ
patitaṇ pādamūle me pīn' aṇsaṇ¹³ paccavekkhanaṇ

¹ S² gatā.³ G. S¹ idāni Rājagahe ca.⁵ G. pabbajji.⁸ *All MSS.* aposayiṇ.¹⁰ S¹ dhammikaṇ sadisaṇ; G. dhammika°.¹² G. S¹ mune ahaṇ.¹³ G. S¹ pīnaṇ; S² pīnaṇ; ('y. hasanaṇ; cf. p. 468, g. 9.)² S¹ °etthamhi.⁴ S² āpannasattā.⁷ G. ajani; S¹ ajini.⁹ G. nāmen' ahaṇ.¹¹ G. taṇ.

19. Tato me ci*ttam aññāya co*dayitvā pubbhadevaṭṭā:
'na tvaṇ upāyamaggaññū¹ kuto hi² arahā bhavae.³
20. Codito tāya saṇvigo tadā 'haṇ paripucchi taṇ:
ke³ vā ete kuhiṇ loka arahanto naruttamā ?
21. *Sāvatthiyaṇ Ko*salamandire jino
pahūtapañño⁴ varabburimedhaso
22. Sakyaputto arahā anāsavo
deseti dhammaṇ arahattapattiyā. ||
23. Tad' assa sutvā vacanaṇ supiṇito⁵
nidhiṇ va la*ddhā⁶ kapaṇo va⁷ vi*mhito
24. Udaggaṇitto arahattaṇ uttamaṇ
sudassanaṇ dūṭṭhaṇ anantagocaraṇ.⁸
25. Tadā rato⁹ nikkhamitvā¹⁰ satthuno¹¹
sadā jinaṇ passāmi vimalānanaṇ
26. Upecca rammaṇ Vijilavhayaṇ va taṇ¹²
dije¹³ apucchiṇ: kuhiṇ Lokananda*no ? ||
27. Tato* avocuṇ naradevavandito
puraṇ pavittho asanesanāya¹⁴ so.
28. Saso va¹⁵ khippaṇ munidassanussuko
upecca vandāhi tam aggapuggalam¹⁶
29. Tato 'haṇ tuvaṭaṇ gantvā Sāvattim purāṇ uttam. ṇ
vicarantaṇ tam addakkiṇ¹⁷ piṇḍattham¹⁸ apihāgidham¹⁹
30. Pattapāṇiṇ¹⁹ alolakkaṇ bhājayantaṇ idhāmatāṇ²⁰
sirinilayaśāṅkāsaṇ ravidittiharānanaṇ.
31. Taṇ samecca nipaccāhaṇ imaṇ²¹ vacanam abraviṇ²²:
'kupaṭhe²³ vippanaṭṭhassa saraṇaṇ hohi²⁴ Gotama.'

¹ G. °maggañña.² G. S¹ tvaṇ.³ All MSS. read ko.⁴ G. bahutapañña.⁵ G. suvinito; S¹ suvinito⁶ S¹ nidhi laddhā; G. nidhiṇ laddhā.⁷ G. ca.⁸ S¹ ditṭha°.⁹ G. S¹ tato.¹⁰ S¹ nikkhamituna.¹¹ S² satvaro¹² S¹ jivitāvhaṇ°; G. jivituvuyaṇ taṇ.¹³ S¹ rije.¹⁴ G. esayanāya; S² °esana.¹⁵ G. sa h' eva; S¹ sa so ca; S² sa vo ti.¹⁶ S¹ °puggalā; S² °puggalo.¹⁷ (t. S¹ addakkihi.¹⁸ S² Siddhattha°.¹⁹ S¹ appatṭa°.²⁰ G. idhāgataṇ.²¹ G. idan.²² G. abravi; S¹ abravī.²³ G. S¹ kunate.²⁴ G. S¹ hoti.

32. Pāpasantāraṇatt*¹hāya¹ piṇḍāya vicarāmi' ahaṇ*
na te dhammakathākālo¹icc āha munisattamo.
33. Tadā punappunaṇ Buddhaṇ āyāciṇ dhammalālaso
so me dhammam adesesi gambhīraṇ suññataṇ² padaṇ
34. Tassa dhammaṇ suñitvāna pāpuniṇ āsavakkhayaṇ
pari*³kkhīṇāyuko santo atho*⁴ satthā 'nukampito.³
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Evaṇ thero viyākāsi Bāhiyo Dāruciṇiyo
saṅkārakuṭe patito bhūtādhiṭṭhāya gāviyā.⁴
39. *Attano pubbacariṇaṇ ki*⁵ttayitvā mahāmati
parinibbāyi so vīro Sāvattiyaṇ puruttame.
40. Nagarā nikkhamanto taṇ disvāna isisattamo
dāruciṇadharāṇ⁶ dhīraṇ bāhikaṇ bāhitāgamaṇ⁶
41. Bhumiyaṇ *⁷patitaṇ da*⁷ntaṇ⁷ indaketuṇ va pātitaṇ
gatāyusaṇ gataklesaṇ⁸ jinasāsana⁸kārakaṇ.
42. Tato āma⁹ntayī⁹ satthā sāvake sāsane rate¹⁰:
ganhā aha hutvā¹¹ jhāpetha taṇuṇ sabrahmacāriṇo
43. *Thūpaṇ ka*¹²rotha pūjetha; nibbuto so mahāmati
k'hippābhīṇānaṇ ca' aggo sāvako me vaco karo.
44. Sahassam api ce¹² gāthā anattapadasaṇḥitā¹³
ekaṇ gāthāpadaṇ seyyo yaṇ sutvā upasammati.
45. Yattha āpo ca pathavī ca tejo vāyo na gādhati¹⁴
na tattha sukkā¹⁵ jotanti ādicco na ppakāsaṇti.
46. Na tattha candimā bhāti tamo tattha na vijjati
yadā ca attanā vedī¹⁶ *muni mo*nena brāhmaṇo.
47. Atha rūpā arūpā ca sukhadukkhā vimuccati¹⁷
icc evaṇ abhaṇi¹⁸ nātho tilokasaraṇo muni ti.¹⁹
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bāhiyo thero i. g. a-ti.
Bāhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ °sandhāraṇ°; S¹ santaraṇ°.

² S¹ puññitaṇ.

³ S¹ °kampiko; S¹ aho sattānukampino.

⁴ S¹ °ditṭhāya gaviyo; S² °gāriyā.

⁵ S¹ °varaṇ.

⁶ S¹ °bāhitaṇ bāhitārāmaṇ.

⁷ G. dandaṇ.

⁸ S¹ °sāyusaṇ gatalessaṇ; S¹ S² °kelasaṇ.

⁹ G. āmantayī.

¹⁰ S¹ °rataṇ.

¹¹ S² hitvā.

¹² S² ca.

¹³ S² °saṇhito.

¹⁴ S¹ °gāma bhāti.

¹⁵ G. sutṭā.

¹⁶ S¹ verī.

¹⁷ G. namma . . . ati.

¹⁸ S² ābhaṇi; S¹ ahaṇi.

¹⁹ G. S¹ muni ti.

[534. *Mahākottthika*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kuppe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṃ bahun.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
sampatte titthiye sabbe pañcasīle patitṭhapi.²
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi suññataṃ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi³ vasībhūtehi tādihi.⁴
5. Ratanānaṭṭhapaṇ^{*}ñusaṃ ugga^{*}to so niahamuni
kañcanagghiyasunkāso battuṇsavarelaḥkkaṇo.⁵
6. Vassasatasahassāni āyuy vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamānaso tāresi janataṃ bahun.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatīyā⁶ brāhmaṇo vedapāraṇu⁷
^{*}upetvā^{*8} sattapāraṇaṃ⁹ assosiṃ dhammadesanaṃ.
8. Tadā so sāvakaṃ viro pabbhinna-mati-gocaraṃ
atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca kovidaṃ
9. Thapesi etad aggaṃhi. Taṃ sutvā mudito ahaṃ
sasāvakaṃ jinavaraṃ sattāhaṃ bhojayaṃ tadā.
10. Dusseḥ' acchādayitvāna¹⁰ sasissaṃ Buddhasāgaraṃ¹¹
nipacca pādamūlamhi taṃ ṭhānaṃ patthayaṃ¹² ahaṃ
11. Tato avoca lokaggo: passath' etaṃ dijuttamaṃ
vinataṃ pādamūle me kamalodarasappabhaṃ.¹³
12. Buddhasetṭhassa bhikkhussa ṭhānaṃ patthayate ayaṃ
tāya saddhāya¹⁴ cāgena tena dhammassavena ca
13. Sabbattha sukhito hutvā saṃsaritvā bhavābhava
anāgatamhi addhāne lacchate taṃ manorathānaṃ.¹⁵
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S² tāreti.² S¹ patitṭhayaī.³ S² vicittā³.⁴ S¹ ādihi.⁵ S² battiṇḍa⁶.⁶ G. S¹ °vatīyaṃ.⁷ S¹ °pāraṇo.⁸ G. usetvā.⁹ G. °paraṇaṃ; S¹ pattapāraṇaṃ, S² °aggaṃ.¹⁰ S¹ dusse 'haṃ chādayitvāna.¹¹ S¹ buddhi⁹.¹² S¹ patthayaī.¹³ G. °odayasappabhaṃ; S¹ °odadasappagaṃ.¹⁴ G. sandhāya; S² sabbāya.¹⁵ S¹ G. manorathānaṃ.

15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammaninnūto
Koṭṭhito nāma nāmena hessati satthu sāvako.
 16. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamaḥito.¹
 17. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ
 18. Satānaṇ tipikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti aho³ ahaṇ
 19. Padesarajjāṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
 20. Duve bhava saṅsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na gacchāmi suciṇṇassa idaṇ phalaṇ,
 21. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jāyāmi⁴ suciṇṇassa idaṇ phalaṇ.
 22. Pacchime bhava sampatte brahmanabandhu aho⁵ ahaṇ
Sāvattiyaṇ vippakule pacchā jāto mahaddhane.⁶
 23. Mātā Candavatī nāma pitā me Assalāyano
yadā me pitaṇ Buddho vinya⁷ sabbabuddhiva⁸
 24. Tadā pasanno sugate⁹ pabbajīṇ anagāriyaṇ.
Moggallāno ācariyo upajjhāyo Sarisambhavo⁹
 25. Kessesu chiḍḍanānesu diṭṭhichinnasamūlikā⁹
nivāsento ca kāsāvaṇ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
 26. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne ca me maṭi
pabhinnā tena lokaggo etadagge ṭhaposi maṇ.
 27. Asandiṭṭhaṇ viyākāsiṇ Upatissena pucchito
paṭisambhidāsu tenāhaṇ aggo sambuddhasāsane.
 28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākoṭṭhiko thero i. g. a-ti.
Mahākoṭṭhikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. °cāhito.

² S² agacch'.

³ S¹ jñāmi.

⁴ S¹ mahaddhano.

⁶ G. vinya.

⁶ S² °suddhiyā.

⁷ G. S¹ sugato.

⁸ S¹ G. upajjhācārisambhavo.

⁹ G. °chindāya mulikā; S¹ °chindānamūlikā.

[535. *Uruvelakussapa.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddho tāresi janataṃ bahuṃ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
saṃpatte titthiye sabbe pañcasile paṭiṭṭhapi
4. Evaṃ nirākulaṃ āsī suññataṃ¹ titthiye ca
vicittaṃ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhupaññāsaṃ uggaṭo so mahāmuni
kañcanaagghiyasāṅkuso batṭiṇsavarnulakkhaṇo²
6. Vassasatasahassāni āyuy vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamāno so tāresi janataṃ bahuṃ.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyā³ brāhmaṇo sādhusammito
upecca lokapajjotaṃ assosiṃ dhammadesanaṃ.
8. Tadā mahāparisaṭiṃ⁴ mahāpurisasāvakaṃ
ṭhapentaṃ etadaggaṃhi sutvāna mudito ahaṃ.
9. Mahatā parivārena⁵ nimantetvā mahājinaṃ⁶
brāhmaṇānaṃ sahasseṇa saha dānaṃ ahaṃ adaṃ.
10. Mahādānaṃ daditvāna abhivādiya nāyakaṃ
ekamantaṃ ṭhito haṭṭho imaṃ⁷ vacanam abravīṃ:
11. Tayi⁸ saddhāya me vira⁹ adhikāraguṇeṇa ca
parisā mahatī hotu nibbattissa tahiṃ tahiṃ.
12. Tadā avoca parisaṃ gajagajjita-sussaro¹⁰
karavīkarudo satthā: etaṃ¹¹ passatha brāhmaṇaṃ
13. Hemavappaṇaṃ¹² mahābāhuṃ kamalānanalocaṇaṃ
udaggatanujaṃ haṭṭhaṃ sandhāvantaṃ mamaṃ¹³
14. Eṣa paṭṭhayaṭe¹⁴ ṭhānaṃ sihaghosassa bhikkhuno
anāgataṃhi addhāne lacchate taṃ manorathaṃ.
15. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.

¹ G. S¹ āsiṃ puññataṃ.² S² battiṇṇa°.³ G. S¹ °vatiyaṃ.⁴ G. °sati.⁵ S² parihārena⁶ S² saha jinaṃ; G. °janaṃ.⁷ G. S¹ idaṃ.⁸ S¹ tayi.⁹ G. S¹ dhira.¹⁰ G. S² gacchagacchita°.¹¹ S¹ ekaṃ.¹² S¹ somavappa.¹³ G. S¹ mama.¹⁴ G. paṭṭhayaṭo; S¹ passayaṭo; S² paṭṭhayaṣe.

16. Tassa/ḍhammesu dāyādo oraso dhammanimito
Kassapo nāma nāmena hessati satthu sāvako.
17. Ito dvenavute kappe ahu¹ satthā anuttaro
anupamo asadiso Phusso lokagganāyako.
18. Sa ve² sabbatamaṇṇ hantvā³ vijaṭṭetvā⁴ mahājaṭaṇṇ⁵
vassate amataṇṇ vuṭṭhiṇ⁶ tappayanto sadevakaṇṇ.
19. Tadā hi Bārāṇasīyaṇ rājāmaccā⁷ ahumhase
bhātaro 'mha tayo sabbe saṇvissatthā⁸ va rājino.
20. Virāṅgarūpā balino saṅgāme aparājitā
tadā kupitaṇṇāccanto amhe āha mahīpati:
21. Etha gantvā va paccantaṇṇ sodhetvā⁹ avidhī-balaṇṇ¹⁰
khomaṇṇ me vijitaṇṇ katvā puna-r-ethā¹¹ ti bhāsatha.¹²
22. Tato mayāṇ avocumha yadi deyyāsi nāyakaṇṇ
upaṭṭhānāya amhākaṇṇ sodhayissāma te¹³ tato.
23. Tato mayāṇ laddhavarā bhumipālena pesitā
nikkhattasatthaṇṇ¹⁴ paccantaṇṇ katvā punar upecca¹⁵ taṇṇ.
24. Yācitvā¹⁶ satth' upaṭṭhānaṇṇ¹⁷ rājānaṇṇ lokanāyakaṇṇ
munivaraṇṇ¹⁸ labhitvāna yāvajīvaṇṇ adimha¹⁹ taṇṇ
25. Mahagghāni ca vatthāni paṇītāni rasāni ca
senāsānāni rammāni bhesajjāni hitāni ca,
26. Datvā sasaṅghassa muṇe dhammen' uppādi-tādino
silavanto kāruṇikā bhāvanāyuttamānasā.²⁰
27. Sadā²¹ paricaritvāna mettacittena nāyakaṇṇ
nibbute tamhi lokagge²² pūjaṇṇ katvā yathābalaṇṇ
28. Tato outā Santusitaṇṇ²³ gatā tattha mahāsukhaṇṇ
anubhutā mayāṇ sabbe Buddhapūjāy' idaṇṇ phalaṇṇ.

¹ S² āhu.² S² Sace.³ *All MSS.* gantvā.⁴ S¹ vijaṭṭetvā.⁵ S¹ °yasaṇṇ.⁶ S² vuddhiṇ.⁷ G. S¹ rājāmaccā.⁸ G. S¹ saṇvivyatthā.⁹ S² sādhetvā.¹⁰ S² avacī°; G. °phalaṇṇ; S¹ °phalā.¹¹ G. S¹ puna dethā.¹² S² ghāsatha; G. sāsatha.¹³ S¹ °ke; S² sādhayissāma°.¹⁴ S¹ °sattṇṇ; S¹ °saddhaṇṇ.¹⁵ G. S¹ apecca.¹⁶ S² yācetvā.¹⁷ S¹ satthusaṇṭhāno.¹⁸ S² °vīraṇṇ; G. °vīraṇṇ.¹⁹ G. S¹ yadimha; S² ajimha.²⁰ G. bhavanā°.²¹ G. S¹ tadā hi.²² G. nibbute ca tilokagge; S¹ °sobhagge.²³ G. S¹ tato outo 'haṇṇ Tusitaṇṇ

29. Māyākāro yathā laddho¹ dasseti² vikatiṇ³ bahuṇ
tathā bhavē bhavanto⁴ 'haṇ Videhādhipati ahuṇ.⁵
30. Guṇ' Ācelassa⁶ vākyena micchādittihitāsāyo
narakaṇ maggam⁷ ārūho. Rujāya⁸ mama dhituyā
31. Ovādaṇ nādayitvāna brahmunā Nāraden' ahaṇ
bahuṇ va sāsito santo⁹ dittihīṇ hitvāna pāpikaṇ.¹⁰
32. Pūrayitvā¹¹ visesena dasakammāpathen' ahaṇ
hitvāna deham agamiṇ saggaṇ sabhavanāṇ yathā.
33. Pacchime bhavasampatte¹² brahmabandhu ahoṣ' ahaṇ
Bārāṇasīyaṇ pi tāyaṇ jāto vippamahākule.
34. Maccuvyādhijarābhīto¹³ hitvāna ca¹⁴ mahādhanāṇ¹⁵
nibbānapadam esanto¹⁶ Jaṭilesu paribbaṇiṇ.
35. Tadā dve bhātaro mayhaṇ pabbajjīṇsu mayū saha
Uruvelāya māpetvā assamaṇ nivaṣiṇ¹⁷ ahaṇ.
36. Kassapo nāma gottena Uruvelā-nivāsita¹⁸
tato me āsi paṇṇatti¹⁹ Uruvelāsu Kassapo.
37. Nadīsakāse bhātā me Nadī-kassapasavhāyo
āsi sakāse²⁰ nāmena Gayāya²¹ Gayakassapo
38. Dve satāni; Nadīkassa²² tīṇi majjhassa bhātuno
*mama pañcasatā*nūnā sissā sabbe mamānugā.
39. Tadā upecca me Buddhō katvā nānāvīdhāni me
pāṭihirāni lokagga vinesi²³ naraśārathi
40. Satasahassaparivārena ahoṣiṇ²⁴ 'ehi bhikkhavo'²⁵
teh' eva saha sabbehi a*rahattaṇ apāpuniṇ.*

¹ G. S¹ rattho.² G. S¹ dassesi.³ S² vikataṇ.⁴ G. bhavenamanto; S¹ bhavēbhamanto.⁵ G. S¹ ahu.⁶ G. S¹ guṇacelassa; S² °velassa⁷ G. S¹ nārāmaggaṇ; S² nārakaṇ°.⁸ G. rūjāya.⁹ G. S¹ bahudhāyāsito santo.¹⁰ G. S¹ pāpitaṇ.¹¹ G. pūjayitvā; S¹ pūrayi.¹² G. bhavē sampatte.¹³ G. S¹ °hito.¹⁴ G. S¹ jahitvāna.¹⁵ G. °janaṇ; S² °vanaṇ.¹⁶ G. S¹ nibbanaparam°.¹⁷ G. niggasiṇ; S¹ nīvasi-m-.¹⁸ G. Uruvelānīvāsitaṇ.¹⁹ G. paṇṇattiṇ.²⁰ S¹ asīsakāse; S² ppakāso.²¹ S² Gayāyaṇ.²² S² °passa.²³ S² °vihesi.²⁴ S¹ G. ahoṣi.²⁵ G. S¹ bhikkhu so.

41. Te ca-r-aññe¹ va¹ bahavo siasā² mañ parivārayuñ
sāsituñ ca samattho³ hañ tato³ mañ isisattamo
42. Mahāparisabhāvasmiñ etadagge t̥hapesi mañ
aho Buddhē⁴ katañ kārañ saphalam me ajāyatha.⁵
43. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Sāgatañ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthañ sudañ āyasmā Uruvela-kassapo thero i. g. a-ti.
Uruvela-kassapattherassa apadānañ samattañ.

[536. Rādha.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
īto satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinañ
desanākusalo Buddhō tāresi janatañ bahuñ.
3. Anukampako kārūṇiko hitesi sabbapāṇinañ
sampatte titt̥hiye sabbe pañcasīle patiṭṭhapi
4. Evañ nirākulañ āsī⁶ suññatañ titt̥hiye⁷ ca
vicittañ arahante⁸hi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhapāññāsañ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso battiṇṇsavarelakkhano.
6. Vassasatasahassāni āyuñ vijjati tāvade
tāvata titt̥hamāno so⁹ tāresi janatañ bahuñ.
7. Tadā hañ Haṇsavatīyā¹⁰ brāhmaṇo mantapāragū
upecca tañ naravarañ assosiñ dhammade¹¹saṇaṇ
8. Paññāpentañ mahāvīrañ parisāsu visāradañ
paṭibhāneyyakañ bhikkhum etadagge vināyakañ.
9. Tadā hañ kārañ katvāna sasaṅghe lokanāyake
nipacca sirasā pāde tañ t̥hānañ abhipatthayiñ.
10. Tato mañ bhagavā āha siṅginikkhasamappabho¹²
sarena rajanīyena kilesamalahārīṇā.¹¹
11. Sukhī bhavassu dighāyu sijjhatañ paṇidhī tava¹²
sasaṅghe me katañ kāram atīva vipulañ tayā.

¹ S¹ te ca-y-aññe ca.

² S² yasasā.

³ S³ sakho.

⁴ S⁴ buddha.

⁵ G. adās atha.

⁶ S¹ āsig.

⁷ S² titt̥hiyesu.

⁸ G. mānaso.

⁹ G. S¹ vatiyañ.

¹⁰ S¹ nikkhamasappabho.

¹¹ G. bhārīṇā.

¹² S¹ bhava.

12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
(Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Rādho ti nāmadheyyena hessati satthu sāvako.
14. Sake hetuguno¹ tuṭṭho Sakyaputto narāsabho
paṭibhāneyyakānaggaṇ paññāpessati² nāyako.
15. Taṇ sutvā mudito lutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamāhito.³
16. Tona kammena sukateṇa cetanāpanidhīhu ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ⁴ agacch' ahaṇ.
17. Satānaṇ tīṇikkhattuṇ ca devaraḍḍhaṇ akāraṇiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
18. Padesaraḍḍhaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto asankhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
19. Pacchime bhavasampatte⁵ (iribbajapuruttame
jāto vippakule n' iddhe⁶ vikalacchādanāsane.
20. Kaṭacchubhikkhaṇ pādāsiṇ Sāriputtassa tādino
yadā jinno ca vuddho⁷ ca tadārāṇam upāganiṇ.
21. Pabbājenta na maṇ keci jinṇam dubbalathāmakaṇ⁸
tena jinno⁹ vīvaṇṇango soko c' āsiṇ¹⁰ tadā ahaṇ.
22. Disvā mahākāruṇiko mam āha sa mahāmuni :
kinatthaṇ putta sokaṭṭo ? brūhi te cittajaṇ rujaṇ.
23. Pabbajjaṇ na labhe vīra svākkhāte tava sāsane
tena sokena dīno 'smi ; saraṇaṇ hohi nāyaka.¹¹
24. Tadā bhikkhū samānetvā āpucchi munisattamo
imassa adhikāraṇ ye sarantā¹² vyāharantu te.
25. Sariputto tadāvoca : kāraṇ assa sarāmi 'haṇ
kaṭacchubhikkhaṇ dāpesi piṇḍāya carato mama.
26. Sādhu sādhu kataññāsi¹³ Sāriputta ; imaṇ tuvaṇ
pabbājesi dijaṇ vuddhaṇ hessat' ājāniyo ayaṇ.

¹ S² sato sotuguno.² G. S¹ °pissati.³ G. S¹ pañño°.⁴ S² °tiṇṇam.⁵ G. bhavo°.⁶ G. nitthe.⁷ G. buddho.⁸ G. °dhāmakaṇ ; S² thālakaṇ.⁹ S² jino ; G. dīno.¹⁰ S¹ cāpi, S² koso°.¹¹ S² hoti nāyakaṇ ; S¹ °nāyakaṇ.¹² S¹ adhikariyaṇ sarantā, G. adhikārī yaṇ bhadantā ; S² °sarante.¹³ S¹ kataññāyi ; G. kataññāni.

27. Tato alattihaṇ pabbajjaṇ kammavācōpasampadaṇ
naciṇen' eva kālena pāpuniṇ āsavakkhayaṇ.
28. Sākkaccaṇ munino vākyaṇ suṇāmi mudito sato
patibhāneyyakānaggaṇ tato maṇ ṭhapaṇi jino.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Rādho thero i. g. a-ti.
Rādhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[537. *Mogharāja.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddho tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṇ
sāmpatte tittihye sabbe pañcasīle patitṭhapa.¹
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī suññataṇ tittihyechi ca
vicittaṇ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanānatṭhapaññāsaṇ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasāṅkāso battiṇsavarelakkaṇo.
6. Vassasatasahassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvata tittṭhamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā² kule aññātare ahuṇ
parakammāyane yutto n' atthi me kiñci sandhanaṇ.³
8. Paṭikkamanasālāyaṇ vasanto kaṭabhūmiyaṇ
aggaṇ ujālayiṇ tattha dāhakaṇhā siyā mahi.⁴
9. Tadā parisatiṇ⁵ nātho catusaccapakāsako
sāvakaṇ sampakittesi lūkhacivaradhārakaṇ.
10. Tassa tamhi⁶ guṇe tuṭṭho paṇipacca⁷ Tathāgataṇ
lūkhacivaradhārakaṇ⁸ patthayaṇ ṭhānam uttamaṇ.
11. Tadā avoca bhagavā sāvake Padumuttaro:
'passath' etaṇ purisaṇ kuccelaṇ tanudehakaṇ

¹ S¹ patitṭhayaṇ; G. patitṭhasi.

² G. S¹ 'vatiyaṇ.

³ S¹ santharaṇ; G. santeraṇ.

⁴ G. dāhakatvā sisā mahi.

⁵ S¹ parisati; G. parisati.

⁶ G. S¹ tasmīṇ.

⁷ G. sanisajja; S¹ satipacca.

⁸ S² °dhāritvaṇ.

12. Pītippasannavadanaṃ saddhācāhanasā...
udaggatanujā¹ haṭṭhaṃ acaṇaṃ sūlapinḍaṃ.
13. Eso pattheti taṃ thānaṃ saccasenassa³ bhikkhukkhumā
lūkhacīvaradhāriṣṣa⁴ tassa vaṇṇagutāsaya.⁵
14. Taṃ sutvā mudito hutvā nipacca sīrasā jinaṃ
yāvajīvaṃ subhaṃ kammaṃ karitvā jīnasāsane.
15. Tena kaṃmena sukatenā cetanāpapīdhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsūpago ahaṃ.
16. Paṭikkamanasūlāyaṃ bhumiḍāhakakammānā⁶
samasaḥassaṃ niraye aḍaḍhiṃ vedanaṭṭhito.⁷
17. Tena kammāvasesaṇa pañcajātisatān' ahaṃ
manusso kulaḷo hutvā tatiyākūraṃ' aṇkito.⁸
18. Pañcajātisatān' eva kuṭṭharogasamaṇṇpito
mahādukkhaṃ anubhaviṃ⁹ tassa kammassa vāhasā.
19. Imamhi bhaddake kappe upaṭṭhitaṃ yasassinaṃ
piṇḍapātena tappesiṃ pasannamanāso ahaṃ.
20. Tena kammavisesena cetanāpapīdhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ¹⁰ ahaṃ.
21. Pacchime bhavasampatte ajāyīṃ khattiye kule
pituno accayenāhaṃ mahārājasamaṇṇpito.
22. Kuṭṭharogābhībhūto 'haṃ na¹¹ rattiyaṃ sukhaṃ labhe
mogharājasukhaṃ¹² yasmā mogharāja tato ahaṃ
23. Kāyassa dosaṃ disvāna pabbajīṃ anagāriyaṃ
Bāvariyaṃ diḷaggassa¹³ sissattaṃ¹⁴ ajjhupāgamiṃ.¹⁵
24. Mahatā parivārena upecca naranāyakaṃ
apucchīṃ¹⁶ nipunaṃ paṇḍitaṃ vāg-isaṃ vādisūdanaṃ¹⁷
25. "Ayaṃ loko paro loko brahmaloko sadevako
diṭṭhi no,¹⁸ nābhijānāmi Gotamassa yasassinaṃ ?

¹ S² ujjagatanujā. ² S² °limbitaṃ. ³ G. yassa senassa; S¹ yasa°.

⁴ G. °dhārassa. ⁵ G. S¹ vaṇṇahatā°. ⁶ G. S¹ kammunā.

⁷ S² vedanaṭṭhito; S¹ vedanāṭṭhito.

⁸ G. pātiyā lakkhanaṃgato; S¹ pātiyā lakkhanaṃ kato; S² tatiyā'.

⁹ G. anubhomi; S¹ anubhavi.

¹⁰ S² Tāvatiṃsaṃ agacch'.

¹¹ G. nadatīnaṃ; S¹ narathīnaṃ.

¹² S¹ mogharājaṃ°.

¹³ G. Bācariya diḷaggassa; S¹ Bāvaya.

¹⁴ G. °atthaṇaṃ.

¹⁵ S² ajjhupāgamiṃ.

¹⁶ G. S¹ apucchi.

¹⁷ S¹ vāgisūdanaṃ.

¹⁸ S² diṭṭhiṃ no.

27. Tato alatthaṇ pabbajjā¹ dassāvīṇ atthi pañhena āgamaṇ¹
naciṇeṇ' eva kālene² avokkhaṇtaṇ³ Maccurājā na passati ?"
28. Sākkaccaṇ mu⁴ u⁴ lokaṇ avokkhaṇtaṇ⁵ Mogharājā sadā sato
pañbhāney⁶ diṭṭhiṇ⁶ uha⁷cca⁷ evaṇ maccutarā⁸ siyā.
29. Kilesā . . . aṇ lokaṇ avokkhaṇtaṇ⁹ Maccurājā na passati "
30. Sāgata¹⁰ iti maṇ abhaṇī Buddho sabbarogatikicchako.
31. Pr¹¹ Saha-gāthāvasānena¹⁰ kesamassu-vivajjito
kāśāvavattavāsano āsi bhikkhu taṭhārahaṇ.
30. Saṅghikesu vihāresu na vasiṇ¹¹ rogapilīto
"mā vihāro padussīti": vācāy' ābhisupilīto
31. Saṅkārakuṭā āhatvā susānā rathikāhi ca
tato saṅghāṭikaṇ hutvā¹² dhārayiṇ lūkhacīvaraṇ.
32. Mahābhisakko tasmaṇ me guṇe tuṭṭho vināyako
lūkhacīvaradhārīṇaṇ etadagge ṭhapesi maṇ.
33. Puññapāpaparikkhiṇo sabbarogavivajjito
sikhī va anupādāno nibbāyissām' anāsavo.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mogharāja thero i. g. a-ti.
Mogharājatttherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Kaccāno Vakkali thero Mahākappina-savhayo
Dabbo Kumāra-nāmo ca Bāhiyo Koṭṭhito vasi.
Uruvela-Kassapo Rādho Mogharājā ca paṇḍito
tīpi gāthā satān' ettha bāsaṭṭhiñ c' eva¹³ piṇḍitā.
Kaccānavaggo catupaññāso.¹⁴

¹ G. atthi ssa pañhena²; S¹ atthi yassa².

² G. gataṇ; S¹ kataṇ.

³ S² puññato.

⁴ G. °diṭṭhaṇ.

⁵ S² maccunaro.

⁶ G. va sāsanena.

⁷ G. hitvā.

⁸ G. S¹ °paññāsamā.

³ G. S¹ acikkhaṇtaṇ.

⁵ G. acikkhaṇtaṇ; S¹ vikkhaṇtaṇ.

⁷ S² uggacca.

⁹ G. acikkhaṇtaṇ.

¹¹ G. vasi; S¹ vasi.

¹³ S² ca.

[538. *Lakunṭakabhaddiya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.¹
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā² setṭhiputto mahādhanō
jaṇḍhāvihāraṇ vicaraṇ saṅghārāman agacch'³ ahaṇ
3. Tadā so lokapajjoto dhammaṇ desesi⁴ nāyako
mañjussarānaṇ⁵ pavaraṇ sāvakaṇ abhikkittayī.⁶
4. Taṇ sutvā mudito hutvā kāraṇ katvā mahesino
vanditvā satthuno pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiy.
5. Tadā Buddho viyākāsi⁷ saṅghamaññhe vināyako
anāgatañhi addhāne lacchase taṇ manorathaṇ.
6. Satasabasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthū loka bhavissati.
7. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Bhaddiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako.
8. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch'⁸ ahaṇ.
9. Dvenavute ito kappe Phusso uppajji nāyako
durāsado duppasalo sabbalokuttamo jino.
10. Carāṇena ca sampanno brahā⁹ ujupatāpavā
hiteṇi sabbasattānaṇ bahū mocesi bandhana.
11. Nandārāmaṇ¹⁰ tassa ahoṇi phussakokilo¹⁰
gandhakuṭṭisamāsanne¹¹ ambarukkhe vasāma' ahaṇ.
12. Tadā piṇḍāya gacchantāṇ dakkhiṇeyyaṇ jinuttamaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā mañjunā abhikkuj' ahaṇ¹²
13. Rājuyyānaṇ tadā gantvā supakkaṇ kanakattacaṇ
ambapiṇḍaṇ gahetvāna sambuddhassa' opanāmayiy.
14. Tadā me cittaṇ aññāya mahākāraṇiko jino
uppaṭṭhākassa hatthato pattaṇ paggaṇhi nāyako.

¹ S¹ G. nāyako.² G. Haṇsavatīyaṇ.³ S² agañch'.⁴ G. deseti.⁵ G. S¹ madhura°.⁶ G. °kittayiy.⁷ G. vyākāsi.⁸ G. brahmā.⁹ G. Nandā nāma vane.¹⁰ S¹ pussahokilo; G. puñña°.¹¹ G. S¹ °samāpanno.¹² G. mañjunā 'bhikkuj' aham; S¹ mañjunāni nikuj' ahaṇ; S² abhikkuj' ahaṇ.

15. Dadāmi haṭṭhacitto 'haṇ ambapiṇḍaṃ mahāmune
paṭe pakkhippa pakkhehi pañjaliṇ katvāna,¹ mañjunā
16. Sarena rajaniyena² savanīyena dhaṇsanā³
vassanto Buddhapūjatthaṇ⁴ niddaṇ gantvā⁵ upajj' ahaṇ
17. Tādā muditacittaṇ maṇ Buddhapemagatōsayaṇ
sakunagghi⁶ upagantvā ghātayi duṭṭhamānasā.⁷
18. Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
manussayoniṇ āgacchiṇ⁸ tassa kammassa vāhasā.
19. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadattaṇ varo.
20. Sāsanaṇ jotayitvā so abhībhuyya kutitthiye
vinayitvā ca veneyye⁹ nibbuto so sasāvako.
21. Nibbuta tamhi lokagge pasannā janatā bahū
pūjanatthāya Buddhassa thūpaṇ kubbanti satthuno.
22. Sattayojanikaṇ thūpaṇ sattaratanavibhūsitāṇ
kāressāma mahesissa : icc evaṇ mantayanti te.
23. Kikino Kāsirājassa¹⁰ tadā sonāya nāyako
hutvā 'haṇ appamāṇassa pamāṇaṇ cetiye vadiṇ.¹¹
24. Tādā te mama vākyena cetiyaṇ yojanuggataṇ
akaṇsu naravīrassa nānāratanabhūsitāṇ.
25. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch'¹² ahaṇ.
26. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe phīte¹³ mahādhane.
27. Purappavese sugataṇ disvā vimhitamānaso
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
28. Cetiyaṇsa pamāṇaṇ yaṇ akariṇ¹⁴ tena kammena¹⁵
lakuntakasarīro 'haṇ jāto paribhavāraho.
29. Sarepa madhureṇāhaṇ pūjetvā isisattamaṇ
mañjussarāṇaṇ bhikkhūnaṇ aggattam anupāpuṇiṇ.¹⁶

¹ S² katvā.² G. rajaniyena.³ G. mañjunā.⁴ S¹ antaṇ.⁵ S¹ katvā.⁶ S² agghīṇ.⁷ S¹ tuṭṭha^o; G. °mānaso.⁸ S² agañchiṇ.⁹ G. S¹ veneyya.¹⁰ G. S¹ āsi^o.¹¹ G. cari; S¹ vadi.¹² S² agañchi^o.¹³ G. S² phīte; S¹ pite.¹⁴ S¹ akari.¹⁵ S¹ kammaṇā.¹⁶ gg. 28, 29, missing in G.

30. Phaladānena¹ Buddhassa guṇānūsaraṇena ca
sāmaññaphalasampanno viharāmi anāsavo.
31. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
32. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
33. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Lakunṭakabhaddiyo therō i. g. a-ti.
Lakunṭakabhaddiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[539. *Kaṅkha-Revata.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu² cakkhunā
ito satasahassanihi kappe uppajji nāyako
2. Sīhahanu brahmagiro haṃsadundrabhinisvano³
nāgavikkantagamano candasūrāḍḍhikappabho
3. Mahāmati mahāvīro mahājāyā mahūhito⁴
mahākāruṇiko nātho mahātunnasīdano.⁵
4. Sa kadāci tilokaggo veneyyavinayaṃ⁶ bahuj
dhammaṃ deseti sambuddho satthasāyavidū muni.
5. Jhāyijā jhānarataṃ viraṃ upasantaṃ anāvilaṃ
vaṇṇayanto parisatiṃ⁷ toseti janataṃ jino.
6. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyā⁸ brāhmaṇo vedapāragū
dhammaṃ sutvāna mudito taṃ jhānaṃ abhipatthayijā.
7. Tadā jino viyākāsi⁹ saṅghamajjhe vināyako
mudito hohi¹⁰ tvaṃ brahme, lacchase taṃ manorathaṃ.
8. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
9. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimamito
Revato nāma nāmena hessati satthu sāvako.
10. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹¹ ahaṃ
11. Pacchime ca bhavē dāni jāto 'haṃ Koliye pure
khattiye kulasampanne iddhe phīte¹² mahaddhane.

¹ S¹ pala°.² G. °dhammāna.³ S¹ °dundubhisāvano; G. °dudrabhinisaro; cf. p. 408, g. 8.⁴ *All MSS. read so*; G. suggests mahābalo; cf. p. 500, g. 18.⁵ S¹ mahāiddhi mahaddhano; G. corrected to °panūdano.⁶ G. veneyya°.⁷ G. parisati.⁸ G. °vatiyaṃ.⁹ G. vyākāsi.¹⁰ S¹ hotu.¹¹ S² agañch'.¹² G. pite; S² S¹ pīto.

12. Yadā Kapilavattthusmiṃ Buddhō dhammam adesayi
tadā pasanno sugato pabbajīṃ anagāriyaṃ.
13. Kaṅkhā me bahuso āsi kappākappe¹ tahiṃ tahiṃ
sabbhaṃ taṃ vinayī² Buddhō desetvā dhammam uttamaṃ
14. Tato 'haṃ tiṇṇasaṃsāro tadā jhānaśukhe rato
viharāmi, tadā Buddhō maṃ disvā etad abravi :
15. "Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṃ vā
sakavediyā³ vā paravediyā⁴ vā
Jhāyino tā pajahanti sabbā
ātāpino brahmacariyaṃ carantā."⁵
16. Satasaḥasse kataṃ kammaṃ phalaṃ dassesi me idha
sumutto sara*vego va ki*lese jhāpayiṃ⁶ mamaṃ.
17. Tato maṃ jhānanirataṃ⁷ disvā lokantaḡ muni
jhāyinaṃ bhikkhūnaṃ aggo ti⁸ paññāpesi mahāmuni.⁹
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kaṅkhā-revato therō i. g. a-ti.
Revatattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[540. *Sīvali.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkkhumā
ito satasāḥassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Sīlaṃ tassa asaṅkheyyaṃ samādhi vajropamo¹⁰
asaṅkhiyaṃ¹¹ nāṇavaraṃ vimutti ca¹² anopamā.
3. Manuj'-āmara-nāgānaṃ brahmānaṃ ca samāgame
samaṇabrāhmaṇākiṇṇo¹³ dhammaṃ desesi nāyako.
4. Sa sāvakaṃ mahālābhiṃ¹⁴ puññavantaṃ jutindharaṃ
ṭhapesi etadaggamhi parisāsu visārado.
5. Tadā 'haṃ khattiyo āsiṃ nagare Haṃsasavhaye
sutvā jīnassa taṃ vākyaṃ sāvakassa guṇaṃ bahuṃ.

¹ G. kasmā kappe.² S² tam sabbavinayig; G. °vinayi.³ G. S¹ °vedikā.⁴ G. S¹ °vedikā.⁵ G. brahma cariya°.⁶ G. kilesā jhāpati.⁷ G. °niyataḡ.⁸ G. S¹ omitted.⁹ G. S¹ mahāmatī.¹⁰ G. S¹ °upamo.¹¹ G. S¹ asaṅkheyyaṃ.¹² S² va.¹³ G. °tīppe; S¹ ākippe.¹⁴ G. °lābhi.

6. Nimantayitvā sattāhaṇ bhojayitvā sasāvakaṇ.
mahādānaṇ daditvāna taṇ thānaṇ abhipatthayaṇ.
7. Tadā maṇ vinataṇ¹ pāde disvāna purisāsabho
susarena mahāvīro² imaṇ vacanaṇ abravi :
- * 8. Tato jinassa vacanaṇ sotukāmā mahājana
deva-dānava-gandhabbā brāhmaṇā³ ca mahiddhikā.
9. Samaṇā brāhmaṇā c' eva namassīsu⁴ katañjali
"namo te purisājañña ! namo te purisuttama !
10. Khatthiyena mahādānaṇ dinnaṇ sattāhikaṇ vibho
sotukāmā phalaṇ tassa ; vyākaroḥi⁵ mahānune."
11. Tato āvoca bhagavā suṇoṭha mama bhāsitaṇ :
appameyyamhi Buddhamhi saṅghamhi suppatitṭhitā⁶
12. Dakkhiṇādāya kho-v-atthaṇ⁷ ? Appameyyaphalā hi sū
āpi ve⁸ sa mahābhogo thānaṇ pattheti uttamaṇ.
13. Lābhi⁹ vipulalābhānaṇ yathā bhikkhu sūlassano
tathā 'ham¹⁰ pi bhaveyyan ti lacchate taṇ anāgate.¹¹
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Sīvali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpago ahaṇ.
17. Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
upparjji cārunayano¹² sabbadhammavipassako.
18. Tadā 'haṇ Bandhumatiyā kulass' aññatarassa ca
dayito¹³ patthito¹⁴ c' eva āsi kammantavyāvaṇo.
19. Tadā aññataro pūgo¹⁵ Vipassissa mahesino
pariveṇaṇ akāresi mahantaṇ iti vissutaṇ.¹⁶

1 S³ vinatiṇ.

2 G. S¹ sarena mahatā vīro.

3 S¹ brāhmaṇo ; S² G. brāhmaṇo. 4 G. namassīsuṇ ; S¹ kumassīsu.

5 G. S¹ tassa vyākaroḥi.

6 G. S¹ sasaṅghamhi patitṭhitā.

7 G. ko vatthā ; S¹ ke khattā ; S² ko-v-atthaṇ. 8 S¹ me ; G. ce.

9 S¹ lābhi.

10 G. tadā°.

11 S² lacchan° ; S¹ °anāgataṇ.

12 G. S¹ cārudassano.

13 S¹ dassino ; G. damito ; S² dayino.

14 G. patthito ; S¹ patthino.

15 S¹ puggo ; S² tadā 'haṇ°.

16 G. pi ti visutaṇ ; S¹ pi ti vissutaṇ.

20. Niṭṭhite ca mahādāna¹ dadāṇa khajjakasaññutaṇ²
 nava³ dadhim⁴ madhuṇ c' eva vicinaṇ⁵ neva addasaṇ⁶
21. Tadā bhattaṇ⁷ gahe⁸tvāna navaṇ dadhim madhuṇ pi ca
 kamma⁹sāmi¹⁰gharaṇ ga¹¹cchan tam osantaṇ tam¹² addasaṇ¹³.
22. Sahassam api¹⁴ datvāna nālabhittha¹⁵ ga¹⁶t' anjvayaṇ¹⁷
 tato 'haṇ evaṇ cintesiṇ¹⁸: n' etaṇ hessa¹⁹ti²⁰ ora²¹kaṇ.
23. Yathā ime janā sabbe sakkaronti Tathāgataṇ
 aham pi kāraṇ karissāmi²² sasaṅghe lokanāyake.
24. Tadā 'ham evaṇ cintetvā dadhiṇ madhuṇ ca²³ ekato
 moditvā²⁴ lokanāthassa sasaṅghassa adās' ahaṇ.
25. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
 jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch²⁵ ahaṇ
26. Puṇāhaṇ Bārāṇasiyaṇ rājā hutvā mahāyaso
 sattukassa²⁶ tadā Buddho²⁷ dvāra²⁸rodhaṇ²⁹ akārayiṇ.
27. Tadā tapassino ruddhā³⁰ ekāham rakkhitā ahuṇ
 tato tassa vipākona pāpattaṇ³¹ nirayaṇ bhusaṇ.
28. Pacchime ca bhava dāni jāto 'haṇ Koliye pure
 Suppavāsā ca me mātā Mahāli³² Laccavā³³ pitā.
29. Khattiyena puṇṇakammena dvāra³⁴rodhassa vāhasā
 sattavassāni nivasī mātukucchimhi dukkhito.
30. Sattāhaṇ dvāramūlho 'haṇ mahādukkhasamappito
 mātā me chanda³⁵dānena evaṇ āsi sudukkhita.
31. Sāvattthito 'haṇ nikkhanto Buddhena anukampito
 nikkhantadivase yeva pabbajiṇ anagāriyaṇ.
32. Upajjhā Sāriputto me Moggallāno mahiddhiko
 kese oropayanto me anusāsi mahāmati.³⁶

¹ G. S¹ mahādāne.

³ S¹ navam^o.

⁵ G. S¹ tadāhaṇ taṇ.

⁶ G. tam esand indaṇ; S¹ taṇ esandikaṇ.

⁷ G. S¹ pi ca.

⁸ G. S¹ cintesi.

¹¹ G. S¹ kassāmi.

¹² G. S¹ te dadhim madhuṇ c' ekato.

¹³ S² modetvā.

¹⁵ G. satthu kassa.

¹⁷ G. S¹ °rodhi.

¹⁹ S² °atthaṇ.

³ G. S² °saññataṇ.

⁴ S¹ vicitaṇ.

⁸ G. satañ cayaṇ.

¹⁰ G. S¹ hissati.

¹⁴ S² agañich'.

¹⁶ G. duddho; S² raṭṭho.

¹⁸ S¹ buddhā.

²⁰ G. Mahāli.

²¹ G. mahāpati.

33. Kcesu chijjamāncsu arahattaṇ apāpuniṇ
deva-nāga-manussā¹ ca paccayān' upanenti² me.
34. Padumuttara-nāmañ ca Vipassiñ ca vināyakaṇ
yaṇ pūjayaṇ pamudito paccayehi visesato.
35. Tato tesāṇ visesena kammānaṇ vipuluttamaṇ
lābhaṇ labhāmi sabbattha vane gāme jale thale.
36. Revataṇ³ dassanatthāya yadā yāti vināyako
tiṇsabhikkhusahashehi⁴ saha⁵ lokagganāyako
37. Tadā dev' opanītehi mamatthāya mahāmati
paccayehi mahāvīro sasaṅgho lokanāyako
38. Upaṭṭhito mayā Buddhho, gantvā Revataṇ⁶ addasaṇ
tato Jetavanaṇ gantvā etadagge thapesi maṇ.
39. Lābhinaṇ Sīvali aggo mama sissesu bhikkhavo
sabbalokahito satthā kittayaṇ⁷ parisāsu maṇ.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sīvali thero i. g. a-ti.
Sīvalittherassa apadānaṇ samattaṇ.

[541. *Vaṅḡsa*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Yathāpi sāgare ūmi gagaṇe viya tārakā
evaṇ pāvacaṇaṇ tassa arahantehi cintitaṇ.
3. Sadevāsuraṇāgehi manujehi purakkhato
samaṇabrāhmaṇākiṇṇe janamajjhe jinuttamo⁸
4. Pabbāhi anurañjanto loka⁹ lokantaḡ jino
vacanena vibodhento veneyyapadumāni¹⁰ so
5. Vesārajjehi sampanno catuhi purisuttamo
pahīnabhayasārajjō khemappatto visārado.

¹ G. S¹ devā nagā manussā.² S¹ paccayān upanenti; G. paccayā u' upanenti.³ G. devataṇ.⁴ S² tiṇsabhikkhug'.⁵ S² saha.⁶ G. ch' etaṇ.⁷ S² kittayaṇ.⁸ S¹ S² januttamo.⁹ G. loka; S² loka.¹⁰ S¹ vaneyya².

6. Āsabaṇṇaṇ pavaṇaṇ ṭhānaṇ¹ Buddhabhūmiṇ ca kevaḷaṇ
paṭijānāti lokaggo n' atthi sañcedako² kvaci³
7. Sihanādaṃ asambhitaṇ⁴ nadato tassa tādino
devo naro vā brahmā vā paṭivattā na vijjati.
8. Desento pavaṇaṇ dhammaṇ santārento sadevakaṇ
dhammacakkaṇ pavatteti parisāsu visārado.
9. Paṭibhānavataṇ aggaṇ sāvakaṇ sādhusammataṇ
guṇaṇ bahuṇ pakittetvā⁵ etadagge ṭhapesi taṇ.
10. Tada' haṇ Haṇsavatiyā⁶ brāhmaṇo sādhusammato
sabbavedavidū⁷ jāto vāgiso⁸ vādisūdano.⁹
11. Upecca taṇ mahāvīraṇ sutvā taṇ dhammadeśanaṇ
pūṭivaraṇ paṭilabhiṇ¹⁰ sāvakassa guṇe rato.
12. Nīmantayitvā sugataṇ sasaṅghaṇ lokanandanaṇ
sattāhaṇ bhojayitvā' haṇ¹¹ dussehi chādayiṇ tadā.
13. Nipacca sirasā pāde katokāso katañjali
ekamantaṇ¹² ṭhito haṭṭho santhaviṇ¹³ jinam uttamaṇ
14. Namo te vālisaddūla¹⁴ ! Namo te purisuttama¹⁵ !
Namo te sabbalokagga ! Namo te abhayaṅkara !
15. Namo te māramathana¹⁶ ! Namo te diṭṭhisūdana !
Namo te santisukhada ! Namo te saraṇantaṇa¹⁷ !
16. Anāthānaṇ bhavaṇ nātho bhītānaṇ abhayappado
vissānabhūmisantānaṇ saraṇaṇ saraṇesinaṇ.
17. Evamādihi sambuddhaṇ santhavitvā mahāguṇaṇ
avocaṇ vādisurassa¹⁸ gatim pappomi¹⁹ bhikkhuno.
18. Tada' avoca bhagavā anantaṇ paṭibhānavā :
“Yo so Buddhaṇ apūjesi sattāhaṇ saha sāvakaṇ.²⁰
19. Guṇaṇ ca me pakittesi pasanno sehi pāṇihi
eso patthayate ṭhānaṇ vādisurassa²¹ bhikkhuno.

¹ var. S¹ yānaṇ. ² S¹ sañcedako; S² santodako; G. sañj°. ³ S² kvaci

⁴ Sdā. Sihanādaṇa°.

⁵ G. S¹ bahulaṇ kittetvā.

⁶ G. 7a. S¹ vatiyaṇ.

⁷ G. sabbadeva°.

⁸ S² l. vāgiso; S¹ Vāgiso.

⁹ S¹ vāgisūdano.

¹⁰ G. p¹. ṭilābhi; S¹ paṭilabhi.

¹¹ G. bh¹. ojayitvā tam; S¹ bhojayitvāna.

¹² G. S¹ c¹. ākamantaṇ.

¹³ S¹ santhavi, G. santhāvi.

¹⁴ G. S¹ isisac¹. dula; S¹ isisacōḷa.

¹⁵ G. S¹ isisuttama.

¹⁶ G. māraṇ¹. arana; S¹ masana.

¹⁷ G. S¹ kara.

¹⁸ G. avoca vādisudaya; S¹ vādisuraya.

¹⁹ G. S¹ papposi.

²⁰ S¹ mama s¹. āke; G. mama bhāvakaṇ.

²¹ G. S¹ sudassa.

20. Anāgataṃhi addhāne lacchate taṇ¹ manorathaṇ
devamanussasampattiṇ² anubhotvā anappakaṇ.
21. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammaninimmitto
Vaṅgīso nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
23. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayehi upaṭṭhāsiṇ mettacitto Taḥhūgataṇ.
24. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇḍhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamaṇ’ ahaṇ.
25. Pacchime ca bhavo dāni paribbājakule ahaṇ
pacchā jāto yaḍḍā āsiṇ jūtiyā sattavassiko.
26. Sabbavedavidū³ jāto vādasatthavisārado
vaggussaro⁴ cittakathī paravāḍappamaḍḍano.
27. Vaṅge hi jāto⁵ Vaṅgīso vacane issaro ti vā
Vaṅgīso iti me nāmaṇ abhavi⁶ lokasammataṇ.
28. Yaḍḍā’ haṇ viññutaṇ patto ṭhito paṭhamayobbane
tadā Rājagahe ramme Sāriputtaṇ athi’ addasaṇ
29. Piṇḍāya vicarantaṇ taṇ pattapāṇiṇ sasaṇvutaṇ⁷
alolakkhiṇ mitabhāsiṇ⁸ yugamattaṇ nirikkhitaṇ.⁹
30. Tam disvā vimhito hutvā avocaṇ man anucchaviṇ¹⁰
kaṇṇikāraparicitaṇ¹¹ cittaṇ¹² gāthāpadaṇ¹³ ahaṇ.
31. Tadā so paṇḍito vīro¹⁴ uttaraṇ samavoca me
virāgasahitaṇ vākyāṇ katvān’ uddayam¹⁵ uttamaṇ
32. Vicittapaṭibhāne hi tosito tena tādina¹⁶
nipacca sirasā pāde “pabbājehīti”¹⁷ c’ abraviṇ.¹⁸
33. Tato maṇ sa mahāpaṇḍito Buddhasaṭṭhaṇ upānaya
mam āha vadataṇ¹⁹ seṭṭho: saccaṇ Vaṅgīsa kacci te²⁰

1 G. S¹ laddhān etaṇ. 2 S¹ devamānusa°. 3 G. sabbadeva°.

4 G. paggussaro; S² vaṅgissaro. 5 G. Vaṅgo jāto ti; S¹ ojaṭo ‘si.

6 S¹ abhavi; S² abhaviṇ.

7 G. pattapāṇa°.

8 S¹ °hitābhāsiṇ; G. abhosakkhimhita°.

9 G. nidikkhikaṇ; S² nidikkhitaṇ

10 G. pana naucchaviṇ.

11 S² aganiṇ ṭhānaraṇḍitaṇ; G. S¹ °cittaṇ.

12 G. vittaṇ.

13 G. gāthāmadāṇ.

14 G. S¹ dhiro.

15 G. katvā duddasaṇ.

16 G. tādina.

17 G. S¹ pabbājehi.

18 S¹ abravi.

19 G. S¹ varataṇ.

20 S² kacchako.

34. Mataṇ sisaṇ¹ vanacchuddhaṇ² api³ būrasavassī⁴
tayā⁴ vijjāvisesena sace sakkosi bhāsaya.
35. Āmā ti me paṭiññāte⁵ tīni sīsāni dassayi
atho nirayadevesu upapanne avācayi.⁶
36. *Tadā pacceka*buddhassa siraṇ⁷ dassesi nāyako
tato 'haṇ vigatārambho⁸ pabbajjaṇ samayāci 'ha:
37. Pabbajitvāna sugataṇ santhavāmi¹⁰ yaṇiṇ tahiṇ
tato maṇ kavyacitto¹¹ ti ujjhāyanti ha¹² bhikkhavo.
38. Tato vīmaṇsanattham me āha Buddho vināyako:
*takki*tānaṇ imā gāthā ṭhānaso paṭibhanti¹³ vā¹⁴?
39. Na kavyacitto 'haṇ¹⁵ vīra,¹⁶ ṭhānaso paṭibhanti me
tona dānena¹⁷ Vaṅgīsa ṭhānaso santhavāhi maṇ
40. Tadā 'haṇ santhaviṇ vīraṇ gāthāhi isisattamaṇ
so ṭhānaso tadā tuṭṭho jino aggaṇ ṭhapesi maṇ.
41. Paṭibhānena cittena aññe samatimaññi¹⁸ ahaṇ¹⁸
pesal' etena¹⁹ saṇviggo arahattaṇ apāpuppiṇ.
42. Paṭibhānavataṇ aggo añño koci na vijjati
yaṇhāyaṇ bhikkhu Vaṅgīso, evaṇ ūnāretha bhikkhuvo
43. Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ²⁰ mama.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vaṅgīso therō i. g. a-ti.
Vaṅgisattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ G. matasīsaṇ.

² S² vira^o; G. vanu².

³ S¹ āsī.

⁴ G. tassa.

⁵ G. āh eti me paṭiññāyato; S¹ S² amo.

⁶ G. avāvassī.

⁷ G. siraṇ.

⁸ G. vihat^o.

⁹ S¹ samayāci 'yaṇ.

¹⁰ G. saddavāpi.

¹¹ G. kathi^o; S¹ kapi^o.

¹² S¹ sā.

¹³ S¹ paṭiyanti.

¹⁴ G. S¹ taṇ.

¹⁵ G. na kappavittho ham; S¹ na kappacitto^o.

¹⁶ G. vīraṇ.

¹⁷ S² dāno pi.

¹⁸ S¹ aññesam satimaññahaṇ; G. aññe savaṭṭipañña^o.

¹⁹ G. vesalotena; S¹ sesalobhena.

²⁰ S¹ jhāpayi; G. jhāpayi.

[542. *Nandaku*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhuniā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṃ sukhāya vadatāṃ¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevako.
3. Yasaggapatto sirimā kittivaṇṇablato² jino
pūjito³ sabbalokassa disā sabbā suviissuto.
4. Uttiṇṇavicikiccho so vitivattakathaṃkatho⁴
paripunṇamanasaṅkappo⁵ patto sambodhim uttamaṃ.
5. Anuppannassa magguṣṣa uppādetā naruttamo
anakkhātāṃ ca akkhāsi asuñjātāṃ ca suñjanī.
6. Maggaññi so maggaṇḍi maggakkhāyī narāsaṃbho
maggassa kusalo satthā⁶ sārathīnaṃ varuttamo.
7. Tadā mahākaruṇiko dhammaṃ deseti nāyako
nimugge mohamaggamhi⁷ samuddharati⁸ pāṇino.
8. Bhikkhuniṇaṃ ovaḍane sāvaṇṇaṃ seṭṭhasammatāṃ⁹
vaṇṇayaṃ etadaggaṃhi paññāpesi¹⁰ mahāmuni.
9. Taṃ sutvā 'haṃ pamudito nimantetvā Tathāgataṃ
bhojayitvā sasaṅghaṃ taṃ patthayaṃ thānaṃ uttamaṃ.
10. Tadā pamudito nātho maṃ avoca mahāisi:
sukhī bhavassu dīghāyu, lacchase¹¹ taṃ manorathaṃ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Nandako nāma nāmena hessati satthu sāvako.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisupago ahaṃ.
14. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṃ¹²
Sāvattiyaṃ puravare¹³ iddhe phīte mahaddhano.
15. Purappavese sugataṃ disvā vimhitamānaso
Jetārāmapaṭiggāhe pabbajjī anagāriyaṃ.

¹ S¹ varataṃ.² G. kittā°.³ S¹ puriso.⁴ S² °kato.⁵ G. satto.⁶ G. S¹ kāmapaṇkamhi.⁷ S² °dharani pāṇinaṃ.⁸ S² °jettā°.⁹ S² paññāpeti.¹⁰ G. lacchise.¹¹ S² ahug¹² G. pure varo.

16. Naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuṇiṇ
tāto 'haṃ tiṇṇasaṅsāro sāsito sabbadassinaṃ.
17. Bhikkhunīnaṇ dhammakathaṇ paṭipucchākariṇ ahaṇ
sāsita tā mayā sabbā abhaviṇsu anāsavaṃ
18. Satāni pañc' anūnāni; tadā tuṭṭho mahāhito
bhikkhunīnaṇ ovadataṇ agge ṭhāne¹ ṭhapesi maṇ.
19. Satasahassee kataṇ kammaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ² mama.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nandako thero i. g. a-ti.
Nandakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[543. Kāḷudāyi.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nāyakānaṇ varo satthā guṇāguṇa³ vidū jino
kataññū katavedī ca titthe yojeti⁴ pāṇino.⁵
3. Sabbaññūtena ñāṇena tulayitvā dayāsayo
deseti pavaraṇ dhammaṇ anantaḡuṇasañcayo.
4. Sa kadāci⁶ mahāvīro anantajanataṇ-sarī⁷
deseti madhuraṇ dhammaṇ catusaccupasañhitaṇ.
5. Sutvāna taṇ dhammavaraṇ ādimajjhantasobhanaṇ
pāṇisatasahassānaṇ⁸ dhammābhisaṃmayo ahu.
6. Ninnāditā tadā bhūmi gajjiṇsu ca payodharā
sādhukāraṇ pavattiṇsu devabrahmanarāsura:
7. 'Aho kāruṇiko satthā aho saddhammadēsaṇā
aho bhavasamuddamhi nimugge uddharī jino.'
8. Evaṇ saṇvegajātesu sanarāmarabrahmasu⁹
kulappasādakānaggaṇ sāvakaṇ vaṇṇayi jino.
9. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā¹⁰ jāto 'maccakule ahuṇ¹¹
pāsādiko dassaniyo pahūtadhanadhaññaṇvā.

¹ G. S¹ aggaṭṭhāne.² G. guṇāguṇa°.³ This half gāthā is missing in G.⁴ G. °jinasāsaṇiṇ; S¹ jinasāsaṇiṇ; S¹ °sadi.⁵ S¹ G. °brahmusa.⁶ G. S¹ kilesā jhāpayi⁷ S¹ sojeti.⁸ S² sakadāgāmi.⁹ S² pāṇaka°; G. pāi¹⁰ G. S¹ °vatiyaṇ.¹¹ S¹ ahū

10. Haṇṣārāmaṃ upeccāhaṃ vanditvā taṃ Tathāgataṃ
sunitvā madhuraṃ dhammaṃ kāraṃ katvā va¹ tādino
11. Nipacca pādamūle 'haṃ imaṃ vacanam abraviṃ:
'kulappasādakānaggo yo tayā² santhuto mune
tādiso hom' *ahaṃ vīra Buddha*setṭhassa sāsane.'
12. Tadā mahākāruṇiko siñcanto 'vāmatena maṃ
āha maṃ: putta vuttiṭṭha³ lacchase tam manorathaṃ.
kathaṃ⁴ nāma jine⁵ kāraṃ katvāna viphalo⁶ siyā?
13. Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimutto
Udāyī nāma nāmena hessati satthu sāvako.
15. Taṃ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṃ tadā jīmaṃ
mettacitto paricariṃ paccayehi vināyakaṃ.
16. Tena kammaṇipākena cetanāpapaṇḍiḥhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch⁷ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhava dāni raṃme Kāpilavatthave⁸
jāto mahāmaccekule Suddhodana-mahāpate.
18. Yadā ajāyī Siddhattho raṃme Lumbinī-kānane
hitāya sabbalokassa sukhāya ca narāsabho.
19. Tadahe 'va ahaṃ jāto saha ten' eva vaḍḍhito
piyo sahāyo dayito vissattho nītikovido.
20. Ekūnatiṃso vayasā⁹ nikkhanto pabbajittha so¹⁰
chabbassāni vināmetvā āsi Buddho vināyako.
21. Jetvā sasenakaṃ Māraṃ khepayitvāna āsave
bhavaṇṇavaṃ taritvāna āsi Buddho¹¹ sadevake.
22. Isivhayaṃ¹² gamitvāna vinetvā pañcavaggiye
tato vinesi Bhagavā gantvā gantvā tahiṃ tahiṃ.
23. Veneyyavinayanto so saṅgaṇhanto sadevakaṃ
upecca Maṅgalāgiriṃ¹³ viharittha tadā¹⁴ jino

¹ G. ca.² G. S¹ uttiṭṭha.³ S¹ S² jino.⁴ S² agaññi'.⁵ G. °vayasa.⁶ G. S¹ buddho āsi.⁷ S² Maṅkalāgiriṃ; S¹ Mahalagiri.⁸ (i. tassa.⁹ S¹ katanḍā.¹⁰ (i. vipalo; S² vipulo.¹¹ (i. °vatthusmiṃ.¹² (i. nikkhamitvā agārato.¹³ (i. isivhayaṃ; S¹ isivayaṃ.¹⁴ S² yadā.

24. Tadā Suddhodanen' āhaṇ bhūmipālena posito
gantvā disvā dasabalaṇ pabbajitvā 'rahā aluṇ.¹
25. Tadā mahesiṇ yācitvā pāpayiṇ² Kapilavhayaṇ
tato punāhaṇ gantvāna pasāдеми³ mahākulaṇ.
26. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho mam āha purisāsabho⁴
kulappasādakānaggaṇ paññāpesi vināyako.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāludāyi therō i. g. a-ti.
Kāludāyittherassa apadānaṇ samattaṇ.

[544. *Abhaya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhamnesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Saraṇāgamane kañci⁵ nivesesi Tathāgato
kañci⁶ sīle nivesesi⁷ dasakammappathuttame.
3. Deti kassaci so vīro sāmāññaphalam uttamaṇ
samāpatti tathā aṭṭha tisso vijjā pavecchati.
4. Chalaḥhiññāsu yojeti kañci sattaṇ naruttamo
deti kassaci so nātho catasso paṭisambhidā.
5. Bodhaneyyaṇ pajaṇ disvā asaṅkheyye 'pi yojane
khaṇena upagantvāna vineti naraśārathi.
6. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁸ ahoṣiṇ⁹ brāhmaṇatrajo
pāragū sabbavedānaṇ veyyākaraṇasummato,
7. Niruttiyā ca kusalo nighaṇṭe¹⁰ ca visārado
padako keṭubhavidū chandovicitikovido.
8. Jaṇghāvihāraṇ vicaraṇ Haṇsārāmam upecc' ahaṇ
uddasaṇ vadataṇ seṭṭhaṇ mahājana-purakkhataṇ
9. Desentaṇ virajaṇ dhammaṇ paccanīka-matī ahaṇ¹¹
upetvā tassa vākyāni sutvāna vimalān' ahaṇ.

¹ G. S¹ alu.

³ S² pasādesi.

⁵ G. S¹ kiñci.

⁷ S¹ nisedheti; G. nisevosi.

⁹ G. S¹ ahosi.

¹¹ G. paccanikamati; S¹ pacoatiṇ kammati.

² G. pāpayi; S¹ pāpayi.

⁴ S¹ parisāya so.

⁶ G. kiñci.

⁸ G. S¹ vatiyaṇ.

¹⁰ S² nigame; S¹ tisaṇṭo.

10. *Vyāhataṇ* puna-r-uttañ ca¹ apatthaṇ² 'va³ niratthakaṇ⁴
nāddasaṇ tassa munino tato pabbajito ahaṇ.
11. *Naciren'* eva kālena sabbasatthavisāraḍo⁵
nipuṇo⁶ Buddhavacane ahoṣiṇ⁷ gaṇṣamunato.
12. *Tadā* catasso gāthāyo ganthavitvā⁸ suvyaññanā
santhavitvā tilokaggaṇ desayissaṇ⁹ dine (dine:
13. "Viratto si¹⁰ mahāvīro saṅsāre subhaye vasaṇ
kāruṇāya na nibbāyi¹¹ tato kāruṇiko muni.
Puthujjano 'va yo satto¹² na kilesavuso¹³ ahu
sampajāno satiyutto tasmā eso acintiyō.
5. Dubbalāni kilesāni yassa¹⁴ sayakatāni¹⁵ me
ñāṇaggiparidaḍḍhāni na khīyisu¹⁶ tadabblutaṇ.¹⁷
6. Yo sabbalokassa guru¹⁸ loko¹⁹ yassa tathā guru
tathāpi lokacariyā loko tassānūvattako."
17. Evamādīhi yaṇ Buddhaṇ²⁰ kittayaṇ dhammaḍesaṇ²¹
yāvajivaṇ karitvāna gato saggaṇ tato cuto.
18. Satasahassee ito kappe yaṇ Buddhaṇ²⁰ abhikittayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
19. Devaloke mahārajjāṇ rajjapādesikañ ca yaṇ
cakkavatti mahārajjāṇ bahuso 'nubhaviṇ ahaṇ.²²
20. Duve bhavē pajāyāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na jānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
21. Duve kule pajāyāmi khatṭiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
22. Pacchime ca bhavē dāni Giribbaja-puruttame
rañño *'ham Bimbisā*rassa putto nāmena c' Ābhayo.
23. Pāpamittavasaṇ gantvā Nigaṇṭhena vimohito²³
pesito Nāṭaputtēna Buddhaseṭṭhaṇ upecc ahaṇ.

¹ G. va.² S¹ apattaṇ³ S² vā.⁴ G. niruttakaṇ.⁵ G. sabbasatta°.⁶ G. S¹ nipuno.⁷ G. S¹ ahoṣi.⁸ G. gandhavetvā.⁹ G. desayissām.¹⁰ S² pi.¹¹ G. °nibbāyi.¹² G. ca yo sattho; S² °santo.¹³ S¹ °vase.¹⁴ S² yassā.¹⁵ S² °gatāni.¹⁶ S² khīyayaṇsu.¹⁷ G. S¹ tarabbhataṇ.¹⁸ G. S¹ garu.¹⁹ S¹ G. loko.²⁰ G. S¹ sambuddhaṇ.²¹ G. S¹ °desakaṇ²² Gāthās 19 and 20 are missing in G.²³ S² samāhito.

24. Pucchitvā nipuṇaṇ paṇhaṇ sutvā vyākaraṇ-uttamaṇ
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuṇiṇ.
25. Kittayitvā jinavaraṇ kittito homi¹ sabbadā
sugandhadehavadano āsiṇ sukhassamuppito.
26. Tikkha-hāsa-lahu-paṇṇo mahāpaṇṇo tath' ev' ahaṇ
vicittapaṇibhāno ca tassa kammassa vāhasā.
27. Abhithhavitvā Padumuttarāhaṇ pasannacitto esamaṇ
sayambhuṇ
Nāgacchi² kappāni³ apāyabhūmiṇ sataśassāni phalena
tassa.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ithaṇ sudaṇ āyasmā Abhayo thero 1. g a-ti.
Abhayattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[545. *Lomasukaṇḍiya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Tādā 'haṇ Candano c' eva pabbajitvāna sāsane
āpāṇakoṭikaṇ dhammaṇ pūrayitvāna sāsane.
3. Tato cutā Santusitaṇ uppannā ubhaya⁴ mayaṇ
tattha dibbehi naccehi gītehi vāditehi ca.
4. Rūpādi-lasah' aṅgehi adhibhotvāna sośake⁵
yāvatāyuṇ vasitvāna anubhoma⁶ mahāsukhaṇ.
5. Tato cavitvā Tidasāṇ Candano upapajjatha
ahaṇ Kapilavatthusmiṇ ahoṇi⁷ Sākiyatrajo.
6. Yādā Udāyi-theraṇ ajjhiṭṭho lokanāyako
anukampiya Sakyānaṇ upesi Kapilavhayaṇ.
7. Tādā 'timānino Sakyāṇa Buddhassa gunaṇṇuno⁸
paṇamanti na sambuddhaṇ jāti-tthaddhā anādarā.

¹ G. hoti; S¹ hotu.

² S² G. nāgañchi.

³ S² kappāya.

⁴ G. S¹ ubho.

⁵ S¹ accibhotvā mānusake; G. adhibhotvā mānusake.

⁶ G. S¹ anubhotvā.

⁷ S¹ ajāyi; G. ajāyi.

⁸ G. rapaṇṇuno.

8. Tesañ saṅkappam aññāya ākāse caṅkamī jīno
pajjunno viya vassittha pajjalittha yathā sikkhī.
9. Dassetvā rūpam atulay puna-r-¹ antara²dhāyatha²
eko pi hutvā bahudhā ahosi punar ekako.³
10. Andhakāraṇ pakāsaṇ ca dassayitvā anekadhā
pātiheraṇ karitvāna vinayī⁴ ātāke muni.
11. Cātuddīpo⁵ mahāmegho tāvade sampavassatha⁶
tadā hi Jātakay Buddho Vessantarān adesaṇi.
12. Tadā te khattiyā⁷ sabbe nihantvā jātijay madanā⁸
upesun saraṇaṇ Buddhaṇ. Āha Suddhodano tadā :
13. Idaṇ tatīyaṇ tava⁹ bhūripaṇṇa
pādāni vandāmi samantacakkhu
Yadā hi jāto paṭlavī pakampasī¹⁰
yadā ca taṇ na jahi¹¹ jambucchāyā.
14. Tadā Buddhānubhāvaṇ taṇ disvā vinhitamānaso
pabbajitvāna tatth' eva nivasin¹² mātupūjako.¹³
15. Candano (levaputto¹⁴ maṇ upagantvā 'nurañjatha¹⁵
bhaddekarattassa tadā saṅkhepaṇ vitthāraṇaṇ naraṇ.¹⁶
16. Odito 'haṇ tadā tena upecca naraṇāyakaṇ¹⁷
bhaddekarattaṇ sutvāna saṇviggo vana-māmakō.¹⁸
17. Tadā mātaraṇ āpucchi vane gacchāmi ekako¹⁹
sukhumālo ti me mātā dhārayiṇ²⁰ te tadā vacaṇ.
18. Dabbhaṇ kusaṇ poṭakīlam²¹ usīraṇ muñjababbajjaṇ²²
urasā panudahessāmi²³ vivekam anubrūhayam'
19. Tadā vanam pavitṭho 'haṇ saritvā jinasāsanaṇ
bhaddekarattaṇ ovādaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.

¹ S² puna. ² S² °dhāyati.

³ S¹ ekato.

⁵ S¹ catuddīpo; G. catuddhipo.

⁴ S¹ vinayī; S² vinayc.

⁶ G. S¹ tāvad eva pavassatha.

⁷ S¹ khattiye.

⁸ S¹ padaṇ.

⁹ S² vara.

¹⁰ G. pakampayī; S¹ pakampasī.

¹¹ G. naocchi; S² napaha; S¹ najjahi.

¹² G. nivasī; S¹ nīvasī; S² nīvasī.

¹³ S¹ dhātu^o; G. tatupūko.

¹⁴ S² c' eva putto.

¹⁵ G. °vadatha; S¹ °vandatha; S² anuracchatha.

¹⁶ G. S¹ vitthāraṇaṇaṇ.

¹⁷ G. °nāraṇaṇ; S¹ tara^o.

¹⁸ G. ca na māmakō; S¹ va na nāmako; S² mana^o.

¹⁹ S¹ ekato.

²⁰ G. vārayī; S¹ vārayī.

²¹ S² poṭakalaṇ.

²² G. °pabbajjaṇ.

²³ G. anurahissāmi; S¹ anudahissāmi.

20. Atītaṇ nānvāgameyya¹ na ppaṭikaññhe anāgataṇ
yad atītaṇ² pahīnaṇ taṇ appattaṇ ca anāgataṇ.
21. Paccūppannaṇ ca yo dhammaṇ tattaṭṭha tattaṭṭha vipassati
asaṇhiraṇ asaṇkappaṇ³ saṇviggam³ anubrūhaye.
22. Ajj⁴ eva kiccaṇ kātabbaṇ⁴; ko jaṇṇā maraṇaṇ suve
na hi tosaṇ karontena⁵ mahāsenena Maccunā.
23. Evaṇ vihāriṇ⁶ ātāpiṇ⁷ ahorattam atanditaṇ
tam ve bhaddekaratto ti santo ācikkate muni.
24. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lomasakaṇḍiyo thero⁸ i. g. a-ti.
Lomasakaṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[546. *Vanavaccha.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso.
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsane
yāvajīvaṇ caritvāna brahmacerāṇ⁹ tato cuto.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹⁰ ahaṇ
4. Tato cuto araṇṇamhi kapoto¹¹ ās' ahaṇ tahiṇ¹²
vasate guṇasampanno bhikkhu jhānarato sadā.
5. Mettacitto kāruṇiko sadā pamuditānāno
upekkhako mahāvīro appamaññāsu kovido
6. Vinivaraṇasaṇkappe sabbasattahitāsaye
Vissattho naciren' āsmiṇ tasmīṇ sugatasāvake.¹³

¹ S¹ nātvāgameyya; S² nānya°.² S² tadātītaṇ; S¹ yadā hitaṇ³ G. tappiddvām; S¹ tabbidā.⁴ S² ātappaṇ.⁵ S² no saṇḍharattena; G. °saṇḍharantena.⁶ G. vihāri; S² vihāraṇ.⁷ G. ātāpi; S¹ ātāpi.⁸ G. Lomasakamhiya°; S¹ °sakamhiya°; S² saṇḍiyo.⁹ G. brahmacāri; S¹ °cāri.¹⁰ S² agañch'.¹¹ S¹ tapote.¹² S² āsahitahiṇ; G. āsahantataṇ.¹³ G. vissattho nacirenāsmīṇ sukatasāvake; S¹ vissattho tasmīṇ sugat
sāvako; S² corrupt.

7. Upecca pādamūlamhi ni*si*nnassa tadā sa me
kadāci āmisaj¹ deti dhammaj deseti c' ekadā.
8. Tadā vipulapemena upāsivā jīnatrajaṇ
tato cuto gato saggaṇ pavā*so sagharaṇ yathā.*
9. Saggacuto² manussesu nibbatto puññakammunā³
agāraṇ chaḍḍayitvāna pabbajjīṇ bahuso ahaṇ.
10. Samaṇo tāpaso vipπο paribbājo tath' ev' ahaṇ
hutvā vasī araṇṇamhi anekasata so⁴ ahaṇ.
11. Pacchime ca bhavē dāni ramme Kapilavatthave⁵
Vacchagotto⁶ ti Jotissa jāyāya uhaṇ okkamīṇ.
12. Mātu me dohalo āsi tirokucchigatassa me
jāyamānasamūpanhi vanavāsāyanicchuyo.
13. Tato me ajaṇi⁷ mātā ramaniye vamanantare
gabbhato nikkhamantaṇ maṇ kāsāyena⁸ paṭiggahuy.
14. Tato kumāro Siddhattho jāto Sakyakuladdhajo
tassa mitto piyo āsiṇ saṇvissattho⁹ sumānigo¹⁰
15. Sattasārehi nikkhanto¹¹ ohāya vipulaṇ yasaṇ
āham pi pabbajitvāna Himavantaṇ upagamiṇ.
16. Vanālayaṇ bhāvanīyaṇ¹² Kassapaṇ dhutavādikaṇ¹³
disvā sutvā jinuppādaṇ¹⁴ upesiṇ¹⁵ naraśārathiṇ.
17. So me dhammam adesesi subbatthasampakāsaṇ
tato 'haṇ pabbajitvāna vanam eva punāgamiṇ.¹⁶
18. Tatth' appamatto viharāṇ chalabhiññā apassayiṇ¹⁷
aho suladdhalābho 'mhi sumitten' ānukampito.¹⁸
19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sulaṇ āyasmā Vanavaccho thero i. g. a-ti.
Vanavacchattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ sāmisaṇ.² G. saggā cuto; S¹ saggō.³ G. °kammunā.⁴ S² °yo.⁵ G. °vattlio ca.⁶ G. S¹ °gotta.⁷ S² ajaṇiṇ; G. ajaṇi.⁸ S¹ kāsāyena.⁹ G. saṇviyatto; S² saṇṭhisattho.¹⁰ G. sumāniyo; S¹ sumātiyo; S² sūmānigo.¹¹ G. sattasārehi nikkhante; S¹ sattaṇ.¹² S¹ bhāvanīyaṇ.¹³ G. °dhāraṇaṇ; S¹ dhāraṇaṇ.¹⁴ S¹ jinappadaṇ.¹⁵ G. S¹ upesi.¹⁶ G. S¹ suṇogamiṇ.¹⁷ S¹ apassayi; G. aphala-sayiṇ.¹⁸ G. S¹ samittenā.

[547. *Uḷasugandhu.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso,
Kassapo nāma nāmona uppajji vadataṇ varo.
2. Anuvyāññanasampanno dvattiṇsavaralakkhaṇo¹
byāmapabhāparivuto raṇsijālasamotato.²
3. Assāsetā yathā cando suriyo va pabhaṇkaro
nibbāpetā yathā meghe sāgaro va guṇākaro.
4. Dharanī-r-iva silena Himavā va samādhinā
ākāso viya paññāya asaṅgo anilo yathā.
5. Tadā hi Bārāṇasiyaṇ³ upapanno mahākule
pahutaḍḍhanadhaññasmiṇ nānāratanasañcaye.
6. Mahatā parivārena nisinnaṇ lokanāyakaṇ
upecca dhammaṇ assosiṇ amataṇ ca manoharaṇ.
7. Dvattiṇsolakkhaṇadhiaro⁴ sunakkhatto⁵ va caudimā
anuvyāññanasampanno sālarājā va phullito.
8. Raṇsijālaparikkhitto ditto va kanakācalo
byāmapabhāparivuto saraṇsiṇ va divākaro.
9. Soṇṇāṇano jinavaro ramanīva⁶ siluccayo
karuṇāpunnahadayo vivaddho⁷ viya sāgaro.
10. Lokavissutakittī ca Sineru va naguttamo⁸
yasaṇ vitato viro ākāśasadiṇso muni.
11. Asaṅgacitto sabbattha anilo viya nāyako
patiṭṭhā saḷbabbhūtānaṇ mahi va⁹ munisattamo.
12. Anupalitto lokena toyena padumaṇ yathā
kupāda-kaccha-dahano¹⁰ aggikkhandho va sobhasi.¹¹
13. Agado viya sabbattha kilesavisaṇāyako¹²
gandhamādanaseḷo va guṇagandhavibhūsito.
14. Guṇānaṇ ākaro viro¹³ ratanānaṇ va sāgaro
sindhava va narājañño¹⁴ kilesamalahaṇako.

¹ S³ dvattiṇṇa°.² G. S¹ samatthato.³ S¹ °siyā.⁴ G. S¹ °varo.⁵ G. sunakkhattho.⁶ G. S¹ samaṇ iya.⁷ G. guṇena; S¹ guṇe.⁸ G. naruttamo.⁹ G. S¹ ca.¹⁰ G. S¹ kuvāda°.¹¹ S¹ socapi.¹² S¹ °nāpako; S² °nāyano.¹³ G. S¹ dhīro.¹⁴ G. sindhudhavanarajañño; S² siḍḍhuva ca°.

15. Vijayī va mahāyodho Mārasenāpumaddano¹
cakkavatti² va³ so rājā bojjanagaratan' issaro⁴
16. Mahābhisakkasaṅkāso dosavyādhilikicchako⁵
sallakatto yathā seṭṭho ditṭhigūḍaviphalako.⁶
17. So tadā lokapajjoto sanarāmarasakkato⁷
parisāsu narādico dhammaṃ desayato jino.
18. Dānaṃ datvā mahābhogo sīlena sugatūpago⁸
bhāvanāya ca nibbāti⁹ ice' eva m' anusāsatha
19. Desanaṃ taṃ mahassādaṃ ādimajjhantasobhamaṃ
suṇanti parisā sabbā amataṃ va mahārasaṃ.
20. Sūtvā sumadhuraṃ dhammaṃ paṇanno jinasāsa-
nugataṃ saraṇaṃ gantvā yāvajīvaṃ namaṃs' ahaṃ.
21. Munino gandhakuṭiyā opuñchesi¹⁰ tadā mahiṃ
catujjātena gandhena māse atthadine svahaṃ.
22. Paṇidhūya sugandhaṃ taṃ¹¹ sarīrasa viḡandhiṃ
tadā jino viyākāsi sugandhatannulābhitaṃ.¹²
23. Yo yaṃ gandhakuṭiṃ bhumiṃ gandhen' opuñjate sakiṃ
tena kammavipākena upapannuo yaṃ yaṃ tahiṃ
24. Sugandhadaho sabbattha bhavissati ayaṃ naro
gūḡagandhāyuto hutvā nibbāyissat' anāsavo.¹³
25. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhiṃ ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ
26. Pacchime ca bhava dāni jāto vippakule ahaṃ
gabbhaṃ me vasato¹⁴ mātā dehen' āsi sugandhitā.
27. Yadā ca mātukucchimhā *nikkhamāmi* tadā puri¹⁴
Sāvatti¹⁵ sabbagandhehi vāsita viya vāyatha¹⁶
28. Pupphavassaṇ¹⁷ ca surabhiṃ dibbagandhaṃ manoramaṃ¹⁸
dhūpāni¹⁹ ca mahagghāni upavāyisū tāvade.

¹ G. °namaddano.² G. S¹ cakkavatti.³ G. ka.⁴ G. °ratanassaro.⁵ S² dehavyādhī°.⁶ G. °vipālako; S¹ °vipālako; S² ditṭhidabba°.⁷ Missing in G.⁸ S¹ °āsaho.⁹ S² nibbātiṃ.¹⁰ S² usañjesi.¹¹ G. sugandhataṃ; S¹ sugandhātaṃ.¹² G. °lāgiṭaṃ; S¹ sugandho°.¹³ All MSS. read gabbhaṃ evasato.¹⁴ G. S¹ muni.¹⁵ S¹ Sāvattiṃ.¹⁶ S¹ vāyithā viya vāsatha.¹⁷ S² supphavassaṇ.¹⁸ G. S¹ °gandhā manoramā.¹⁹ G. S¹ dhūmāni.

29. Devā ca sabbagandhehi dhūpapuppheli¹ taṃ ghaṇaṃ
vāsayaṃsu sugandhena yasmiṃ *jāto alaṃ gha^{*}re.
30. Yadā ca taruṇo bhaddo paṭhamo yobbano thito
tadā Selaṃ sapariṣaṃ vinetvā naraśārathi.²
31. Tehi sabbehi sahito Sāvatthipuram āgato
tadā Buddhānubhāvan taṃ disvā pabbajito ahaṃ.
32. Silaṃ samādhipaṇṇāṇaṃ ca vimuttiṃ ca anuttaraṃ
bhāvetvā cāturo dhamme 'pāpuṇiṃ āsavakkhayaṃ.
33. Yadā pabbajito c' āhaṃ yadā ca arahaṃ ahaṃ³
nibbāyissaṃ⁴ yadā c' āhaṃ gandhavasso tadā ahu.
34. Sariragandho ca saṭṭho 'tiseti me⁵
mahārahaṃ candanaṃ campakuppalaṃ⁶
Tath' eva gandhe itare va sabbato⁷
pasayha vāyāmi gato tahiṃ tahiṃ.
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ suḍaṇṇaṃ āyasmā Cūlasugandho dheru i. g. a. cī.
Cūlasugandhattherassa apadānaṃ samattaṃ.

Uddānaṃ:

Bhaddiyo Revato-thero mahālābhī ca Sivalī
Vaṅgiṇo Nandako c' eva Kāludāyi tath' Ābhayaṃ.
Lomaso Vanavaccho ca Sugandho dasamo kato
tiṇi gāthā satā tattha soḷasā ca taduttari.
Bhaddiyavaggo pañcapaṇṇāso.⁸

Atha vagguddānaṃ:

Kaṇikāravhaya vaggo Phalado Tīṇadāyako
Kaccāno Bhaddiyo vaggo gāthāyo gaṇitā v-i-ha.⁹

¹ G. S¹ dhuma°.

³ G. S¹ ahu.

⁵ G. sariragandho ca sadā ti me; S¹ sariragandho ca yadāmā
tine; S² tissetti mo.

⁶ G. candana°.

⁸ G. °paṇṇāsamo.

² S¹ °sārathiṃ.

⁴ G. nibbāyissāṃ.

⁷ G. S¹ ca sabbaso.

⁹ G. °vīsā; S² °ibi.

Navagāthāsātānīha¹ caturāsītini eva ca
 sapaññāsaṃ pañcasutā apadānā pakāsitā.
 Saha uddānagāthāhi cha sahasāsiṃ hont' imā
 dvesatāni ca gāthānaṃ aṭṭhādasa tad uttarīṃ.²
 Ettāvatā Buddhāpadānaṃ ca Paṇḍitabuddhāpadānaṃ
 ca Therāpadānaṃ ca samattā ti.

*Nibbānapaccayo hotu.*³

¹ G. °satānissa.

² G. uttarī ti; S¹ uttara ti.

³ ends with: Siddhi-r-astu! . . . Subham astu! . . . Jayam
 astu! . . . Ārogyam astu! . . .

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

THERĪ-APADĀNA

ATHA THERIKĀPADĀNĀNI SUṆOTIHA

VAGGO I

[1. *Sumedhā.*]

1. Bhagavati Konāgamane saṅghārāmaṃhi navarīvesaṃhi¹
sakhīyo tīpi² janiyo viharadānaṃ adāsīmha.³
2. Dasakkhattuṃ satakkhattuṃ satānaṃ ca⁴ satakkhattuṃ
devesu upapajjimha.⁵ Ko vādo mānuse bhavē⁶
3. Devesu mahiddhikā ahumhā manussakamhi ko vādo⁷
sattaratanassa mahesi⁸ itthiratanāṃ ahaṃ bhaviṃ.⁹
4. Idha sañcitā kusalaṃ susamiddhakulappajā
Dhanañjāni ca Khemā ca ahaṃ pi ca tayo janā.
5. Ārāmaṃ sukataṃ katvā sabbāvayavamaṇḍitaṃ¹⁰
Buddhapamukkhassaṅghassa¹¹ niyyādetvā¹² paṇoditā.
6. Yattha yatthūpapajjāmi tassa kaṇṇamassa vahasā
devesu aggataṃ pattā manussesu tath' eva ca.
7. Imasmiṃ yeva kappamhi brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo.
8. Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.¹³
9. Tassāsuṃ satta dhītarō rājakaññā sukhēṭhitā¹⁴
Buddhopatthānaniratā brahmacariyaṃ carīṃsu tā.
10. Tāsaṃ sahāyikā hutvā silesu susamāhitā
datvā dānāni sakkaccaṃ agāre va vataṃ carīṃ.
11. Tena kammēna sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsupagā¹⁵ ahaṃ.

¹ G. ca nivesaṃhi; S² nava vidhesaṃhi; S¹ omīsa first nine gāthās.

² G. sikhīyo°; S² sak'īyo tīpiyo. ³ G. adāsīmhā. ⁴ G. satāni°.

⁵ G. papajjā tamhā.

⁶ G. Ko paṇācādo manussesu.

⁷ G. ko paṇā vādo.

⁸ S² sattaratanassa°; G. °mahesi.

⁹ S² G. āsiṃ.

¹⁰ G. sabba°.

¹¹ G. °pamukkhassa°.

¹² G. niyyādetvā.

¹³ G. Bārāṇasīṃ°.

¹⁴ G. sukhedhitā.

¹⁵ G. Tāvatiṃsupago.

12. 'Tato cutā Yāmaṃ aḡaṇ¹ tato 'haṇ Tusitaṇ gaṭā
tato ca Nimmānaratiṇ Vāsavattipuraṇ² tato.
 13. Yattha yatth' ūpapajjāmi puññakammamasamāhitā³
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 14. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalinaṇ⁴ ca rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 15. Sampattim anubhotvāna devesu mānusesu ca
sabbattha sukhitā hutvā nekajātisu⁵ saṇṣariṇ.
 16. So hetu so pabhavo⁶ taṇ mūlaṇ sū ca⁷ sāsaṇe khanti
taṇ paṭhamasamodhānaṇ⁸ taṇ dhammaratāya nibbhānaṇ.
 17. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.
 18. Sāgutaṇ⁹ vata me āsi maina Buddhassa¹⁰ santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ.
 19. Paṭisambhidā catasso vimokkhā pi ca aṭṭhi' ime
chaḍabhiññā¹¹ sacchikatā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ ti.
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sumedhū bhikkhuṇi imā gāthāyo^o
abhisattvā ti.

[2. *Mekhaladāyikā.*]

1. Siddhatthassa bhagavato thūpaṇ kārāpitā¹,² ahaṇ
mekhalikā mayā dinnā navakammāya satthi³.
2. Niṭṭhite ca mahāthūpe mekhalaṇ puna dās⁴ ahaṇ
lokanāthassa munino pasannā sehi pāṇihi.
3. Catunavute ito kappe yaṇ mekhalam adaṇ⁵ tādā
duggatiṇ nābhijānāmi thūpakārass¹⁴ idaṇ chalaṇ.
4. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūh⁶ tādā
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.

¹ G. Yāmamaggaṇ.² S¹ samohitā.³ G. rātasi; S¹ jātisu.⁴ G. sāvaṇe; S² sū ca; P. satthu.⁵ G. samobodhānaṇ; S¹ paṭhamāṇ^o.⁶ S¹ buddhasoṭṭhassa; G. mamaṇ^o.⁷ S² thūpakārāpikā; S¹ thupaṇ k⁷ āpitāṇ.⁸ G. adadiṇ; S¹ adiy.² S¹ Vāsavattij^o.⁴ G. maṇḍalinaṇ.⁶ G. S¹ sabbhāvo; S² so bhavo.G. S¹ avāgataṇ.¹¹ S¹ chaḍabhiññā.¹⁴ G. thūpakāray^o.

5. Sāgataṇ¹ vata me āsi² Buddhasaṭṭhassa santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Mekhaladāyikā therī-bhikkhuni³
imā gāthāyo abhāsithā ti.

Mekhaladāyikā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[3. Maṇḍapadāyikā.]

1. Koṇāgamana-Buddhassa maṇḍapo kārito mayā
dhuvāṇ ca cīvaram adaṇ⁴ Buddhassa lokabandhuno.
2. Yaṇ yaṇ janapadaṇ yāmi nigamarājadhāniyo
sabbattha pūjitā homi puññakammass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Maṇḍapadāyikā bhikkhuni imā gāthāyo
abhāsithā ti.

Maṇḍapadāyikāya theriyā apadānam samattaṇ.

[4. Saṅkamanattā.]

1. Koṇḍañṇi⁵ bhagavato lokajetṭhassa tādino
rathiyar⁶ paṭipannassa tārayantassa pāṇi⁷no
2. Gharato⁸ nikkhamitvāna⁹ avakujjā nipajj' ahaṇ
anukampa¹⁰ko lokajetṭho⁷ sirasi akkami⁸ tadā.
3. Akkamitvā⁹ sirasi¹⁰ agamā lokanāyako
tena cittappa¹¹ sādēna Tusitaṇ agamās' ahaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. S¹ svāgataṇ.

² G. S¹ omī therī.

³ G. S¹ Vipassissa.

⁴ G. S¹ lokanātho.

⁵ G. S¹ akkametvāna.

⁶ S¹ āsiṇ.

⁷ G. ādaṇ.

⁸ G. nikkhamotvāna.

⁹ G. S² akkami.

¹⁰ S¹ sirasmi; G. sirasi.

5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Saṅkamanattā bhikkhunī i. g. a-ti.

Saṅkamanattheriyassa apadānaṃ samattaṃ.

[5. *Tiṇiṇalamālikā*.]

1. Candubbhāgānaditīre ahoṣiṃ kinnarī tarā
addasaṃ virajaṃ Buddhaṃ sayambhuṃ aparājitaṃ.

2. Pasannacittā sumanā vedajūtā katañjali
nalamūlaṃ gahetvāna sayambhuṃ abhipūjayaṃ.¹

3. Tena kammena sukatenā agacchiṃ Tīdasaṃgahaṃ
chattiṃsulevarājūnaṃ mahosittamā akārayaṃ.

4. Dasannaṃ cakavattūnaṃ mahosittamā akārayaṃ
saṃvedayitvā kusalaṃ² pabbajjaṃ anagāriyaṃ.

5. Kilesā jhāpitā mayhaṃ bhavā saṅghāṭitā mamaṃ³
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.

6. Catunavute ito kappe yaṃ pupphamā abhipūjayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.

7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

8. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tiṇiṇalamālikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Tiṇiṇalamālikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ.

[6. *Ekapiṇḍadūyikā*.]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nāma khattiyo
tassa ruṇṇo ahaṃ bhariyā ekaccaṃ cārayāmaṃ⁴ ahaṃ

2. Rahogatā nisīditvā evaṃ cintes' ahaṃ tadā:
ādāya gamaniyaṃ hi⁵ kusalaṃ n' atthi me kataṃ.

¹ G. apujesiṃ.

² G. saṃvedayitvā me cittaṃ.

³ G. mama; S¹ bhavā sabbe samūhata.

⁴ G. S² vādayāmaṃ.

⁵ G. gamaniyaṃ; S¹ gamaniṃ.

2. Paṭiggahetvā sambuddho Tisso lokagganāyako
vithiyā¹ saññito satthā akā me anumodanā;
3. 'Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna Tāvatiṃsaṃ gamissasi
chattiṃsadevarājānaṃ mahesitāṃ karissasi.²
4. Paññāsaṃ cakkavattīnaṃ mahesitāṃ karissasi³
manasā patthitaṃ sabbaṃ paṭilacchasi sabbadā.
5. Sampattiṃ⁴ anubhotvāna pabbajissas' akiñcanaṃ
sabbāsava pariññāya nibbāyissas' anāsavā.⁵
6. Idaṃ vatvāna sambuddho Tisso lokagganāyako
nabhaṇ abbhuggaṇi⁷ viro haṃsarājā va ambare.
7. Sudinnaṃ me dānavaraṃ suyitṭhā yāgasampadā⁸
Kaṭacchubhikkhaṃ datvāna puttā 'haṃ aculaṃ phulaṃ.'
8. Dvenavute ito kappe yaṃ dānaṃ adadiṃ taḍā
duggatiṃ nābhijānāmi bhikkhadānass' idaṃ phulaṃ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Kaṭacchubhikkhadāyikū bhikkhunī 1. g a-ti.

Kaṭacchubhikkhadāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[8. Sattuppalamālikāya.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇavā nāma khattiyo
tassa rañño ahaṃ bhariyā na mālā¹⁰ pādayām¹¹ ahaṃ.
2. Satta mālā¹² gahetvāna uppali¹³ devagandhikā
nisajja pāsādavare evaṃ cintesi tāvade:
3. Kim me imāhi mālāhi sirasā ropitāhi me¹⁴
varam me¹⁵ Bulldhasettḥassa nāṇamhi abhiropitaṃ.

¹ G. S¹ vithuṃ.

² S² karissati.

³ G. karissasi pajāpati.

⁴ S⁴ sampatti.

⁵ G. pabbajissati.

⁶ G. nibbāyissati 'nāsavā.

⁷ G. abbhukkani

⁸ S¹ suyitṭhiyāga⁹; S¹ suditṭhaṃ yāgasampadā.

⁹ G. Satthāhaṃ avalambadā; S² patvā 'haṃ¹⁰.

¹⁰ G. naga-ulaṃ; S¹ na gulaṃ.

¹¹ G. pavarayām'; S¹ S² pādayām'.

¹² S¹ mālā; G. mālā.

¹³ P. S² uppalā; G. uppali.

¹⁴ S² ropite ino.

¹⁵ S² eva.

4. Sambuddhaṃ paṭimānenti dvārāsanne nisīd' ahaṇ
yaḍā etīla¹ sambuddho pūjayissaṇ mahāmuniṇ.
5. Kakudho vilasanto² va³ mīgarūjā va kosarī
bhikkhusaṅghena sahito āgacchi⁴ vithiyā⁵ jino.
6. Buddhassa raṇsaṇ⁶ disvāna haṭṭhā⁷ saṇviggamānasā
dvāraṇ avāpuritvāna⁸ Buddhasaṭṭhaṇ apūjayiṇ.
7. Satta uppalapupphāni pavitthinnāni⁹ ambare
chādiṇ karontā¹⁰ Buddhassa matthake dhārayanti¹¹ te.
8. Udaggacittā sumanā vedajātā katañjali
tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsaṇ āgacch¹² ahaṇ.
9. Mahānelassa¹³ chādanaṇ dhārenti mama muddhani
dibbaṇ gandhaṇ¹⁴ pavāyāmi sattuppalān¹⁵ idaṇ phalaṇ.
10. Kadāci niyamānāya nātisaṅghena me tadā
yāvataṇ parisā mayhaṇ mahānelaṇ dhariyyati.¹⁶
11. Sattati¹⁷ devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ¹⁸
sabbattha issarā hutvā saṇsarāmi bhavābhavo.
12. Tesatṭhi cakkavattīnaṇ mahesittam akārayiṇ
sabbe maṇ anuvattanti: adeyyavacana¹⁹ ahaṇ.
13. Uppalass' eva me vanna gandho c' eva pavāyati
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
14. Iddhipādesu kusalā bojhaṇgabhaṇvane ratā²⁰
abhiññāpāramippattā²¹ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
15. Satipaṭṭhānakusalā samādhijjhānagocarā²²
samappadhānam²³ anuyuttā Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Viriyam²⁴ me dhuraḍhorayaṇ yogakkheṇādhivāhanaṇ
sabbāsavaṇ parikkhīṇā²⁵ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S' ehi ti; G. ehitī.² G. ca.³ G. vithiyā.⁴ G. haṭṭha°.⁵ G. pavitthinnāni; S' pavitthinnāni; S' vittinnāni.⁶ G. chādikaṇontā; S' °karonto.⁷ S' āgañchi.⁸ G. dibbagandhaṇ.⁹ G. dhariyati; S' dharissati.¹⁰ G. akārayi.¹¹ G. bhavanārātā.¹² G. samādhijjhānagocarā.¹³ G. viriyaṇ.¹⁴ G. kakudho vilapanto.¹⁵ S' āgañchi¹⁶ G. S' raṇsa; S' raṇsa.¹⁷ G. apāpuritvāna.¹⁸ G. kārāyanti¹⁹ G. mahānelassa; S' °telassa; cf. p. 516, g. 6.²⁰ S' sattuppalā.²¹ S' satṭhaṇsa.²² G. ādeyyavacanaṇ.²³ G. abhiññāpāramippattā²⁴ G. °ppamānam.²⁵ G. parikkhīṇā.

17. Ekatiṇṣe ito kaṇṇe yaṇ puppham abhipūjayi ṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Sattuppalanālikāya bhikkhunī i. g. a-ti.
Sattuppalanālikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[9. Pañcadīpikā.]

1. Nagare Haṇṣavatiyā cārikī¹ ās' ahaṇ tadā
ārāmena ca² ārāmaṇ carāmaṇ kusalatthikā.
2. Kālapakkhamhi divase aḍḍasaṇ bodhim uttamaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisīd' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā³ sire katvāna āñjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā evaṇ cintesi tāvade:
4. 'Yadi Buddha anutagaṇa asanappapāṭipuggala
dassetu pāṭihiraṇ⁴ me bodhi obhāsatu⁵ ayaṇ.'
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇaya⁶ āsi disā sabbū virocati.
6. Sattaratindivaṇ tattha bodhimūle nisīd' ahaṇ⁷
sattame divase patte dīpapūjaṇ akās' ahaṇ.
7. Āsanaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā⁹ me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukatena cetanāpapaṇidhīhi ca¹⁰
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹¹ Pañcadīpīti¹² vuccati
satayojanam ubbiddhaṇ saṭṭhiyojanavittthataṇ.¹³
10. Asaṅkhiyāni¹⁴ dīpāni parivāre¹⁵ jalanti me
yāvata devabhavanaṇ dīpalokena¹⁶ jotati.

¹ G. cārikī; S¹ cārikī; S² marikī; cf. p. 527, g. 1.

² S² °va.

⁴ G. pāṭihiram.

⁶ S² °sovaṇṇayo āsiṇ.

⁸ S² dīpān' uppajjaliṇ

¹⁰ G. omits.

¹³ G. vittataṇ.

¹⁵ G. padivāro.

¹¹ G. brahmaṇ.

¹⁴ G. asaṅkhiyāni; S¹ asaṅkhiyāni.

³ (1. upaṭṭhapetvā.

⁵ S¹ obhāsatū.

⁷ G. nisīdi 'haṇ.

⁹ G. dīpā.

¹² G. dīpādi.

¹⁶ G. dīpāsokena.

11. P.

1. Puratth'ābhimukhā¹ t̥hitā² yadi icchāmi passituṇ
4. uddhaṅṅ adho ca³ tiriyaṇ⁴ sabbaṇ passāmi cakkhunū.⁵
2. Yāy⁶ ātā abhikaṅkhāmi dasuṇ⁶ sukatadukkate⁷
- taṭṭha āvaraṇaṇ n' atthi rukkhesu pabbatesu vū⁸
3. Āsīti devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
- satānaṇ cakkavattinaṇ mahesittan akārayiṇ.
14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattan aṭha mānusaṇ
- dīpasatasahassāni parivāre⁹ jalanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajja¹⁰ mātukucchiyaṇ
- mātukucchigatā santi¹¹ akkhi me na nimilati.¹²
16. Dīpasatasahassāni puññakammasamaṅginā¹³
- sūtighare¹⁴ pajjalanti; pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte¹⁵ mānasaṇ vinivaṭṭayaṇ¹⁶
- ajarāmaranaṇ¹⁷ sītibhāvaṇ¹⁸ nibbānaṇ phassayaṇ¹⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā²⁰ haṇ²⁰ arahattaṇ apāpuniṇ
- upasampādayi Buddho guṇam aṇṇāya Gotamo.
19. Maṇḍape rukkhamūle vā pāsādesu guhāsu vā
- suññāgāre ca jhāyanta²¹ pañcadīpā jalanti me.
20. Dibbacakkuṇ²² visuddhaṇ me samādhikusalā²³ ahaṇ
- abhiññāpāramippattā²⁴: pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosaṇā²⁵ katakiccā²⁶ anāsavā
- Pañcadīpā mahāvīra pade²⁷ vandāmi²⁸ cakkhunū.²⁹
22. Satasahassee ito kappe yaṇ dīpam adadiṇ tadā
- duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. pūrattā°; S² puratthāmukhā. ² S² t̥hitā santi. ³ G. va.

⁴ S² tiriyaṇ ca.

⁵ G. cakkhunāṇ.

⁶ G. daṭṭhaṇ; P. daṭṭhuṇ; cf. p. 527, g. 12.

⁷ S¹ G. °dukkate.

⁸ G. ca.

⁹ S² parivāretvā.

¹⁰ G. S¹ uppajji.

¹¹ G. °kataṇ sentiṇ; S¹ S² °gataṇ sentiṇ.

¹² G. nimmiyaṭi; S¹ nimiyatī; S² nimissati.

¹³ S² °samangitā.

¹⁴ S¹ G. sutighara; S² suoighare.

¹⁵ G. bhava sampatte.

¹⁶ G. vinivaṭṭhayaṇ; S¹ vinivaṭṭayī.

¹⁷ G. ajarāmakanaṇ; S¹ ajarāmaranaṇ.

¹⁸ G. sītibhāvaṇ.

¹⁹ G. phassasiṇ; S¹ passayī.

²⁰ S² sattavasso haṇ.

²¹ G. jhāyantaṇ.

²² S² dībbaṇ cakkhuṇ.

²³ S² samādhij kusalā.

²⁴ S² °pārami°; S¹ °pāramippattā.

²⁵ G. vosaṇā.

²⁶ G. katakicca; S² °piṇḍā.

²⁷ G. S¹ pāde.

²⁸ S² vandāmi corrected to vandati.

²⁹ G. S¹ cakkhuma.

24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

25. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Pañcadīpikā bhikkhūni 1. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ.

[10. *Uḍakudāyikā* |

1. Nagare Bandhumatiyā āsiṃ¹ udakabhārikū²
udabhārena³ jīvāmi tena posemi dārako
2. Deyyadhammo ca me n' atthi puññakkhette anuttare
koṭṭhakaṃ upasaṅkamina udakaṃ paṭṭhapes⁴ ahaṃ.
3. Tena kamminena sukatenā 'Tāvatiṃsaṃ agāceh' ahaṃ
tattha me sukataṃ vyamhaṃ⁵ udabhārena⁶ nimmitaṃ.
4. Accharānaṃ sahasasāsa⁷ ahaṃ pi⁸ pavarū tadā
dasatṭhāne⁹ hitā sabbā adhibhomi sadā ahaṃ.
5. Paññāsaṃ¹⁰ devarājānaṃ mahesittam akāraṃ
visaticakkavattiṃaṃ¹¹ mahesittam akāraṃ.
6. Dve bhava saṃsarāmi devatte atha mānuse
duggatiṃ nābhijānāmi udakadānass' idaṃ phalaṃ.
7. Pabbatagge dumaḃge vā antalikkhe ca¹² bhūmiyā
yadā udakam icchāmi khippaṃ paṭilabhāmi' ahaṃ.
8. Avuṭṭhikā¹³ disā n' atthi santatta-katṭhitā na¹⁴ ca
mama saṅkappaṃ aññāya mahāmegho pavassati.
9. Kadāci niyyamānāya¹⁵ nātisaṅghena me tadā
yadā icchāmi' ahaṃ vassaṃ mahāmegho ajāyati.¹⁶
10. Uḥhaṃ vā parilāho vā atha m' eva¹⁷ na vijjati
kāye ca me rajo n' atthi udakadānass'¹⁸ idaṃ phalaṃ

¹ G. S¹ āsi.

² G. udakabhārikā.

³ G. S¹ udabhārena.

⁴ G. paṭṭhapes'; S¹ paṭṭhamem'.

⁵ G. brahmaḃ.

⁶ G. udabhārena.

⁷ G. sataśaśasānaṃ; S¹ sahasasānaṃ.

⁸ G. S¹ hi.

⁹ All MSS read so.

¹⁰ G. paññāsa.

¹¹ S¹ vi-att'.

¹² S¹ va.

¹³ G. S¹ avuṭṭhitā; S² avaddhikā.

¹⁴ G. santatthakudhitā hi; S¹ saṃtattha kutikāhi; S² sabbattha
kapilāma; cf. p. 525, g. 4.

¹⁵ G. nayamānāya.

¹⁶ G. S¹ ajāyatha.

¹⁷ G. sarire me°; S² atha me nam na vijjati.

¹⁸ G. udadānass'.

11. Visuddhamanasā ajja apeta¹ manupāpikā¹
sabbāsavā parikkhīṇā² n' atthi dāni punabbhavo.
12. Ekanavute ito kappe yaṇ kaṃmam akariṇṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi udakadānass' iduṇ phalaṇ.
13. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Udakadāyikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Udakadāyikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Sumedhā Mekhalādada³ Maṇḍapa⁴-Saṅkamanda⁵
Nalamāli⁶ Piṇḍadada⁷ Kaṭacchu-Uppalappadā.
Dīpad-Odakadā⁸ c' eva gāthāyo gaṇitā-viha⁹
ekagāthā sataṇ c' eva sattādasa taduttariṇ.⁹

Sumedhavaggo paṭhamo.

Vaggo II

[11. *Ekūposathikā.*]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nūna khattiyo
divase puṇṇamāyaṇ so¹⁰ upapajji uposathuṇ.
2. Ahaṇ tena samayena kumbhadāsī ahuṇ tahiṇ
disvā sarājikaṇ¹¹ senaṇ evāhaṇ¹² cintayīṇ¹³ tadā:
3. Rājā pi rajjaṇ chaddetvā upapajji¹⁴ uposathaṇ
saphalaṇ nūna taṇ kammaṇ janakāyo pamodito.

¹ G. apedhā mana^o; S² apeta^o.

² G. parikkhīṇā.

³ S² Maṇḍapaṇ.

⁴ S² Nalamāliṇi.

⁵ G. °vī sā; S² °ihi.

⁶ G. puṇṇamāya so.

⁷ G. sarājaṇkasenaṇ; S² sarāpikaṇ.

⁸ S¹ evamāhaṇ.

⁹ S¹ S² upapajji.

³ G. Mekhalādāyī; S¹ Mekhalādāyī.

⁴ S² Caṅkatadā.

⁷ G. S¹ Dīpadān Udakaṇ.

⁹ G. S¹ sattarasa taduttari.

¹³ G. cintayī.

4. Yoniso paccavekkhitvā duggaccañ¹ ca daliddatan
mānasaj sampahaṇsetvā² upapajjiṇ³ uposathan.
5. Ahaṇ uposathan katvā sammāsambuddhasāsane
tena kammena sukatenā Tāvatiṇṣaj agacch⁴ ahaṇ.
6. Tattha me sukatan vyamhaṇ⁵ ubbhaṇ⁶ yojanam uggatan
kūṭāgāvarūpetan mahāsayanabhūsitā.⁷
7. Accharā satasahassā upatitṭhanti maṇ sadā⁸
aūṇe deve⁹ atikkamma¹⁰ atirocāmi sabbadā.
8. Catusatṭhi devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
tesatṭhi cakkavattinaṇ mahesittam akārayiṇ.
9. Suvannaṇaṇṇā¹¹ hutvāna bhavesu saṇṣarām' ahaṇ
sabbattha pavarā homi; uposathass' idaṇ phalaṇ.
10. Hatthiyānaṇ assayānaṇ rathayānaṇ ca kevalaṇ
labhāmi sabbam etam hi¹² uposathass' idaṇ phalaṇ.
11. Sovannaṇmayaṇ rūpimayaṇ¹³ atho pi phalikāmayāṇ¹⁴
lohitaṇkamayaṇ¹⁵ c' eva sabbāṇ paṭilabhām' ahaṇ.
12. Koseyyakambaliyāni khomakappāsikāni ca
mahagghāni ca vatthāni sabbāṇ¹⁶ paṭilabhām' ahaṇ.
13. Annaṇ pānaṇ khādaniyaṇ¹⁷ vatthasenāsanāni ca
sabbam etaṇ paṭilabhe; uposathass' idaṇ phalaṇ.
14. Varagandhaṇ ca mālaṇ ca cunṇakaṇ ca vilepanaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
15. Kūṭāgāraṇ¹⁸ ca pāsādaṇ maṇḍapaṇ hammiyaṇ guhaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
16. Jātiyā¹⁹ sattavass āhaṇ pabbajiṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asaṇpatte arahattaṇ apāpuniṇ.
17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S² duggavyaṇ; S¹ duggatan.

² G. sampahaṇsitvā; S saṇpahasitvā.

³ S¹ uppajjaṇ; G. upapajjaṇ.

⁴ S² agaṇich'.

⁵ G. brahmaṇ.

⁶ S¹ uddhaṇ

⁷ G. sahāsaṇaṇ subhūsitā; S¹ sahasanaṇbhūsitā.

⁸ G. tadā.

⁹ S² deva.

¹⁰ G. atikkamma.

¹¹ G. °vaṇṇo.

¹² G. etam pi.

¹³ G. rūpyamayaṇ.

¹⁴ G. viphalikamayaṇ.

¹⁵ G. lohitaṇkamayaṇ.

¹⁶ G. sabbā.

¹⁷ S¹ khādaniyaṇ.

¹⁸ S² kūṭāgārā.

¹⁹ G. jātiyaṇ.

18. Ekanavute ito kappe yaṇ kammāni akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi uposathass' idaṇ phalaṇ.
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ekūposathikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Ekūposathikāya theriyā apadānaṇ samattāṇ.

[12. *Salālapupphikā.*]

1. Candabhāgānaditīre ahoṣiṇ¹ kinnarī tadā
ath' addasaṇ² devadevaṇ caṅkamantaṇ narāsabhaṇ.
2. Ocinitvāna salalaṇ³ Buddhaseṭṭhass' adās' ahaṇ
upasinghi⁴ mahāvīro salalaṇ pupphagandhikaṇ.
3. Paṭiggahetvā sambuddho Vipassī lokanāyako
upasinghi⁴ mahāvīro pekkhamānāya me tadā.
4. Añjalim paggaḥetvāna vanditvā dipaduttamaṇ⁵
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tato pabbataṇ āruhiṇ.
5. Ekanavute ito kappe yaṇ pupphaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Salālapupphikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Salālapupphatheriyā apadānaṇ samattāṇ.

[13. *Modakadāyikā.*]

1. Nagare Bandhumatiyā kumbhadāsī ahoṣ' ahaṇ
mama bhāgaṇ gaḥetvāna gacchiṇ⁶ udakabhārikā.⁷
2. Panthamhi samaṇaṇ disvā santacittaṇ samāhitaṇ
pasannacittā sumanā modake tīni dās' ahaṇ.

¹ G. ahoṣi.

² G. addas' ahaṇ; S¹ addasāhaṇ.

³ S² ocinitvā salalaṇ pupphaṇ.

⁴ G. upasinghi.

⁵ G. dvipad°.

⁶ G. S¹ gacchaṇ.

⁷ G. udahārikā; S¹ udakabhārikāṇ.

3. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpupiddhīhi ca ekanavutti-kappāni vinipātāṇaṃ n' agacch' ¹ ahaṇṇaṃ.
 4. Samupattīṇaṃ taṇaṃ karitvāna ² sabbhaṇaṃ anubhaviṇaṃ ahaṇṇaṃ modake tīṇi datvāna pattā ³ haṇṇaṃ aculaṇaṃ padāṇaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇaṃ sudāṇaṃ āyasmā Timodakadāyikā bhikkhuni i. g. a-ti.
Modakadāyikāya theriyā apadānaṇaṃ samuttaṇaṃ.

[14. *Ekāsanadāyikā*.]

1. Nagare Haṇṇasavattiyā ahoṣiṇi ¹ mālīkā taṇṇā mātā ca me pitā c' eva kammantaṇaṃ agamunnaṃ te.
2. Majjhantikamhi suriye addasaṇaṃ ² samaṇaṇaṃ ahaṇṇaṃ vīthiyā anugacchantaṇaṃ ³ āsanaṇaṃ paññapeṇaṃ ⁴ ahaṇṇaṃ.
3. Gonakāvīkatikāhi ⁵ paññapeṭvā ⁶ haṇṇaṃ āsanaṇaṃ ⁷ pasannacittā sumanā imaṇaṃ vacanaṃ abruviṇaṃ?
4. "Santattā kaṭhitā ⁸ bhūṇi sūro ⁹ majjhantikaṃ (hito mālutā ca ¹⁰ na vāyanti kālo c' eva attham eṭṭi taṇaṃ.
5. Paññattaṇaṃ āsanam idaṇaṃ ¹¹ tavatthāya mahammune ¹² anukampaṇaṃ upādāya nisīda ¹³ mama āsane "
6. Nisīdi tathha samaṇo sudanto suddhamānaso tassa pattaṇaṃ gahetvāna yathāraṇḍhaṇaṃ ¹⁴ adās' ahaṇṇaṃ.
7. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpupiddhīhi ca jāhitvā mānusaṇaṃ dehaṇaṃ Tāvattiyaṇaṃ agacch' ahaṇṇaṃ
8. Tathha me sukataṇaṃ vyaṇṇaṇaṃ ¹⁵ āsanena sunummitaṇaṃ saṭṭhiyojanaṃ ubbidhaṇaṃ tiṇṇaṃyojanavittataṇaṃ ¹⁶

¹ S² na gañch'.² S² samupatti okiritvāna³ G. tatthāhaṇṇaṃ.⁴ G. S¹ ahoṣi.⁵ G. addasaṇaṃ⁶ G. anugacchanti; S¹ agacchanti.⁷ G. S¹ gonaka.⁸ G. S¹ sūmāsaṇaṇaṃ; c. l. hamāsaṇaṇaṃ; S² haṇṇaṃ.⁹ G. abravi; S¹ abravī.¹⁰ G. kudhitā; S¹ kutikā; S² kaṭṭikā; cf. p. 521, g. 8.¹¹ S² S¹ suro.¹² G. va.¹³ G. imaṇaṃ.¹⁴ G. S¹ mahāraṇḍhi.¹⁵ G. nisīdi.¹⁶ S¹ yathāraṇḍhaṇaṃ.¹⁷ G. brahmaṇaṃ.¹⁸ G. S² vuttataṇaṃ.

[15. *Pañcadīpadāyikā*.]

1. Nagare Haṅsavatīyā cārikī¹ ās' ahaṇ tadā
ārāmena vihārena carāṇi kusalattthikā.
2. Kālapakkhamhi divase addasaṇ bodhim uttamaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā bodhimūle nīsīd' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā² sire katvāna añjaliṇ³
somanassaṇ pavedetvā⁴ evaṇ cintesi tāvado:
4. "Yadi Buddhō amitaguṇo asaṇappaṭipuggalo
dassetu pāṭihiraṇ me bodhi⁵ obhāsatu ayaṇ."
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇayā⁶ āsi⁷ disā sabbā virocati.
6. Sattaratindivan tattha bodhimūle nīsīd' ahaṇ
sattamo divase patte dipapūjaṇ akās' ahaṇ.
7. Āsaṇaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā māṇusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁹ ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyaṇhaṇ¹⁰ pañcadīpīti¹¹ vuccati
saṭṭhiyojanam ubbidhaṇ¹² tiṇsaṇyojanavittataṇ.
10. Asaṇkhiyāni dīpāni parivāre¹³ jalīṇsu¹⁴ me
yāvatā devabhavaṇaṇ dīpālokena jotati.
11. Pubbaṇṇukhā¹⁵ nīsīditvā yadi icchāmi passituṇ
uddhaṇ adho ca tiriyaṇ¹⁶ sabbaṇ passaṇi cakkhunā.
12. Yāvatā abhikaṇkhāmi daṭṭhuṇ¹⁷ sukataḍḍakkato
tattha me 'varaṇaṇ¹⁸ n' atthi rukkesu pabbatesu vā.
13. Asitidevaraṇjāṇaṇ mahesittam¹⁹ akārayiṇ
satāṇaṇ cakkavattīṇaṇ mahesittam akārayiṇ.

¹ S² bārikī.³ S² añjaliṇ.⁵ G. bodhiṇ.⁷ S² āsiṇ.⁹ S² agāṇiḥ.¹¹ G. S¹ pañcadīpā ti.¹³ S² rathavāre.¹⁵ G. pupphaṇṇukhā.¹⁷ G. raṭṭhaṇ; S² uddhaṇ.¹⁹ S² mahesattaṇ.² S² upaṭṭhapetvā; G. S¹ upaṭṭhitvā.⁴ G. paveditvā.⁶ G. sabbasovaṇṇamayaṇ.⁸ S¹ 'dīpān' upajjalaṇ¹⁰ G. brahmaṇ.¹² G. saṭṭhiyojanavittataṇ.¹⁴ S² jalīsu.¹⁶ G. va tiriyaṇ; S² sātiriyaṇ.¹⁸ G. caranaṇ.

14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ aṭṭha mānusaṇ
dīpasatasahasāni parivāre jaṇanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajjiṇ¹ mātukucchiyaṇ
mātukucchigaṭā santi² akkhi me na nimūḷati.³
16. Dīpasatasahasāni puññakammasamaṅgma⁴
jaṇanti sūtikāgehe⁵ pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte⁶ mānasaṇ⁷ vinivaṭṭayaṇ⁸
ajārāmarāṇ sītibhāvaṇ nibbānaṇ phassaṇ⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā 'haṇ arahattaṇ upāpuniṇ
upasampādayi¹⁰ Buddhō pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
19. Maṇḍape rukkhamaḷe vā suññāgāre vasaṇtiyā
saḍā¹¹ pajjalate dīpaṇ, pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
20. Dibbaṇ cakkhuṇ¹² visuddham me samādhikusalā ahaṇ
abhiññāpāramippattā,¹³ pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosānā¹⁴ katakicca anāsava
Pañcadīpā mahāvīra pāde vandati¹⁵ cakkhumā.
22. Satasahasse ito kappe yaṇ dānaṇ adadīṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Pañcadīpadāyikā bhikkhūni i. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[16. *Nalamālikā*.]

1. Candabbhāgānadītīre ahoṣiṇ¹⁶ kinnarī tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.

G.; S¹ uppajja.

¹ G.; S²

² G.; S¹; S²; v.l.

⁴ G.; S²

⁵ G.; S¹

⁶ G.; S¹

⁷ G.

⁸ G.; S¹

All MSS; cf. p. 520, g. 17.

¹⁰ G.

¹¹ G.

G.

¹³ G.

¹⁴ S²

S¹

¹⁶ G.

2. Pasannacittā sumanā vedajūtā kataññjali
nalāmālāṇ¹ gahetvāna sayambhuṇ abhipūjayiṇ.
3. Tena kaṇṇena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chatṭiṇsadevarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
manasā patthitaṇ mayhaṇ nibbattati yath' icchitaṇ
5. Dasannaṇ cakkaṇvattīnaṇ mahesittam akārayiṇ
sucitattā va³ hutvāna saṇsarāmi bhavesv ahaṇ
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ
pujārahā⁴ ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane.
7. *Vissuddhamānasā ajja apetaṇaṇapāpikā
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo*
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Catunavute ito kappe yam Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi nalamālān' idaṇ phalaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo⁵ ti.

Itthaṇ sudaṇ Nalamālīkā bhikkhuni i. g. a-ti.

Nalamālīkāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[17. *Gotamī.*]

1. Ekadā Lokapajjoto Vesālīyaṇ⁶ *Mahāvane*
kuṭāgāresu sālāyaṇ vasate naraśārathi.
2. Tadā jinassa mātucchā Mahāgotamī⁷ bhikkhuni
tahiṇ setapure⁸ ramme vasi⁹ bhikkhunupassaye¹⁰
*bhikkhunihi vimu*ttāhi satehi saḥapañcahi.
3. Rahogatāya tass' evaṇ cittass' āsi¹¹ vitakkitaṇ :
“ Buddhassa parinibbānaṇ sāvakaggayugassa vā
Rāhul-Ānanda-Nandānaṇ nāhaṇ sakkomi¹² passituṇ.

¹ G. nalamālī; S¹ nalamālīṇ.

³ S¹ ocitvāna; v.l. ocitattā va.

⁵ S² punabbhava.

⁷ G. P. °gotamī.

⁹ S² vasi.

¹¹ S¹ cittassāpi; S² cittassāvisi.

² S² agaññoh'.

⁴ G. pūjārahaṇ.

⁶ S² Vesālīya ca.

⁸ G. potapūre; P. gaṭṭalo.

¹⁰ G. bhikkhūpassa.

¹² S¹ G. P. laochāsetva.

4. Paṭihacc' āyusaṅkhāre ossajitvāna nibbutiṅ¹
gaccheyyaṅ² lokanāthena anuññā³ mahesinā."
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṃ vitakkitaṃ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṃ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nāditā devadundubhi³
upassayādhivatthā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakarunaṃ tatth' assūni⁵ pavattayaṃ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṃ
nipacca sirasā pāde idaṃ⁸ vacanam abravuṃ :
8. "Tattha toyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṃ nūna Gotami ?"¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṃ yathāparivittakitaṃ
tāyo pi sabbā āhaṃsu yathāparivittakitaṃ :
10. "Yadi te rucitaṃ ayye nibbānaṃ paramaṃ sīvaṃ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṃ saha va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
sahā yeva¹³ gamissāma nibbānaṃ puram¹⁴ uttamaṃ."
12. "Nibbānāya vajantīnaṃ¹⁵ kiṃ vakkhāmi" ti sā vadi¹⁶
saha sabbāhi niggaṇṇhi bhikkhunīlayanā tadā.
13. "Upassaye yā 'dhivuttā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunīlayanass' edaṃ pacchimaṃ dassanaṃ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyeḥi samāgamo¹⁹
piyeḥi na viyog' atthi taṃ vajissaṃ asaṅkhataṃ."
15. Avītarāgā taṃ sutvā vacanaṃ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṃsu : "aho no appapuññatā.

¹ G. nibbutti.

² G. gaccheyya.

³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudrabhi.

⁴ G. ādhivuttā yā; S¹ ādivuttā yā.

⁵ S¹ tatr' assūni.

⁶ G. mittā; S¹ sittā.

⁷ G. S¹ tehi.

⁸ G. S¹ imaṃ.

⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.

¹⁰ G. S¹ ca.

¹¹ G. S¹ suyanti.

¹² G. Gotamī; S² Gotamiṃ.

¹³ S¹ sahasseva; S² saha yeva.

¹⁴ G. param; S¹ padam.

¹⁵ G. caranintaṃ; v.l. vadantinaṃ; S¹ carantinaṃ.

¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṃ.

¹⁷ S² bhavantu.

¹⁸ S² nagarā maccurājā ca.

¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhuninilayo suñño bhūto tūhi vinā ayaṇ¹
pabhāte² viya tārāyo na dissanti³ jinoraṣā.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satehi saha pañcali
nadisatehi va saha Gaṅga pañcali sāgaraṇ.”
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhanna pādesu nipacca idam abravuṇ:
19. “Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbūtuṇ” icc attā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
“ruditena alaṇ puttā hāsa*kā*lo yaṇ ajja vo;
“vā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivajjito,
chikato, maggo cāpi subhāvito,
yā satthā, kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ,
bhūro, bhavanetti samūhatā,
āya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
ruppatto sabbasaṇyojanakkhaya;
a saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
ālo me, mā maṇ socatha puttikā.
anda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
nto sangho, hatadappā va¹¹ titthiyā;
ānsassa yaso ussito Māramaddano
ampati kālo me nibbānatthāya puttikā?
ppabhuti yaṇ mayhaṇ patthitaṇ ajja sijjhate
nandabherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
Sace mayi dayā atthi, yadi c’ atthi kataññutā
saddhammatṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dāhaṇ.
29. Thīnaṇ adāsi¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā ’ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha.”
30. Tā evam anusāsivā¹⁶ bhikkhunihi purakkhatā
upecca Buddhaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravī¹⁷:

¹ G. assaṇ.² P. passate.³ G. S¹ nāse yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vilapiṇsu; S¹ iva cca.⁹ G. fakkaṇ.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ ° atthāya; P. yassa’ atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikālo.¹³ G. saddhammatṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsi.¹⁵ G. nandiyāṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abravīṇ; S¹ abravī.

4. Paṭihacc' āyusaññbhāre ossajitvāna nibbutiṇ¹
gaccheyyaṇ² lokanāthena anuññātā mahesinā.”
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṇ vitakkitaṇ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṇ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nāditā devadundubhi³
upassayādhivattā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakaruṇaṇ tatth' assūni⁵ pavattayaṇ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṇ
nipacca sirasā pāde idaṇ⁸ vacanaṇ abravuṇ :
8. “Tattha loyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṇ nūna Gotami ?”¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṇ yathāparivittakitaṇ
tāyo pi sabbā āhaṇsu yathāparivittakitaṇ :
10. “Yadā te rucitaṇ ayye nibbānaṇ paramaṇ sivaṇ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṇ saḥā va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
saḥā yeva¹³ gamissāma nibbānaṇ puram¹⁴ uttamaṇ.”
12. “Nibbānāya vajantīnaṇ¹⁵ kiṇ vakkhāmi” ti sū vadi¹⁶
saḥā sabbāhi niggañchi bhikkhunīlayanaṇ tadā.
13. “Upassaye yā 'dhivuttā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunīlayanass' edaṇ pacchimaṇ dassanaṇ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyeḥi samāgamo¹⁹
piyeḥi na viyog' atthi taṇ vajissaṇ asaṇkhataṇ.”
15. Avitarāgā taṇ sutvā vacanaṇ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṇsu : “aho no appapuññatā.

¹ G. nibbuti.² G. gacchoyya.³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudrabhi.⁴ G. ādhivuttā yā; S¹ ādivuttā yā.⁵ S¹ taṭṭ' assūni.⁶ G. mittā; S¹ sittā.⁷ G. S¹ tehi.⁸ G. S¹ imaṇ.⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.¹⁰ G. S¹ ca.¹¹ G. S¹ suyanti.¹² G. Gotami; S² Gotamiṇ.¹³ S¹ sahasseva; S² saḥā yeva.¹⁴ G. param; S¹ padam.¹⁵ (i) carantīnaṇ; v.l. vadantīnaṇ; S¹ carantīnaṇ.¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṇ.¹⁷ S² bhavantu.¹⁸ S² nagarā maccourājā ca.¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhunūnilayo suñño bhūto tāhi vinā ayaṇ¹
pabbhāte² viya tārāyo na dissanti³ jinorāsā.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satehi saha pañcahi
nadisatehi va saha Gaṇga pañcahi sāgaraṇ.
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhamma pādesu nipacca idam abravuṇ:
19. "Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbātuṇ" ico aṭṭā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
"ruditena alaṇ puttā hāsa⁹*kā*lo yaṇ ajja vo;
21. Pariññātaṇ mayā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivajjito,
nirodho me sacchikato, maggo cāpi subhāvito,
22. Paricīṇṇo mayā satthā, kataṇ Buddhassa sāsanaṇ,
ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhatā;
23. Yassa-v-atthāya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbaṇyojanakkhaya;
24. Buddhō tassa ca saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
nibbātuṇ tāva kālo me, mā maṇ socatha puttikā.
25. Koṇḍaññ'-Ānanda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
sukhito sahito saṅgho, hataḍappā va¹¹ titthiyā;
26. Okkākaṇsaṇsaṇsa yaso ussito Māramaddano
nanu sampati kālo me nibbānatthāya puttikā ?
27. Cirappabhuti yaṇ mayhaṇ patthitaṇ ajja sijjhato
Ānandabherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
28. Sace mayi dayā atthi, yadi c' atthi kataññutā
saddhammaṭṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dalaṇ.
29. Thīnaṇ adāsi¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā 'ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha."
30. Tā evam anusāsivā¹⁶ bhikkhunihi purakkhatā
upecca Buddhaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravī¹⁷:

¹ G. assaṇ² P. passate.³ G. S¹ nāssa yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vilapiṇsu; S¹ iva cca.⁹ G. 'akkhag.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ c' atthāya; P. yass' atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikkālo.¹³ G. saddhammaṭṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsi.¹⁵ G. nandiyāṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abravīṇ; S¹ abravī.

31. "Ahaṇ Sugata te¹ mātā tvay ca dhīra² pitā mama³
saddhammasukkhado⁴ nāttha, tayā jāt' anuli (totama);
32. Saṇvaddhito⁵ 'yaṇ Sugata rūpakāyo mayā lava,
anindiyō⁶ dhammatānu mama saṇvaddhito tayā;
33. Muhutṭaṇ taṇhāsamanay khīraṇ tvay pāyito mayā,
tayā 'haṇ santam accantaṇ dhammakhīram hi pāyitā⁷;
34. Vaddhanārakkhano⁸ mayhaṇ anaṇo tvaṇ mahāmuno.
puttakāmā thiyō⁹ tāva¹⁰ labhantaṇ tādisaṇ sutan |
35. Mandhātādi-narindānaṇ yā mātā tā bhavaṇṇavo
nimuggā 'haṇ tayā¹¹ putta tāritā bhavasāgarā.
36. Rañño-mātā mahesī ti sulabhan nāmaṇ itthinaṇ,
Buddhamātā ti yaṇ¹² nāmaṇ etam paramadullabhaṇ.
37. Tañ ca laddham mayā vīra, paṇidhānam mamaṇ tayā
anukaṇ¹³ vā mahantaṇ vā taṇ sabbaṇ pūritam mayā.
38. Parinibbātum icchāmi viḥāy' emaṇ kalebaraṇ,¹⁴
anujānāhi me vīra dukkhantakara¹⁵ nāyaka.
39. Cakkaṇkusadhaṇjākiṇṇe pāde kamalakomale
pasārehi; paṇāmaṇ te karissaṇ putta pemaṇ.¹⁶
40. Suvapaṇṇarāsisaṇkāsanaṇ sarīraṇ kuru pākataṇ¹⁷
katvā¹⁸ dehaṇ sudiṭṭhaṇ te santiṇ gacchāmi nāyaka."
41. Dvattiṇṇsalakkhaṇūpetan¹⁹ sappabhālaṇkataṇ²⁰ tanuṇ²¹
sañjhāghana²² va bālakaṇ mātucchaṇ dassayi jino.
42. Phullāravi*ndasaṇ*kāse tarunādiccasappabho²³
cakkāṇki*te²⁴ pāda*tale pāde sā²⁵ sirasā pati.
43. "Paṇamāmi narādiccaṇ²⁶ ādiccakulaketunaṇ
pacchime maraṇe mayhaṇ²⁷ na taṇ dakkhām aham puna.²⁸

¹ G. vo.² G. S¹ vīra.³ G. S¹ mamaṇ.⁴ S¹ °sukhada.⁵ G. S¹ ānandito; P. anindito.⁶ G. vāyitā.⁷ G. S¹ bandhanā°.⁸ G. tiyo; S¹ piyo; v.l. dhiyo.⁹ G. S¹ yāva.¹⁰ S¹ ta thā.¹¹ G. viya.¹² G. anukaṇ; v.l. anutaṇ.¹³ S² kalebaraṇ.¹⁴ G. °antakara.¹⁵ G. S¹ uttame ahaṇ.¹⁶ G. kuru pādakaṇ; P. kuru pākataṇ; S¹ °pātakaṇ.¹⁷ S² disvā.¹⁸ S² battiṇṇsa.¹⁹ G. sabbabhā°.²⁰ *All MSS. read tanu.*²¹ G. sañjhāghanaṇ; S¹ sañjhāghanaṇ.²² G. °papparo.²³ G. cakkāṇkite.²⁴ G. tato 'haṇ; S¹ tato sā.²⁵ G. S¹ narādicca.²⁶ G. S¹ tuyhaṇ.²⁷ G. okkāṇ' aham pana; S¹ okkāṇ' ahaṇ mano; S² °mune.

53. Madhurāni pahaṭṭhāni¹ dosaghāṇi² hitāni ca
ye te vākyāni sussaṇṭi³ te pi dhañṇā naruttama.⁴
54. Dhañṇā 'han te mahāvīra pādapījanatappaparā
tiṇṇasaṅsārakantārā saddhammena⁵ siriṇatā "
55. Tato sā anusāvetvā⁶ bhikkhusaṅghapaṇi subbhūtā
Rahul'-Ānanda-Nande ca vanditvā idaṇ⁷ abravi :
56. " Āsivīsālayasame rogāvāse⁸ kalebare⁹
nibbipṇā¹⁰ dukkhapaṇke te jarāmaraṇagocare
57. Nānākalala-m-ākiṇṇe,¹¹ parāyatte nirīhake¹²
tena nibbātum icchāmi anumañṇatha puttakā."
58. Nando Rāhula-bhaddo ca vītasokā nirāsavā
ṭhitācaladhiti dhīrā¹³ dhammatam anucintayaṇ.
59. " Dhi-r-atthu saṅkhataṇ lolaṇ¹⁴ asāraṇ¹⁵ kadaṭṭupamaṇ
māyāmaricisadisāṇ ittarāṇ anavaṭṭhitaṇ.
60. Yattha nāma jinassāyaṇ mātucchā Buddhaposikā
Gotamī nidhanaṇ yāti aniccaṇ sabbasaṅkhataṇ."
61. Ānando ca¹⁶ tadā sekho sokaṭṭo jīnavacchalo
tattā ' assūni dāraṇto¹⁷ so karuṇaṇ paridevaṇi :
62. " Hāsanti Gotamī yāti, nūnaṇ¹⁸ Buddho pi nibbutiṇ
gacchati naciren' eva aggi viya nirindhanao."
63. Evaṇ vilapamānaṇ taṇ Ānandaṇ āha Go*tamī:
" suti*sāgaragambhīra Buddhupaṭṭhānatappara
64. Na yuttam socitum putta hāsakāle upaṭṭhite
tayā me saraṇaṇ putta nibbānattam¹⁹ upāgataṇ.
65. Tayā tāta samajjhīṭṭho²⁰ pabbajjaṇ anujāni no²¹
mā putta vimano ho*hi saphalo* te parissamo.

¹ G. mahatṭhāni; S¹ pavatṭhāni.

² G. S¹ dosaghāṇi; S² P. dosaghāni.

⁴ G. namuttama.

⁶ S¹ anusāmetvā; v.l. anubhāvetvā.

⁹ G. rogādhāse.

¹⁰ G. nibbandā; S¹ nibbindā.

¹¹ S¹ °ākiṇṇo; S² °kalimalākiṇṇo°.

¹² G. panāyatte nidhake; S¹ panāyante nirīhate.

¹³ G. dhītāvalādhitivirā; S¹ dhītācalādhitivirā.

¹⁴ G. S¹ lokam.

¹⁶ G. va.

¹⁸ G. nann.

²⁰ G. S¹ samijjhīṭṭho.

³ G. suyaṇṭi; P. suyyanti.

⁵ G. S¹ suvākyena.

⁷ S¹ jinaṇ; v.l. imaṇ.

⁸ G. kalevaro.

¹⁵ G. S¹ assādaṇ.

¹⁷ G. S¹ karonto.

¹⁹ G. P. nibbānantaṇ.

²¹ G. anujāniyo.

66. Yan na diṭṭhaṇ purāṇchi titthikācariyehi pi¹
taṇ padaṇ sukumārīhi sattavassāhi veditaṇ.
67. Buddhasāsanapāletā pacchinnā² dassanan tava
tatha gacchām' ahaṇ puttagato yattha na dīssate.
68. Kadāci dhammaṇ desento khipi lokagganāyako
tadā 'ham āsisavacaṇ avocaṇ anukampikā:
69. 'Cirañ jīva mahāvīra kappan tiṭṭha mahāmuno
sabbalokassa atthāya bhavassu ajarāmaro.' "
70. Taṇ tathāvādinim Buddhō mamaṇ so etad³ abravi:
" na h' evaṇ vandiya Buddhā yathā vandasi Gotami."
71. " Kathañ carahi sabbaññu⁴ vanditabbā Tathāgata ?
kathaṇ avandiyā Buddhā ? Tam me akkhāhi pucchito."
72. " Āraddhaviriye pahitatto niccaṇ dalhaparakkame
samagge sāvake passa eṣā Buddhāna vandanā."⁵
73. Tato upassayaṇ gantvā ekikāhaṇ vicintayī⁶
samaggaṇparisaṇ⁷ nātho roceṭi⁸ tibhavanātago.
74. Handāhaṇ parinibbissam⁹ mā vipattiṇ¹⁰ nam addasaṇ
ovāhaṇ cintayitvāna *disvāna* isisattamaṇ.
75. Parinibbānakālam me¹¹ ārocesiṇ¹² vināyakaṇ
tato so samanūññāsi¹³: " kālaṇ jānāhi Gotami.
76. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
77. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
78. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
79. Thīnaṇ dhammābhisamaye ye bālā vimatiṇ gatā
tesaṇ diṭṭhipahānatthaṇ iddhiṇ dassahi Gotami."
80. Tadā nipacca sambuddhaṇ uppatitvāna ambaraṇ
iddhiṇ anekā dassesi¹⁴ Buddhānuññāya Gotamī.
81. Ekikā bahudhā c' āsi bahudhā c' ekikā tatthā
āvibhāvaṇ tirobhāvaṇ¹⁵ tirokuḍḍaṇ¹⁶ tironabhaṇ.

¹ G. ca.² S¹ khamantaṇ.³ G. socathad abravi; P. so etam.⁴ S² sappaññā; S¹ sappaññe.⁵ G. S¹ etaṇ Buddhāna vandanāṇ.⁶ G. vicintayī.⁷ S² samaggaṇparisaṇ.⁸ G. rocehi; S¹ rocehi.⁹ v.l. parinibbāyaṇ.¹⁰ G. ha vipattitaṇ; S¹ sā vipattitaṇ; v.l. mā vipattitidaṇ.¹¹ G. kālam hi.¹² G. ārocesi.¹³ G. S¹ samanūññā si.¹⁴ G. dassahi.¹⁵ G. tirokuḍḍaṇ; S¹ tirokuḍḍhaṇ.¹⁶ G. S¹ tiroselāṇ.

82. Asajjamā*nā* agamā bhūmiyaṃ pi ninnujjatha
abhiṇṇamāne udako agañchi¹ mahiyā yathā.
83. Sakunī va yathākāse pallaṅkena gami² taulū
vasaṇ vatteti³ kāyena yāva brahmanīvesanaṇ.
84. Sineruṇ daṇḍaṇ katvāna chaṭṭaṇ katvā⁴ mahāmahiṇ
samūlaṇ parivatteti⁵ dhārayaṇ⁶ caṅkamī nabhe.
85. Chassūrodayakāle⁷ 'va lokaṇ c' akāsi⁸ dhūmitaṇ⁹
yugante viya lokaṇ sā¹⁰ jālamālākulaṇ akā.
86. Mucalindaṇ¹¹ mahāselaṇ Meru-Mandāra-Daddare¹²
sāsapā-r-iva sabbāni eken' aggahi muṭṭhinā.
87. Āṅgulaggena chādēsi bhākaraṇ sa-nisākaraṇ
candasūrasahassāni āvolam iva dhārayi.¹³
88. Catusāgaratoyaṇi dhārayi ekapāṇinā
yugantajaladākārā¹⁴ mahāvassam avassatha.¹⁵
89. Cakkavattiṇ sapaṇisaṇ māpayi sā nabhattale¹⁶
garulaṇ dviraḍaṇ¹⁷ sihaṇ vinadantaṇ ca dassaya
90. Elūkā abhinimmitvā *pp*ameyyaṇ¹⁸ bhikkhuniṇaṇ
puna-r-antaradhāpetvā¹⁹ ekikā munim abravi:
91. "Mātucchā te ma*hā*vīra tava sā*sa*nakārīkā
anuppattā sakaṇ atthaṇ pāde vandati²⁰ cakkhumā."
92. Dassetvā vividhā iddhi²¹ orohitvā nabhattalā²²
vanditvā lokapajjotaṇ ekamantaṇ nisīdi sā.²³
93. "Sā v*isaṇvassasatikā jātiyāhaṇ mahāmuna
alam ettāvata vīra nibbāyissāmi nāyaka."
94. Tadā hi²⁴ vimhitā sabbā paṇisā sā katañjali
avoc' ayye,²⁵ 'kataṇ²⁶ āsi atuliddhiparakkamā.²⁷

¹ G. agacchi.² G. gami; S² kamī.³ G. vattesi.⁴ G. katvāna.⁵ S¹ dhārayaṇ.⁶ All MSS. read °kālo.⁷ G. cākāsi; S¹ cokāsi.⁸ G. dūpitaṇ; S¹ dhūpitaṇ.⁹ G. S¹ lokassa.¹⁰ G. Muṇicalindaṇ.¹¹ G. Merumandādanandano; S¹ Merumandānādanando; v.l. Medi-nimandāranandare.¹² S¹ dhariyaṇ.¹³ G. Yugandhajaladātāyā.¹⁴ v.l. pavassatha.¹⁵ G. nabhattale; S² °tthale.¹⁶ S¹ divaḍaṇ.¹⁷ G. S¹ appameyyabhikkhuni°.¹⁸ G. puna antara.¹⁹ G. S¹ vandāmi.²⁰ S¹ iddhiṇ.²¹ G. S¹ °talā; S² °tthalā.²² G. S¹ haṇ.²³ P. ti.²⁴ S² avoceyya.²⁵ P. kathaṇ.²⁶ P. °kama.

95. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
96. Tādā 'haṇṇaṇṇasavatiyā jātāmaccekule ahaṇṇaṇṇa
sabbopakārasampanne iddhe phīte¹ mahaddhane.
97. Kadāci pitunā saddhiṇ dāsigaṇapurakkhatā²
mahatā parivārena taṇ upecca narāsabhaṇṇa
98. Vasaṇṇa viya vassantaṇ dhammanamegham anāsavaṇṇa³
sāradādiccasādisaṇ raṇṇisālākulaṇ⁴ jinaṇ
99. Disvā cittaṇ pasādetvā sutvā c' assa subhāsitaṇ⁵
mātucchaṇ bhikkhuniṇ⁶ agge ṭhapontaṇ naranāyakaṇ.
100. Suttvā datvā mahādānaṇ sattāhaṇ tassa tādino
sasaṇṇhassa naraggassa paccayāni bahūni ca.
101. Nipacca pādamūlamhi taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ⁷
tato mahāparisaṇ⁸ a*voca isi*sattamo:
102. "Yā sasaṇṇhaṇ abhojesi sattāhaṇ lokanāyakaṇ
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
103. Satasahassee-y⁰-ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
104. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmito
Gotamī nāma nāmena hessati satthu sāvikaṇ.
105. Tassa Buddhassa mātucchā dīpit' āpādikā¹⁰ ayaṇ
rattaññūnaṇ^{} ca aggattaṇ bhikkhuniṇaṇ labhissaṇ¹¹.
106. Taṇ suttvā 'haṇṇaṇṇa pamuditā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayeṇi upaṭṭhitvā tato kālakatā¹² ahaṇ
107. Tāvatiṇṇesesu devesu sabbakāmasamiddhisu
nibbattā dasaṇ aṇṇe aṇṇe a*bhībhavim ahaṇ^{*}.
108. Rūpasaddehi gandhehi rasehi phusaṇeṇi ca
āyunaṇpi ca vaṇṇena sukhena yasasā pi ca.
109. Tath' evādhīpateyyena adhigayha viroc' ahaṇ¹³
ahosiṇ amarindassa mahesī dayitā¹³ taṇ.

¹ S¹ pīte; G. S² pite.² G. S¹ d'si°.³ G. ghanarava; S¹ ghanassaraṇ.⁴ S² raṇṇisālākulaṇ.⁵ G. S¹ subhāsī.⁶ G. bhikkhuni.⁷ G. abhipat¹⁰ sāvasi.⁸ S¹ mahāparisaṇ.⁹ G. °sahs.¹⁰ G. S¹ jīvitaṇpādikā; P. jīvika°; v.l. vijitā.¹¹ G. kālakatā.¹² P. v.¹³ G. S¹ mahesi dassitā.

A pātikā.

110. Saṅsāre saṅsaranti 'haṇ kammaṇavāyusaṃmeritā
Kāṇissa rañño visaye ajāyiyi¹ dāsaḡānake.
111. Pañcadāsaṣaṭṭā nūna nivasanti taṇiṇ saṭṭi
sabbesaṇ taṭṭha yo jeṭṭho taṃsa jāyā ahoṣ' ahaṇ.
112. Sayambhuno pañca-saṭṭā gāmaṇ piṇḍāya pāvisuṇ²
te disvāna ahaṇ tuṭṭhā saha sabbāhi nātībhi.³
113. Pūgā⁴ bhavitvā sabbāyo cātumāse upaṭṭhiya⁵
ticīvarāni datvāna saṅsāraṃha⁶ sasāṃikā.
114. Tato cutā sapatikā Tāvatiṇsaḡaṭṭā mayaṇ
pacchime ca bhava dāni jātā Devadahe⁷ pure.
115. Pitā Añjanasakko me mātā mama Sulakkhaṇā
tato Kapilavatthusmiṇ Suddhodana-gharaṇ ḡatā.
116. Sesā Sakyakule jātā tass' eva⁸ gharaṃ āgamuṇ
ahaṇ viṣiṭṭhā sabbāsaṇ jinaṣ' āpādikā ahuṇ.⁹
117. Mama¹⁰ putto 'bhinikkhamma Buddho āsi vināyako
pacchāhaṇ pabbajitvāna satehi¹¹ saha pañicahi.
118. Sākiyānihi virāhi saha santisukhaṇ phuṣiṇ
ye tadā pubbaḡjātiyaṇ asmākaṇ āsu¹² sāmino
119. Saha puññaṣa kattāro mahāsaṃmayakārakā
phuṣiṇsu arahattaṇ te sugatenānukampitā.
120. Tadetaṛā bhikkhuniyo āruhiṇsu nabhattalaṇ¹³
saṅgaṭā¹⁴ viya tāṛāyo virociṇsu mahiddhikā.
121. Iddhi-anekā dassesaṇ pilandhaviḡatiṇ¹⁵ yathā
kammāro kanakass' eva kammaññaṣa susikkito.¹⁶
122. Dassetvā pāṭihīraṇi cittāni ca bahūni ca
tosetvā vāḡipavaraṇ muniṇ saḡarisaṇ tadā
123. Orohitvāna gaganā vanditvā isisattamaṇ
anuññātā naraggena yathā ṭhāne nisīdisuṇ.
124. Aho 'nukampitā¹⁷ amhaṇ sabbāsaṇ¹⁸ vīra Gotamī
vāsi*ṭā tava puñña*hi pattā no āsaḡakkhaṇaṇ.

¹ G. ajāyī; S² ajāyī; S¹ adāsi. ² G. pāvisi. ³ G. S¹ itthīhi.
11. S¹ puga; P. subhā; cf. p. 321, gg. 72, 75 and p. 454, g. 6.
nimaṇ upaṭṭhiya; P. upaṭṭhaṇ. ⁶ G. S¹ sasāvimha.
¹² S¹ dādahe. ⁸ G. S¹ Sakyānaṇ.
¹⁴ v.l. paḡhu. ¹⁰ S² sacc.
¹⁶ S¹ diradāhi. ¹² G. āyu; S² P. āhu.
¹⁸ G. puna aṇaṇ; S¹ nabhaṇ taṇaṇ; S² oṭṭhaṇ.
²⁰ S¹ iddhig. ¹⁵ S² pilandhana°. ¹⁶ S¹ susikkhitā.
²² P. ti. ²⁴ S² ¹⁸ G. saṇvisaṇ; P. S¹ saṇvāsaṇ.

17. *Gotamī*

125. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
126. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
127. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
128. Iddhiyā¹ ca vasī homa dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññānassa *vasī homa^{2*} mahāmune.
129. Pubbenivāsaṃ jānāma dībbaṃ cakkhurū³ visodhitaṃ
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
130. Atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca vijjati
ñānaṃ amhaṃ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
131. Asmāhi paricīṇṇo 'si mettacittāhi nāyaka
anujānāhi sabbāyo⁴ nibbānāya mahāmune
132. Nibbāyissāma icc' evaṃ. Kiṃ vakkhāmi vadantiya
yassa dāni ca vo kālaṃ maññathā ti jino bravi.
133. Gotamī-ādikā tāyo tadā bhikkhuniyo jinaṃ
vanditvā āsanā tamhā vuṭṭhāya agamīsu⁵ tā.
134. Mahatā janakāyena saha lokagganāyako
anusanyāyī⁶ so dhiro mātucchaṃ yāva koṭṭhakaṃ.⁷
135. Tadā nipati pādesu Gotamī lokabandhuno
sahetarāhi sabbāhi pacchimaṃ pādavandanaṃ.
136. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ lokanāthassa dassanaṃ
na puno amatakkāraṃ passissāmi mukhaṃ tava.
137. Na 'va⁸ me vadanāṃ⁹ vīra tava pāde sukamale
samplūsisati¹⁰ lokagga; ajja gacchāmi nibbutiṃ.
138. Rūpena kiṃ tavānena dīṭṭhadhamme yathātatthe
sabbhaṃ saṅkhatam ev' etaṃ anassāsikam¹¹ ittarāṃ.
139. Sā saha tāhi gantvāna bhikkhunupassayaṃ sakaṃ
addhapallaṅkam ābhujya¹² nisīdi paramāsane.
140. Tadā upāsikā tattha Buddhasāsanavacchalā
tassā pavattiṃ sutvāna upesaṃ pādavandikā.
141. Karchi uraṃ pahantvā¹³ chinnaṃ mūlā yaṭṭā latā
rudantā¹⁴ karuṇaṃ rāvaṃ sokatṭā bhuvī pātītā.¹⁵

¹ G. iddhiyaṃ.

² S¹ homi

³ G. S¹ dībbacakkhu.

⁴ G. S¹ sabbaso.

⁵ G. āgamīsu.

⁶ S² anyāyī so; S¹ anusanyāvasī.

⁷ S² koṭṭhakā.

⁸ G. ca.

⁹ G. S¹ vadanāṃ.

¹⁰ P. °issāmi.

¹¹ G. S¹ anyāyānikam ittarāṃ.

¹² G. S¹ āruya.

¹³ S² urasaṃ hantvā; v.l. uraṃ suhantvā.

¹⁴ G. rodantiyo; S¹ rodenā.

¹⁵ G. S¹ bhūmi pātikā.

142. Mā no saraṇade nāthe vihāya¹ gñni nibbutiṇ²
nipatitvāna yācāma³ sabbūyo⁴ siraṇā mayuṇ.
143. Yā padhānatama⁵ tāsāṇ saddhāpaṇṇiṇ upāsiṇ⁶
tassā sīsaṇ pamañjantī imaṇ vacanaṇ abravīṇ⁶:
144. Alaṇ puttā visādena⁷ mārapāsānuvattinā
aniccaṇ saṅkhataṇ sabbuṇ viyogantaṇ calācullaṇ.
145. Tato sā tā⁸ vivañjitvā⁹ paṭhamaṇ jhānaṇ uttamaṇ
dutiyaṇ tatiyaṇ cāpi¹⁰ samāpajji¹¹ catutthakaṇ.
146. Ākāśayatanaṇ c' eva viññāṇayatanaṇ tathā
ākiñcaṇṇevaśaṇṇaṇ ca samāpajji yathākkamaṇ.
147. Paṭilomena jhānaṇi samāpajjatha¹² Gotamī
yāvataṇ paṭhamaṇ jhānaṇ tato yāva catutthakaṇ.
148. Tato vuṭṭhaya nibbāyi dīpacceva nirāsaṇā¹³
bhūmicālo mahā āsi nabhasā vijjutā pati.¹⁴
149. Pānāditaṇ dundubhiyo¹⁵ parideviṇsu devatā
pupphāvuṭṭhi ca gaganā abhivassatha mediniṇ.¹⁶
150. Kampito Merurājā pi raṇḍamañjhe yathā naṭo
sokena 'vātidino¹⁷ ca¹⁸ viravo āsi sāgara.
151. Devā nāgāsuraṇ bra*hmaṇ saṇvi*gg' āhaṇsu¹⁹ tāvade²⁰:
aniccā vata saṅkhārā yathāyaṇ vilayaṇ gatā.²¹
152. Yā²² c' emaṇ parivāriṇsu satthu sāsanakārikā
tāyo pi anupādānā dīpacci viya nibbutā.
153. Hā²³ yogā vippayogantā hāniccaṇ sabbasaṅkhataṇ
hā jivitaṇ vināsantaṇ iccāsi²⁴ paridevanā.
154. Tato devā ca brahmā ca lokadhammānuvattanaṇ
kālanurūpaṇ kubbanti upetvā isisattaṇaṇ.

¹ G. viharagāmi² G. nibbuti.³ G. yātama.⁴ S¹ sabbāso.⁵ G. yāpamānatamā.⁶ G. abravi.⁷ G. visādhano.⁸ G. tatā; S¹ tato tā.⁹ G. S¹ vissajjitvā.¹⁰ G. dutiyaṇ ca tatiyaṇ ca.¹¹ G. samāpattiṇ; S¹ samāpatti.¹² G. samāpajjata.¹³ G. niyāsaṇā; S² nirāsaṇā.¹⁴ G. matī.¹⁵ G. dudubhiyo; P. dudrabhiyo.¹⁶ G. medaniṇ; S¹ medini.¹⁷ G. S¹ cātidino.¹⁸ G. va.¹⁹ G. āhiṇsu.²⁰ G. S¹ taṇ khano.²¹ G. vilayaṇ gatā.²² S² oā; S¹ dayā.²³ G. tā.²⁴ G. iccāsi; S² iccāha.

17. *Gotamī*

155. Tadā āmantayī satthā Ānandaṃ sutisāgaraṃ :
gacch' Ānanda nivedohi bhikkhūnaṃ mātu nibbutiṃ.
156. Tad' Ānando nīrānando assunā¹ piṃṇalocano
gaggarenu² sareṇ' āhu : " samāgacchantaṃ bhikkhavo,
157. Pubbadakkhiṇapacchāsu³ uttarāyaṃ vū⁴ santi ye⁵
sunantaṃ bhāsitaṃ⁶ mayhaṃ bhikkhavo sugatorasā.
158. Yā vaddhayi payattena⁷ sarīraṃ pacchimaṃ⁸ munc
sā Gotamī gatā santiṃ tārā va suriyodayo.
159. Buddhamaṭā ti paññattiṃ⁹ ṭhapayitvā gatāsayaṃ¹⁰
na yattha pañcanetto pi gataṃ dakkhiṇaṃ¹¹ nāyako.
160. Yass' atthi sugate saddhā yo vā sisso¹² mahāmune
Buddhamātussa sakkaṃ karotu sugatoraso."¹³
161. Sudūratthā pi taṃ sutvā siḥham āgañchu¹⁴ bhikkhavo
keci Buddhānubhāvena keci iddhiṃ¹⁵ kovidā.
162. Kuṭāgāre vare¹⁶ ramme sabbasovaṇṇayo subhī
mañcakaṃ samāropesaṃ¹⁷ yattha sutā 'pi¹⁸ Gotamī.
163. Cattāro lokapālā te¹⁹ aṇṇesi samadhārayuṃ
sosa²⁰ Sakkaḍḍikā²¹ devā kuṭāgāre samaggahūṃ.
164. Kuṭāgārāni sabbhāni āsuṃ pañcasutāni hi
saradādicavaṇṇāni Vissakannakātāni²² hi.
165. Subhā taṃ bhikkhuniyo āsuṃ mañcesu sāyitā
devānaṃ khandhanaṃ²³ ārūḥhā niyyanti anupubbaso.
166. Subbaso chāḍḍitaṃ āsi vitānena nabhatthahaṃ²⁴
su-tārā canda-sūrā ca²⁵ lañchitā kammakāmayā.

¹ (t. assunūy).

² S² gaggadona.

³ S² ° pacchima.

⁴ (t. S¹ ca.

⁵ (t. S¹ santike.

⁶ S¹ bhāsita.

⁷ (t. yā vatthayit¹⁰; S¹ ya vaddhassappayantena; P. yā vandayit¹⁰.

⁸ (t. sarīra pacchima.

⁹ (t. S¹ paññattān).

¹⁰ (t. S¹ gatāsamaṇ).

¹¹ (t. S¹ dakkhiṇa.

¹² G. S¹ piyo.

¹³ S² karotha sugatorasā.

¹⁴ G. āgacchū; S¹ āgaccha.

¹⁵ S¹ S² iddhiṃ.

¹⁶ G. kuṭāgāravare.

¹⁷ S¹ samāropessaṃ.

¹⁸ G. yattha muttā pi; P. vutthāsi.

¹⁹ G. so; S¹ pi; S² ye.

²⁰ G. sosa; S² soso.

²¹ G. S¹ Sakkaḍḍayo.

²² (t. visukamma^o; P. viṣuṃ kamma^o.

²³ S² bandhana.

²⁴ G. S¹ nabhatalaṃ.

²⁵ G. va.

167. Paṭākā ussitā¹ 'neckā vitatā¹ pupphakañcukā²
ogatākāsadhūmā³ va mahiyā puppham uggaṭaṇṇ.
168. Dissanti candasuriyā vijjalanti ca tārakā
majjhaṅgato⁴ pi c' ādicco na tāpesi sasi yathū.
169. Devā dibbehi gandhehi mālehi surabhīhi ca
vāditehi ca naccehi saṅgītihi ca pūjayaṇṇ.
170. Nāgāsura⁵ ca brahmāno⁵ yathā*sattiṇ⁶ ya*thābalaṇṇ⁷
pūjayaṇṇsu vinīyantiṇ⁸ nibbutaṇṇ⁹ Buddhamātarāṇṇ.
171. Sabbāyo purato nītā¹⁰ nibbutā sugatorasā
Gotamī niyyate¹¹ pacchā sakkatā Buddhapositā.¹²
172. Purato devamanujā sanā*gā*surabrahmakā¹³
pacchā sasāvako Buddho pūjatthaṇṇ yāti mātuyā.
173. Buddhassa parinibbānaṇṇ n' edisaṇṇ āsi yādisaṇṇ
Gotamīparinibbānaṇṇ ativ' acchariyaṇṇ ahu.
174. Na Buddho Buddhanibbāne no padissati¹⁴ bhikkhavo
Buddho Gotaminibbāne Sāriputtādikā tathā.
175. Citakāni karitvāna sabbagandhamayāni te
gandhacunnādi kiṇṇāni¹⁵ jhāpayisu¹⁶ ca tā taṇṇ.¹⁷
176. Sesabhāgāni dayhiṇsu¹⁸ atthiṇsāni sabbaso.
Ānando ca tad' āvoca saṇvegaṇṇaṇṇ vaco:
177. "Gotamī nidhanaṇṇ yātā daḍḍhañ c' assā¹⁹ sarīraṇṇ
*sa*ñketāṇṇ²⁰ Buddhanibbānaṇṇ na cirena bhavissati.
178. Tato Gotamīdhātūni²¹ tassā pattagatāni so
upanāmesi nāthassa Ānando²² Buddhacodito.
179. Pāpinā tāni paggayha avoca isisattamo:
mahato sāravantassa yathā rukkhassa tiṭṭhato

¹ S¹ citakā; P. cittakā.

² G. pupphakañcuka.

³ G. okatākāsaramā; P. °paddhā.

⁴ S¹ majjhagato.

⁵ G. brahmakā; S¹ brahmā ca.

⁶ G. S¹ yathāsatti.

⁷ S² yathābala.

⁸ G. vinayanti; S¹ S² vinīyanti.

⁹ G. S¹ nibbuttiṇṇ.

¹⁰ G. S¹ nītā.

¹¹ S¹ niyate.

¹² G. S¹ posikā.

¹³ G. dasanāgāsabrahmā.

¹⁴ G. P. no patiyādi; S² no patissādi.

¹⁵ S¹ °cunnā ca kiṇṇāni.

¹⁶ G. jhāpayiṇsu.

¹⁷ S² va tā.

¹⁸ G. dayhiṇsu.

¹⁹ G. va 'assā; S¹ vā yā; P. daḍḍhaṇṇ.

²⁰ S² sañkhaṇṇ.

²¹ S¹ dhātūni.

²² G. S¹ Ānandā.

180. Yo so mahattaro khandho¹ palujjeyya aniecatā
tathā bhikkhunisaṅghassa Gotamī parinibbutā.
181. Aho acchariyaṃ mayhaṃ nibbutāya pi mātuyā
sarīramattasesāya n' atthi sokapariddavo.
182. Na sociyā paresaṃ sā² tinnā saṅsārasāgarā³
parivajjitasantāpā⁴ sītibhūtā⁵ sunibbutā.
183. Paṇḍitā 'si mahāpaṇḍitā puthupaṇḍitā tath' eva ca
rattaññū⁶ bhikkhunīnaṃ sā evaṃ jānātha⁷ bhikkhavo.
184. Iddhiyā ca vasi āsi dibbāya⁸ sotadhātuyā⁹
cetopariyaññānassa vasi āsi ca Gotamī.
185. Pubbenivāsaṃ aññāsi dibbacakkhuṃ¹⁰ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇaṃ n' atthi tassa¹¹ punabbhavo.
186. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
parisuddhaṃ ahū ñāṇaṃ tasmā socaniyā na sū.¹²
187. Ayoghanahatass' ova jalato jātavedaso
anupubbūpasantassa yathā na ñāyate gati.
188. Evaṃ sammāvinuttānaṃ *kāma*¹³ndhoghatāriṇaṃ¹⁴
paññūpetuṃ gati n' atthi pattānaṃ acalaṃ sukhaṃ.
189. Attadīpā tato hotha satipaṭṭhānagocārā
bhāvetvā sattabojjhaṅge dukkhass' antaṃ karissathā ti.

Itthaṃ sudan Mahāpajāpatigotamī i. g. a-ti.

Mahāpajāpatigotamiyā theriyā apadānaṃ

[18. *Khemā.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhuma
ito salasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nagare¹⁴ Haṅsavatiyā jātā seṭṭhikule ahuṃ¹⁵,
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā.

¹ S² bandho.

³ S² °saṅkhataṃ.

⁵ S² sītibhūtā.

⁷ G. S¹ dhārotha.

⁹ S¹ āsi nibbāya.

¹⁰ S² dibbacakkhuṃ.

¹² G. naasa.

¹⁴ G. S¹ tadāhaṃ.

² S² corrupt reading.

⁴ S² parivajjitasantāpā.

⁶ S² rattaññū.

⁸ G. m.

¹¹ G. samayaṃ; S² uddissikayikā;

¹³ G. S¹ yeva.

¹⁵ G. samayojayaṃ.

3. Upetvā taṇ mahāvīraṇ assosiṇ¹ dhammadassanāṇ
tato² jātappasādā 'haṇ³ upesiṇ⁴ saruṇaṇ jinaṇ.
4. Mātarāṇ pitarāṇ cā*haṇ āyāci*tvā vināyakaṇ
nimantayitvā sattāhaṇ bhojayaṇ saha sūvakaṇ.⁵
5. Atikkante ca sattāhe mahāpaṇṇānam uttamaṇ
bhikkhuniṇ etadaggamhi ṭhapesi naraśārathī.
6. Taṇ sutvā muditā hutvā puno tassa mahesino
kāraṇ katvāna taṇ ṭhānaṇ paṇipacca papidāhiṇ.⁶
7. Tato⁷ maṇ sa jino āha: sījḥataṇ⁸ paṇidhi tava⁹
sasaṅghe me kataṇ¹⁰ kāraṇ appameyyaṇ phalaṇ tava.¹¹
8. Satasahassee ito kappe Okkākulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
9. Tassa dhammesu dāyādā¹² orasā dhammanimmitā¹³
etadaggam anuppattā Khemā nāma bhavissati.¹⁴
10. Tena kammaena sukatena cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā māṇusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpagā ahuṇ.¹⁵
11. Tato cutā Yāmam agaṇ tato 'haṇ Tusitaṇ gatā¹⁶
tato ca Nimnānaratiṇ¹⁷ Vasavattipurāṇ tato.
12. Yattha yatthūpapajjāmi tassa kammassa vūhasā
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittan¹⁸ akārayiṇ.
13. Tato cutā manussatto¹⁹ rājūnaṇ cakkavattiṇaṇ
maṇḍalīnaṇ ca rājūnaṇ mahesittan¹⁸ akārayiṇ.
14. Sampattim anubhotvāna devesu manujesu²⁰ ca
sabbattha sukhitā hutvā 'nekakappesu²¹ saṇṇasariṇ.
15. Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
uppajji cārunayano²² subbadhammavipassako.²³

¹ G. S¹ assosi.² G. S¹ tadā.³ G. 'sadhāhaṇ.⁴ G. upesi.⁵ G. S¹ bhojayitvā sasaṇvakaṇ.⁶ G. S¹ paṇipacca papidāhiṇ; S¹ sanippacca paṇidāhaṇ; S² paṇitāhiṇ.⁷ G. S¹ tadā.⁸ G. vinayaṇ sījḥataṇ; S¹ sījḥan taṇ.⁹ G. paṇidhi hi va.¹⁰ G. S¹ nitā.¹¹ G. S¹ siyā.¹² G. S¹ posikā.¹³ S¹ orasodhammanimmito.¹⁴ G. P. no patiṇādi.¹⁵ S² cūṇṇā ca kiṇṇānaṇ agacch' ahaṇ.¹⁶ G. S² agā.¹⁷ S² va tū.¹⁸ S² mahesattāṇ.¹⁹ G. va 'ssa; S¹ vā yā; P. dāhānussako.²⁰ G. manusasu.²² G. cārunā.²³ G. cārunayano; P. 'dassano.

16. Taṇ *ahaṇ lokanāyakaṇ upemi narasārathiṇ
dhammaṇ paṇītaṇ sutvāna pabbajjī¹ anagāriyaṇ.
17. Dasavassasahassāni tassa dhirassa sāsane
brahmacariyaṇ caritvāna yuttayogā bahussutā.
18. Paccayākarakusalā catusaccavisārada
nipuṇā citta-kathikā satthu* sāsana-kārikā.
19. Tato cutā 'haṇ Tusitaṇ uppannā yasassinī
abhibhosiṇ² tahiṇ aññe brahmaceraphalen³ ahaṇ.
20. Yattha yattthopapannā 'haṇ mahābhogā mahāddhanā
medhāvinī rūpavati⁴ vinita-parisā pi⁵ ca
21. Bhavāmi tena kammaṇa yogenā jina-sāsane
sabbā sampattiyo mayhaṇ sulabhā manaso piyā⁶
22. Yo pi me bhavate bhaddā⁷ yattha yattha⁸ gatāya pi
vimāneti na maṇ koci paṭipatti-phalena me
23. Imamhi bhaddake kappe brahmanabandhu mahāyaso
nāmena Konāgamano uppajji vadantaṇ varo.
24. Tadā hi Bārāṇasīyaṃ susamiddhakulappajjā⁹
Dhamañjānī Sumedhā¹⁰ ca ahaṇ pi ca tayo janā.
25. Saṅghārāmaṇ adāsīmha dānaṇ sahasikaṇ nuno¹¹
sasaṅghassa vihāraṃ hi uddissa dāyikā mayaṇ.¹²
26. Tato cutā mayaṇ sabbā Tāvatisūpagā ahuy
yassā aggataṇ pattā manussesu talh¹³ eva ca.
27. Imasmim āeva¹⁴ kaṇvaṇ mahābandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṇ
28. Uppajjhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.
29. Tass' āsiṇ¹⁴ jeṭṭhikā dhītā Samaṇi itti vissutā
dhammaṇ sutvā jina-gasssa pabbajjaṇ sama¹⁵ rocayaṇ.¹⁵

¹ S¹ pabbajji.² P. atih¹ omi; S¹ adhihosi.³ G. brahmacerāṇ^o; S¹ brahmacerā^o; P. °cāri¹ alen¹.⁴ S² rūpapatī; P. °jivī.⁶ G. siyā.⁵ G. parisādhī; S¹ parisā pi; P. pūsa pi.⁸ G. tattha.⁷ G. satthā.⁹ G. susamiddhi; S² asamiddhe^o.¹⁰ G. Ananda-Nisumedhā; S¹ Ana¹ di-Sumedhā.¹¹ G. saṅghāyikā pure; S¹ saṅghārikā¹⁴ pure.¹² G. udayikā mayhaṇ; S¹ u^o assikassikā mayaṇ; S² uddissikāyikā;

P. °kārikā.

¹³ G. S¹ yeva.¹⁴ G. S¹ tassāpi me.¹⁵ G. samayojoyaṇ.

30. Anujāni na no¹ tālo agāre va tadā² mayyā
viṣaṇvassasasahassāni vicarimhā atandhitā.
31. Komārabrahmacariyaṇ³ rājakaññā sukhe thitā⁴
Buddhupaṭṭhānanirata⁵ muditā satta dhītarō.
32. Samaṇi Samaṇaguttā ca⁶ bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁷
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
33. Ahaṇ Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Kisā-Gotamī⁸ Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī.⁹
34. Kadāci so narādicco dhammaṇ deseti abbhutaṇ
Mahānidānasuttantaṇ¹⁰ sutvā taṇ pariyāpuṇiṇ.¹¹
35. Tohi kammehi sukatehi cetasāpapidhīhi¹² ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
36. Pacchime ca bhava dāni Sāgalāyaṇ puruttame
rañño Maddassa dhīt' āsiṇ¹³ manāpā dayitā¹⁴ piyā.
37. Saha me jātamattamhi khemaṇ tamhi pure ahū¹⁵
tato Khemā ti nāmaṇ me guṇikaṇ¹⁶ udapajjatha.¹⁷
38. Yadā 'haṇ yobbanāṇ pattā¹⁸ rūpavaṇ' āvibhūsitā¹⁹
tadā adāsi maṇ tāto Bimbisārassa rājino.
39. Tassā 'haṇ suppiyā āsim rūpakelāyaṇ²⁰ ratā
rūpāṇaṇ dosavādī ti²¹ na upesiṇ mahādayaṇ.²²
40. Bimbisāro tadā rājā²³ mam anuggahabuddhiyā
vaṇṇayitvā Veluvanaṇ gāyake pāpayi²⁴ mamaṇ.
41. Ramaṇaṇ Veluvanaṇ tena na diṭṭhaṇ sugatālayaṇ
na tupaṇ Nandanaṇ diṭṭhaṇ iti maññamāse²⁵ mayyā.
42. Yena Veluvanaṇ diṭṭhaṇ naranandanānandaṇ²⁶
sudiṭṭhaṇ Nandanaṇ tena amarindasunandaṇ.²⁶

1 S¹ tato.

2 G. S² S¹ komārabrahmacariyaṇ.

3 G. niyattā.

4 S¹ S² Gotamī.

5 G. S¹ nidāna suttantaṇ.

6 G. cetanā.

7 S¹ manāpā.

8 G. S¹ guṇikaṇ.

9 S¹ yobbanappattā.

10 G. S¹ rūpakelāyaṇaṇ.

11 G. rūpakelāyaṇaṇ.

12 G. mahādayaṇ; S¹ mādayaṇ.

13 S² vahe; P. maññamāse.

2 G. vata; S² ca tadā.

3 G. sukhedhitā; S¹ sukhohītaṇ.

4 S² S¹ G. Bhikkhu.

5 G. S¹ sattamā; S² sattimā.

6 S² pariyāpuṇi.

7 G. vitāsi.

8 G. āsi.

9 G. upapajjatha.

20 rūpavilāsa.

21 G. dosavādīhi.

22 S² āsi.

23 S² gāyayī.

43. Vihāya¹ Nandanāṇ devā o*tarivā* mahitale
rammaṇ Voluvanaṇ disvāna tappanti² suvimhitā
44. Rājapūññena nibbattaṇ Buddhapuññena bhūsitāṇ
ko vattā tassa nissesaṇ vanassa³ guṇasañcayaṇ ?
45. Taṇ sutvā vanasamiddhiṇ⁴ mama sotaṇ⁵ manorahaṇ
daṭṭhu*kāmā tam uy*yānaṇ rañño ārocayiṇ⁶ tadā.
46. Mahatā parivārena tadā maṇ so mahipati
sampaṇesi⁷ tam uyyānaṇ dassanāya samussukaṇ ⁸
47. Gaccha passa mahābhoge⁹ vanaṇ nettarasāyanaṇ
yaṇ sa*dā* bhāti siriyā sugatābhānurañji*taṇ.*
48. Yadā ca piṇḍāya muni Garibbajapuruttamaṇ
paviṭṭho 'haṇ¹⁰ tadā yeva vanaṇ daṭṭhuṇ upāgamiṇ.¹¹
49. Tadā taṇ¹² phullapavanaṇ nānābhamarakūjitaṇ
kokilāgītasāhitaṇ¹³ mayūragapaṇaccitaṇ¹⁴
50. Appasaddam anākiṇṇaṇ nānācaṇkamabhūsitāṇ
kuṭimaṇḍapasaṇkiṇṇaṇ¹⁵ yogīvaravirājitaṇ¹⁶
51. Vicaranti¹⁷ amaññissaṇ saphalaṇ nayaṇaṇ manna.
Tatthā pi¹⁸ taruṇaṇ bhikkhuṇ yuttaṇ¹⁹ disvā vicintayiṇ²⁰:
52. Īdisse pavane ramme ṭhito 'yaṇ navayobhane
vasantaṇ iva²¹ kantena rūpeṇa susamaṇvito ²²
Nisīno rukkhamaṭṭhamhi muṇḍo²³ saṅghāṭipāruto²⁴
jhāyate vat' ayaṇ bhikkhu hitvā visayaṇaṇ ratiṇ ²⁵
54. Nanu nāma gahaṭṭhena kāmaṇ bhutvā²⁶ yathāsukhaṇ
pacchā jīṇṇena dhammo 'yaṇ caritabbo subhaddako.

¹ G. vihāra.² S² tapenti; S¹ tappam pi.³ G. dhanassa.⁴ G. dhana°.⁵ G. te ta.⁶ S² ārocayī.⁷ G. samāpesi; S¹ samāpesi; S² saṇsavasi.⁸ G. samuyukaṇ.⁹ S² mahābhāge.¹⁰ G. pavitṭhāyaṇ; S¹ pavitṭhāhaṇ.¹¹ G. upāgami.¹² G. S¹ tadāhaṇ.¹³ G. °saṇitaṇ; S¹ °gītarahitaṇ.¹⁴ S¹ nānā bharakūjitaṇ.¹⁵ G. kuṭimaṇḍappa°.¹⁶ G. S¹ yogivira°.¹⁷ S¹ S² vicaranti.¹⁸ S² ti.¹⁹ S² yuttā.²⁰ S² vicintayaṇ.²¹ G. ca santi pi ca; S¹ vasanti siva; v.l. vasanti niccaakar ceta.²² G. susamiddhito; v.l. susamaṭṭhito.²³ S¹ buddho.²⁴ G. saṅghāṭipāruto.²⁵ S² na visayaṇ rajaṇ; S¹ vipassaṇaṇ ratiṇ.²⁶ G. kaṇ sutvā.

55. Suññakan¹ ti viditvāna gandhaghehaṇ² jinālayaṇ
upetvā jinam addakkhiṇ udayantaṇ va bhūkaruṇ.³
56. Ekakaṇ sukhaṇ āsinaṇ vijamānaṇ⁴ varitthiya⁵
disvā⁶ evaṇ⁷ vicintesiṇ⁸: nāyaṇ lūkho marāsaḥho !
57. Sā kaññā kanakābhāsā⁹ padumānanalocaṇā
bimboṭṭhi kundadassanā¹⁰ manonettarasāyaṇā.¹¹
58. Hemadolā va savanā¹² kalasākārasuttthanī¹³
vedimajjhā varassopi¹⁴ rammorū¹⁵ cārubbhūsanā.
59. Rattasakasasusavvitā¹⁶ nilā maṭṭhamivāsana
atappaneyyarūpena¹⁷ hāsabhāvasamanvitā.¹⁸
60. Disvā tam evaṇ cintesiṇ: aho 'yaṇ atirūpini¹⁹
na mayānena nettena diṭṭhapubbā kudācanaṇ.
61. Tato jarābhūbhūtā sā vivaṇṇā vikatānaṇ
sinadantā²⁰ setasirā salālā vadanāsuci²¹
62. Saṅkhittakaṇṇā²² setakkhī lambāsubhappayo²³*dharā*
valivitatasaḥḥaṇṇī sirāvitataḍeliṇī
63. Natanṇī daṇḍadutiyaṇ uppāsulikatā kisā²⁴
*pa*vedhamānā patitā nissasanti²⁵ mahuṇ mahuṇ.²⁶
64. Tato me āsi²⁷ saṇvego abbhuto lomahaṇṇasamo
dhī-r-atthū rūpaṇ asuciṇ²⁸ ramanto yatttha bālissā.
65. Tadā mahākārupiko disvā saṇviggamānasaṇ
udaggacitto sumano²⁹ inā gāthā abhāsatha :

¹ G. puññakan; P. suññatāṇ.

² G. gandharohay.

³ G. mahākaraṇ; S¹ pabbhākaraṇ.

⁴ G. bijjamānaṇ.

⁵ G. varitthiyā; S¹ paritthiyā.

⁶ S² ova.

⁷ G. S¹ vicintesi.

⁸ G. kanagāgāha.

⁹ G. pibboṭṭhi-kundadassanā; S¹ bimboṭṭhi-kundadassanā.

¹⁰ G. °sāraṇā; S² mavā°.

¹¹ G. bhāmavanā; S¹ somadolā samavanā; S² bhasavanā.

¹² G. kalasākālaputtanī; S¹ kalasākālasuttanī.

¹³ G. varassopi.

¹⁴ G. S¹ damboru.

¹⁵ G. rattasakasasusavvitā; S² rattasakata°; S¹ rattappakasusavvitā; P. °ūpasavvyānā.

¹⁶ G. atthappaneyya; S¹ atappameyya.

¹⁷ S² hāva°.

¹⁸ G. ramatī rūpini.

¹⁹ G. bhinnadantā; P. chinna°.

²⁰ G. patālā vacanāsuci; S¹ salālavadanāsuci.

²¹ G. saṅcitta kaṇṇa; S² °kanna; S¹ saṅkhittakaṇṇaṇā.

²² P. uppāsulikaṇṇā.

²³ G. niyasanti; S¹ nissāntanti.

²⁴ G. mahū mahū.

²⁵ G. bhāsī.

²⁶ G. rūpi asuci; S¹ rūpi asuciṇ.

²⁷ G. S¹ sugālo.

66. Āturaṇ asuciṇ pūtiṇ passa Kheme samussayaṇ
uggharantaṇ paggharantaṇ bālānaṇ abhinanditaṇ.
67. Asubhāya cittaṇ bhāvehi okaggaṇ susamāhitaṇ
saṭi kāyagatā ty atthu nibbidā bahulā bhava.
68. Yathā¹ idaṇ tathā etaṇ yathā etaṇ tathā idaṇ
ajjhattaṇ ca bahiddhā ca kāye chaṇḍaṇ virājaya.²
69. Animittaṇ ca bhāvehi mānānusayam ujjaḥ³
tato mānābhisamayā upasantaṇ carissasi.
70. *Ye rāga*rattānupatanti soṭaṇ
sayañkataṇ makkaṭako va jālaṇ
71. Etam hi chetvāna⁴ paribbajanti
anapekkhino kāmasukhaṇ pahāya.
72. Tato kallakacittaṇ maṇ⁵ ūtīvāna naraśārathi
Mahānidānaṇ dese*si sutta*ntaṇ vinayāya me.
73. Suvā suttantaseṭṭhaṇ taṇ pubbaśāññaṇ anussariṇ
tattṭha tṭhitā 'va haṇ santi dhammacakkhū visodhayaṇ.
74. Nipatitv⁶ mahesissa pādamaṇḍamhi tāvade
accav⁷ desanattṭhāya imaṇ vacanam abravīṇ :
75. N⁸ , sabbadassāvī⁸ ! nāmo te karuṇāsaya !
n⁹ , tiṇṇasaṇsāra ! namo te amatappada⁹ !
76. Diṭṭhiḡaḡaḡanapakkhana¹⁰ kāmarāḡavimolutā¹¹
tayā¹² samma upāyena vinīṭā vinaye ratā.
77. Adassanena vibhogā tādisānaṇ mahesinaṇ
anubhonti mahādukkhaṇ sattā saṇsārasāḡare.
78. Yadā 'haṇ lokasaraṇaṇ araṇaṇ¹³ maraṇantaḡaṇ¹⁴
nāddasāsiṇ¹⁵ m' adūraṭṭhaṇ¹⁶ desayāmi tam accayaṇ.
79. Mahāhitaṇ taṇ varaḡaṇ¹⁷ ahito ti¹⁸ visankitā
nopesiṇ¹⁹ rūpanirata²⁰ desayāmi nam²¹ accayam.

¹ S¹ yadā.² S¹ S² virājayaṇ.³ G. mānānusaya pajaha; S¹ mānānusaya jahatha.⁴ S² jetvāna.⁵ S² tallita°.⁶ G. nipatīvā.⁷ G. accaya.⁸ S² atthadassāvī⁹ G. amataṇ padaṇ; S¹ °dadaṇ.¹⁰ G. pakkhandiā; S¹ pakkhandā.¹¹ G. S¹ P. vimocitā.¹² S¹ tassā. ¹³ G. S¹ saraṇaṇ.¹⁴ G. S¹ araṇantaḡaṇ; P. °gaṇ.¹⁵ G. nāddassāsi.¹⁶ G. manudaṭṭhaṇ; S¹ mahudaṭṭhaṇ.¹⁷ G. varadaṇaṇ; S¹ varadadaṇ.¹⁸ G. S¹ atitāhi; S² abhito ti.¹⁹ v l. nāmesi.²⁰ G. rūpaniyatā; S² rūpanirataṇ.²¹ G. tam; P. desissāmi.

80. Tadā madhuranigghoso mahākāruṇiko jino
avoca "tiṭṭha Kheme" ti siṅcanto amatenā maṇḍ.
81. Tadā paṇamuna¹ siraṣū katvā ca maṇḍ padakkhiṇaṇ
gantvā disvā naraṇaṇiṇi maṇḍ vacanani abraviṇ²:
82. Aho samnā upāyo te³ cintito 'yama arindama
vanadassanākāmāya⁴ diṭṭho nibbanatho⁵ muni
83. Yadi te ruccate rājā sāsane tassa tādino
pabbajissāmi rūpe 'maṇḍ nibbinnā munibhāṇinā.⁶
84. Añjaliṇ paggaḥetvāna tadāha sa⁷ mahipati:
anuñāmi te bhaddhe⁸ pabbajjā tava siṇḍhatu!
85. Pabbajitvā tadā cāhaṇ sattamāse⁹ upaṭṭhite
dīpodayaṇ ca bhedaṇ ca disvā saṇviggamānaṣā.
86. Nibbinnā sabbasaṇkhāre paccayākāraḥovidā
caturoghe atikkamma¹⁰ arahattaṇ apāpuniṇ.
87. Iddhiyā ca vaṣi āsiṇ dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vaṣi¹¹ cāpi bhavām' ahaṇ.¹²
88. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ visodhitaṇ¹³
sabbāsaṇvā paṇikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
89. Atthadhammaniruttisu paṇibhāne tath' eva ca
paṇisuddhaṇ mama ñāṇaṇ uppannaṇ Buddhasūsaṇ.
90. Kusalāhaṇ visuddhīsu Kathāvatthuvisāraḍā
Abhidhammanayaññū¹⁴ *ca vaṣi* paṭṭ' amhi sāsane.
91. Tato Toranavattusmiṇ¹⁵ raññā *Kosala*sāniniṇ
pucchitā nipuṇe paṇiḥe vyākaraṇtī yathākathaṇ.¹⁶
92. Tadā sa rājā sugataṇ upasaṇkamuna pucchatha
tath' eva Buddho vyākāsi yathā te vyākātā¹⁷ mayū.
93. Jino tasmaṇ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇḍ
mahāpaññānam aggā ti bhikkhuninaṇ naruttamo.

¹ G. pakamma.² G. abravi.³ G. S¹ vo.⁴ G. pavanadassa; S¹ vanadassana; v.l. tava dassana.⁵ G. S¹ nibbānato; S² nibbāna vo.⁶ S² munivāṇinā.⁷ G. tadāsamaṇ; S¹ tadāha maṇḍ.⁸ G. sette.⁹ P. addha^o.¹⁰ G. abhikkamma.¹¹ G. vali.¹² G. °asā.¹³ S¹ dībbacakkhu visodhita.¹⁴ S¹ nayaññā; S² nayañño.¹⁵ G. Karuṇavattusmiṇ; S¹ Kāraṇa^o; P. Bhojana^o.¹⁶ P. yathātathaṇ.¹⁷ G. vyākato.

94. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 95. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 96. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Khemā' bhikkhunī i. g. a-ti.

Khemā¹ bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[19. *Uppalavaṇṇā*.]

1. Bhikkhunī Uppalavaṇṇā iddhiyā pāramiṅgatā vanditvā satthuno pāde imaṇ vacanaṃ abraviṇ²:
2. Nittipṇā jātisaṇsārā³ pattāhaṇ acaḷaṇ padaṇ sabbaḍukkaṇ mayā khīṇaṇ ārocemi⁴ mahāmuni.
3. Yāvataṇ paṇisā atthi pasannaṇ jinasāsane yesaṇ ce me parādho⁵ 'tthi khamantu jinasamukhā
4. Saṇsāre saṇsarantaṇ⁶ me khalitaṇ me sace bhava ārocemi⁷ mahāvīra aparādhaṇ khamassu taṇ.
5. Iddhim cāpi nidassehi mama sāsana-kārike catasso paṇisā ajja kaṅkhā chindāhi yāvataṇ.
6. Dhitaṇ tuyhaṇ mahāvīra paṇṇāvantaṇ jutindhara⁸ bahuṇ ca dukkhaṇ kammaṇ⁹ katam me atidukkhaṇaṇ
7. Uppalass' eva me vaṇṇo nāmen' Uppalanānikū sāvikaṇ te mahāvīra¹⁰ pāde vandāmi cakkhumā
8. Rāhulo ca ahaṇ c' eva 'noka-jātisate bahu ekasmiṇ sambhave jātā samānacchanda-cetasā.¹¹
9. Nibbatti ekato hoti jātiyā cāpi¹² ekato pacchime bhavasampatte ubho pi¹³ nāmasamhavaṇ.¹⁴
10. Putto ca Rāhulo nāma dhitaṇ¹⁵ Uppalasavhayaṇ passa vīra mamaṇ iddhiṇ¹⁶ balaṇ dassemi satthuno.

¹ S² Rūpanaṇṇā.

² G. abravi; S¹ abravuṇ.

³ G. S¹ nitinṇā°.

⁴ S² ārocesiṇ.

⁵ S² sace me parādho; S¹ ca me°.

⁶ G. S¹ saṇsāraṇtyā.

⁷ S² ārocesi.

⁸ G. jutindhara; S¹ jutindharā; S² paṇṇāvantaṇ jutindharaṇ.

⁹ G. dukkha-kammaṇ.

¹¹ G. S¹ °manasā.

¹⁰ G. mahāvīraṇ.

¹³ G. ubhosi.

¹² G. S¹ jātiyāpi ca.

¹⁵ S¹ dhitarā; S² yaṇṇā.

¹⁴ S¹ G. nānā°.

¹⁶ G. iddhi; S² iddhi.

11. Mahāsamudde caturo pakkhīpi¹ hatthapāṇiṇaṇ
telaṇ vatthigataṇ e' eva vojjo komāraḱo yathā.
12. Ubbattayitvā² pūhaviṇ³ pakkhīpi hatthapāṇiṇaṇ
cittapuññaṇ⁴ yathā nāma luñciko⁵ māraḱo yuvā.⁶
13. Cakkavālasamaṇ pāṇiṇ chūdayitvāna matthake
vassāpetvāna⁷ phusitaṇ⁸ nūnāvannaṇaṇ pūnapputtaṇ.
14. Bhūmiṇ udakkhalaṇ⁹ katvā dhaññaṇ katvāna sakkha¹⁰ ruy
Si^{*}neruṇ musalaṇ katvā padakomāriko¹⁰ yathā.
15. Dhītā^{*}haṇ Buddhasettḥassa nāmen^{*} Uppalasavhaṇā
abhiññāsu vasi¹¹ bhūtā tava sāsanaḱurikā
16. Nānāvīkubbaṇaṇ katvā dassetvā lokanāyakaṇ
nāmagottaṇ ^{*}saṇ^{*}sāvetvā pāde vandāmi cakkhuṇā.
17. Iddhiyā ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyāññaṇassa vasi homi mahāmune.
18. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkuṇ¹² visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ññaṇ me vipulaṇ¹³ suddhaṇ pabhāvona mahesiṇo.¹⁴
20. Purimānaṇ jīnaggānaṇ saṇkamanto¹⁵ nidasitaṇ¹⁶
adhikāraṇ¹⁷ baḥuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni.
21. Yaṇ mayā¹⁸ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ saṇsare muni
tav' atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā.
22. Abhabbatḥhāne vajjjetvā paripācento anūvareṇ¹⁹
tav' atthāya mahāvīra vattam²⁰ me jīvituttamaṇ.
23. Dasakoṭisahasāni adāsi²¹ mayhaṇ²² jīvitaṇ
pariccattaṇ²³ ca me hosi²⁴ tav' atthāya mahāmuni.

¹ G. pakkhīpi.

² G. uppattḥayitvā; S² ubbattiyitvā.

³ G. pūhaviṇ.

⁴ S¹ G. °muññaṇ.

⁵ G. luñcilo; S¹ mānāluñciko.

⁶ S² suvā.

⁷ G. vassā setvāna; S² vassājetvāna.

⁸ G. busitaṇ.

⁹ S² ōju^o; S¹ dukkhalajaṇ.

¹⁰ S² parikomariḱo.

¹¹ G. °vasi; S² °vasiṇ.

¹² G. S¹ dibbacakku; S² dibbaṇ.

¹³ G. S¹ vimalaṇ.

¹⁴ G. S¹ mahesiṇā.

¹⁵ G. samukhā ca; S¹ saṇmukhā ca.

¹⁶ G. S¹ parammukhā; S² saṇgamanto nidasitaṇ; cf P., g. 41.

¹⁷ S² abhikāraṇ.

¹⁸ G. mayāṇ.

¹⁹ G. parivārento^o; P^o baḥuṇ janaṇ.

²⁰ P cattaṇ.

²¹ S¹ adāsiṇ.

²² S² mayha.

²³ S¹ pariccatañ ca; S² pariccattā

²⁴ S² homi

24. *Satasahassee ito kappe nāgakaññā ahaṇ tadā*
Vimalā nāma nāmena kaññānaṇ sādhusamminatā.
25. *Mahorago mahānāgo pasanno jinasāsane*
Padumuttaraṇ mahātejaṇ nimmantesi sasāvakaṇ.
26. *Ratanamayaṇ ca¹ maṇḍapaṇ pallaṇkaṇ ratanāmayaṇ*
ratanaṇvālukaṇkiṇṇaṇ upabhogaṇ ratanāmayaṇ²
27. *Maggaṇ ca paṭipādesi³ ratanaddhajabhūsitāṇ*
paccuggantvāna sambuddhaṇ vajjento⁴ turiyehi so.
28. *Parisāhi catassohi pareto⁵ lokanāyako*
mahoragassa⁶ bhavane nisīdi vara-m-āsane.
29. *Annaṇ pānaṇ khādaniyaṇ bhojaniyaṇ mahārahaṇ*
varaṇ varaṇ ca pādāsi⁷ nāgarājā mahāyaso.⁸
30. *Bhūñjitvāna sa sambuddho patte dhovitvā yoniso*
anumodaniyaṇ kāsī nāgakaññā mahiddhikā.
31. *Sabbaṇ ca phullitaṇ⁹ disvā nāgakaññā mahāyasaṇ*
pasannaṇ satthuno cittaṇ sunibaddhaṇ¹⁰ ca mānasaṇ.
32. *Mamaṇ ca cittaṇ aññāya jalaṇuttamanāmako¹¹*
tasmaṇ khaṇe mahāvīro bhikkhuniṇ¹² dassaṇ¹³ iddhiyā.
33. *Iddhi¹⁴ anekā dassesi bhikkhuniṇ sā visārādā*
pamoditā vedajātā¹⁵ satthāraṇ¹⁶ etad abravīṇ¹⁷:
34. *Addasāhaṇ imaṇ iddhiṇ¹⁸ sumitaṇ¹⁹ itarāya pi²⁰*
katthaṇ ahoṇi sā vīra iddhiyā suvisārādā ?
35. *Orasāmukhato jātā dhītā mama mahiddhikā*
mamānusaṇsaṇikārā iddhiyā ca²¹ visārādā.
36. *Buddhasa vacanam sutvā tuṭṭhā eva patthes' ahaṇ²¹*
aham pi tādisā homi iddhiyā suvisārādā.

¹ G. S¹ *omit.*² G. S¹ *upabhogaṇ ratanāmayaṇ.*³ G. S¹ *paṭipādesi.*⁴ G. S¹ *vajjanto.*⁵ G. *pahito*; S¹ *sahito.*⁶ G. *mahodukassa*; S¹ *mahorahassa.*⁷ S² *pādāsiṇ.*⁸ G. *mahārasaṇ*; S¹ *mahāyasaṇ.*⁹ G. *sabbaññā pullitaṇ*; S¹ *sabbañña pullitaṇ.*¹⁰ G. S¹ *sunibaddhaṇ.*¹¹ G. *uttaranāmako.*¹² G. *bhikkhuni*; S¹ S² *bhikkhuni.*¹³ S¹ *iddhi*; G. S² *iddhiṇ.*¹⁴ S² *jātaveda.*¹⁵ G. *satthāyaṇ.*¹⁶ G. *idaṇ abravīṇ*; S¹ *abravuṇ.*¹⁷ S² *imā iddhi.*¹⁸ G. *sumanaṇ*; S¹ *sudhanaṇ*; S² *pumitaṇ.*¹⁹ G. *si.*²⁰ G. *pi.*²¹ S² *mahom aham.*

52. Tehi kammehi sukatchi cetanāpaṇḍihī ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
53. Tato cutā manussesu upapannā mahākule
pīṭamaṭṭhavaṇa¹ dussaṇ² adaṇ³ arahato ahaṇ.
54. Tato cut' Āriṭṭhapure⁴ jātā vippakule ahaṇ
dhītā Tiriṭṭavacchassa Ummādanāti manoharā.
55. Tato cutā janapade *kule aññātare ahaṇ
pasutā nātiphītamhi sāliṇ gopem⁵ ahan tadā.
56. Disvā paccekasambuddhaṇ pañca lājasatān' ahaṇ
datvā padumachannāni,⁶ pañcaputtasatān' ahaṇ
57. Patthayaṇ tesu patthesu⁷ madhuṇ datvā sayambhuno
tato cutā araññe 'ham ajāyiṇ padumodare.
58. Kāsirañño mahesī 'haṇ hutvā sakkatapūjitā⁸
ajaniṇ⁹ rājaputtānaṇ anūnasatapañcakaṇ.¹⁰
59. Yadā te¹¹ yobbanay pattā¹² kilantā jalakīḷakaṇ¹³
disvā opattapadumaṇ āsuṇ paccekanaṇya*kā.*
60. Sāhaṇ tehi vinā bhūtā *sut*avīrehi¹⁴ sokinī
cutā Isigilipasse¹⁵ gāmakanhi ajāyi 'haṇ.¹⁶
61. Yadā Buddhasutamati¹⁷ sutānakasakaṇ¹⁸ tadā
yāguṇ adāya gacchanti aṭṭhapaccekanaṇyake
62. Bhikkhāya gāmaṇ gacchante disvā *putte anussariṇ*
khīradhārā viniggaṇhi¹⁹ tadā me puttapemasā.
63. Tato tesāṇ adaṇ yāguṇ pasannā schi pāṇhi
tato cutāhaṇ Tidaṇaṇ Nandaṇaṇ upapajji' ahaṇ.
64. Anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ saṇsaritvā bhavābhava
tav' atthāya mahāvīra pariccattaṇ ca jīvitaṇ.

¹ G. pīṭamaṭṭhaṇ; S' pīṭamaṭṭhaṇ; S² vīṭamaṇḍa.

² G. varadussaṇ.

³ S¹ adadaṇ.

⁴ G. S¹ diṭṭhapure.

⁵ All MSS. read sāli.

⁶ G. padumacchannāni; S¹ °chattāni; S² °sañchannāni.

⁷ G. patthayan tesu sattuṇ; S¹ °tesu mattesu; P. °te samijjhisuṇ;
S² tehi°.

⁸ S¹ sukatapūjitā.

⁹ S² ajanī.

¹⁰ S¹ anūnaṇ°.

¹¹ G. me; S² ke.

¹² G. S¹ yobbanapattā.

¹³ G. S¹ jalakīḷakaṇ.

¹⁴ G. sutavidehi; S² °cīrehi; P. °vinābhi.

¹⁵ G. Isigili°; S¹ Isigili°.

¹⁶ G. ajāyiṇ sa; S¹ ajāyisiṇ.

¹⁷ G. sutāmati (suta corrected to sutā); S¹ sutamatiṇ.

¹⁸ G. °kasaṇ; S¹ °sakaṇ; P. puttānaṇ attano.

¹⁹ G. khīradhārā niggaṇhati; S¹ khīradhārā niggaṇhaṇ.

65. Evaṃ bahu*vidhaṃ du*kkhaṃ sampattī ca bahubbidhā
pacchime bhavaśanipatte¹ jātā Sāvatthiyyaṃ pure²
66. Mahādhane seṭṭhikule sukhite sajjite tathā
nānāratanaṃ pajjote sabbakāmasamiddhine.³
67. Sakkaṭā pūjitā c' eva mānitā 'pacitā tathā
rūpasiriṃ anuppattā kulesu atisaṅkātā.
68. Atīva patthitā c' āsiṃ rūpabhogasirihi ca
patthitā⁴ seṭṭhiputtehi anekehi satehi pi.
69. Agāraṃ pajahitvāna pabbajijjānaṃ anagāriyaṃ
aṭṭhamāse⁵ asampatte catusaccam apāpuṇijjā.
70. *Iddhi*yā abhinimmitvā caturassa-rathaṃ⁶ abhaya
Buddhassa pāde vandissaṃ⁷ lokanāthassa sirinato.
71. Supupphitaṃ upagamma bhikkhuni
ekā tuvaṃ tiṭṭhasi⁸ sūlamūle
na c' atthi te duttiyā vaṇṇadhātu
bhā*le na tvaṃ* bhāyasi dhuttakānaṃ⁹ ?
72. Sataṃ sahasānāni pi dhuttakānaṃ¹⁰
idhāgatā tādisakā bhaveyyuṃ¹¹
lomaṃ na ijjāmi¹² na saṇṭassāmi
Māraṃ na bhāyāmi taṃ ekik' āsiṃ.¹³
73. Esā antaradhāyāmi¹⁴ kucchiṃ vā¹⁵ pavissāmi¹⁶ *to*
bhamukantarikāyaṃ¹⁷ pi tiṭṭhantiṃ maṃ na dukkhasi.¹⁸
74. Cittaṃ vaṃsaṃ iḍḍhipādā subhāvītā
sabbabandhanamutt' amhi na taṃ bhāyāmi āvuso.
75. Sattisūlūpamā kāmā khandhā pi¹⁹ adhikuttānaṃ²⁰
yaṃ tvaṃ kā*maratiṃ²¹ brūsi,* aratī dāni sū muna.

¹ G. S¹ bhava sampatte.

² G. subho.

³ S² samiddhino.

⁴ G. siṅghatā.

⁵ S¹ P. aḍḍhamāse.

⁶ G. caturayaṃ⁶; S¹ caturassayaṃ.

⁷ G. vandiyaṃ.

⁸ S¹ tiṭṭhatī.

⁹ G. muttakānaṃ; S² puttakānaṃ.

¹⁰ G. muttakānaṃ.

¹¹ G. 'disakā bhaveyyuṃ; S¹ 'disakā bhaveyyuṃ.

¹² S¹ ijjāmi.

¹³ G. kime tuvaṃ dhārakariyasseko; S¹ kim me tuvaṃ Māra n' ariya-
seko, v.l. 'ekikā pi.

¹⁴ G. antaradhārāmi.

¹⁵ S² mā.

¹⁶ G. pavissāmi; S¹ pavissāma.

¹⁷ v.l. pañcam^o.

¹⁸ G. rakkhasi.

¹⁹ P. khandhānaṃ; S² banaddhāsa.

²⁰ G. adhikamiddhanā.

²¹ All MSS. read yattha.

76. Sabbattha vihatā nanū tano kkhandho padālito
evañ jānāhi pāpima, nihato tvaṃ asī anlaka.¹
77. Jino tamhi gūṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṃ
“ seṭṭhā iddhi matānaṃ ” ti parissāsu² vināyako.
78. Paricijjho *ma*³ yā satthā kutaṃ Buddhasasāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.
79. Yassa’ atthāya pabbajitā agārasinā anagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhayaṃ.
80. Cīvaraṃ piṇḍapātāṇi ca paccayaṃ sayanāsanaṃ
kha*⁴ nena* upanāmenā sahasāni samantato.
81. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
82. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
83. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Uppalavaṇṇā Bhikkhuni i. g. a-ti

Uppalavaṇṇāya theriya apadānaṃ samantaṃ.

[20. *Paṭācārā*.]

1. Padumuttaro nūna jino sabbadhammāna pāragū
ito sabbasamāsaṃhi kappe uppajji nāyako.
2. Tudā ’haṃ Haṃsavatīyā³ jātā seṭṭhikule ahaṃ⁴
nānārntanapajjote mahāsukhasamappitā.
3. Upetvā taṃ mahāvīraṃ asosiṃ dhammadhesanaṃ
tato jātappasādhāṇaṃ upesiṃ saraṇaṃ jinaṃ.
4. Tato vinayadhārīnaṃ⁵ aggaṃ vaṇṇesi nāyako
bhikkhuniṃ lajjiniṃ⁶ tādiṃ⁷ kappākappavisāraḍaṃ.
5. Tadā muditacittā ’haṃ naṃ ṭhānaṃ abhikaṅkhiṇi⁸
nimantetvā dasabalaṃ sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ.
6. Bhojayitvāna satthāhaṃ daditvā ca ticīvaraṃ
nipacca sirasā pāde imaṃ vacanam abravīṃ⁹:
7. Yā tayā vaṇṇitā vīra ito aṭṭhamake dine¹⁰
tadisā ’haṃ bhavissāmī yadi sijjhati¹¹ nāyaka.¹²

¹ Cf. asantaka.

³ Cf. Haṃsavatīyaṃ.

⁵ Cf. dhārīnaṃ.

⁷ Cf. S¹ tādi.

⁹ Cf. abravī; S² abravī.

¹¹ S² jhāyati; P. sijjhasi.

² Cf. sadissāsu.

⁴ All MSS. aba.

⁶ Cf. bhikkhuni lajjini; S¹ S² lajjaniṃ.

⁸ Cf. abhikaṅkhanī.

¹⁰ Cf. haṃ, S¹ hanī; P. muni.

¹² Cf. nāyakaṃ.

8. Tadā avoca maṇṇ satthā: Bhadda, mā bhāyī¹ assusa²
anāgataṃhi addhāne lacchaṃ' etaṇṇ manorathuṇṇ.
9. Satasahassa ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
10. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Paṭācārā tī nāmena hessati satthu sāvika.
11. Tadā 'haṇṇ muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇṇ sasaṅghaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
12. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ agacch' ahaṇṇ
13. Imāmi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇṇ varo.
14. Upatthāko mahosissa³ tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasī-puruttame.
15. Tass' āsiṇ⁴ tatiyā dhītā Bhikkhūnī iti viṃsutā
dhammaṇṇ *sutvā ji*naggassa pabbajjaṇṇ samarocayaṇṇ.
16. Anujāni na no tāto agāre va tadā mayaṇṇ
vīsaṇṇ vassasahasāni vicarimha atanditā.
17. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaṇṇiṇā sukhodhitā⁶
Buddh' upatthānanirata⁷ muditā satte dhītaro.
18. Sama*ṇī Sama*ṇaguttā Bhikkhūnī Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
19. Ahaṇṇ Uppalavaṇṇā ca Khemā Bhaddā ca bhikkhūnī
Kisāgotamī Dhammadiṇṇā Visākhā hoti sattamī.¹⁰
20. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ aganihase.¹¹
21. Pacchime ca bhava dāni jātā setthikule ahaṇṇ
Sāvattiyaṇṇ puravare¹² iddhe phīte mahādhano.
22. Yādā ca yobbanūpetā vitakkavasagā¹³ ahaṇṇ
naraṇṇ janapadaṇṇ¹⁴ disvā tena saddhiṇṇ agaṇṇch' ahaṇṇ

¹ G. bhāyī; S² bhāyīṇ; P. bhāsi.

² G. S¹ assasi.

³ G. mahesiya.

⁴ G. tassāsi.

⁵ G. S¹ komāraṇṇ.

⁶ G. sukhoditā.

⁷ G. S¹ buddho.

⁸ S² Bhikkhadāsilkā.

⁹ S³ °dāyikā.

¹⁰ S² sattamā.

¹¹ G. S¹ agacch' ahaṇṇ.

¹² G. pure vare.

¹³ G. S¹ vāsikā.

¹⁴ G. naraṇṇ jānaparaṇṇ; S¹ nagaṇṇ jānapadaṇṇ; P. °jārapatiṇṇ.

23. *Ekapu*ttappasūtā 'haṇ¹ dutiyo kucchiyā mamaṇ²
tadā 'haṇ māiāpitaro okkāmiti suniechitā.³
24. Na rocesi pati mayhaṇ; tadā tamhi⁴ pavāsīte⁵
ekikā niggaṭā gehā gantuṇ Sāvattimuttamaṇ.
25. Tato me sāmi āgantvā sambhāvesi patho mamaṇ
*tadā me kamma*jā vātū uppannā atidāruṇā.
26. Udito ca mahāmegho pasūtisamaye mama
dabbatthāya tadā gantvā sāmi sappena mārito.
27. Tadā vijātaḍḍakkena⁶ anāthā kapaṇā ahaṇ
kunnadiṇ pūritaṇ⁷ disvā gacchanti sakumālayaṇ⁸
28. Bālaṇ ādāya atariṇ⁹ pāraḍḍāle ca ekako¹⁰
pāyevā¹¹ bālakaṇ puttama itaraṇ taranāy' ahaṇ¹²
29. Nivattā, ukkuso hāsi taruṇaṇ vilapantakaṇ¹³
itaraṇ ca vahi soto,¹⁴ sāhaṇ sokasa*mappi*tiā.
30. Sāvatthinagaraṇ gantvā assosiṇ sajana mato¹⁵
tadā avocaṇ¹⁶ sokaṭṭā mahāsokasamappitā:
31. Ubho puttā kālakatā¹⁷ panthe pati mama mato¹⁸
mātā pitā ca bhātā ca ekasamhi dayhuru.
32. Tadā kisā ca paṇḍū ca anāthā dīnamānasa
ito tato bhamanti¹⁹ 'haṇ addasaṇ naraśārathiṇ.
33. Tato²⁰ avoca mama satthā: "putte nā soci assasa²¹
attānaṇ te gavesassu; kiṇ niratthaṇ vihaṇṇasi ?
34. Na santi puttā tāṇāya, na pitā²² na pi²³ bandhavā
antakenādhīpannassa n' atthi ṇātisa tāṇatā."
35. Taṇ sutvā munino vākyāṇ paṭhamāṇ phalaṇ ajjhagaṇ²⁴
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpunaṇ.

¹ B. °bhutāhaṇ.² G. mama.³ G. okkhāmiti suniechitā; P. dakkāmi ti°; S° okkami°.⁴ S° tam pi.⁵ G. savāpīte.⁶ S° vijātā°.⁷ G. kunnarisuditaṇ; S° kunnadipūritaṇ.⁸ S° sakun°; G. sakun°; v.l. sukhumālayaṇ.⁹ G. atari.¹⁰ G. S° ekikā.¹¹ S° sāyevā; P. pahatvā.¹² G. taranāy ahaṇ; v.l. taranāya taṇ.¹³ G. taruṇa°.¹⁴ G. vāpāri soto; S° vahi°.¹⁵ G. pate.¹⁶ G. aho ca.¹⁷ G. kālakatā.¹⁸ G. pade mayhaṇ samatitā; S° panthe mayhaṇ pati mato.¹⁹ v.l. gamanāhaṇ.²⁰ G. tadā.²¹ S° assasi.²² G. S° ṇātī; P. ṇātī.²³ G. nāpi.²⁴ G. accagaṇ.

36. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotudhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsana-kārikā.
37. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhayaṃ visodhitaṃ
khepetvā¹ āsava sabbe visuddh' ūsiṃ sunimuddā.
38. Tato 'haṃ Vinayaṃ sabbayaṃ santike sabbadassino
uggahaṃ sabbavithūraṃ vyāharaṃ ca yathātathaṃ.²
39. Jino tasmaṃ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṃ
aggaṃ Vinayadhāraṇaṃ Paṭācārā ca ekikā.
40. Paricipṇo mayā satthā ka*taṃ* Buddhassa sāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhātā.
41. Yass' atthāya pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhayaṃ.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Paṭācārā bhikkhuni i. g. a-ti.

Paṭācārāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

Uddānaṃ:

Ekūposathikā c' eva Saḷāḷā³ ca Tīmodakā⁴

*Ekāsanapadā-Dīpā Nalamālī ca (to*taṃ).

Khemā Uppalavanṇā ca Paṭācārā ca bhikkhuni

gāthāsātāni cattāri navutī⁵ sattaṃ eva ca

Ekūposathukavaggo⁶ dutiyo.

VAGGO III

21. Bhaddā-Kuṇḍalakesā.)

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragū
ito satasahasamhi kappe uppajji nūyko.
2. Tadā 'haṃ Haṃsa-ratiyaṃ jātā seṭṭhikule ahuṃ⁷
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā

¹ G. khemetvā; S¹ khepivā.

² G. S¹ yathā tathā; S² tathātathaṃ.

³ G. Saḷāḷi.

⁴ G. Kimodakī; S¹ Tīmodatī.

⁵ G. S¹ navutī.

⁶ S² Ekaposathika^o.

⁷ G. ahu.

3. Upetvā taṇ¹ mahāvīraṇ as^{*}soṇiṇ dhammadesanaṇ
tato jāta^{*}ppasādhāṇaṇ upesin saraṇaṇ jinaṇ.
4. Tadā mahākāruṇiko Padumuttaraṇāyako
khuppābhiññānaṇ aggaṭṭe² ṭhapesi³ bhikkhuṇiṇ subhaṇ.
5. Taṇ sutvā muditā hutvā ^{*}dānaṇ datvā mahesino
nipacca^{*} sirasā ^{*}pāde^{*} taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro: “ bhadde yaṇ te ’bhupatthitaṇ
samijjhissati taṇ sabbaṇ, sukhini hohi⁴ nibbutā.
7. Satasahassee ito kappe ^{*}Okkākakulasambhavo^{*}
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammananimmitā
Bhaddākuṇḍalakesā ti hessati satthu sāvika.”
9. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
10. Tato cutā Yāmam agaṇ⁵ tato ’haṇ Tusitaṇ gatā
tato ca Nimmānaratiṇ Vasavattipuraṇ tato.⁶
11. Yatthayatthūpapajjāni tassa kammaṇa vāhasā
tattāha tattāh’ ova ^{*}rājūṇaṇ mahesittāṇaṇ akāraṇiṇ^{*}.
12. Tato cutā manussesu rājūṇaṇ cakkavattiṇaṇ
maṇḍalīnaṇ ca rājūṇaṇ mahesittāṇ⁷ akāraṇiṇ.
13. Sampattiṇ anubhotvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ^{*}nekakappesu saṇsariṇ.
14. ^{*}Inamhi bhaddake kappe^{*} brahmalabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
15. Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.
16. Tassa dhītā catutth’ āsiṇ ^{*}Bhikkhadāyī ti vissutā
dhammaṇ^{*} sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
17. Anujāni na no tāto agāre ’va tadā mayaṇ
vīsaṇvassasahasāni vicarimhā atanditā.
18. Komārabrahmacariyaṇ rājakaññū sukhethitā⁸
Buddhopatthānaniratā ^{*} muditā sattadhitāro.
19. Samaṇī Samaṇaguttā ca⁹ ^{*} Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā o’ eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā.

¹ G. S¹ ’haṇ.³ S² ṭhapavi.⁵ S² ahaṇ.⁸ G. sukhedhitā.² G. aggaṭṭho; P. S² agganto.⁴ G. hoti; S¹ sukhito lohgi.⁷ S² mahesattaṇ.⁹ G. S¹ omī.¹⁰ G. S¹ Bhikkhu°.

20. Khemā Uppalavannā ca Paṭṭicūrū c'¹ ahaṇ tathā
Kisāgotamī Dhanuṇḍinnā Viśākhā hoti sattamī²
21. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇḍihīhi ca
jahitvā manusañ dehaṇ Tāvātīṇsaṇ agacch' ahaṇ.
22. Pacchime ca bhavē dāni Giribhajapuruttanue
jātā seṭṭhikule phite,³ yadā 'haṇ yobbane tñitā
23. Coraṇ vadhatthaṇ⁴ niyyantaṇ disvā rattū tahiṇ ahaṇ⁵
pitā me taṇ sahasseṇa *mocayitvā vadhā tato.
24. Adāsi* tassa maṇ tato viditvāna manaṇ mama
tassāhaṇ āsi vissatthā atīva dayitā hitā.
25. So⁶ me bhūsanalobhena mālapaccāhaṇaṇ⁷ diso⁸
corappapātaṇ netvāna pabbataṇ ceta*yi⁹ vadhaṇ.
26. Tadā 'haṇ paṇamitvāna* Sattukaṇ¹⁰ sukatañjali
rakkhanti¹¹ attano pāṇaṇ imaṇ¹² vacanam abravīṇ :
27. Idaṇ suvaṇṇakeyūraṇ muttā veluriyā bahū
saccaṇ¹³ harassu¹⁴ bhaddante¹⁵ mañcadāsi¹⁶ ti sāvaya¹⁷
28. *Oropayassu kalyāṇi mā* bahuṇ paridevaṇi¹⁸
na cāhaṇ abhiñānāmi ahantvā dhanam ūbhaṇaṇ.¹⁹
29. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'smi viññutaṇ
na cāhaṇ abhiñānāmi aññāṇ piyātaṇaṇ taya.
30. *Ehi taṇ upagūhissam²⁰ katvāna²¹ taṇ* padakkhiṇaṇ
na ca dāni puno atthi mama tuyaṇi ca anūgamo.
31. Na hi sabbesu tñānesu puriso hoti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti tattha tattha vicakkhaṇā.²²
32. Na hi *sabbesu tñānesu puriso ho*ti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti lahaṇ atthavicintikā.²³

¹ G. S¹ omī.² G. S¹ sattamā; S² sattimā.³ S¹ pitā.⁴ S¹ vadantam; G. va vattaṇ.⁵ G. tahiṇ.⁶ G. S¹ sa.⁷ G. balippaccāhaṇaṇ; S¹ balī va paccāhaṇ; P. balimajjhāsayo.⁸ S¹ pi so.⁹ S¹ cetayīṇ.¹⁰ S² Sattukaṇ.¹¹ G. dakkhanti.¹² G. idaṇ.¹³ G. sabbaṇ.¹⁴ G. harassa; P. varassu.¹⁵ G. saddaṇ to.¹⁶ G. pañcadāsi ti.¹⁷ G. sāvissa; v.l. yāmaya.¹⁸ G. pañdevasi; S¹ paridevasi; S² °deva hi.¹⁹ G. S¹ āgataṇ; S² āhataṇ.²⁰ S¹ upagūhissaṇ.²¹ S¹ kassaṇi ca; G. kyaṇi ca.²² G. vicakkhūṇā.²³ G. S¹ vicintayī; S² atthaṇ vicintitā.

33. Lahuñ ca vata khippañ ca nikaṭṭhe¹ samacetaya²nañ
migañ punñāyaten³ eva tadā 'hañ Sattukañ vadhi⁴jañ.
34. Yo ca uppatitañ atthañ na khippam anubujjhati
so haññate mandamati coro 'va girigabbhare.
35. Yo ca uppatitañ atthañ khippam eva nibodhati
muccate⁵ sattusambādhā⁶ tadā 'hañ⁷ Sattukā yathā
36. Tadā tañ⁸ pātayitvāna giriduggamhi Sattukañ
santikañ setavatthānañ upetvā pabba*jiñ ahañ.
37. Saṇḍāsena ca kesam me* luñcivā sabbaso tadā
pabbājetvā sa-samayañ⁹ ācikkhiṇsu nirantarañ.
38. Tato tañ uggahetvāna¹⁰ nisīditvāna ekikā
samayañ tañ vicintemi,¹¹ suvāṇā¹² mānusañ¹³ karañ
39. Chinnañ gay*ha samipe me pātayitvā¹⁴ a*pakkami
disvā nimittañ alabhi¹⁵ hatthañ tañ¹⁶ pulavākulañ.¹⁷
40. *Ta*to utthāya *samviggā* apucchij sahadhammike
te avocuṇ: 'vijānanti tañ atthañ Sakyabhikkhavo.'
41. Sāhañ tam atthañ pucchissañ¹⁸ upetvā Buddhasāvake
te¹⁹ mam ādāya gaṇchiṇsu²⁰ Buddha*seṭṭha*ssa santikañ.
42. So me dhammam adesesi khandhāyatanaadhātuyo
asubhāniccadukkhā ti²¹ anattā ti²² ca nāyako.
43. Tassadhammañ sunitvā 'hañ dhammacakkuṇ visodhayañ²³
tato viññātasaddhammā pabbajjañ upasampadañ
44. Āyaciṇ. So tadā āha "ehu Bhaddo" ti nāyako
tadā 'hañ upasampannā parittañ²⁴ toyam addasañ

¹ G. S¹ nikaṭṭhe.² G. samacetaya.³ S² °āyatān'.⁴ v.l. vadhi; S¹ veyig.⁵ G. muccati.⁶ G. satthu samādhī; S¹ sattusambhāvā⁷ G. S¹ tadā sā.⁸ G. tadāhañ.⁹ G. pabbajitvā sā°; P. pabbajitvāna°.¹⁰ G. S¹ uggahetvāhañ.¹¹ G. S¹ vicintesi.¹² G. S¹ subāno; S² suvāṇo.¹³ S² vānusañ.¹⁴ G. pātayitvā.¹⁵ G. alabhi.¹⁶ G. tam atthañ; S¹ atthañ tañ.¹⁷ G. puluv°; S² pulud°.¹⁸ G. pucchiyañ.¹⁹ S² tam.²⁰ G. gaocchiṇsu.²¹ G. S¹ °dukkhāni; S² °dukkhādi.²³ S² visodhitañ.²² S¹ anattāni.²⁴ G. S¹ gaochanti; v.l. harantañ.

20. Khemakkhālanonāhaṇ ṇatvā sa-udayaṇvayaṇ¹
Kisāhā sabbe pi saṅkhārū² ' iti sañcintayaṇ tadā.
21. Tato cittaṇ vimuttam³ me anupādāya sabbaso
khippābhiniññānam aggam me tadā paññāpuyī⁴ jino.
22. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni⁵ jānāmi satthu sāsana-kārikā.
48. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuy visodhitaṇ
khepetvā⁶ āsava sabbe visuddh' āsiṇ⁷ sunimmalā.
49. Paricīṇṇo maya satthā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhata.
50. Yassa c' atthāya⁸ pabbajjitā agārasuā 'nagāriyaṇ
so me attho anupatto sabbasaṇyojanakkhaya.
51. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ñānam me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasoṭṭhassa vāhasā.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddākuṇḍalakesū⁹ bhikkhuni i. g. a-ti.

Kuṇḍalakesāya bhikkhuniyā apadānaṇ samuttaṇ.

[22. *Kisā-Gotamā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ¹⁰ jātā aññātaro kule
upetvā taṇ naravaraṇ saraṇaṇ¹¹ samupāgamiṇ.¹²
3. Dhammañ ca tassa assosiṇ catusaccūpasāhitaṇ
madhuraṇ paramassādaṇ cittasantisukhāvahaṇ.¹³
4. Kadāci¹⁴ bhikkhuniṇ viro lūkhacīvara-dhārikaṇ
ṭhapento etadaggamhi vappayī¹⁵ purisuttamo.

¹ G. udayabbayaṇ; S¹ udayaṇvayaṇ *The G. transcript ends here.*

² S¹ saṅkhāre.

³ S¹ ca ṭhapaṇi.

⁴ S¹ khepetvaṇ.

⁵ P. yassa' atthāya.

¹⁰ S¹ Haṇsavatiyā.

¹² S¹ samupāgamiṇ.

¹⁴ P. Tadā ca.

⁸ S¹ vimuccoṇ; P. vimucco.

⁶ S² paricittāni.

⁷ S¹ visuddhāsi.

⁹ S² 'kuṇḍalakesi.

¹¹ S² samaraṇ.

¹³ S¹ cittaṇ^o; P. vaṭṭa^o.

¹⁵ S¹ vappayaṇ.

5. Janotvā 'nappakaṇ pītiṇ sutvā bhikkhuniyā guṇaṇ
kāraṇ katvāna Buddhassa yaṭhā satṭi¹ yaṭhā halaṇ.
6. Nipacca muniviraṇ² taṇ, taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ
tadā 'numodi sambuddho ṭhānalābhāya nāyako:
7. "Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Kisāgotamī nāmena hessati satthu sāvika "
9. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricaṇiṇ paccayehi viṇāyakaṇ.
10. Tena kammena sukatena cetaṇāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
11. Imamhi bhaddake kappe brahmadandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṇ varo.
12. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kiki nāma Bārāṇasīpuruttame.
13. Pañcamī tassa³ dhīt' āsiṇ Dhammā-nāmena vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
14. Anujāni na no tāto agāre 'va⁴ tadā mayaṇ
vīsaṇ vassasaḥassāni vicarinha atanditā.
15. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukhettitā⁶
Bulldhopaṭṭhānanirataṇ muditā satta dhītaro.
16. Samaṇī Samanaguttā⁷ Bhikkhuni Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
17. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
ahaṇ ca Dhammadinnā ca Visākhā hoti sattamī¹⁰
18. Tehi kammehi sukatehi cetaṇāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
19. Pacchime ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
duggate adhane n' iddhe¹¹ gatā ca sadhanaṇ¹² kulaṇ.
20. Patiṇ ṭhapetvā¹³ sesā¹⁴ me disanti: 'adhaṇā'¹⁵ iti
yadā ca sa-sutā¹⁶ āsiṇ¹⁷ sabbesaṇ dayitā tadā.

¹ S¹ satṭi.² P. °varaṇ.³ S² pancamattassa.⁴ S¹ ca.⁵ P. komāriṇ°.⁶ S¹ sukhettitaṇ.⁷ S² Samaniguttā.⁸ S² Bhikkhudāsikā; S³ Bhikkhu°.⁹ S² °dāsikā.¹⁰ S¹ satṭimā; S² sattamā.¹¹ P. natṭhe.¹² S¹ adanaṇ.¹³ S¹ patitṭhapetvā.¹⁴ S¹ pesā.¹⁵ S¹ dissanti sadhanā; P. dossanti°.¹⁶ P. S¹ paṣutā.¹⁷ S¹ āsi.

21. Yadā so¹ taruṇo bhaddo² komalaṅgo³ sukhethito⁴
sapānam iva⁵ kanto me tadā' yaṇ parasaṅgato.⁶
22. Sokatṭā dīnavadanā asuṇettā rudanmukhā
evaṇ⁷ kuṇapam ādāya vilapanṭi gamān' ahaṇ.
23. Tadā ekena sandiṭṭhā upetvā 'Bhisamuttamaṇ⁸
avocaṇ⁹ dehi bhesajjaṇ puttasañjīvanayaṇ ti bhio.¹⁰
24. "Na vijjante matā yasmiṇ gehe siddhatthakun tato
āharā" ti jino āha¹¹ vinayopāyakovido.
25. Tadā gamitvā Sāvatthiṇ na labhitvā 'disaṇ¹² gharaṇ,
Kuto siddhatthakaṇ tasmā? Tato laddhā satīṇ¹³ ahaṇ.
26. Kuṇapaṇ chaḍḍayitvāna¹⁴ upesiṇ¹⁵ lokanāyakaṇ
dūrato 'va mamaṇ disvā avoca madhurassaro:
27. "Yo ca vassasataṇ jīve apassaṇ udayavyayaṇ¹⁶
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo passato udayavyayaṇ.¹⁶
28. Na gāmadhammo no nigamassa dhammo
na cāpi¹⁷ yaṇ ekakulassa dhammo
sabbassa lokassa sadovakassa
eso va¹⁸ dhammo: yad idaṇ aniccataṇ."
29. Saha sutvān¹⁹ imā gāthā dhammacakkhuṇ visodhayaṇ
tato viññātasaddhammā²⁰ pabbajjīṇ²¹ anagāriyaṇ.
30. Tathā pabbajitā santi yuñjanti jīnasāsane
na ciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
31. Iddhisu ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārikā.
32. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbaṇ cakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsave sabbe visuddh' āsiṇ²² sunimmaṇ.
33. Paricīṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhassa sāsanayaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ P. me.² S¹ bhado.³ P. komalako.⁴ P. sukhedhito.⁵ S¹ sapānaṇ iva; S² pāsānam.⁶ S¹ vasaṅgato; P. avasaṅgato; S² pada. ⁷ S¹ matadaṇ; P. mataṇ.⁸ S. upetvā bhisaguttamaṇ; P. upetvābhi Sakkuttamaṇ.⁹ S¹ avocaṇ.¹⁰ S² piyo.¹¹ S² tattha.¹² S¹ P. na labhuṇ tādisaṇ.¹³ S² satī.¹⁴ S¹ chaḍḍhayitvāna.¹⁵ S¹ upesi.¹⁶ S¹ P. udayabbayaṇ.¹⁷ S¹ mana cāpi.¹⁸ S¹ P. es' eva.¹⁹ S¹ saha suvān; P. sāhaṇ°.²⁰ S¹ viññāṇa.²¹ S¹ pabbajjaṇ.²² S¹ āsi; S² āsi.

34. Yassa c' atthāya¹ pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayo.
35. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tatth' eva ca
ñāṇaṇ me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasaṇṭṭhassa vāhasā.
36. Saṅkārakuṭṭā āhatvā² susānā rathiyāhi³ ca
tato saṅghāṭikaṇ katvā lūkhaṇ dhāremi cīvaraṇ.
37. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho lūkhacīvaradhāraṇe
ṭhapesi etadaggamhi parisāsu⁴ vināyako.
38. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
39. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
40. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kisāgotamī bhikkhunī i. g. a ti.

Kisāgotamiyā apadānaṇ samattaṇ.

[23. *Dhammudinnā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ kule aññatare ahuṇ⁵
parakammakarī āsiṇ⁶ nipakā silasaṇvutā.
3. Padumuttarabuddhassa *Su*jāto aggasāvako
vihārā abhinikkhamma piṇḍapātāya gacchati.
4. Ghaṭaṇ gahetvā gacchantī tadā udakahārikā
taṇ disvā adadaṇ sūpaṇ⁷ pasannā sehi pāṇihi.
5. Paṭiggahetvā tatth' eva nisinno paribhuñji so
tato netvāna taṇ gehaṇ⁸ adāsiṇ⁹ tassa bhojanaṇ.¹⁰
6. Tato me ayyako¹¹ tuṭṭho akari¹² supisaṇ sakaṇ
sassuyā sahagantvāna¹³ sambuddhaṇ abhivādayiṇ.
7. Tadā so dhammakathikaṇ bhikkhuniṇ parikkittayaṇ
ṭhapesi etadaggamhi; taṇ sutvā muditā ahaṇ.

¹ P. yass' atthāya.

² S¹ rathikāhi.

³ S¹ ahu.

⁴ S¹ puvaṇ; P. pūvaṇ.

⁵ S¹ adāsi.

⁶ S² ayyake.

⁷ P. samāgantvāna.

⁸ S¹ ahatā; P. āhitvā.

⁹ S¹ parisāya.

¹⁰ S¹ parakkammakarī; P. °kāri.

¹¹ S² tato chetvā keṣaṇ me.

¹² S² bhojanaṇ.

¹³ S¹ S² akariṇ.

8. Nimanletvāna sugataṇ sasaṅghaṇ lokanūyakaṇ
mahādānaṇ daditvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
9. Tato maṇ sugato āha ghananinnālasussaro¹;
“mamupaṭṭhānanirate² sasaṅghaparivesiko³
10. Saddhammasavane yutte guṇāgacchitamānase⁴
bhaddhe bhavassu muditā, lacchase panidhīphalaṇ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākulassambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
12. Tassa *dha*mmesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Dhammadinnā ti nāmena hessati satthu sāvika⁵.”
13. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ mahāmuniṇ⁶
mettacittā paricaṇiṇ paccayehi vināyakaṇ.
14. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
15. Imamhi bhaddake kappe brahmanabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
16. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasi-puruttamo.
17. Chaṭṭhā tass’ ās’⁷ ahaṇ dhītā Sudhammā itī vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
18. Anujāni na no tāto⁸ agāre va tadā mayaṇ⁹
vīsaṇ vassasahasasāni vicarimbhā atanditā.
19. Komārabrahmacariyaṇ rājakaññā sukhoṭhitā
Buddhopaṭṭhānanirate muditā satta dhītaro.
20. Samaṇī Samanaguttā ca⁹ Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
21. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Gotamī ca ahaṇ c’ eva Visākhā hoti sattamī.¹¹
22. Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ

¹ S¹ santisinnādasussaro; S² °sussaro.

² S¹ ina ‘paṭṭhānanirate; S² -ṭṭhānanirate; P. samuṭṭhānaniggatā tvaṇ.

³ S¹ °parivesake; S² °parivesiko.

⁴ S¹ guṇavaḍḍhitamānase; S² °mānaso.

⁵ S¹ mahāmuni; S² °mune.

⁶ S¹ tass’ āsi ‘haṇ.

⁷ S. anujāsi maṇ tato; P. nānujānāsi maṇ tato.

⁸ S¹ nālayū ahaṇ.

⁹ S¹ omīte.

¹⁰ S² °dāsikā. \

¹¹ S¹ S² sattamā.

23. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajapuruttame
jātā seṭṭhikule phīte sabbakāmasamiddhine.
24. Yādā rūpaṇ¹ ūpetā pathame yobbane t̥hitā
tadā parakulaṇ¹ gantvā vasiṇ² sukkasamappitā.
25. Upetvā lokasaraṇaṇ sunitvā dhammadesanaṇ
anāgāmiphalaṇ patto sāmiko me subuddhinā.³
26. Tadā 'haṇ⁴ anujānetvā pabbajij⁵ anagāriyaṇ
naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
27. Tadā upāsako so maṇ upagantvā apucchatha
gambhīre nipuṇe pañhe; *to* sabbe vyākariṇ ahaṇ
28. Jīno tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge t̥hapesi maṇ
bhikkhuṇiṇ dhammakathikaṇ; n' āññaṇ passāmi edisaṇ
29. Dhammadinnā yathā dhīrā,⁶ evaṇ dhāretha bhikkhavo.
evāhaṇ paṇḍitā homi⁷ nāyaken' ānukampitā.
30. Paricīppo mayā satthā kattaṇ Buddhasa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhātā.
31. Yassa c' atthāya⁸ pabbajitā agārasnā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇḍojanakkhayo.
32. Iddhisu⁹ ca vasi homi dībhāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanakārīkā.
33. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsava sabbe visuddh' āsiṇ¹⁰ sunimmalā.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Dhammadinnā bhikkhuni i. g. a-ti.

Dhammadinnāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[24. *Sakulā.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhaṇ māna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṇ sukhāya vadataṇ¹¹ varo
atthāya purisajāṇño paṭipanno sadevake.

¹ S² parakulaṇ.

² S¹ vasi.

³ S² ca sumuṭṭhimā.

⁴ P. tadā taṇ.

⁵ S¹ pabbajī.

⁶ S² vīrā.

⁷ S¹ bhomi.

⁸ P. yass' atthāya.

⁹ S¹ iddhisu.

¹⁰ S. āsi.

¹¹ S¹ varataṇ.

3. Yasaggappatto sirimā kittivaṇṇagato¹ jino
jino sabbassa lokassa² disā sabbā suvissuto.³
4. Uttiṇṇavicikicchō⁴ so vitivattakathāṇkatho
sampaṇṇamanasankappo patto sambodhini uttamaṇ.
5. Anuppannassa maggassa uppādetā naruttamo
anakkhātāṇ ca akkhāsi asaṇjātum⁵ ca saṇjani.⁶
6. Maggaññū ca maggavidū maggakkhāyī narāsaḅho
maggassa kusalo satthā sārathinaṇ varuttamo.
7. Mahākāraṇiko satthā dhammaṇ deseti⁷ nāyako
nimugge mohapaṇkamhi⁸ samuddharati pāṇino.
8. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā khattiyanandanā
surūpā sadhanā-ṭhāsiṇ⁹ dayitā 'va¹⁰ sirimati.
9. Ānandassa mahārañño dhītā paramasobhanā
vemātā¹¹ bhagini cāpi Padumuttaranāmino.
10. Rājakaññāhi sahītā sabbābharaṇabhūsitā
upagamma mahāvīraṇ assosiṇ dhammaḍesanaṇ.
11. Tadā hi so lokaguru bhikkhuṇiṇ dībbacakkhuṇi¹²
kittayī¹³ parisāmajjhe¹⁴ agge ṭhāne¹⁵ ṭhapesi taṇ.¹⁶
12. Sūpitvā taṇ ahaṇ haṭṭhā dānaṇ datvāna satthuno
pūjetvāna¹⁷ ca sambuddhaṇ dībbaṇ cakkhuṇ¹⁸ apattha-
yiṇ.¹⁹
13. Tato avoca maṇ satthā: ' Nando²⁰ lacchasi²¹ patihitaṇ
padīpadhammadānānaṇ phalam etaṇ su-n-icchitaṇ.²²
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sakulā²³ nāma nāmena hessati satthu sāvika.

¹ S¹ °bhato.³ S¹ °duvissuto.⁵ S² asaṇjchataṇ.⁶ P. saṇjani.⁸ P. S¹ kama°.¹⁰ S¹ P. ca.¹³ S¹ °cakkhukaṇ.¹⁴ S¹ parisammajjhe.¹⁶ S¹ naṇ.¹⁸ P. dībbacakkhuṇ.²⁰ S² Nando.²³ P. yathicohitaṇ.² S¹ P. pūjito sabbalokassa.⁴ S² uttiṇṇāvicikicchā.⁷ S¹ P. desesi.⁹ S¹ P. cāpi.¹¹ S² demātā.¹² S¹ P. kittayaṇ.¹⁵ S¹ P. aggaṭṭhāne.¹⁷ S¹ pūjitvāna.¹⁹ S¹ apatthayi.²¹ S² chechhati.²² S² Nandā; P. Pakulā; S¹ Nakulā.

16. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ¹ ahaṃ.
17. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāyaso Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ ² varo.
18. Paribbājikinī āsiṃ ³ tadā 'haṃ ekacārini bhikkhāya vicaritvāna alabhiṃ telamattakaṃ. ⁴
19. Tena dīpaṃ pajāletvā ⁵ upaṭṭhiṃ sabbasaṃvaraṃ ⁶ cetiyaṃ dipadaggassa vipassanena cetasā.
20. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
21. Yatthayatthūpapajjāmi tassa kammassa vāhasā sañcaranti ⁷ mahādīpā yattha tattha ⁸ galāya me.
22. Tīrokuḍḍhaṃ tiroseṇaṃ samatiggayaṃ pabbataṃ passāmi' ahaṃ ⁹ yad icchāmi dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
23. Visuddhanayanā homi yasasā ca jalāmi' ahaṃ ¹⁰ saddhā paññā satī ¹¹ c' eva dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
24. Pacchime ca bhava dāni jātā vippakule ahaṃ pahūtaḍḍhanadhaññaṃhi mudite rājaṃpūjite.
25. Ahaṃ sabbaṅgasampannā sabbābharaṇabhūṣitā purappavese sugataṃ vātapāne tīhitā ahaṃ
26. Disvā jalantaṃ yasasā devamānusaṃsakkaṃ anuvyañjanasampannaṃ lakkhanehi vibhūṣitaṃ.
27. Udaggaṇṇaṃ sumanā pabbajjaṃ samarocaṃ naṇḍaṃ' eva kālena arahattaṃ apāpunaṃ.
28. Iddhīsu ca vasi homi dībbāya sotadhātuyā paracittāni jānāmi satthu sāsanaṃkārikā.
29. Pubbenivāsaṃ jānāmi dībbacakkhuṃ visodhitaṃ khepetvā āsavaṃ sabbe visuddh' āsiṃ ¹² sunimmaḷā.
30. Paricijjā mayā satthā kataṃ Buddhassa sāsanaṃ ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ S² agaññh'.² S¹ ahu.³ S¹ P. padīpetvā; S² pajāpetvā.⁴ S¹ pajjalanti; P. saṃjalanti.⁵ S¹ pacchāmi 'haṃ.⁶ P. pajjalāmi' ahaṃ; S¹ S² yassa°.⁷ S² paññāpati; P. paññavati.⁸ S¹ varataṃ.⁹ S² tala°.¹⁰ S¹ S² °saṃvaraṃ.¹¹ S. yattha.¹² S¹ āsi.

31. Yassa¹ c' atthūya pabbajitā ugārasnā 'ugāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhayaṃ
32. Tato mahākāruṇiko etadagge t̥hapesi maṃ
“dibbacakkhukinaṃ² aggā Sakulā³” ti naruttamo.
33. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
34. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Sakulā⁴ bhikkhunī i. g. a-ti.

Sakulā theriyā⁵ apadānaṃ samattaṃ.

[25. Nandā (Janapadakalyāṇi).]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pārāgū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Ovādako viññāpako tārako⁶ sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddho tāresi janataṃ bahuṃ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī⁷ sabbapāṇinaṃ
samppatte titthiye sabbe pañcasile patit̥thapi.⁸
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi⁹ suññataṃ¹⁰ titthiyehi ca
vicit̥taṃ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanān' at̥thapaññāsaṃ uggaṭo so¹¹ mahāmuṇi
kañcanagghiyasaṅkāso battiṃsavaralakkaṇo.
6. Vassasahasahassāni āyu tit̥thati¹² tāvade
tāvata tit̥thamāno so tāresi janataṃ bahuṃ.
7. Tadā' haṃ Haṃsavatiyaṃ jātā set̥thikule ahuṃ¹³
nānāratanaṃ pappajjote mahāsukhasamappitā.
8. Upetvā taṃ mahāviraṃ assosiṃ dhammadeśanaṃ
amataṃ paramassādaṃ paramatthanivedakaṃ.¹⁴
9. Tadā nimantayitvāna sasaṅghaṃ tibhavantaṃ¹⁵
datvā tassa mahādānaṃ pasannā sehi pāṇihi.

¹ P. yassāt̥thāya.

² S¹ Naṃkulā; P. Pakulā.

³ S¹ Paṇsukulā bhikkhuniyā.

⁷ S¹ hitosi; P. hitāya.

⁹ S¹ āsiṃ.

¹¹ P. 'va.

¹³ S¹ ahu.

¹⁵ S¹ P. lokanāyakaṃ.

² P. S¹ °cakkhukinaṃ.

⁴ S¹ Paṇsukulā.

⁶ S² kāraṇaṃ.

⁸ P. patit̥thahi.

¹⁰ S² suññakaṃ.

¹² S¹ āyu vijjati.

¹⁴ S¹ nivesakaṃ.

10. Jhāyiniṇaṇ¹ bhikkhunīnaṇ aggaṭṭhānaṇ apatthayaṇiṇ
nipacca sirasā vīraṇ sasaṅghaṇ lokaṇāyakaṇ.
11. Tādā adantaḍamako² tilokasaraṇo³ paḷhū
vyākāsi⁴ naraśaddūlo⁵ : “ lacchaś’ etaṇ supatthitaṇ.
12. Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammananimmitā
Nandā ti nāma nāmena hessati satthu sāvika.”
14. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvaṇjīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paccayeḥi vināyakaṇ.
15. Tena kammaṇa sukatena cetanāpapīḍhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
16. Tato cutā Yāmam agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ agaṇ⁷
tato ca Nimmānaratiṇ Vasavattīpuraṇ⁸ tato.
17. Yattha yatthopapajjāmi⁹ tassa kammassa vāhasā
tattha tatth’ eva rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
18. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakavattiṇaṇ
maṇḍalīnaṇ ’va¹⁰ rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
19. Sampattiṇ anubhotvāna devosa manujesa ca
sabbattha sukhitā hutvā ’nekakappesa saṇsariṇ
20. Pacchime bhavaśaṇipatte suramme Kapilavhaye
rañño Suddhodanassa’ haṇ dhītā āsiṇ¹¹ aninditā.
21. Siritā¹² rūpiniṇ¹³ disvā nanditaṇ āsi taṇ kulaṇ
tena Nandā ti me nāmaṇ suṇḍaraṇ pavaraṇ aduṇ.¹⁴
22. Yuvatiṇaṇ ca sabbāsaṇ kalyāṇi ti ca¹⁵ vissutā
tasmiṇ pi nagare ramme ṭhapetvā taṇ¹⁶ Yasodharaṇ
23. Jeṭṭho bhātā tilokaggo, majjhimo¹⁷ arahā tathā¹⁸
ekākiṇi gahaṭṭhā ’haṇ mātuyā¹⁹ paricoditā :

¹ S² ihaṇiṇaṇ.

² S¹ ānantaḍamako; P. anar

24. "Sākiyamhi¹ kulo jātā putte² Buddhānujā tuvaṇṇ³
Nandena⁴ pi vinā bhūtā agūre kiṇ na neccasi⁵ ?
25. Jarāvāsāṇaṇ⁶ yobbaññaṇ rūpaṇ asuciśammatāṇ
rogantam api c' ārogyaṇ⁷ jīvitaṇ maraṇantikaṇ.
26. Idam pi te subhaṇ rūpaṇ passa kantaṇ⁸ manoharaṇ⁹
'maṇ bhūsaṇaṇ¹⁰ alaṇkaraṇ sirisaṇkhatasamūhikaṇ¹¹
27. Pūjitaṇ¹² lokasāraṇ va¹³ nayanānaṇ rasāyanaṇ¹⁴
puññaṇaṇ kittijanaṇaṇ Okkākakulanandanaṇ
28. Nacireṇ' eva kālena jarā samadhihessati¹⁵
vihāya gehaṇ tāruñña¹⁶ vara dhammam anindite.¹⁷ "
29. Sutvāham mātu vacanaṇ pabbajiṇ¹⁸ anagāriyaṇ
dehena na tu cittaṇa rūpayobbanalālita.
30. Mahatā ca payattena jhān' ajjhena saraṇ¹⁹ mama
kātuṇ ca vadate²⁰ mātā na cāhaṇ tatra²¹ ussukā.
31. Tato mahākāraṇiko disvā maṇ kāmālāsaṇ²²
nibbindanaṇtthaṇ rūpasmiṇ mama cakkhupaṭhe jino
32. Sakena ānubhāvena itthiṇ māpesi sobhinaṇ²³
dassanīyaṇ suruciraṇ mama to pi surūpiniṇ.
33. Tam ahaṇ vimhitaṇ disvā avinicchita²⁴ dehiniṇ²⁵
cintayīṇ²⁶ saphalaṇ me ti nettalābhāñ²⁷ ca mānusaṇ
34. Tam āham " ehi subhage yen' attho taṇ vadehi me
kulan te nāmagottañ ca vada me²⁷ yadā to piyaṇ."

¹ S¹ S² Sakiyam pi.² S¹ putto.³ S¹ buddhānujātiyaṇ; S² buddhonu°.⁴ S¹ Nanda no; S² Nando na.⁵ S² lajjayī; S¹ lacchasi.⁶ S¹ rājāvasānaṇ.⁷ S¹ āsi vārogaṇ.⁸ S¹ sasikantaṇ; P. sasikantaṇ.⁹ S¹ manoharaṇ.¹⁰ S¹ bhūsaṇaṇ.

9. T. P. sirisaṇghāṭa.

¹² P. puñjitaṇ.

daṭṭyaṇ.

¹⁴ S¹ rasānaṇ.

— rā samavihessati; P. jarāyaṇ adhihessati.

¹ P. yasañña.³ S¹ Nanda dhammanindite; S² vara°.⁵ S¹ Pā.¹⁹ S¹ jhānajiṇapadaṇ.⁷ S¹ hitesa.²¹ S¹ tattha.⁹ S¹ āsiṇ.²² S² kamālānaṇ.¹¹ P. 'va.

bhaṇaṇ.

¹³ S¹ ahu.²⁴ S² °dehine; S¹ °dehini.²⁵ S¹ cintayī.¹⁵ S¹ P. lokanāyakaṇ.²⁷ S² te.

35. Na pañhakālo¹ subhage uccaṅge maṇṇ nivesaya²
nisīdanti mam' aṅgaṇi passaṇṇissaṇ³ muhuttakaṇ.
36. Tato sīsaṇ mam' aṅke sā⁴ katvā sayi sulocanā
tassā⁵ naḷāṭe⁶ patitā luddā⁷ paramadāruṇā.
37. Saha tassā nipātena piḷakā udapajjatha⁸
pagghariṇsu pabbinnā ca kuṇapā pubbalohitā.
38. Sambhinnaṇ⁹ vadaṇaṇ cāpi kuṇapaṇ pūṭigandhikaṇ¹⁰
uddhumātaṇ vinīlaṇ ca sabbañ¹¹ cāpi sarīraṇaṇ.
39. Sā pavedhitasabbaṇṇi nissayanti¹² muhuṇ muhuṇ
vedayanti sakaṇ dukkhaṇ karuṇaṇ paridevayi¹³.
40. *Dukkheṇa dukkhitā homi phusayanti¹⁴ ca vedanā*
mahādukkhe nimugg' amhi saraṇaṇ hohi¹⁵ me sakhī.
41. Kuhiṇ vadanāsobhaṇ te ? kuhiṇ te tuṇṇanāsikā ?
tambabimbavaroṭṭhaṇ¹⁶ te vadaṇaṇ te¹⁷ kuhiṇ gataṇ ?
42. Kuhiṇ sasiṇ nibhaṇ¹⁸ vattaṇ ? kambugivā¹⁹ kuhiṇ gatā ?
dolāloca²⁰ ca te kaṇṇā vevannaṇ²¹ samupāgatā.
43. Makula-khārak'-ākārā²² kalasā va payodharā
pabbinnā pūṭikuṇapā duṭṭhagandhitvam²³ āgatā.
44. Vedimajjhā puthussoni²⁴ sūṇā²⁵ 'va nītakibbisā²⁶
jātā abhejjabharitā.²⁷ Aho rūpaṇ asassaṇaṇ.
45. Sabbaṇ sarīrasaṇjātaṇ pūṭigandhaṇ bhayānaṇ
susānaṇ iva jeguccaṇ²⁸ ramante yattha bālīsā.

¹ P. navañ ca°; S¹ pañhakālo.² P. nivāsaya.³ S¹ passapiyaṇ; P. pasuppaya.⁴ S¹ mam' aṅge 'haṇ; P. mam' aṅge sā.⁵ S¹ tayā.⁶ S¹ nana te.⁷ S¹ lukhā; S² lutā.⁸ S¹ P. upapajjatha.⁹ P. pabbinnaṇ.¹⁰ S¹ pūṭigandhinaṇ.¹¹ P. pubbañ.¹² P. nissasanti.¹³ S¹ paridevayi; S² parivedayiṇ.¹⁴ S¹ phusissanti.¹⁵ S¹ homi.¹⁶ S² °dharoṭṭhaṇ.¹⁷ S² vadanattho; P. vedanaṇ te.¹⁸ S¹ sasinibhaṇ; P. sasinibhaṇ.¹⁹ S² kumbha°.²¹ S² vevanna.²⁰ S¹ dolālolā; P. dolātulā va.²² S¹ makulakārabhākārā kalabhakā payodharā; P. makulakhārakā-kārā kalasā va payodharā; S² kākamburubhākārā pavanadharā.²³ S² gandhatvam.²⁴ S¹ puthussoni; S² puthusesāni; P. 'va sussoni.²⁵ S¹ suṇe; P. sunā; S² sūnā.²⁶ S¹ vanītakimbisā; P. vañ ca°.²⁷ S¹ amejjabharitā; P. amajjabharitā.²⁸ S² vo gacchāṇ.

16. Tadā mahākāruṇiko bhūtā me lokanāyako
disvā saṇviggacittan maṇ imā gāthā abhisaṭṭha:
47. Āturaṇ kuṇapaṇ¹ pūtiṇ passa Nande samussayaṇ
asubhāya cittan bhāveli ekaggam² susamāhitaṇ.
48. Yathā idaṇ tathā etaṇ³ yathā etaṇ tathā idaṇ
duggandhaṇ pūtikaṇ vāti bālānaṇ abhinanditaṇ.
49. Evam etaṇ avekkhanti rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya⁴ abhinibbija⁵ dakkhasi.⁶
50. Tato 'ham āsiṇ saṇviggā⁷ sutvā gāthā subhāsita
tatra tithā 'va 'haṇ santi⁸ arahattaṇ apāpuṇṇ.
51. Yattha yatttha⁹ nisinnā 'haṇ tadā¹⁰ jhānaparāyanā
jino tasmīṇ guṇe tuṭṭho etadagge tṭapesi maṇ.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Nandā bhikkhunī Janapadakalyāṇī i. g. a-tī.

Nandāya theriyā apadānaṇ samuttaṇ.

[26. Sonā.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragā
ito satasahasamhi kappe uppaṇji nūyako.
2. Tadā 'haṇ seṭṭhikulo jātā sukhita sajjitā¹ piyā
upetvā taṇ munivaraṇ assosiṇ² madhuraṇ vacaṇ.
3. Āraddhaviriyān' aggaṇ vaṇṇentaṇ³ bhikkhunūṇ jinaṇ
taṇ sutvā muditā hutvā kāraṇ katvāna satthuno.
4. Abhivādiya sambuddhaṇ taṇ tṭhānaṇ⁴ patthayaṇ⁵ tadā
anumodi mahāvīro: "sijjhataṇ⁶ paṇidhī tava.
5. Satasahasas ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S¹ kulāpaṇ; P. asuciṇ.

² S² idaṇ.

³ S¹ abhinippajja.

⁴ S¹ P. abhisavviggā.

⁵ S¹ tattha.

⁶ P. pūjita.

⁷ S² vaṇṇenti.

⁸ S¹ patthaya.

¹ S¹ ekagga.

² S¹ kaññāya.

³ S¹ dakkhasi; P. dakkhisā.

⁴ S. P. vipassanti.

⁵ P. sadā.

⁶ S¹ assosi.

⁷ S¹ tṭhānaṇ taṇ.

⁸ S² sijjhantaṇ.

6. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimittā
Soṇā¹ ti nāma nāmena hessati satthu sāvika².”
7. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mottaññitā paricariṇ³ paccayehi vināyakaṇ.
8. Tena kammena sukatena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁴ ahaṇ
9. Paccimo ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe⁵ phite mahaddhane.
10. Yadā ca yobbanāṇ pattā⁶ gantvā patikulaṇ ahaṇ
dasa puttāni ajaniṇ surūpāni visesato.
11. Sukheṭhitā ca te sabbe jananettamanoharā
amittānam pi rucitā mamaṇ⁷ pāgeva⁸ te piyā.
12. Tato mayhaṇ akāmāya dasaputtapurakkhato
pabbajittha sa me bhattā⁹ devadevassa sāsane.
13. Tad ekikā vicintesiṇ¹⁰: jīvitenaālam atthu me
jinnāya¹¹ patiputtihi vuḍḍhāya¹² ca varākiyā.
14. Aham pi tattha¹³ gañchissaṇ¹⁴ pasuto¹⁵ yattha¹⁶ me pati.
Evāhaṇ cintayitvāna pabbajj¹⁷ anagāriyaṇ.
15. Tato ca maṇ bhikkhuniyo ekaṇ¹⁸ bhikkhunupassaye¹⁹
vihāya gañchu²⁰ ovādaṇ “ tāpehi udakaṇ ” iti.
16. Tadā udakam āhatvā²¹ okiritvāna kumbhiyā
culle²² ṭhapetvā āsinā²³ tato cittaṇ sanādhahiṇ²⁴.
17. Khandhe aniccato disvā dukkhato ca anattato
khepetva²⁵ āsave sabbe arahattaṇ apāpuniṇ.
18. Tadā ’gantvā bhikkhuniyo uphodakam apucchisu²⁶
tejodhātun adhiṭṭhāya khippaṇ santāpayiṇ²⁷ jalaṇ.

¹ P. Soṇā.² S¹ paricari.³ S² agañch¹.⁴ S² itthe.⁵ P. yobbanappattā.⁶ P. mama; S¹ rūcitā².⁷ P. pag eva.⁸ P. satthā; S¹ S² bhattā.⁹ S¹ S² vicintesi.¹⁰ S¹ jinnāya.¹¹ S² suddhāya.¹² S² tassa.¹³ S¹ P. gacchissaṇ¹⁴ P. sampatto.¹⁵ S¹ tattha.¹⁶ P. pabbajji.¹⁷ S² evaṇ.¹⁸ P. upassaye.¹⁹ S¹ P. gacchuy.²⁰ P. āhitva.²¹ P. cūlo.²² S¹ S² āsinā.²³ S¹ pasādayi.²⁴ P. chotvāna.²⁵ S¹ P. apucchissu.²⁶ S¹ santāpayi.

19. Vimhitā tā jinavaraṇ etam atthaṇ va sāvayuy,¹
taṇ sutvā mudito nātho imā gāthā abhāsatha:
20. “Yo ca vassasataṇ jīvo kusīto² hīnaviriyo
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo viriyaṇ ārabhato dalhaṇ.”
21. Ārādhito³ mahāvīro mayā⁴ suppaṭipattiyā
āraddhaviriyān’ aggaṇ mam āha sa⁵ mahāmuni.
22. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
23. Sāgaṭaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sonā-bhikkhūni i. g. a-ti.

Sonā-theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[27. Bhaddā-Kāpilāni.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadāhu⁶ Haṇsavatiyaṇ Videho⁷ nāma nāmako
seṭṭhi pahūtaratano; tassa jāyā ahoṇ’ ahaṇ.
3. Kadāci so narādiccaṇ upecca saṇarijjano⁸
dhammam assosi Buddhassa sabbadukkhakkhayaūvahaṇ.⁹
4. Sāvakaṇ dhutavādānaṇ aggaṇ kittesi nāyako
sutvā¹⁰ sattāhikaṇ dānaṇ datvā Buddhassa tadino.
5. Nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayi¹¹
sa hāsayaṇto parisaṇ¹² tad’ āha narapuggavo
6. Seṭṭhino anukampāya¹³ imā gāthā abhāsatha:
“lacchase¹⁴ patthitaṇ ṭhānaṇ, nibbuto hohi¹⁵ puttaka.

¹ P. abhāvayuy; S¹ va sāmavuy.

² S. kusito.

³ S¹ āradhiko.

⁴ S¹ mayhaṇ; P. mama.

⁵ S¹ samāha sa; P. mahāpañño.

⁶ S¹ S² āhaṇ.

⁷ S¹ Videho.

⁸ S¹ upecca, saṇarijjano.

⁹ S¹ -dukkhābhayaūpahaṇ; P. -dukkhābhayaṇṇapaṇṇaṇ.

¹⁰ S² hutvā.

¹¹ S¹ P. °patthayi; S² patthayiṇ.

¹² S¹ hāsayaṇto parisa taṇ; P. pahāsanto saṇariṇṇaṇ.

¹³ S¹ anukampāyo.

¹⁴ S¹ lacchasi.

¹⁵ S² hoti.

7. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kassapo nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
9. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricari paccayehi vināyakaṇ.
10. Sāsanaṇ jotayitvā¹ so madditvā² kutitthiye
veneyye vinayitvā³ ca nibbuto so sasāvako.
11. Nibbuta tamhi lokagge pūjanatthāya satthuno
ñātimitte samānetvā saha tehi akārayiṇ⁴
12. Sattayojanaṇ thūpaṇ ubbidhaṇ ratanāmayaṇ
jalantaṇ sataṇṇi va sālārājaṇ va phullitaṇ.⁵
13. Sattasatasahasāni⁶ pātiyo tattha⁷ kārayiṇ
nalaggi⁸ viya jotante ratana⁹ eva satta¹⁰hi.
14. Gandhatelena⁹ pūretvā dipā¹⁰ nujjalayaṇ taṇ
pūjatthāya¹⁰ mahesissa sabbabhūtānukampino.
15. Sattasatasahasāni⁶ puṇṇakumbhān¹¹ akārayiṇ¹¹
ratane¹¹ eva puṇṇāni pūjatthāya mahesino.
16. Majjhe aṭṭha¹² aṭṭha kumbhānaṇ¹² ussitā kaṭṭhanagghiya¹³
atirocanti vaṇṇena sārada¹⁴ va divākaro.¹⁵
17. Catudvāresu sobhanti toraṇā ratanāmaya
ussitā¹⁶ phalaka rammā sobhanti ratanāmaya.
18. Virocanti parikkhittā avataṇṇā¹⁷ sunimmitā
ussitāni patākāni ratanāni virocate.
19. Surattaṇ sukataṇ cittaṇ¹⁸ cetiyaṇ ratanāmayaṇ
atirocati vaṇṇena sasāṇjhā va¹⁹ divākaro.

¹ S¹ P. jotayitvāna.² S¹ P. madditvā³ S¹ omitted; P. vinayitvāna.⁴ S¹ akārayi.⁵ P. pupphitaṇ.⁶ S¹ sataṇ^o.⁷ S² satta.⁸ P. nalaggi⁹ S² talahi.¹⁰ P. pūjanatthāya¹¹ S¹ kārayi.¹² S¹ aṭṭhaya^o; P. sattaṭṭha kumbhāni; S³ asaṭṭha^o¹³ P. agghiyo.¹⁴ S² saradā.¹⁵ S² divākara¹⁶ S² ussatā.¹⁷ S² avakaṇṇā¹⁸ S¹ citan; S² dhitaṇ.¹⁹ P. sasajmajjhe

20. Thūpassa medhiyo tisso¹ haritālenna pūrayiṇ
ekaṇ² manosilāy' okaṇ añjanema ca ekikaṇ.³
21. Pūjaṇ etādisaṇ ranunaṇ kūretvā varadhārino⁴
adāsi dānaṇ saṅghassa yāvajīvaṇ yatthūbaluṇ.
22. Sahā 'haṇ⁵ seṭṭhinā tena tāni puññāni sabbaso
yāvajīvaṇ karitvāna sahā 'va sugatiṇ ahaṇ.⁶
23. Sampattiyo 'nubhotvāna⁷ dovatte aṭṭha māmusa
chāyā viya sarīrena saha ten' eva saṅsariṇ.
24. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
upparjji cārunayano⁸ sabbadhammavipassako.⁹
25. Tadā hi¹⁰ Bandhumatiyā¹¹ brāhunaṇo sādhusammato
aḍḍho santo¹² gamenāsi¹³ dhanena ca suduggato.¹⁴
26. Tadā hi¹⁵ tassāhaṇ āsiṇ¹⁶ brāhmaṇi samacetassā
kadāci so dijavaro saṅgimesi¹⁷ mahāmuniṇ
27. Nisunaṇ janakāyamhi desentaṇ amataṇ padaṇ
sutvā dhammaṇ pamudito adāsi sakasāṭṭakaṇ.¹⁸
28. Ghaṇaṇ okena vatthena gantvān' etaṇ¹⁹ mama abravi²⁰
anumoda mahāpuññaṇ²¹ dinnāṇ Buddhassa sāṭṭakaṇ.²²
29. Tadā 'haṇ añjaliṇ katvā anumodiṇ²³ supiṇitā²⁴
sudinno sāṭṭako sāmi Buddhaseṭṭhassa tādino.
30. Sukhito sajjito²⁵ hutvā saṅsaranto bhavābhava
Bārāṇasipure²⁶ ramme rājā āsi²⁷ mahīpati.

¹ S¹ thūpass' imādi sā tisso; P. thūpass' imādi pātiyo; S² mediyo tisso.

² S¹ eka.

³ S¹ ekakaṇ.

⁴ P. varavādino.

⁵ S¹ sahāyaṇ; P. sahā 'va.

⁶ S¹ P. gatā.

⁷ S¹ na bhutvāna.

⁸ S¹ vārunayano; P. cārudassano.

⁹ S¹ oṭo.

¹⁰ P. tadāyaṇ.

¹¹ P. Bandhumatiyaṇ.

¹² S¹ saddho santo, also saddho satthā; P. andho santo; S² aḍḍhe satthā.

¹³ P. guṇenāpi; S¹ guṇenāpi und gamenapi.

¹⁴ S¹ suduggato.

¹⁵ S¹ P. tadā pi.

¹⁶ S¹ āsi.

¹⁷ S¹ saṅkamesi; S² saṅgamohi.

¹⁸ S¹ P. adāsi okasāṭṭakaṇ; S² osakasāṭṭakaṇ.

¹⁹ P. gantvān etaṇ.

²⁰ S¹ mamaṇ bravi.

²¹ P. S¹ mahāpuñña.

²² S¹ S² sāvakaṇ.

²³ S¹ anumodi.

²⁴ S¹ suvinitā.

²⁵ S¹ sajjito; P. pabbhajjito.

²⁶ S¹ Bārāṇasiṇ; P. Bārāṇasī.

²⁷ S² asā.

31. Tadā tassa mahesī 'haṇ itthīgumbassa¹ utlamā
tassātidayitā² āsiṇ³ pubbasnohena uttarīṇ⁴.
32. Piṇḍāya vicarante⁵ so⁶ aṭṭha paccakanāyake
disvā pamudito⁷ hutvā datvā piṇḍaṇ mahārāhaṇ.
33. Puno⁸ nimantayitvāna katvāna ratanamaṇḍapaṇ
kammārebhi⁹ kataṇ pattaṇ¹⁰ sovaṇṇaṇ vata taṭṭhakaṇ.¹¹
34. Samānetvāna te sabbe¹² tesāṇ dānaṇ adāsi so
sovaṇṇāsane¹³ pavitṭhānaṇ pasanno sehi pāṇihi.
35. Tam pi¹⁴ dānaṇ sah' adāsiṇ¹⁵ Kāsirājen' ahaṇ tadā
puno pi¹⁶ Bārānasiyaṇ ajāyīṇ¹⁷ *dvāragāmake *
36. Kuṭumbikakule¹⁸ phīte sukrito so sabhātuko
jetṭhassa¹⁹ bhātuno jāyā ahosiṇ²⁰ supaṭṭhbatā.
37. Paccakabuddhaṇ disvāna mama bhātu²¹-kaṇiyaso²²
bhāgaṇ taṇ²³ tassa datvā 'haṇ āgate tamhi²⁴ pāvadiṇ.²⁵
38. Nābhinandittha so dānaṇ tato tassa aṭṭās' ahaṇ
Buddhān āniya taṇ annaṇ²⁶ puno tass' eva so adā²⁷
39. Tadannaṇ²⁸ chaḍḍhayitvāna ruṭṭhā²⁹ Buddhassa' ahaṇ tadā
pattaṇ kalalapunṇaṇ taṇ adāsiṇ tassa tādino.
40. Dāne ca³⁰ gahaṇe c' eva apace³¹ paduse pi ca³²
samacittasukhaṇ³³ disvā mahāsangaṇaṇ cajiṇ bhusaṇ³⁴

¹ S¹ itthi°.² S¹ tassāpi dayitā.³ S¹ āsi.⁴ S² uttaraṇ; P. o' uttari; S¹ uttarā.⁵ S² vicaranto.⁶ P. te.⁷ P. pamuditā.⁸ P. puna.⁹ S¹ kammāṅkāra; P. kammārehi.¹⁰ P. pattaṇ; S² paṭṭhaṇ.¹¹ S¹ satahatthakaṇ; S² deficient reading.¹² S² taṇ sabbaṇ.¹³ S¹ sonṇāsane; P. sonṇāsane.¹⁴ S² tam hi.¹⁵ S¹ sahādāsi; S² mahādāsiṇ.¹⁶ S¹ puna 'haṇ; P. punāhaṇ.¹⁷ S¹ P. rājā pi.¹⁸ S¹ P. kuṭumbikakule.¹⁹ S² seṭṭhassa.²⁰ S¹ ahosi; P. ahosi.²¹ S¹ P. bhattu; S² bhatia.²² S¹ kaṇissa so; P. kaṇiyasā; S² kaṇiya so.²³ P. bhāgannaṇ.²⁴ S¹ tasmī; S² tassa.²⁵ S¹ pāvariṇ; S² pāvadi.²⁶ S¹ mudhādānissa tam antaṇ; P. ukhā āniya taṇ annaṇ; S² bud-
dhāna niyataṇ°.²⁷ S² tadā.²⁸ S² tadānu; S¹ taṇ dānaṇ.²⁹ S¹ P. duṭṭhā.³⁰ S¹ cā; S² va.³¹ P. apace; S¹ amejjhe; S² amejje.³² S¹ padumessa pi ca; S² panaye pi ca.³³ P. °mukhaṇ.³⁴ P. tadāhaṇ saṇvijiṇ bhusaṇ; S¹ mahā saṇvindidi bhusaṇ.

41. Puno pattan̄ gahetvāna sodhayitvā sugandhinā¹
pasannacittā pūretvū² saghataṇ sakkuraṇ³ aduṇ.
42. Yattha yatthūpapajjāmi surūpā homi dānato
Buddhassa apakārena duggandhā vadaṇena ca.
43. Puno Kassapavīrassa⁴ niṭṭhāyantamhi⁵ cetiye
sovaṇṇaṇ iṭṭhakaṇ varaṇ⁶ adāsiṇ⁷ muditā nluṇ.
44. Cātujjātena gandhena nicaṇitvā tam iṭṭhakaṇ
muttā duggandhadosaṃhā sabbaṅgasamupāgatā.⁸
45. Satta pātisahassāni rataneḥ⁹ eva⁰ sattahi
kāretvā ghatapūrāni vaṭṭini¹⁰ ca saḥassayo
46. Pakkhipitvā¹¹ padīpetvā ṭhāpayiṇ¹² satta pantiyo¹³
pūjatthaṇ lokanāthassa vippasannaṇa cetasa.
47. Tadāpi tasmīṇ¹⁴ puññasmiṇ¹⁵ bhāgiṇi¹⁶ haṇ visesato
puno¹⁶ Kāsīsu¹⁷ sañjāto Sunitto¹⁸ isi¹⁹ vissuto.
48. Tassāhaṇ bhariyā āsiṇ sukhitā sajjitā piyā
tadā pi²⁰ paccekamune²¹ adāsi²² ghanaveṭṭhanaṇ.
49. Tassāpi bhāgiṇi āsiṇ moditvā dānaṇ²³ uttamaṇ
puno¹⁶ pi Kāsiraṭṭhamhi jātā²⁴ Koliyajātiyā.
50. Tadā Koliyaputtānaṇ satchi saha pañcali
pañca paccekabuddhānaṇ satāni²⁵ samupaṭṭhaṇiṇ.²⁶
51. Temāsaṇ vāsāyitvāna²⁷ adaṇsu ca²⁸ ticivare
jāyā tassa tadā āsiṇ puññakammupathānugā.
52. Tato cuto²⁹ ahū rājā Nando nāma mahāyaso
tassāpi mahesi³⁰ āsiṇ³¹ sabbakāmasamiddhinī.

¹ S¹ sugandhino.² S² pasannā pūretvāna.³ P. sakkāraṇ.⁴ P. °dhuraṇsa.⁵ P. niṭṭhāpentamhi.⁶ S² iṭṭhaka⁰; S¹ °ghaṇaṇ.⁷ S² adāsi.⁸ S¹ susamāgatā.⁹ S² oṃa.¹⁰ S² vaddhinī; P. vaṭṭini.¹¹ S¹ upakkhipetvā.¹² S² ṭhāpayi.¹³ S¹ S² pantiyo.¹⁴ P. tamhi.¹⁵ P. puññamhi.¹⁶ P. puna.¹⁷ S¹ Kāsīsu; S² Kāsīsu¹⁸ S² Sunamitto.¹⁹ P. S¹ iti.²⁰ P. tadāhaṇ.²¹ S. paccekapuro.²² S² adāsiṇ.²³ S² dhānaṇ.²⁴ S² jāto.²⁵ S¹ satānaṇ.²⁶ S¹ samupaṭṭhaṇiṇ.²⁷ S¹ P. tappayitvāna.²⁸ S² adaṇ mukha.²⁹ S² outā.³⁰ S² mahisī; P. mahesi.³¹ S² āsi.

53. Tato cuto¹ bhavitvāna Brahmadatto mahīpati
Padumavatīputtānaṃ² paccakamuninaṃ³ tadā
54. Satāni pañc' anūnāni yāvajīvam upatthahiṃ⁴
rājuyyāne nivāsetvā nibbutāni⁵ ca pūjayaṃ.
55. Cetiyaṇi ca kāretvā pabbajitvā ubho mayaṃ
bhāvetvā appamaññāyo brahmalokaṃ agamhase.
56. Tato cuto⁶ Mahātitthe⁷ sujāto Pippalāyano⁸
Mātā Sumanadevī ca⁹ Kosigotto dijo pitā.
57. Ahaṃ Madde janapade Sāgalāyaṃ puruttame
Kapilassa dijass' āsiṃ¹⁰ dhītā mātā Sucīnatī.
58. Ghanakañcanaabimbena¹¹ nimminivāna maṃ pitā
adā Kassapavīrasa¹² kāmāsā¹³ vajjitassa¹⁴ m.¹⁵
59. Kadāci so kāruṇiko gantvā kammantapekkhako¹⁶
kākādikehi¹⁷ khajjante paṇe¹⁸ disvāna saṃviji.
60. Ghare vāhaṃ¹⁹ tile jāte²⁰ disvān' ātapatāpito²¹
kimikākehi khajjante saṃvegamaṃ alabhiṃ tadā.
61. Tadā so pabbajī dhiro²² ahaṃ taṃ anupabbajij²³
pañca vassāni nivaṣiṃ paribbājapathe²⁴ ahaṃ.
62. Yadā pabbajitā āsi²⁵ Gotamī jīnaposikā²⁶
tadā 'haṃ samupāgantvā²⁷ Buddhena anusāsītā.
63. Naciren' eva kālena aruhattaṃ apāpuṇiṃ
aho kalyāṇamittataṃ²⁸ Kassapassa sirimato!
64. Putto²⁹ Buddhassa dāyādo Kassapo susamāhito
pubbenivāsaṃ yo vedi saggāpāyaṇi ca passati.³⁰

¹ P. tadā rājā.² S² Padumāvati puttāni.³ S¹ paccakamuniṃ.⁴ S² upatthahi.⁵ S¹ nidhutānañ.⁶ S² outā.⁷ S² mahācitto.⁸ P. Pippal°.⁹ P. ti.¹⁰ S¹ °āsi.¹¹ S¹ ghanakañcana°.¹² P. dhīrasa.¹³ S¹ tāmāsā; P. kāmehi.¹⁴ S¹ vijitassa.¹⁵ S¹ vā; P. maṃ.¹⁶ S² °pekkhato.¹⁷ S¹ kākāditehi.¹⁸ S² paṇo.¹⁹ S¹ vāha.²⁰ S² dante.²¹ S¹ ātapapāsane; P. °ātapatāpane.²² S¹ viro.²³ S¹ anupabbajī.²⁴ P. paribbājavate.²⁵ S¹ āsiṃ.²⁶ S² positā.²⁷ P. taṃ upagantvā.²⁸ S¹ °mittatā; S² °mittataṃ.²⁹ S¹ dassati.³⁰ P. suto.

65. Atho jātikkhayaṇ patto abhiññāvosito muni
etāhi tihi vijjāhi tevijjo hoti brāhmanaṇ.
66. Tath' eva Bhaddā-Kāpilāni tevijjā macculāyini
dhārentī¹ antimaṇ dehaṇ jetvā² Māraṇ savāhanaṇ.
67. Disvā ādinavaṇ loke ubho pabbajitā mayaṇ
amha³ khīṇāsavā dantā sītibhūt' amha⁴ nibbutā.
68. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
69. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
70. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddā-Kāpilāni bhikkhuni i. g. a-ti.

Bhaddākāpilāniyā apadānaṇ samattaṇ.

[28. Yasodharā.]

1. Purakkhatā bhikkhunihi satehi saha pañcahi
mahiddhikā mahāpaññā sambuddhaṇ upasaṅkamaṇ.
2. Sambuddhaṇ abhivādotvā satthuno cakkalakkhaṇe
nisinnā ekamantaṇhi imaṇ⁵ vacanaṇ abraviṇ :
3. Aṭṭhasattati vassā 'haṇ pacchimo⁶ vattati⁷ vayo
pabbhāram pi⁸ anuppattā ārocemi mahāmuni⁹
4. Paripakko vayo mayhaṇ parittam atha¹⁰ jīvitaṇ
pahāya vo gamissāmi katam me saraṇam attanaṇ.
5. Vayo¹¹ ca pacchime kāle maraṇaṇ uparundhati
ajjarattiṇ mahāvira¹² pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
6. N' atthi¹³ jāti jarā vyādhi¹⁴ maraṇaṇ ca mahāmune¹⁵
ajarāmaranaṇ¹⁶ puraṇ gamissāmi asaṅkhataṇ.¹⁷
7. Yāvatā parisā nāma samupayāti¹⁸ satthuno
aparā*dhaṇ* pajānanti khamantaṇ¹⁹ samnukkhā muṇe

¹ P. dhāreti.

² S¹ jivvā.

³ S² amhā; S¹ tamhā; P. ty amha.

⁴ S² °amhi.

⁵ S¹ idaṇ.

⁶ S¹ pacchimaṇ; S² pacchimā.

⁷ S¹ vattani; S² vattathi.

⁸ S¹ pabbhāramhi.

⁹ S¹ mahāmuniṇ.

¹⁰ S¹ paritta mama.

¹¹ S² vaye.

¹² S¹ mahāvīre.

¹³ S² itthi.

¹⁴ S¹ byādhi.

¹⁵ S¹ mahāmuni.

¹⁶ S² mārābhaya.

¹⁷ S² ahaṇkhataṇ.

¹⁸ S¹ samusanti; S² samupāyati.

¹⁹ S¹ khamantu.

8. Saṅsarantañ¹ ca² saṅsāre *khalitañ*³ ce tavaṇ mayi³
āroce va⁴ mahāvīra aparādhāṇ khamassu me.
9. Iddhiñ cāpi nidassesi mama sāsanakārike⁵
parisānañ⁶ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ chindassu sāsane⁷
10. Yasodharā ahaṇ vīra agāre te pajāpatī
Sākiyamhi kule jātā⁸ itthi atho⁹ *patitthitā*
11. Thīnaṇ satasahassānaṇ navutinaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁰
agāre te ahaṇ vīra¹¹ pāmokkhā¹² sabba-issarā¹³
12. Rūpācāraguṇūpetā¹⁴ yobbanaṭṭhā piyaṇvadā¹⁵
sabbā maṇ apacāyanti devatā viya mānusa.
13. Kaññā sahasapamukhā Sakyaputta-nivesane
samānasukhadukkhā tā¹⁶ devatā viya Nandane.
14. Kāmadhātum atikkantā saṇṭhitā rūpadhātuya
rūpena sadisa¹⁷ n' atthi ṭhapetvā lokanāyakaṇ.
15. Sambuddhaṇ abhivādetvā iddhiṇ dassesi satthuno
nekā nānāvidhākārā mahā-iddhiṇ viduṇsayiṇ.¹⁸
16. Cakkavālaṇ¹⁹ samaṇ kāyaṇ sīsaṇ uttarato²⁰ kuru
ubho pakkhā duve dīpā²¹ jambudīpaṇ sarirato.
17. Dakkhiṇaṇ ca saraṇ picchaṇ²² nānā sākā tu pattakā.²³
candaṇ ca suriyaṇ²⁴ c' akkhī²⁵ Meru-pabbata²⁶ sikaṇ.²⁷
18. Cakkavālagirituṇḍaṇ²⁸ jamburukkhassamūlakaṇ
vijamānā²⁹ upāgantvā vandato³⁰ lokanāyakaṇ.
19. Hatthivaṇṇaṇ³¹ tath' ev' assaṇ³² pabbataṇ jalaṇaṇ tathā
candaṇ ca suriyaṇ³³ Meruṇ Sakkavaṇṇaṇ³⁴ ca dassayi.

¹ S¹ saṅsaritvā.² S¹ va.³ S² ce mayi-; S¹ °mamaṇ tayi.⁴ S¹ āroce mi.⁵ S² kūrīyo.⁶ S¹ °lañ.⁷ S¹ kaṅkha chindāhi yāvatā.⁸ S¹ jātaṇ.⁹ S¹ aṇhe.¹⁰ S¹ °uttari.¹¹ S² vīraṇ.¹² S¹ pamokkhā.¹³ S¹ sabbassa sassarī.¹⁴ S¹ rūpavāra°.¹⁵ S¹ yobbanaṭṭhā si sandhadā.¹⁶ S¹ dukkhatā.¹⁷ S¹ sadiso.¹⁸ S¹ pīdassasi.¹⁹ S¹ cakkavāla.²⁰ S¹ uttara no.²¹ S² dīpā.²² S¹ sarapiṇṇaṇ.²³ S² °kupattakā.²⁴ S² candasuriyaṇ.²⁵ S¹ cakkhiṇ.²⁶ S² pabbato.²⁷ S² sikaṇ.²⁸ S² tuṇḍā.²⁹ S² vijamāno.³⁰ S¹ vādato.³¹ S² hatthivaṇṇaṇ.³² S¹ tatthev' āyaṇ.³³ S¹ candasuriyaṇ tathā.³⁴ S¹ cakkavaṇṇaṇ.

20. Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā¹
 saḥassaṇ lokadhātūnaṇ² phullapaccena³ chādayiṇṇ.⁴
21. Brahmavaṇṇaṇ ca māpetvā dhammaṇ desesi⁵ puññataṇ⁶
 Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā.⁷
22. Iddhiṇu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
 cetopariyaññāssa vasī homi mahāmune.⁸
23. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ⁹ visodhitaṇ
 sabbāsavā parikkhīpā n' atthi dāni punabbhavo.
24. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne'atth' eva ca
 ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
25. Pubbānaṇ¹⁰ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ¹¹ te su-dassitaṇ
 adhikāraṇ bahuṇ¹² mayhaṇ tuyhatthāya mahāmune.
26. Yaṇ mayhaṇ purimaṇ kammaṇ kusaṇ sarase¹³ mune
 tuyh' atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā.
27. Abhabbatthāne¹⁴ vajjetvā pācayanti¹⁵ anāvaraṇ¹⁶
 tuyh' atthāya mahāvīra samattaṇ¹⁷ jīvitaṇ mayā.
28. Nekakoṭṭisahassāni bhariyatthāya¹⁸ dāsi maṇ¹⁹
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²⁰
29. Nekakoṭṭisahassāni upakārāya dāsi maṇ
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²¹
30. Nekakoṭṭisahassāni bhojanatthāya dāsi maṇ²²
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²³
31. Nekakoṭṭisahassāni jīvitaṇ²⁴ pariccajiṇ²⁵
 bhayaṇmokkaṇ²⁶ karissanti cajāmi²⁷ mama jīvitaṇ.
32. Aṅgagate²⁸ alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
 itthibhaṇḍena²⁹ gūhāmi tuyh' atthāya mahāmuni.

¹ S¹ cakkhuma.

³ S¹ °saññehena; S² pulla°.

⁵ S² deseti.

⁷ S¹ cakkhuma.

⁸ S¹ mahamuni.

¹⁰ S¹ buddhāna.

¹¹ S¹ sañña°.

¹³ S¹ paramo.

¹⁵ S¹ pācayitvā; S² pācayantiyā.

¹⁷ S¹ sañcattāṇ.

¹⁹ Perhaps 'haṇ.

²¹ S¹ mahāmuni.

²³ S² jīvita pi.

²⁵ S¹ hāsamukhaṇ.

²⁷ S¹ aṅge evaṇ.

² S¹ °dhātūnaṇ.

⁴ S¹ chādāsi; S² cādayiṇ.

⁶ S¹ suññataṇ.

⁹ S¹ cakkhu.

¹² S² bahu.

¹⁴ S² abhaṇḍatthāne.

¹⁶ S¹ anācāraṇ.

¹⁸ S¹ bhariyatthāya.

²⁰ S¹ mahāmuni.

²² S¹ dās' ahaṇ.

²⁴ S¹ pariccaji.

²⁶ S¹ dadāmi; S² vajāmi.

²⁸ S¹ n' atthi maṇḍena.

33. Dhanadhañña¹pariccāgaṇ¹ gāmaṇi nigamāni ca
khettaṇ puttañ² ca dhītaṇ³ ca pariccattā⁴ mahāmuni.
34. Ilatthi-assa-gavañ cāpi dāsiyo paricārikā
tuyh' atthāya mahāvira⁵ pariccattā asankhiyā.
35. Yaṇ mayhaṇ paṭimantesi⁶ dānaṇ dassāmi yācake
vīmaṇaṇ me na passāmi dadato⁷ dānaṇ uttamaṇ.
36. Nānāvidhaṇ bahuṇ⁸ dukkhaṇ saṅsāre ca bahubbidhe⁹
tuyh' atthāya mahāvira pariccattaṇ¹⁰ asankhiyaṇ.
37. Sukhaṇ pattā na¹¹ modāmi na ca dukkhesu dummanā
sabbattha tulitā¹² homi tuyh' atthāya mahāmune.¹³
38. Anumaggena sambuddho yaṇ dhammaṇ abhinīhārī
anubhotvā¹⁴ sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁵ mahāmuni.
39. Brahmadevañ ca sambuddhaṇ Gotamaṇ lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ te bahun mayā.
40. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ ahaṇ te paricārikā
41. Kappe¹⁸ satasahasso ca¹⁹ caturro ca asankhaye²⁰
Dipaṅkaro mahāvīro uppajji lokanāyako
42. Paccantadesavisaye²¹ nimantetvā Tathāgataṇ
tassa āgamaṇaṇ maggaṇ soḍhenti tuṭṭhaṇānasa.
43. Tena kālena so²² āsi Sumedho²³ nāma brāhmaṇo²⁴
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.
44. Tena kālen' ahaṇ āsiṇ kaññā brāhmaṇasambhavā²⁵
Sumittā nāma nāmena upagacchiṇ²⁶ samāgamaṇ.
45. Aṭṭha uppalabhatthāni pūjanatthāya satthuno
ādāya janasaṁmajjhe²⁷ addasaṇ isim uggataṇ

¹ S¹ dhanadhañña°.³ S¹ dhīta ca.⁵ S. mahāmuni.⁶ S¹ paṭimattesi; S² patimantesi.⁸ S¹ bahu.¹⁰ S¹ anubhottaṇ.¹² S¹ tulikā.¹⁴ S¹ anubhutvā.¹⁶ S² abhikāraṇ.¹⁸ S² kappe va.²⁰ S¹ asankhaye.²² S¹ omits.²⁴ S¹ brāhmaṇā.²⁶ S¹ S² upagañchi.² S² khettaṇputtañ ca.⁴ S² pariccattaṇ.⁷ S¹ dadanto.⁹ S¹ bahuvīdhe.¹¹ S. sukhappattā na.¹³ S¹ mahāmuni.¹⁵ S¹ bodhi.¹⁷ S¹ gavesantiṇ.¹⁹ S² va.²¹ S¹ desc°.²³ S¹ Sumedho.²⁵ S¹ brāhmaṇā°.²⁷ S¹ jñasaṇ°.

46. Cīrānugataṃ¹ dassitaṃ² patikantaṃ³ manoharaṃ
disvā tadā amaññissaṃ saphalaṃ jīvitaṃ mama.
47. Parakkamantaṃ saphalaṃ addasaṃ isino taḍḍā
pubbakammaṇa sambuddho cittaṃ cāpi paṇḍi me.
48. Bhiyyo⁴ cittaṃ pasādesiṃ ise⁵ uggatamaññasse
deyyaṃ aññaṃ na passāmi demī pupphāni te isiṃ.⁶
49. Pañcahatthā tavaṃ⁷ hontu tato⁸ hontu nunaṃ ise
tena siddhi⁹ saha hotu¹⁰ bodhanatthāya¹¹ tavaṃ¹² ise.
50. Isi gahetvā pupphāni āgacchantaṃ¹³ mahāyasaṃ
pūjesi janassammajjhe¹⁴ bodhanatthāya¹⁵ mahā-isi.
51. Passitvā janassammajjhe Dīpaṅkara-mahāmuni
viyākāsi¹⁶ mahāvīro isim¹⁷ uggatamānasaṃ.
52. Aparimeyy¹⁸ ito kappe Dīpaṅkara-mahāmuni
mama kammaṃ viyākāsi¹⁹ ujubbhāvaṃ²⁰ mahāmuni.
53. Samacittā samakammā samakāri bhavissati
piyā²¹ hessati kammaṇa²² tuyh' atthāya mahā-ise.²³
54. Sudassanā suppiyā ca manasā piyavādinī
tassa dhammesu dāyādā²⁴ piyā hessati itthikā.
55. Yathāpi bhaṇḍasamuggaṃ²⁵ anurakkhati sāmi no²⁶
evaṃ kusalaadhammānaṃ anurakkhiyate²⁷ ayaṃ.
56. Tassa taṃ anukampanti pūrayissati pārami
siho va pañjaraṃ²⁸ hetvā²⁹ pāpuṇissati³⁰ bodhiyaṃ.
57. Aparimmeyy' ito kappe yaṃ Buddho viyākāri (taṃ)³¹
vācaṃ anumodanti taṃ³² evaṃ kāri³³ bhaviṃ³⁴ ahaṃ.

¹ S¹ virānuganta; S¹ cīr°.

³ S¹ atikkanta.

⁶ S² ise.

⁹ S² saddhiṃ.

¹¹ S¹ bodhatvāya.

¹³ S¹ gacchantaṃ taṃ.

¹⁶ S¹ bodhanatthāya.

¹⁷ S² itim.

¹⁹ S¹ viyākāsiṃ.

²¹ S² piḍhā.

²³ S¹ mahā-isi.

²⁵ S² paṇḍasamuggaṃ.

²⁷ S² anurakkhissate.

²⁹ S¹ hitvā.

³¹ S² yaṃ maṃ buddho viyākāri; S² viyāri taṃ.

³² S¹ anumodanti; S² anumodaṃ taṃ. ³³ S¹ evākāri. ³⁴ S¹ bhavi.

⁴ S² dayitaṃ.

⁵ S² imo.

⁸ S¹ yo.

¹⁰ S² samā hotu.

¹² S¹ tava.

¹⁴ S¹ jinaṣaṃ°.

¹⁶ S¹ viyākāsi.

¹⁸ S¹ aparimeyyo.

²⁰ S² upābhāvaṃ.

²² S² me kamma.

²⁴ S¹ dāyado.

²⁶ S² anurakkhata°.

²⁸ S¹ pañcaraṃ.

³⁰ S² pāpuṇissayi.

58. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṃ paṇḍayin
dovamānusaṃsaṇṇaṃ yoniṃ anubhotvā asaṅkhiyaṃ.¹
59. Sukhadukkhe 'nubhotvāna² devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte³ ajāyī⁴ Sākiye kule.
60. Rūpavatī bhogavatī yasa-silavatī tato
sabbaṅgasampadā homi kulesu-atisaṃkatā.
61. Lābhaṃ silokaṃ sakkāraṃ lokadhaṇṇasamāgamaṃ
cittaṃ ca dukkhiṇaṃ n' atthi vasāmi akutoḥhayaṃ.⁵
62. Vuttaṃ hettaṃ bhagavatā⁶ rañño⁷ antepure⁸ tadā
khattiyaṇaṃ⁹ pure vīra upakāratthaṃ¹⁰ ca niddisi.¹¹
63. Upakārā ca yā nārī yā¹² ca nārī sukhe dukhe
atth' akkhāyī ca yā¹³ nārī yā nārī c' ānukampikā.
64. Pañcakoṭṭisatā-Buddhā navakoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
65. Adhikāraṃ¹⁴ sadā¹⁵ mayhaṃ mahārāja suṇohi me
okārasaṃ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni ca.¹⁶
66. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ
adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
67. Viṣakoṭṭisatā Buddhā tiṇṣakoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
68. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja¹⁷ suṇohi me
cattārisaṃ¹⁸ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni¹⁹ ca.
69. Etesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ
adhikāraṃ¹⁴ sadā²⁰ mayhaṃ mahārāja suṇohi me.
70. Sattṭhikoṭṭisatā Buddhā sattatikoṭṭisatāni ca
otesaṃ devadevānaṃ mahādānaṃ pavattayaṃ.
71. Adhikāraṃ¹⁴ sadā mayhaṃ mahārāja suṇohi me
asāṭhikoṭṭisatā Buddhā navutikoṭṭisatāni ca.

¹ S¹ asaṅkhiyaṃ.² S¹ bhava sampatte.³ S¹ 'bhayaṃ.⁴ S¹ rañño.⁵ S¹ 'taṃ.⁶ S¹ niddisi.⁷ S² yā ca.⁸ S¹ S² sāha and always.⁹ S¹ ekādasakoṭṭisatāni mahādānaṃ pavattayaṃ; (° mahārāja°).¹⁰ S¹ mahārāja.¹¹ S¹ pañca°.¹² S¹ 'tvā 'haṃ.¹³ S¹ ajāyī.¹⁴ S¹ bhāgavatā.¹⁵ S¹ antepure.¹⁶ S¹ upakāraṃ ca.¹⁷ S¹ yā nārīyā; cf. p. 595, 50.¹⁸ S² abhikāraṃ.¹⁹ S¹ cattārisaṃ.²⁰ S¹ sāha; mahā.

72. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
73. Koṭisatasahasāni honti lokagganāyaka
etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
74. Adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me
navakoṭisahasāni apare lokanāyaka.³
75. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me :
76. Koṭisatasahasāni pañcasīti⁴ mahesinaṇ⁵
pañcasītikotiṣatā sattati sahasakotiyo.⁶
77. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
78. Paccekabuddhā dhūtarāgā aṭṭha aṭṭhamakotiyo⁷
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
79. Khināsavā vītamalā asaṅkheyyā Buddhasāvaka
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
80. Evaṇ dhammesu cīṇṇanaṇ⁸ sadā saddhamma-carino¹⁰
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loka paramhi ca.
81. Dhammaṇ care sucariṇaṇ na naṇ¹¹ ducchariṇaṇ cūre
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loka paramhi ca.
82. Nibbinditvāna saṅsāre pabbajīṇ anagāriyaṇ
sahasaparivārena pabbajitvā akiñcanaṇ.
83. Agāraṇ vijahitvāna pabbajīṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ apāpunīṇ.
84. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upaneti¹² bahun eke¹³ sāgarass' eva ūniyo.
85. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
86. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
87. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Yasodharā bhikkhuni i. g. a-ti.

¹ S¹ pavattayaṇ.² S¹ lokagganāyaka.³ S² pañcadāya.⁴ S² sattamaṇṇasā va.^o⁵ S² abhikāraṇ and always.⁶ S¹ dhammassa-carino.⁷ S¹ upaneti; S² neṭṭi.⁸ S² abhikāraṇ.⁹ S² mahesinaṇ ca.¹⁰ S¹ aṭṭhamaka^o.¹¹ S¹ dhammaṇ sucinnānaṇ.¹² S¹ taṇ.¹³ S¹ bahun eko.

[29 *Yasovatī-pamukkhāni dasabhikkhūnī saḥassāni.*]

1. Kappe ca satasahaṃse ca caturō ca asaṅkhiye
Dipaṅkaro nāma jino uppajji lokanāyako.
2. Dipaṅkaro mahāvīro viyākāsi vināyako
Sumedhaṇ ca Sumittaṇ ca samānasukhadukkhataṇ
3. Sadevakaṇ¹ ca passanto vicaranto sadevakaṇ
tesaṇ pakittane amha² *upaggaṃma* samāgamaṇ.
4. Amhaṇ sabbā paṭi honti anāgatasamāgame³
sabbā va tuyhaṇ⁴ bhariyā manāpā piyavādikā.
5. Dānasīlam ayaṇ sabbhaṇ bhūvanaṇ ca⁵ subhāvitāṇ⁶
dīgharattaṇ mayāṇ⁷ sabbhaṇ pariccattaṇ⁸ mahāmunc
6. Gandhaṇ vilepanaṇ⁹ mālaṇ dīpaṇ ca ratanāmayaṇ
yaṇ¹⁰ kiñci paṭthitaṇ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmune¹¹
7. Aññaṇ cāpi kataṇ kammaṇ¹² paribhogaṇ ca mānusaṇ
dīgharattaṇ no¹³ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmuni.
8. Anekajātisaṇsāraṇ bahuṇ puññaṃ hi no kataṇ
issaraṃ anubhotvāna saṇsaritvā bhavābhava.
9. Pacchime bhavasampatte¹⁴ Sakyaputta-nivesane
nānākulupapannāyo¹⁵ accharā kāmavaṇṇinī.¹⁶
10. Lābhaggena *yasa*ppattā¹⁷ pūjitā sabba-sakkatā
lābhiyo annapānānaṇ¹⁸ sadā sammānitā¹⁹ mayaṇ.
11. Agāraṇ pajahitvāna²⁰ pabbajijjā anagāriyaṇ²¹
atthamāse asaṃpatte sabbā²² paṭṭ' amha²³ nibbutijjā.
12. Lābhiyo annapānānaṇ²⁴ vatthaṇ²⁵ so*nā*saṇāni ca
upenti paccaṇ sabbhe sadā sakkata-pūjitā²⁶

¹ S¹ S² sadevakaṇ.² S¹ amhe.³ S¹ °samāgama; S² anāgatā°.⁴ S¹ sabbāya°.⁵ S¹ va; S² ma.⁶ S¹ subhāvitāṇ.⁷ S¹ idaṇ.⁸ S² pariccattā.⁹ S¹ gandhavilepanaṇ.¹⁰ S¹ saṇ.¹¹ S¹ mahāmuni.¹² S¹ vā cītaṇ kammaṇ.¹³ S¹ hi.¹⁴ S¹ bhava sampatte.¹⁵ S² °kuleppannā so.¹⁶ S¹ vaṇṇāni.¹⁷ S¹ yasaṇ paṭtā.¹⁸ S¹ annapānānaṇ.¹⁹ S¹ sampāditā.²⁰ S¹ vijahitvāna.²¹ S¹ pabbajitvā 'nagāriyaṇ.²² S² sabbhe.²³ S¹ paṭṭāmbha.²⁴ S¹ annapānānaṇ.²⁵ S² vatthā.²⁶ S¹ °pūritā

13. Kilesa . . . pe . . . | e . . . | e . . .
 14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudan̄ Yasovatī¹ pamukkhāni dasabhiikkhu^{*n}²
 sahasāni bhagavato sammukhā i. g. a-ti.

*Āyumāni Yasodharāpamukkhānaṇ dasabhiikkhunaṇ-
 sahasānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[30. *Yasodharā-pamukkhāni atthārasabhiikkhuni sahasāni.*]

1. Atthārasasahasāni bhikkhuni Sakyasambhavā
 Yasodharī-pamukkhāni sambuddhaṇ upasaṅkamanū.
2. Yasodharīya²-sahasāni sabbā honti mahiddhikā
 vandanti mumino pāde ārocenti yathābalaṇ ;
3. Jātikhīṇajarā³ vyādhi maraṇaṇ ca mahāmuni
 anāsavaṇ padan̄ sattaṇ⁴ amataṇ yamaṇ nāyakaṇ.⁵
4. Khalitaṇ⁶ ce pure atthi sabbāsam pi mahāmuni
 aparādhaṇ pajānanti ; khamā⁷ amhaṇ vināyaka.
5. Iddhiṇ cāpi nidassetha⁸ mama⁹ sāsanakārīko
 parisānaṇ ca sabbāsaṇ kaṅkhaṇ olindatha yāvata¹⁰
6. Yasodharī¹¹ mahāvīra manāpā piyadasanaṇ
 sabbā¹² tuyhaṇ mahāvīra agāraṇhi¹³ pajāpatai.¹⁴
7. *Thīnaṇ* satahasasānaṇ navutinaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁵
 agāre te mayaṇ vīra pāmokkhā sabba-issarā.
8. Rūpācāraguṇūpetā yobbanatthā piyaṇvutā
 sabbā no apacāyanti devatā viya mānusa.¹⁶
9. Atthārasasahasāni sabbā Sākiyasambhavā
 Yasovatī¹⁷ sahasāni pāmokkhā issarā taḷā.

¹ S¹ Āyumani-yasodhara.

² S¹ Yasodharā.

⁴ S¹ satīṇ.

⁵ S² balīṇ.

⁸ S² didassetha.

¹⁰ S¹ sāvakā.

¹² S¹ sabbaṇ.

¹⁴ S² °pati.

¹⁶ S¹ mānusaṇ.

³ S² khīṇajarā.

⁵ S¹ nāyakaṇ.

⁷ S² mama.

⁹ S¹ mamaṇ.

¹¹ S¹ Yasodharā.

¹³ S¹ agārasmiṇ.

¹⁵ S¹ chaḷuttari.

¹⁷ S¹ Yasovatī.

10. Kāmadhātuy¹ atikkantā suṇṭhitā rūpadhātuyā rūpona saddhā n' atthi saṁassānaṃ² mahāmuni.³
11. Samuddhayaṃ abhivādetvā iddhiṃ dassesi⁴ satthuno⁵ nekā nānāvidhākārā⁶ mahā-iddhiṃ vidassayuy.⁷
12. Cakkavalayaṃ⁸ samaṃ kīyaṃ sīsaṃ uttarato kuru ubho pakkhā dave dipā jambudīpaṃ⁹ sarīrato.
13. Dukkhiṇaṃ ca suraṃ¹⁰ piṇḍaṃ¹¹ uānāsakhā tu pattakū candaṃ ca suriyaṃ c' akkhi¹² Merū pabbatato¹³ sukhaṃ.
14. Cakkavālagirituṇḍaṃ¹⁴ jamburukkhaṃ samūlakaṃ vījamānaṃ upāgantvā vandanti¹⁵ lokanāyakaṃ.
15. Hatthivaṇṇaṃ¹⁶ tath' ev' assaṃ pabbataṃ jalajaṃ tathā¹⁷ candaṃ ca suriyaṃ Meruṃ Sakkavaṇṇaṃ ca¹⁸ dassayuy
16. Yasovaṇṇā mayay¹⁹ vīra pāde vandāma cakkhuma tava vīra ppa*²⁰ bhāve*²⁰ na²⁰ nippannā²¹ naranāyaka²²
17. Iddhiṃ ca vasi homa dībhāya sotadhātuyā cetopariyaññāssa vasi homa mahāmune.
18. Pubbenivāsaṃ jānāma dībhacakkhuṃ²³ visodhitaṃ sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisū paṭibhūne tath' eva ca ñāṇaṃ amlhaṃ mahāvīra uppannaṃ²⁴ tava santike
20. Pubbānaṃ lokanāthānaṃ saṅgamaṃ no nidassitaṃ²⁵ adhikāra²⁶ bahū ambe tuyh' atthāya mahāmune.
21. Yaṃ amlhaṃ purimaṃ kammaṃ kusalaṃ²⁷ sarase mune tuyh' atthāya mahāvīra puññāni pacitāni no.²⁸
22. Abhabbaṭṭhāne vajjetvā pācayimha anāvaraṃ²⁹ tuyh' atthāya mahāvīra cattāni jīvitāni no.

¹ S¹ kāmadhātu.

³ S¹ mahāmuni.

⁵ S² satthunā.

⁷ S¹ pi dassayuy; cf. p. 585, g. 15.

⁹ S² jambudīpāya; S¹ °dīpā.

¹¹ S² piṇḍaṃ.

¹³ S² pabbato.

¹⁵ S² vandā.

¹⁷ S¹ tadā.

¹⁹ S¹ °vaṇṇaṃ mayay.

²¹ S¹ nipaṇṇā.

²³ S¹ °cakkhu. ²⁴ S¹ upannaṃ.

²⁵ S¹ adhikāraṃ bahū.

²⁸ S¹ puññān' upanītādino.

² S² sammassano.

⁴ S¹ dassesi.

⁶ S¹ lokanānā°.

⁸ S¹ cakkavāla.

¹⁰ S¹ padaṃ.

¹² S¹ pakkhi.

¹⁴ S¹ girituṇḍaṃ.

¹⁶ S¹ hatthivaṇṇaṃ.

¹⁸ S¹ cakkavaṇṇassa.

²⁰ S¹ vīra°.

²² S¹ naranāyakaṃ.

²⁵ S¹ nidassalaṃ.

²⁷ S¹ kammakusalaṃ.

²⁹ S¹ S² anāvaraṃ.

23. Nekakoṭṭisahasassāni bhariyatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.¹
24. Nekakoṭṭisahasassāni upakārāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.²
25. Nekakoṭṭisahasassāni bhojanatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.
26. Nekakoṭṭisahasassāni jīvitāni cajīmha no
bhayamokkhaṇ karissāma jīvitāni cajīmha no.
27. Aṅagate alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena gūhāma³ tuyh' atthāya mahāmuni.
28. Dhanadhañña-pariccāgaṇ gāmāni nigamāni ca
khettaṇ dhītaṇ ca puttaṇ ca⁴ pariccattaṇ mahāmuni.
29. Hatthi-assa-gavaṇ⁵ cāpi dāsiyo paricārīkā
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.⁶
30. Yaṇ⁷ ambe paṭimantesi dānaṇ dassāma yācako⁸
vimaṇaṇ no na passāma dadato⁹ dānaṇ uttamaṇ.
31. Nānāvidhaṇ bahuṇ dukkhaṇ saṇṣāre ca bahubhidhe
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.¹⁰
32. Sukhaṇ patvā na modāma na¹¹ ca dukkhesu dummamaṇ
sabbattha tulitū¹² homa tuyhatthāya mahāmuni.
33. Anumaggena sambuddho saddhammaṇ¹³ abhinīharī
anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁴ mahāmuni.
34. Brahmaḍevaṇ ca sambuddhaṇ (otamaṇ) lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ te hi no bahuṇ.¹⁵
35. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ amhe tuyhatthāya mahāmuni
gavesanta¹⁷ Buddhadhammaṇ mayā te paricārīkā.
36. Kappe ca¹⁸ atasahasase ca caturo ca asaṅkhiye¹⁹
Dīpankaro mahāvīro uppajji lokanāyako.
37. Paccanta-desa-visaye nimanetvā Tathāgataṇ
tassa²⁰ āgamaṇaṇ maggaṇ soḍhenti tuṭṭhamānaṇ.

¹ S¹ mahāmuni.² S¹ gūhāma.³ S¹ hatthiassaṇ gavaṇ cā.⁴ S¹ ayaṇ.⁵ S¹ danapassāṇ addato.⁶ S¹ patthānumodāmana.⁷ S¹ yaṇ dhammaṇ; cf. p. 587, g. 38.⁸ S¹ bahu.⁹ S¹ gavesato.¹⁰ S¹ mahāmuni.¹¹ S. puttaṇ ca dhītaṇ ca.¹² S¹ asaṅkhiyaṇ.¹³ S¹ dassāmi cāvako; S² dassāmi.¹⁴ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁵ S¹ tulikā.¹⁶ S² sambodhi.¹⁷ S² abhukāraṇ.¹⁸ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁹ S¹ tissa.

38. Tena kālena so āsi Sumedho nāma brāhmaṇo
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.¹
39. Tena kālena āsimhā² sabbā brāhmaṇasambhavā
phaludakajātīpupphāni āharimha³ samāgamaṇ
40. Tasmiṇ so samaye Buddho Dīpankaro⁴ mahāyaso
viyākāsi mahāvīro isim uggata-mānasaṇ.
41. Calati ravati puthavi⁵ saṅkampati⁶ sadevake
tassa kammaṇ⁷ pakittento isim uggata-mānasaṇ.
42. Devakaññā manussā⁸ ca amhe⁹ cāpi sadevakā¹⁰
nānāpūjaniyaṇ bhaṇḍam¹¹ pūjayitvāna patthayaṇ.
43. Tesaṇ Buddho viyākāsi¹² jotidīpi-saṇānako¹³:
ajjā¹⁴ ye patthitā atthi te bhavissanti sammukhā.
44. Aparimeyy' ito kappe yaṇ no¹⁵ Buddho viyākari¹⁶
vācaṇ anumodantā¹⁷ evakāri¹⁸ ahumha no.¹⁹
45. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṇ pasādayaṇ
devamānusaṇaṇ yoniṇ anubhotvā asaṅkhiyaṇ²⁰
46. Sukhadukkhe 'nubhotvāna devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte ajātā Sākiye²¹ kule.
47. Rūpavati bhogavati yasa-silavati *tato
sabbāṇgasampadā* hōna kulesu atisakkatā.
48. Lābhaṇ silokaṇ sakkāraṇ lokadhammasamāgamaṇ²²
cittaṇ ca dukkhitaṇ n' atthi vasāma²³ akutobhayaṇ.
49. Vuttaṇ hetāṇ bhagavatā rañño antepure tadā
khattiyānaṇ pure vīra upakāratthaṇ²⁴ ca niddisi.²⁵
50. Upakārā ca yā nārī yā ca²⁶ nārī sukhe dukhe²⁷
atthakkhāyi²⁸ ca yā nārī yā²⁹ nārī cānukampikā.³⁰

¹ S¹ sabbadassano.

² S¹ aharimha.

³ S¹ yaṇ kappati; S² saṅkappati.

⁴ S¹ manusso.

⁵ S² sadevako.

⁶ S² viyākāsiṇ.

⁷ S¹ ajja.

⁸ S¹ viyākāritāṇ.

⁹ S¹ evaṇ kārī.

¹⁰ S¹ asaṅkhiyaṇ.

¹¹ S¹ vasā; S² vasāmi.

¹² S¹ niddisi.

¹³ S¹ nārisukhedukhe.

¹⁴ S¹ nārī yā.

¹⁵ S¹ nārī yā.

¹⁶ S¹ nārī yā.

¹⁷ S¹ nārī yā.

¹⁸ S¹ nārī yā.

¹⁹ S¹ nārī yā.

²⁰ S¹ nārī yā.

²¹ S¹ nārī yā.

²² S¹ nārī yā.

²³ S¹ nārī yā.

²⁴ S¹ nārī yā.

²⁵ S¹ nārī yā.

²⁶ S¹ nārī yā.

²⁷ S¹ nārī yā.

²⁸ S¹ nārī yā.

²⁹ S¹ nārī yā.

³⁰ S¹ nārī yā.

³¹ S¹ nārī yā.

³² S¹ nārī yā.

³³ S¹ nārī yā.

³⁴ S¹ nārī yā.

³⁵ S¹ nārī yā.

³⁶ S¹ nārī yā.

³⁷ S¹ nārī yā.

³⁸ S¹ nārī yā.

³⁹ S¹ nārī yā.

⁴⁰ S¹ nārī yā.

⁴¹ S¹ nārī yā.

⁴² S¹ nārī yā.

⁴³ S¹ nārī yā.

⁴⁴ S¹ nārī yā.

⁴⁵ S¹ nārī yā.

⁴⁶ S¹ nārī yā.

⁴⁷ S¹ nārī yā.

⁴⁸ S¹ nārī yā.

⁴⁹ S¹ nārī yā.

⁵⁰ S¹ nārī yā.

⁵¹ S¹ nārī yā.

⁵² S¹ nārī yā.

⁵³ S¹ nārī yā.

⁵⁴ S¹ nārī yā.

⁵⁵ S¹ nārī yā.

⁵⁶ S¹ nārī yā.

⁵⁷ S¹ nārī yā.

⁵⁸ S¹ nārī yā.

⁵⁹ S¹ nārī yā.

⁶⁰ S¹ nārī yā.

⁶¹ S¹ nārī yā.

⁶² S¹ nārī yā.

⁶³ S¹ nārī yā.

⁶⁴ S¹ nārī yā.

⁶⁵ S¹ nārī yā.

⁶⁶ S¹ nārī yā.

⁶⁷ S¹ nārī yā.

⁶⁸ S¹ nārī yā.

⁶⁹ S¹ nārī yā.

⁷⁰ S¹ nārī yā.

⁷¹ S¹ nārī yā.

⁷² S¹ nārī yā.

⁷³ S¹ nārī yā.

⁷⁴ S¹ nārī yā.

⁷⁵ S¹ nārī yā.

⁷⁶ S¹ nārī yā.

⁷⁷ S¹ nārī yā.

⁷⁸ S¹ nārī yā.

⁷⁹ S¹ nārī yā.

⁸⁰ S¹ nārī yā.

⁸¹ S¹ nārī yā.

⁸² S¹ nārī yā.

⁸³ S¹ nārī yā.

⁸⁴ S¹ nārī yā.

⁸⁵ S¹ nārī yā.

⁸⁶ S¹ nārī yā.

⁸⁷ S¹ nārī yā.

⁸⁸ S¹ nārī yā.

⁸⁹ S¹ nārī yā.

⁹⁰ S¹ nārī yā.

⁹¹ S¹ nārī yā.

⁹² S¹ nārī yā.

⁹³ S¹ nārī yā.

⁹⁴ S¹ nārī yā.

⁹⁵ S¹ nārī yā.

⁹⁶ S¹ nārī yā.

⁹⁷ S¹ nārī yā.

⁹⁸ S¹ nārī yā.

⁹⁹ S¹ nārī yā.

¹⁰⁰ S¹ nārī yā.

¹⁰¹ S¹ nārī yā.

¹⁰² S¹ nārī yā.

¹⁰³ S¹ nārī yā.

¹⁰⁴ S¹ nārī yā.

¹⁰⁵ S¹ nārī yā.

¹⁰⁶ S¹ nārī yā.

¹⁰⁷ S¹ nārī yā.

¹⁰⁸ S¹ nārī yā.

¹⁰⁹ S¹ nārī yā.

¹¹⁰ S¹ nārī yā.

¹¹¹ S¹ nārī yā.

¹¹² S¹ nārī yā.

¹¹³ S¹ nārī yā.

¹¹⁴ S¹ nārī yā.

¹¹⁵ S¹ nārī yā.

¹¹⁶ S¹ nārī yā.

¹¹⁷ S¹ nārī yā.

¹¹⁸ S¹ nārī yā.

¹¹⁹ S¹ nārī yā.

¹²⁰ S¹ nārī yā.

¹²¹ S¹ nārī yā.

¹²² S¹ nārī yā.

¹²³ S¹ nārī yā.

¹²⁴ S¹ nārī yā.

¹²⁵ S¹ nārī yā.

¹²⁶ S¹ nārī yā.

¹²⁷ S¹ nārī yā.

¹²⁸ S¹ nārī yā.

¹²⁹ S¹ nārī yā.

¹³⁰ S¹ nārī yā.

¹³¹ S¹ nārī yā.

¹³² S¹ nārī yā.

¹³³ S¹ nārī yā.

¹³⁴ S¹ nārī yā.

¹³⁵ S¹ nārī yā.

¹³⁶ S¹ nārī yā.

¹³⁷ S¹ nārī yā.

¹³⁸ S¹ nārī yā.

¹³⁹ S¹ nārī yā.

¹⁴⁰ S¹ nārī yā.

¹⁴¹ S¹ nārī yā.

¹⁴² S¹ nārī yā.

¹⁴³ S¹ nārī yā.

¹⁴⁴ S¹ nārī yā.

¹⁴⁵ S¹ nārī yā.

¹⁴⁶ S¹ nārī yā.

¹⁴⁷ S¹ nārī yā.

¹⁴⁸ S¹ nārī yā.

¹⁴⁹ S¹ nārī yā.

¹⁵⁰ S¹ nārī yā.

¹⁵¹ S¹ nārī yā.

¹⁵² S¹ nārī yā.

¹⁵³ S¹ nārī yā.

¹⁵⁴ S¹ nārī yā.

¹⁵⁵ S¹ nārī yā.

¹⁵⁶ S¹ nārī yā.

¹⁵⁷ S¹ nārī yā.

¹⁵⁸ S¹ nārī yā.

¹⁵⁹ S¹ nārī yā.

¹⁶⁰ S¹ nārī yā.

¹⁶¹ S¹ nārī yā.

¹⁶² S¹ nārī yā.

¹⁶³ S¹ nārī yā.

¹⁶⁴ S¹ nārī yā.

¹⁶⁵ S¹ nārī yā.

¹⁶⁶ S¹ nārī yā.

¹⁶⁷ S¹ nārī yā.

¹⁶⁸ S¹ nārī yā.

¹⁶⁹ S¹ nārī yā.

¹⁷⁰ S¹ nārī yā.

¹⁷¹ S¹ nārī yā.

¹⁷² S¹ nārī yā.

¹⁷³ S¹ nārī yā.

¹⁷⁴ S¹ nārī yā.

¹⁷⁵ S¹ nārī yā.

¹⁷⁶ S¹ nārī yā.

¹⁷⁷ S¹ nārī yā.

¹⁷⁸ S¹ nārī yā.

¹⁷⁹ S¹ nārī yā.

¹⁸⁰ S¹ nārī yā.

¹⁸¹ S¹ nārī yā.

¹⁸² S¹ nārī yā.

¹⁸³ S¹ nārī yā.

¹⁸⁴ S¹ nārī yā.

¹⁸⁵ S¹ nārī yā.

¹⁸⁶ S¹ nārī yā.

¹⁸⁷ S¹ nārī yā.

¹⁸⁸ S¹ nārī yā.

¹⁸⁹ S¹ nārī yā.

¹⁹⁰ S¹ nārī yā.

51. Dhammaṇ care sucaritaṇ na naṇ ducaritaṇ care
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loke paramhi ca.
52. Agāraṇ vijahitvāna pabbajimhā 'nagāriyaṇ¹
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ phusimhi no.²
53. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti³ bahuṇ⁴ amhe sāgarass' eva ūmiyo.
54. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
55. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
56. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
57. *Evaṇ* bahuvidhaṇ dukkhaṇ sampatti⁵ ca bahubbidhā
visuddhabhāvasampattā labhāma⁶ sabbasampadā.
58. Yā dadanti sakattānaṇ puññatthāya mahesino
pabbāyasampadā⁷ bhonti nibbān'-amat'-asaṅkhatāṇ⁸
59. Parikkhīṇaṇ atitāṇ⁹ ca paccuppannaṇ anāgataṇ
saccaṇ kaṇmam¹⁰ pi no khīṇaṇ pāde vandāmi cakkhuniā
60. Nibbānāya vadantiṇaṇ kiṇ ca vakkhāmi¹¹ uttariṇ¹²
santasaṅkhatadoso¹³ yo¹⁴ pajjottha¹⁵ amataṇ padan ti.
Itthaṇ sudaṇ Yasodharā pamukhāni aṭṭhārasabhikkhuni
sahassā*ni* imā gāthāyo abhāsittā ti.

Uddānaṇ :

Kuṇḍalā-Gotami c' eva Dhammadinnā ca Sākulā
Varanandā c' eva Sonā ca¹⁶ Kāpilāni Yasodharā.
Dasatṭhārasasahassā¹⁷ gāthāyo gaṇitā-viha¹⁸
satāni¹⁹ c' eva cattārī aṭṭhasattatim²⁰ eva ca.

Kuṇḍalakesavaggo²¹ tatiyo.

¹ S¹ pabbajjīanagāriyaṇ.

² S¹ pūsumbha no.

³ S¹ upanentiṇ.

⁴ S² bahu.

⁵ S¹ sampattiṇ ca; S² sampatti^o.

⁶ S¹ labhāmi.

⁷ S¹ sahāya².

⁸ S¹ nibbānaṇ paramasaṅkhatāṇ.

⁹ S¹ atitāṇ ca.

¹⁰ S¹ sabbag sammam.

¹¹ S¹ kiṇ vo akkhāṇa.

¹² S¹ uttari.

¹³ S¹ santasaṅkhatā.

¹⁴ S² dose yo.

¹⁵ S¹ pajjotaṇ.

¹⁶ S² ce Sonā ca.

¹⁷ S¹ aṭṭhārasasahassāni.

¹⁸ S¹ gaṇitā-miha; S² vibhi.

¹⁹ S¹ sanāni; S² catāni.

²⁰ S¹ aṭṭhasattin

²¹ S¹ kesiavaggo.

VAGGO IV

[31. *Yasavatī-pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhunīyo atthārasasahassāni.*]

1. Bhavā sabbe parikkhīṇā bhavasandhivimocitā¹
sabbāsavāmano n' atthi ārocena mahāmuni.²
2. Purimaṇ kammaṇ kusalaṇ³ yaṇ kiñci sabbam patthitaṇ⁴
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyh' atthāya mahāmuni.²
3. Buddhapaccekaḥ buddhānaṇ sāvakūnaṇ ca patthitaṇ
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyhatthāya mahāmuni.²
4. Uccānicam⁶ ayaṇ kammaṇ bhikkhūnaṇ⁷ sādhu patthitaṇ
uccākulāparikaṇmaṇ⁸ kat' amhehi⁹ mahāmune.
5. Ten' eva sukkaṇmūlena coditā kammaṇsaṇpadā
mānussikaṇ anikkantā¹⁰ jāyimsu¹¹ khattiye kule
6. Uppatte 'va kate kamme¹² jātiyā¹³ cāpi¹⁴ ekato
pacchime ekato jātā khattiyā¹⁵ kulasaṇbhavā.
7. Rūpavatī bhogavatī lābhasakkāraṇpūjitā
antopure mahāvira devānaṇ viya Nandane.
8. Nibbinditvā agāraṇmā pabbajimhā 'nagāriyaṇ
katipāhaṇ upādāya sabbā¹⁶ patt' amha¹⁷ nibbutiṇ.
9. Cīvaraṇ piṇḍapātāṇi ca paccayaṇ sayanāsaṇaṇ
upanenti bahuṇ¹⁸ amhe sadā sakkata-pūjitā.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisaṇmbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasavatī pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhu-
niyo atthārasasahassāni bhagavato sammukhā imā
gāthāyo abhāsithā ti.

*Yasavatīpamukkhānaṇ khattiyakaññānaṇ bhikkhunīnaṇ
atthārasasahassānaṇ apadānaṇ samattaṇ *

¹ S¹ bhavāsandhi.

² S¹ mahāmune.

³ S² kammakusalaṇ.

⁴ S¹ sampatthitaṇ; S² atthi taṇ.

⁵ S¹ mayaṇ.

⁶ S¹ uccānica.

⁷ S¹ bhikkhūni.

⁸ S¹ uccākula°.

⁹ S¹ kaṭam etaṇ.

¹⁰ S¹ °anikkantā; S² mānussakaṇ°.

¹¹ S¹ jāyimsu.

¹² S¹ uppatte 'va kate°; S² uppatte tato kamme.

¹³ S¹ jāyā.

¹⁴ S¹ vāpi.

¹⁵ S¹ janā khattiye.

¹⁶ S² sabbe.

¹⁷ S¹ patthāma.

¹⁸ S¹ bahu; S² bahū.

[32. *Calurāsītīṇṇ brāhmaṇakāṇāṇā bhikkhunī saḥassāni.*]

1. Cullāsītīṇ¹ saḥassāni brahmaṇīṇākulasaṃbhavā
sukhumālahattha*²pā*dā pure tuyhaṇ mahāmuni.²
2. Vessa-sudda-kule jātā devā nāgā ca kinnarā
cātuddipā bahū kaṇṇā pure tuyhaṇ mahāmuni.²
3. Keci pabbajitā atthi saccadassāvino bahū
devā ca kinnarā nāgā phusissanti³ anāgate.
4. Anubhotvā yasaṇ sabbhaṇ patvāna⁴ sabbasaṇipadā
tvayi⁵ pasādaṇ paṭiladdhā⁶ bujjiṇissanti anāgate.
5. Amhe brāhmaṇadhītā tu brahmaṇīṇākulasaṃbhavā⁷
pekkhato no mahāvīra pāde vandāma cakkhuma.
6. Upāgatā bhavā⁸ sabbe mūlatanā sāmūhatā
samuocchinnā anusayā puṇṇasaṅkhārādālītā.
7. Samādhigocarā sabbā samāpatthi *va* sī tatthā⁹
jhānena dhammaratthiyā¹⁰ viharissāma no sadā.⁹
8. Bhavanetti¹¹ avijjā ca saṅkhārā pi ca khepitā¹²
sududdasaṇ padaṇ gantvā anujānimha¹³ nāyaka.
9. Upakārā mayaṇ tumhe digharatthaṇ katāvino
bahunnaṇ¹⁴ saṇsayaṇ chetvā sabbā gacchaṇtha¹⁵ nibbutiṇ
10. Vanditvā munino pāde katvā iddhiṇikubbanāṇ
keci dassenti ālokaṇ andhakāraṇ tatthāparaṇ.
11. Dassenti caudasuriye sāgaraṇ ca samaocchakaṇ
Sineruṇ paribhaṇḍaṇ ca dassenti pāricchattakaṇ.
12. Tāvatiṇsaṇ ca bhavanāṇ Yāmaṇ dassenti iddhiyā
Tusitā-Nimmitā-devā Vasavatti-mahissarā.
13. Brahmāno keci¹⁶ dassenti caṇkamāṇ *ca mahārahaṇ
brahmavaṇṇaṇ ca* māpetvā dhammaṇ desenti suṇṇitaṇ.
14. Nānāvikubbanāṇ katvā iddhiṇ dassetvā satthuno
dassayiṇsu balaṇ sabbā pāde vandiṇsu satthuno.

¹ S¹ cullāsītī.

² S¹ pusissanti; S² phusiṇ yanti.

³ S¹ catvāna.

⁴ S² paṭiladdhā.

⁵ S¹ bhavā.

⁶ S¹ dhammaratthiyā; S² āṇaṇa^o.

⁷ S¹ bhavante ti.

⁸ S¹ anujāti maha.

⁹ S¹ gacchanā.

² S¹ mahāmuni.

⁵ S¹ tumhe; S² tuyhe.

⁷ S¹ brahmakāṇṇā^o.

⁹ S¹ tadā.

¹² S² vepitā.

¹⁴ S¹ bahunnaṇ; S² catunnaṇ.

¹⁶ S² koci.

15. Iddhisu ca vasi homa dibbāya sotadhātunā
cetopariyaññāssa vasi homa¹ mahāmune.
16. Pubbenivāsaṇ jānāma dibbacakkhuṇ² visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhinā n' atthi dāni punabbhavo.
17. Atthadhammamruttisu paṭibhāne taṭh' eva ca
ñāṇaṇ amhaṇ mahāvira uppannaṇ tava santike.
18. Pubbānaṇ³ lokanāthānaṇ saṅgaman tehi dassitaṇ
adhikārā bahū⁴ amhe tuyh' atthāya mahāmuni.⁵
19. Yaṇ⁶ amhaṇ purimaṇ kanumaṇ kusalaṇ, sara taṇ muni⁷
tuyh' atthāya mahāvira puññāni⁸ pacitāni no⁸
20. Satasahasso ito kappe Padumuttaro mahānuni
puraṇ Haṇsavatī nāma sambuddhasso kulāsayaṇ.
21. Dvārena Haṇsavatiyā⁹ Gaṅgā sandati sabbaḍā
Uddā*īana*diyā¹⁰ bhikkhū gamaṇaṇ na labhanti te.
22. Divasaṇ dve tayo c' eva sattā*haṇ* nāsikaṇ¹¹ tato
catumāsam pi sampunṇaṇ gamaṇaṇ na labhanti te.
23. Tadā ahu¹² sattaśāro jaṭilo¹³ nāma raṭṭhiko¹⁴
oruddhe bhikkhavo disvā setuno satṭa kārāyi.¹⁵
24. Sataṇsahasseehi¹⁶ tadā setuṇ Gaṅgāya¹⁷ kārāyiṇ
saṅghassa orime¹⁸ tīre vihāraṇ ca akārāyiṇ.
25. Itthiyo purisā¹⁹ c' eva uccā-nīcakulāni ca
tassa setū²⁰ vihāre ca samabhāgaṇ akaṇṇsu te.
26. Amho aññe ca manujā vipasannena cetassā
tassa kammesu²¹ dāyādā nagare janapadesu²² ca
27. Itthi-pumā²³ kumārā ca bahū c' eva kumārikā
setuno ca vihārassa vālukā ākiriṇsu²⁴ te.

¹ S³ homi.

³ S¹ pubbesaṇ.

⁵ S¹ mahāmune.

⁷ S¹ mune.

⁹ S² Haṇsavatiyaṇ.

¹¹ S. mātikaṇ.

¹³ S¹ āhu; S² ahuta.

¹⁴ S² puṭṭhiko.

¹⁶ S¹ sata^o.

¹⁸ S¹ orig ma.

²⁰ S¹ setu; S² seto.

²² S¹ janapadesu.

² S¹ dibbacakkhu.

⁴ S¹ adhikāraṇ bahuṇ.

⁶ S² yad.

⁸ S¹ puññān' upavitāni no.

¹⁰ S¹ Uṇṇilā^o.

¹⁵ S² sattaśāro javiyo.

¹⁵ S¹ yaya kārāyi; S² kārāyiṇ

¹⁷ S¹ Gaṅgāra.

¹⁹ S¹ puriso.

²¹ S¹ kamme.

²³ S¹ purisā.

²⁴ S² ākariṇsu.

28. Vithisaṃmajjanay¹ katvā kadaliṇuṇṇakūṭadubbajā
dhūmacuṇṇaṇṇi² ca mālaṇi ca saṅkāraṇṇi³ katvā⁴ satthuno
29. Setu⁵ vihāre kāretvā nimantetvā⁶ vināyakaṇ
mahādānaṇṇi daditvāna sambodhiṇi⁷ abhiṇatthayaṇṇi.⁸
30. Padumuttaro mahāvīro tārako sabbapāṇiṇaṇ
anumodaniyaṇṇi Kāsi-jaṭilassa⁹ mahāmuni:
31. Satasahassee atikkante kappe hessati bhaddhako
bhavābhavē 'nubhotvāna pāpūṇissati bodhiyaṇṇi.¹⁰
32. Keci¹¹ hatthapadaṇṇi¹² kammaṇṇi katvā¹³ naranūriyo
anāgatasmiṇṇi addhāne sabbe hessanti sammukhā.
33. Tena kammavipākena cetanāpanidhihi ca
uppannā devabhavanaṇṇi tuyaṇṇi te¹⁴ paricārīkū.
34. Dibbaṇṇi sukhāṇṇi asaṇṇkheyyaṇṇi¹⁵ mānusaṇṇi ca asaṇṇkhiyaṇṇi¹⁶
tuyaṇṇi vo¹⁷ paricāre ca¹⁸ saṇṇasaritvā¹⁹ bhavābhavē.
35. Satasahassee ito kappe sukataṇṇi kaumasampadaṇṇi
sukhumāli²⁰ manussānaṇṇi atho devapure vure²¹
36. Rūpabhogaṇṇi yasaṇṇi²² c' eva atho kittita²³-saṅkatā²⁴
labhāma satataṇṇi²⁵ sabbāṇṇi sukataṇṇi kaumasampadaṇṇi.
37. Pacchime bhavasampatte²⁶ ajāta²⁷ brāhmaṇe kule
sukhumāli-hatthapādā Sakyaputtanivesane.
38. Sabbakālam pi puthaviṇṇi²⁸ na passāma n' alaṇṇikataṇṇi
oikkhallaṇṇi²⁹ gamanaṇṇi na passāma³⁰ mahāmuni.
39. Agāre³¹ vasanto amhe saṅkāraṇṇi sabbakālīkaṇṇi
upanenti sadā sabbāṇṇi³² pubbakammaphalaṇṇi tato.³³

¹ S¹ vīti°.² S² saṅkāra.³ S¹ setu; S² setaṇṇi.⁴ S¹ sambodhi.⁵ S¹ anumodati yaṇṇi Kasiṇ°.⁶ S¹ koci.⁷ S¹ katvā.⁸ S¹ katvā.⁹ S¹ asaṇṇkhayaṇṇi.¹⁰ S¹ saṇṇasarimha.¹¹ S¹ care.¹² S¹ kittiṇi ca.¹³ S² saṅkatāṇṇi.¹⁴ S² ajāto.¹⁵ S¹ oikkhilla°.¹⁶ S¹ agāraṇṇi; S² agārū vasate.¹⁷ S¹ nara.¹⁸ S¹ dhūmacuṇṇaṇṇi.¹⁹ S¹ katvāna.²⁰ S¹ nimantitvā.²¹ S¹ abhiṇatthayaṇṇi.²² S² bodhiyā.²³ S² atthapadaṇṇi.²⁴ S² vo.²⁵ S¹ parivārema.²⁶ S¹ sukhumāli.²⁷ S¹ rūpabhogasaṇṇi.²⁸ S¹ saṅkatāṇṇi.²⁹ S¹ bhavo sampatte.³⁰ S¹ puthaviṇṇi; S² puthavi.³¹ S¹ nappasāma.³² S¹ sabbā.

40. Agāraṇ pajahitvāna pabbajitvā 'nagāriyaṇ
saṅsārapathavinnā n' atthi dāni punabbhavo¹
41. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti sadā amhe sahaṣṣāni tato tato.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Caturāsitiṇ² brāhmaṇakaññā bhikkhuni³ sahaṣṣāni
bhagavato sammukhāya⁴ imā gāthāyo abhāsiṇsu ti.

*Caturāsīti brāhmaṇakaññānaṇ bhikkhunīnaṇ
sahaṣṣānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[33. *Uppaladāyikā*.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇ⁵ nāma khattiyo⁶
tassa⁷ raññā ahaṇ hharīyā ekaccaṇ⁸ vādayāma⁹ ahaṇ⁹
2. Rahogatā nisīditvā evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
kusaṇaṇ me kattaṇ n' atthi ādāya gamiyāma mama.¹⁰
3. Mahābhitāpaṇ¹¹ kaṭukaṇ ghorarūpaṇ sudāruṇaṇ
nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṅsayo.
4. Eṇāhaṇ cintayitvāna pahaṇsetvāna¹² mānaṇaṇ
rājānaṇ upagantvā va¹³ imaṇ¹⁴ vacanam abravīṇ:
5. Itthi¹⁵ nāma mayaṇ deva purisānaṇ bhārā mayaṇ¹⁶
ekama me samaṇaṇ dehi bhojayissāmi khattiya.¹⁷
6. Adāsi me tadā rājā samaṇaṇ bhāvitindriyaṇ
tassa pattaṇ¹⁸ gahetvāna paramannena pūrayiṇ.

¹ S¹ saṅsārapathavinnānaṇ vitarāgā bhavāma . . .

² S¹ Itthaṇ sudaṇ caturāsīti.

⁴ S¹ sammukhā.

⁶ S² khattiya.

⁷ S¹ tassa.

⁹ S¹ cārīyāma' ahaṇ; P. cārīkam cārīyāma¹⁰; cf. p. 515, g. 1.

¹⁰ S¹ ādāsa gamiyaṇ mamaṇ; cf. p. 515, g. 2.

¹² S² sampagsetvāna.

¹⁴ S¹ idaṇ.

¹⁶ S¹ bhārā ahu; S² purisā nīharāmahaṇ.

¹⁷ S¹ khattiyaṇ.

³ S¹ bhikkhuniyo.

⁵ S¹ Aruṇāva.

⁸ S¹ ekajjhaṇ.

¹¹ S¹ mahābhī.

¹³ S¹ upagantvāna.

¹⁵ S¹ S² itthi.

¹⁸ S¹ pattā.

20. Iddhīsu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
 cōtopariyaññāssa vasī homi¹ mahāmune.
 21. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
 sabbāsava² parikkhīṇā³ n' atthi dāni punabbhavo.
 22. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
 ñānaṇ mamaṇ⁴ mahāvīra uppannaṇ tava santike.
 23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Uppaladāyikā bhikkhuni bhagavato
 sammukhā imā gāthāyo abhāsittthāti.

Uppaladāyikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[34. *Sigāla-ka-mātā*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
 ito satasahassanihi kappe uppajji nāyako.
 2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ⁵ jāta 'macca-kule ahuṇ⁶
 nānāratanapajjoto iddhe phīte⁷ mahādhane.⁸
 3. Pitumū saha gantvāna mahājanapurakkhatā
 dhammaṇ Buddhassa sutvāna pabbajij⁹ anagāriyaṇ.
 4. Pabbajitvāna kāyena pāpakammaṇ vivajjayaṇ¹⁰
 vacīduccaritaṇ hitvā ājīvaṇ parisodhayaṇ.
 5. Buddhō pasannā dhamme ca saṅghe ca¹¹ tibbagāravā
 saddhammasavane yuttā Buddhadassanālāsa.¹²
 6. Aggaṇ aṅgavimuttānaṇ assosiṇ¹³ bhikkhuniṇ¹⁴ tadā
 taṇ thānaṇ patthayaṇ tisso sikkhā¹⁵ apūjayaṇ.¹⁶
 7. Tato maṇ sugato āha karuṇānugatāsayo¹⁷;
 yassa saddhā Tathāgate¹⁸ acaḷa suppatiṭṭhitā

1 S² homa.

2 S¹ parikkhīṇa.

3 S¹ Haṇsavatiyā.

4 S¹ pīte.

5 S¹ pabbaji.

6 S¹ va.

7 S² assosi.

8 S² bhikkhā.

9 S² yaso.

2 S¹ sabbāsavo.

4 S¹ mama.

6 S¹ ahaṇ.

8 S¹ mahādhane.

10 S¹ pāpakamavivajjaya.

12 S¹ dassānalāsa.

14 S¹ bhikkhuni.

16 S¹ apūjayaṇ.

18 S² Tathāgato.

8. Silaṇ ca yassa kalyāṇaṃ ariyakantaṃ paṇḍitaṃ¹
saṅghe paśādo yassa² attī ujjhūtaṃ eva³ dhammaṃ
9. Adaliddo ti taṃ āhu anoghaṃ tassa jivitaṃ
tasmā saddhaṃ ca silaṃ ca paṇḍitaṃ dhammadassanaṃ⁴
10. Anuyuñjetha⁴ medhāvi saraṃ⁵ Buddhāna sāraṇaṃ⁶
taṃ sutvā 'haṃ pamuditā apucchī⁷ paṇḍitī⁸ manu
11. Tadaṃ anomaṃ amito vyākariṭṭha vināyako:
Buddhe pasannā⁹ kalyāṇī¹⁰ lacchaso taṃ supattitāṃ
12. Satasahasso ito kappe Okkākakulassambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sīṅgālakassa mātā ti¹¹ hessati satthu sāvikā.
14. Taṃ sutvā muditā¹² hutvā yāvajīvaṃ tadā jinaṃ
mettacittā paricariṃ paṭipattī¹³ nāyakaṃ.
15. Tena kammaṇa sukateṇa cotaṇāpaṇḍitīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacchī¹⁴ ahaṃ.
16. Pacchime ca bhava dāni kiribbaja-puruttame
jātā seṭṭhikule phīte mahāratanasaṅcaye.
17. Putto¹⁵ Sīṅgālo¹⁶ nāma ma¹⁷ āsivipatto rato¹⁷
ditthigahanapakkhanto¹⁸ disā pūjanatapparo
18. Nānādisā namassantaṃ piṇḍāya nagaraṃ¹⁹ vujan
taṃ disvā ovadī²⁰ Buddho magge tathvā vināyako.²¹
19. Tassa desayito²² dhammaṃ paṇādo²³ viṣayo ahu²⁴
dvekoṭī²⁵ naranārīnaṃ dhammābhisaṃmayo ahu.
20. Tadaṃ taṃ²⁶ parisaṃ²⁷ gantvā sutvā sugata-bhūṣitaṃ
sotāpattiphalaṃ patī²⁸ pabbajīṃ anagiriyaṃ.

¹ S¹ paṇḍitaṃ.² S² dhammadassanaṃ.³ S¹ medhāvi saraṃ.⁴ S¹ apucchi.⁵ S² pasanne.⁶ S¹ pi.⁷ S¹ 'pattitī; S² patīṭha.⁸ S² puretā.⁹ S² nāma āsivī⁹; S¹ māt⁹.¹⁰ S¹ nagaro.¹¹ S¹ vināyako.¹² S¹ paṇādo.¹³ S² ve koci.¹⁴ S² parisaṃ.¹⁵ S¹ ujjhūtasara.¹⁶ S¹ anuyuñjetha.¹⁷ S² buddhāna.¹⁸ S² paṇiyaṃ.¹⁹ S¹ kalyāṇi.²⁰ S² pamuditā.²¹ S² agacchī.²² S¹ Sīṅgālo.²³ S¹ pakkhanto; S² pakkanto.²⁴ S² ovadī.²⁵ S¹ desayato.²⁶ S¹ viṣayo ahu; S² viyamo ahuṃ.²⁷ S¹ tadā 'haṃ.²⁸ S¹ patvā.

21. Naōiren' eva kālēna Buddhādaṣṣaṇalālasā¹
anussatiṇ taṇ bhāvetvā arahattaṇ apāpuniṇ.²
22. Daṣṣaṇatthāya Buddhassa sabbadā ev' ajāṇ' ahaṇ³
atittā⁴ yeva paṣṣāmi rūpaṇ yena⁵ 'va nandaṇaṇ.
23. Sabbapāraṇi⁶-sambhūtaṇ lakkhinayaṇaṇ varaṇ⁷
rūpaṇ sabbasubhākiṇṇaṇ⁸ atittā bhayāṃ ahaṇ.⁹
24. Jino taṣṇiṇ guṇo tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ
Sigālakassa *yā^{*10} mātā aggā sangavimuttikā.¹¹
25. Iddhīsu ca vaṣi homi dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññaṇassa vaṣi homi mahāmuni.¹²
26. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ viśodhitaṇ¹³
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
27. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ññaṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santiko.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Sigālaka-mātā bhikkhunī i. g. a-ti.

Sigālakamātā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[35. *Sukkā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṇji cārunayano sabbadhammavipassako.
2. Tadā 'haṇ Bandhumatiyaṇ¹⁴ jātā aññatāre kule
dhammaṇ sutvāna munino pabbajiṇ¹⁵ anagāriyaṇ.
3. Bahussutā dhammadharā paṭibhānavatī¹⁶ tathā
vicittakathikā¹⁷ o' āsiṇ¹⁸ jinaśāsanakārikā.

¹ S² 'layā.

³ S² sabbadā vajām' ayaṇ.

⁵ S¹ rūpaṇa pāyato.

⁷ S¹ akkhiṭṭayaṇaṇ saraṇ.

⁹ S¹ anittāmi harām ahaṇ.

¹⁰ S¹ Siṅgāla°.

¹² S¹ mahāmuni.

¹⁴ S¹ Bandhumatiyā.

¹⁶ S² paṭibhānamatī.

¹⁷ S² kathitā.

² S¹ apāpuni.

⁴ S¹ anittā.

⁶ S² sabbavarama.

⁸ S¹ sabbasubhaginnāṇ.

¹¹ S¹ aṇḍa°.

¹³ S¹ dībbacakkhu°.

¹⁵ S¹ pabbaji.

¹⁸ S¹ cāpi

4. Tadā dhammakathanā katvā hitāya janassasariṇī¹
tato cutā 'haṇ Tusitaṇ² uppannā yasassini.
5. Ekatiṇṇe ito kappe sikhi viya³ Sikhi jmo
tapanto yasasā lokan⁴ uppajji vadatan varo.
6. Tadā pi pabbajitvāna Buddhasūsanakovidā
jotetvā jinavākyāni tato pi⁵ Tidivaṇ gatā.
7. Ekatiṇṇe 'va kappamhi Vessabhū nāma nāyako
uppajjittha mahāñāṇi tadā pi ca⁶ tath' ev' uhaṇ.
8. Pabbajitvā dhammadharā jotayin⁷ jinasāsanāṇ
gantvā marūpuran⁸ ramman anubhosin⁹ mahāsukhaṇ.
9. Imamhi bhaddake kappe Kakusandho jiruttamo¹⁰
uppajji varasaddhū¹¹ tadā pi ca tath' eva 'haṇ.
10. Pabbajitvā munimatan jotayitvā yathāsukhaṇ
tato cutā 'haṇ Tidasan¹² agan sabhavanāṇ yathā.
11. Imasmiṇ yeva¹³ kappamhi Konāgamananāyako
uppajji ca¹⁴ dipavaro¹⁵ sabbasattānam uttamo.¹⁶
12. Tadā pi pabbajitvāna sūsaṇe tassa tādino
bahussutā dhammadharā jotayin¹⁷ jinasāsanāṇ.
13. Imasmiṇ yeva¹⁸ kappamhi Kassapo munisattamo¹⁹
uppajji lokasaraṇo²⁰ araṇo maraṇantaḡo.²¹
14. Tassāpi naravīrasa pabbajitvāna sūsaṇe
pariyāputasaddhammā²² paripucchāvisāradā.
15. Susilā lajjini²³ c' eva tisu silkhūsu kovidā
bahuṇ dhammakathanā²⁴ katvā²⁵ yāvujivaṇ mahāmuno.

¹ S² °sasari; P. janatan bahun.

² S¹ Tusitā.

³ S¹ viyā; P. piya°.

⁴ S¹ upappayasahan lokan; P. °loko.

⁵ S¹ tano pi; P. ito pitidivaṇ.

⁶ S¹ kadāci va.

⁷ S¹ jotayī.

⁸ P. maru°.

⁹ S¹ ramma anubhosi.

¹⁰ P. anuttaro.

¹¹ S¹ P. narasaraṇo.

¹² P. tidivaṇ.

¹³ S¹ ñeva.

¹⁴ S¹ uppajjitvā.

¹⁵ S¹ dipavaro; P. lokasaraṇo.

¹⁶ S¹ araṇe amatan gato; P. araṇo amatan gato; S² °uttaman.

¹⁷ S¹ jotayī.

¹⁸ S¹ imasmiñ ñeva.

¹⁹ P. purisuttamo.

²⁰ P. °nāyako.

²¹ S¹ maraṇe maraṇantaḡū; P. saraṇo°.

²² S¹ pariyāputa°; S² pariyāvuta°; P. pariyāpuṇi saddhamman.

²³ S² lajjanī.

²⁴ S¹ bahu°.

²⁵ S¹ sutvā.

16. Tena kammavipākena cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ¹ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhava dāni Giribbaja-puruttame
jātā seṭṭhikule phīte mahāratanasaṅcaye.
18. Yadā bhikkhusahassena pareto lokanāyako
upāgami² Rājagahaṃ sahasakkehena vaṇṇito
19. Danto dantehi³ saha purāṇajaṭilehi⁴ ca
vippamutto vippamutthehi siṅginikkhasavaṇṇo⁵
Rājagahaṃ pāvīsi bhagavā.
20. Disvā Buddhānubhāvaṃ taṃ sutvā ca⁶ guṇasaṅcayaṃ
Buddhe cittaṃ pasādetvā⁷ pūjayaṃ taṃ⁸ yathābalaṃ.
21. Aparen' eva kālena Dhammadinnāya santike
agārā nikkhamitvāna pabbajiṃ⁹ anagāriyaṃ.
22. Kessesu chujjamānesu kilese jhāpayiṃ¹⁰ ahaṃ
*uggahi*¹¹ sāsanaṃ sabbaṃ pabbajitvā ciren' ahaṃ.
23. Tato dhammaṃ adesesiṃ¹² mahājanasaṃnūgame
dhammaḍesiyamānamhi¹³ dhammābhisaṃmayo ahū.
24. 'Nekapāṇasahassānaṃ¹⁴ taṃ veditvā¹⁵ 'tivismhito¹⁶
abhippasanno me yakkho bhānitvā 'va¹⁷ Giribbajaṃ.
25. Kim me katā¹⁸ Rājagahaṃ manussaṃ madhupitā 'va acchare¹⁹
ye Sukkaṃ na payirupāsanti²⁰ desentiṃ amataṃ padaṃ.
26. Taṃ ca pana appaṭivāṇiyaṃ²¹ asecanakam²² ojaṃ
pivanti mañña²³ sappañña²⁴ valāhakaṃ iv' addhagū.²⁵
27. Iddhiyā ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññassa vasi homi mahāmuni.²⁵
28. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇaṃ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S¹ agāñch'.³ S³ dantodantehaṃ.⁵ S¹ siṅganikkhasavaṇṇe.⁷ S¹ cittalappasādetvā.⁹ S¹ pabbaji.¹² S¹ desema.¹⁴ S¹ aneka°.¹⁶ S¹ °vimahito; S² °vimahato.¹⁸ S¹ kathā.²⁰ S¹ payirupassanti.²² S² asecanam.²⁴ S¹ ib andhagū; S² abhagū.² S¹ upagame.⁴ S¹ purāṇa°; S² purāṇa°.⁶ S¹ sutvāna; P. °va.⁸ S¹ pūjayaṃ taṃ.¹¹ S¹ uggahī.¹³ P. dhammo°.¹⁵ S² vijitvā.¹⁷ S¹ bhavitvāmā; S² bhavitvā vā.¹⁹ S¹ madhūpitapasedaḃye; S² vaseratho.²¹ S¹ °bhāṇiyaṃ; S² °bhāṇiyaṃ.²³ S² mañña.²⁵ S¹ mahāmuna.

29. Atthadhammaniruttāsu paṭibhāne tath' eva ca
ñānaṃ mama mahāvira uppannaṃ tava santike.
30. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
32. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Sikkhā bhikkhuni i. g. a-ti.

Sikkābhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[36. *Abhirūpanandā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nūyako
uppañji cārunayano sabbadhammesu cakkhumā.
2. Tādā 'haṃ Bandhumatiyaṃ iddhe phīte¹ mahākule
jātā surūpadassitā² sajanassū 'janaassa ca³
3. Upagantvā mahāviraṃ Vipassī-lokanāyakaṃ
dhammaṃ sunitvā saraṇaṃ upesiṃ⁴ munināyakaṃ
4. Sīlesu saṃvutā hutvā nibbuta ca⁵ naruttama
dhātu-thūpaassa upari soṇṇachattay⁶ apūjayaṃ.
5. Muttacāgā silavatī yāvajīvaṃ tato cutā
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiyaṃ agacchi⁷ ahaṃ⁸
6. Tādā dasahi tñānehi abhibhotvāna⁹ sasake¹⁰
rūpasaddhehi gandhehi rashehi phusañchehi¹¹ ca,
7. Ayunāpi ca vaṇṇena sukhena yasaṃāpi ca
tath' ev' ādhipateyyena adhigayha¹² viroo' ahaṃ.
8. Pacchime ca bhava dāni jātā 'haṃ Kapilavhaye
dhītā Khemaka-Sakkassa¹³ Nandā *uāmo ti* viṇṇutā,¹⁴
9. Abhirūpaṃ uppādaṃ¹⁵ āhu¹⁶ m' ekaṃ ti¹⁷ sūcakaṃ¹⁸
yadā 'haṃ yobhanaṃ pattā rūpavaṇṇavibhusitā.¹⁹

¹ S¹ pīte.

³ S¹ pūjanāya°.

⁵ S¹ va.

⁷ S¹ Tāvatiyaṃ pagā ahaṃ.

⁸ S¹ anubhuttvāna; S² 'hetvāna.

¹⁰ S¹ pūsañchi.

¹² S¹ Khema°.

¹⁴ S² uppadaṃ.

¹⁵ S¹ ahu.

¹⁷ S¹ sūcakaṃ; S² sucaṃ.

² S² surūpādayitā.

⁴ S² upesi.

⁶ S² sovaṇṇa°.

⁹ S¹ sāsake; S² sasate.

¹¹ S² adhigayhaṃ.

¹³ S¹ Sikkhā.

¹⁶ S² ti ca.

¹⁸ S¹ rūpālānaṃ ca bhūsitā.

10. Idaṃ me-m' atthe¹ Sakyānaṃ vivādo *su-mahā* ahu²
pabbājesi tato tāto³: mā Sakyā vinassuṃ⁴ iti.
11. Pabbajitvā tathā c' āhaṃ⁵ rūpadassin⁶ naruttamaṃ
sutvāna ṇopagacchāmi⁷ mama rūpena gabbhitā.⁸
12. Ovādaṃ *pi na gacchāmi* Buddhadassanabhīrukā⁹
tadā juno upāyena upanetvā sa-santikaṃ.¹⁰
13. Tisso thiyo¹¹ nidassesī¹² iddhiyā maggakovidō
accharā rūpasadisā taruṇi jaritā matā.¹³
14. Tayo disvā susaṃviggā virattāse¹⁴ kalebare
aṭṭhāsi bhavanibbinṇā,¹⁵ tadā maṃ āha nāyako:
15. Āturaṃ asuciṃ¹⁶ pūtiṃ passa Nande samussayaṃ
uggharantaṃ paggharantaṃ bālānaṃ abhipatthitaṃ¹⁷
16. Asubhāya cittaṃ bhāvehi¹⁸ ekaggaṃ susamāhitaṃ
yathā idaṃ¹⁹ tathā etaṃ, yathā etaṃ tathā idaṃ.
17. Evaṃ etaṃ avekkhanti²⁰ rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya²¹ abhinibbijja²² vacchasi.²³
18. Tassā me appamattāya vicinanti²⁴ idha yoniso
yathābhūtaṃ ayaṃ kāyo²⁵ diṭṭho santarabāhiro.
19. Atha nibbind' ahaṃ²⁶ kāye ajjhattaṃ ca virajj' ahaṃ
appamattā visaṃyuttā upasanti' amhi nibbutā.
20. Iddhiṃ ca vasi homi dibbāya sotadhatuṃ
cetopariyañāṇassa vasi homi tadā muni.²⁷
21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ²⁸ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṃ mama mahāvira uppannaṃ tava santike.

¹ S¹ pasatthe.² S¹ ahū.³ S¹ omits.⁴ S² Sakyā vīnasuṃ; S¹ Sakyā vinassu.⁵ S¹ Tathāgataṃ.⁶ S¹ rūpadassana.⁷ S¹ nogacchāmi.⁸ S¹ gabbhitā; S² gandhitā.⁹ S² buddhassanabhīrūpakā.¹⁰ S² sa-santikaṃ.¹¹ S¹ tiyo.¹² S¹ nidasseti.¹³ S¹ taruṇi vaditaṃ; S² °jaritaṃ mataṃ.¹⁴ S¹ °mo.¹⁵ S² nibbindā.¹⁶ S¹ asuci.¹⁷ S¹ abhinanditaṃ.¹⁸ S¹ bhāveti.¹⁹ S¹ ida.²⁰ S² avekkhantaṃ.²¹ S¹ paññāyaṃ.²² S¹ °nibbhijja; S² °nibbhijja.²³ S¹ vacchasi.²⁴ S¹ vicaranti.²⁵ S¹ yathābhūta ayaṃ °.²⁶ S¹ nibbijj' ahaṃ.²⁷ S¹ mune.²⁸ S¹ °cakkhu.

23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Abhirūpanandā bhikkhunī i. g. a-ti

*Abhirūpanandā bhikkhuniyā apadānaṇ sanuttarā *

[37. *Aḍḍhukāsikā.*]

1. Imāhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ¹ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsaṇe
saṇvutā pātimokkhamhi indriyesu ca pañcasu.
3. Mattaññū² nica-āsane³ yuttā jāgariyesu⁴ ca
vasantī yuttayogā 'haṇ. Bhikkhuniṇ vigatāsavaṇ⁵
4. Akkoṣiṇ duṭṭhacittā 'haṇ "gaṇiko" ti sakiṇ⁶ tadā
tena pāpena kammēna nirayaṇhi apaccisaṇ.⁷
5. Ten' eva kaumasēsena ajāyīṇ gaṇikākule
bahuso 'va 'parādhitā,⁸ pucchinnāya ca⁹ jātiyaṇ
6. Kāsisa¹⁰ seṭṭhikule jātā¹¹ brahmacariyaphulena¹² ahaṇ
accharā viya devesu ahoṣiṇ¹³ rūpasamputā.
7. Disvā 'tidassanīyaṇ maṇ¹⁴ Gīribbaja-puruttamo
gaṇikatte¹⁵ nivesiṇsu¹⁶ akkoṣanaphulena me.
8. Sāhaṇ sutvāna¹⁷ saddhammaṇ Buddhaseṭṭhena desitaṇ
pubbavāsanasampannā pabbajīṇ¹⁸ anagāriyaṇ.
9. Tadā 'pasampadatthāya¹⁹ gacchan taṇ jīvasantikaṇ
magge dhutṭe ṭhite disvā, labhiṇ²⁰ dūto 'pasampadaṇ²¹

¹ S¹ varataṇ.

² S² asane.

³ S¹ bhikkhuni vigatāsava.

⁴ S¹ apaccissaṇ.

⁵ S² pakharādhinā; P. parivattanti.

⁶ P. Kāsikarattho.

⁷ S¹ brahmacāra°; S² °care°.

⁸ S² ca; P. disvāna dassanīyaṇ°.

⁹ S¹ P. nivesesuṇ.

¹⁰ S¹ pabbajī.

¹¹ S¹ sutvā labhi; P. sutvā labhiṇ; S² °āhu.

¹² S¹ duttasampadaṇ.

¹³ mottaññū.

¹⁴ S¹ jāgariyohi.

¹⁵ P. bhanig.

¹⁶ P. °āyaṇ pi.

¹⁷ v.l. °kulajā.

¹⁸ S¹ ahoṣi.

¹⁹ S² gaṇikaṇ te.

²⁰ All MSS. suṇitvā.

²¹ S¹ samapadatthāya; P. tad' upa°.

10. Sabbhaṇ kamunaṇ paṇikkhinaṇ puṇṇapāpaṇ¹ tath' eva ca sabbasaṇsāraṇ uttiṇṇā gaṇikattaṇ ca khepitaṇ.
11. Iddhīsu ca vasi homi dibhāya sotadhātuyā cetopariyaṇṇāpassa vasi homi mahāmuue.²
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ sabbāsavā paṇikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca ṇāpaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Ittihaṇ sudaṇ Aḍḍhakāsikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Aḍḍhakāsikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[38. *Puṇṇikū*.]

1. Vipassino bhagavato Sikkhino Vessabhussa ca Kakusandhassa nunino Konāgamana-tādino³
2. Kassapassa ca Buddhassa pabbajitvāna sāsane bhikkhuni silatanupannā upakā saṇvutindriyā.
3. Bahussutā dhammadharā atthattaparipucchikā⁴ uggahe⁵ ca dhammānaṇ sotāpayirupāsikā⁶
4. Desenti⁷ janamajjhe 'haṇ ahoṣi⁸ jinasāsanaṇ⁹ bāhusaccena¹⁰ tenāhaṇ pesalā¹¹ atimaññisaṇ.¹²
5. Pacchime ca bhava dāni Sāvattiyaṇ puruttamo Anāthapiṇḍino gche¹³ jātā 'haṇ kumbhadāsiyā.
6. Gatā udakabhāriyaṇ¹⁴ sotthiyaṇ¹⁵ dijam addasaṇ¹⁶ sītaṭṭaṇ toyamajjhamhi¹⁷; taṇ disvā idaṇ abraviṇ:

¹ S¹ P. puṇṇaṇ pāpaṇ.

² S¹ mahāmuṇi.

³ S¹ kārino.

⁴ S¹ °pucchitā; P. atthattaparit^o.

⁵ S² uggaṇsotā.

⁶ S¹ sota^o; S² sona^o.

⁷ S¹ desentaṇ.

⁸ S¹ ahosi.

⁹ S¹ jinasāsano.

¹⁰ S¹ bahu^o.

¹¹ S¹ pesalo.

¹² S¹ °maññisaṇ; P. abhimaññisaṇ.

¹³ S¹ gelaṇ.

¹⁴ S² °bhāriṇaṇ; P. °hāriyaṇ.

¹⁵ S¹ kittaṇ.

¹⁶ S¹ dipam^o.

¹⁷ S¹ thitaṭṭaṇ sosa^o; S² sīlabha^o.

7. "Udabhūri¹ ahaṇṇ sīte² sacā udakam otariṇṇ³
ayyānaṇ daṇḍabhaṇṇā bhūtā vācūdosabhaṇṇaṇṇi⁴."
 8. Kassa brāhmaṇa tvaṇ bhūto? sacā udakam otari⁵
vedhamānehi⁶ gatteli sītaṇ vedayasse bhusaṇ "
 9. "Jānanti vata maṇ⁷, hoti⁸ Puṇṇike⁹ pariṇucehiyaṇ¹⁰?
karontaṇ kusalaṇ kammaṇ niddhantaṇ¹¹ kammaṇpāpakaṇ
 10. Yo ca vuddho¹² *daha*ro vā pāpakammaṇ pakubbati
udakābbhisecanā so pi¹³ pāpakammaṇ paṇi*uccati.¹⁴ ""
 11. Uṭtarantassa akkhāsiṇ¹⁵ dhammatthaṇ salitaṇ padaṇ
taṇ ca sutvā sasaṇviggo pabbajitvā 'rahi ahi.¹⁶
 12. Pūrenti ūnaka*sa*taṇ jātā dāsikule yato
tato Puṇṇā ti nāmaṇ me bhujissaṇ ca¹⁷ akaṇsu te.
 13. Seṭṭhiṇ tato 'numānetvā¹⁸ pabbajiṇ¹⁹ anagāriyaṇ
naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuṇiṇ²⁰
 14. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuya
cetopariyaññāssa vasi homi mahāmuno.
 15. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ
sabbāsavā parikkhīṇā n' attli dāni punabbhavo.
 16. Atthadhammanirutṭīsu paṭibhāno tatli' eva ca
ññaṇ me vipulaṇ suddhaṇ Buddhaseṭṭhiṇssa vāhasā.
 17. Bhāvanāya mahappaññā suten' eva sutāvinī
mānena nīcakulajā²¹ na hi kammaṇ paṇassati.²²
 18. Kilsā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Puṇṇikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Puṇṇikā bhikkhuniyā apadānaṇ samuttaṇ.

¹ S¹ udābhari; P. udakahārī.

³ S¹ āhari; S² otari.

⁵ S¹ S² otari.

⁷ S¹ vada maṇ; P. jānanti ca tvaṇ.

⁹ S¹ Puṇṇako.

¹¹ S¹ dudantaṇ; P. rundhantaṇ; S² nidantaṇ.

¹² S¹ so vā vuḍḍho; P. yo ce.

¹³ S¹ udakābbhisecanā hosi; S² so ji.

¹⁴ S¹ pavuccati.

¹⁶ S¹ ahi.

¹⁸ S¹ P. 'numodetvā.

²⁰ S¹ apāpuṇi.

²¹ S¹ nīcakulo.

² S¹ pīte.

⁴ S¹ oodanā.

⁶ S¹ devamānehi.

⁸ S¹ hosi; P. bhoti.

¹⁰ S¹ P. pariṇucehavi.

¹⁵ S¹ akkhāsi; P. ko nu te idaṇ.

¹⁷ S¹ bhujissaṇ me.

¹⁹ S¹ pabbaji.

²² S¹ P. vinassati.

[39. Ambapālī.]

1. Yo raṇṣiphusitāvelo¹ Phusso² nāma mahānuni
tassāhaṇ bhaginī āsiṇ³ ajāyī⁴ khattiye kule
2. Tassa dhamma⁵ supitvā 'haṇ vippasanna cetaṣā
mahādānaṇ daditvāna patthayaṇ rūpasampadaṇ.⁶
3. Ekatiṇṣe ito kappe Sikhī lokagganāyako
uppanno lokapajjoto tilokasaraṇo jino.
4. Tad' Āruṇapure ramme brahmaññakulasambhava
vimuttacittaṇ kupitā bhikkhuṇiṇ abhisāpayiṇ⁷
5. Vesikā 'va⁸ anācārā jinasāsana dūsikā.
Evaṇ akkosayitvāna tena pāpena kammaṇā⁹
6. Dāruṇaṇ niraayaṇ gantvā mahādukkhasamappitā
tato cutā¹⁰ manussesu uppannā tapassinī.
7. Dasa jātisahassāni gaṇikattaṇ¹¹ akārayiṇ
taṇ pāpaṇ na vimuccissaṇ¹² bhuttā duṭṭhaviṇṇaṇ¹³ yathā
8. Brahmaceram asevisaṇ¹⁴ Kassape jinasāsane
tena kammaṇavipākena ajāyīṇ Tidase pure.
9. Pacchimā bhavasampatte¹⁵ ahaṇ opapātikā
ambasāklī' antare jātā Ambapālī ti¹⁶ ten' ahaṇ.
10. Parivutā pāṇakoṭṭhi¹⁷ pabbajaṇ jinasāsane
patitā 'haṇ¹⁸ acalaṇ thānaṇ¹⁹ dhītā Buddhassa orasā.
11. Iddhissu ca vasi homi sotadhātuvisuddhiyā
cetopariyaññāssa vasi homi mahānuni.²⁰
12. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ visodhitaṇ²¹
sabbāsaṇvā parikkhūṇa n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttissu paṭibhāne tath' eva ca
ññānaṇ me vipulaṇ suddaṇ Buddhaṇ seṭṭhassa vāhasā

¹ S¹ °putāvelo.² S¹ Vusso.³ S¹ āsi.⁴ S¹ ajāyī.⁵ S¹ dhammo.⁶ S¹ rūpasampadā.⁷ S¹ abhisāpayi; S² °sāvayaṇ.⁸ S¹ vā; S² ca.⁹ S¹ P. kammaṇā.¹⁰ S¹ cuto.¹¹ S¹ gatikantaṇ.¹² S¹ tappāpa na vimuttiyaṇ; P. tamhā papā°.¹³ S¹ °visā.¹⁴ S¹ aseviyaṇ.¹⁵ S¹ bhava sampatto.¹⁶ S¹ Ambapālīni.¹⁷ S² koṭṭhi; P. pāṇikoṭṭhi.¹⁸ S² satthāhaṇ.¹⁹ S¹ P. acalaṇ thānaṇ²⁰ S¹ mahāmuṇe.²¹ S¹ dibbacakkhu°.

14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Ambapālī¹ bhikkhunī i. g. a-ti.

Ambapālī-bhikkhunīyā apadānaṃ samuttatā.

[40. Selā.]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmadbandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadatani² varo.
2. Sāvattthiyaṃ puravare upāsakakule ahaṃ
pasutā taṃ³ jinavaṇṇaṃ disvā sutvā ca desanaṃ
taṃ viraṇṇaṃ saraṇaṃ gantvā sīlāni ca samādayiṃ.
3. Kadāci so mahāvīro mahājanasamāgamo
attano abhisambodhiṃ⁴ pakāsesi narāsabho
ananussutadhammesu⁵ pubbe⁶ dukkhālikesu ca.
4. Cakkhuñāṇaṃ ca paññā ca vijjālokaṃ ca āsi me
taṃ sutvā uggahe tvā ca paripucchīṃ⁷ ca bhikkhavo.
5. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṇṇaṃ agacch' alayaṃ
6. Pacchiṃe ca bhava dāni jātā setthi-mahākulo
upecca Buddhasaddhammaṃ⁸ *suttvā* saccupasaṃhitayaṃ
7. Pabbajitvāciren' eva saccatthūni⁹ vicintayaṃ
khepetvā āsava sabbe arahattaṃ apūpuniṃ.
8. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññassa vasi homi mahāmuniṃ
9. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavā parikkhīṃ n' atthi dāni punabbhavo.
10. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne tatthi' eva ca
ññaṃ me vipulaṃ suddhaṃ¹⁰ Buddhasetthassa vāhasā.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ S¹ Ambapālī; S² Ambapālīni.

² S¹ varataṇṇaṃ.

³ S² passittha taṃ.

⁴ S¹ abhisambodhi.

⁵ S² anusutā⁶ and ananussuto sādhammesu; S¹ amussuta⁶.

⁶ S¹ sabbe.

⁷ S² paripucchi.

⁸ S² buddhassa dhammaṃ.

⁹ S¹ sabbatthāni.

¹⁰ S¹ setthaṃ.

12. Sāgataṇ¹ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

13. Paṭisaṁbhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Selā² bhikkhunī i. g. a-ti.

Selā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Khattiyā brāhmaṇi c' eva tathā Uppaladāyikā³

Sigālamātā⁴ Sukkā ca Abhirūpā Aḍḍhakāsikā⁵

gaṇikā c' eva Puṇṇā ca Ambapālī ca⁶ bhikkunī ti.

Niṭṭhitaṇ Apadānaṇ.

¹ S¹ svāgataṇ.

² S¹ Upphala°.

³ S¹ °kāsikaṇ.

⁴ S¹ Selā.

⁵ S¹ Sigālamātī.

⁶ S¹ Ambapālī°; S² °pāla sv.

INDEX

- Aṅṣabaddhaḍḍānānisayasa, 310
 Akkantasāññakatthēra, 211
 Akkamanadāyākatthēra, 404
 Akkamanassa phalaṇ, 404
 Aggappuggala, 50, 59, 81
 Aggappupphiya, 220
 Aggissālaya phalaṇ, 213
 Aṅkola, 15
 Aṅkolakatthēra, 199
 Aṅkolapupphiyatthēra, 287
 Aṅgīrasa, 102
 Aṅgulimālaka, 47
 Acintiya, 6
 A[c]chambhī, 9
 Ajita, 243
 Ajitañjaya (rāja), 354
 Ajitatthērapadānaṇ, 335
 Ajinadāyākatthēra, 213
 Ajinassa phalaṇ, 214
 Ajelaphaladāya, 446
 Ajjuna, 446
 Ajjunapupphiyatthēra, 450
 Añjanadānānisayasa, 312
 Añjaliyā phalaṇ, 281
 Añjalussa phalaṇ, 80, 123
 Añjasa, 45
 Aññākondāññatthēra, 48
 Adḍhakāṣikātheri, 610
 Adḍhacelakatthēra, 134
 Atimutta, 15
 Attatthapaññā, 13
 Atthadassi, 87, 99, 168, 296, 369, 428
 Atthasandassakatthēra, 168
 Adantadamana, 80
 Adhacandiyatthēra, 231
 Adhadasassa phalaṇ, 430
 Adhika, 5
 Adhicchatiyatthēra, 170
 Adhiṭṭhāna (pārami), 5
 Adhimuttatthēra, 88
 Adhopupphiyatthēra, 128
 Anakkosassa phalaṇ, 264
 Anaññaneyya, 10
 Anantajālī, 218
 Anātha (Buddha), 288
 Anukampā, 8
 Anuttara (Buddha), 81
 Anudhammacārīn, 12
 Anuruddhatthēra, 33
 Anulopadāyākatthēra, 251
 Anulopassa phalaṇ, 251
 Anulomadāyākatthēra, 173
 Anotatta (sura), 208 f.
 Anopama (Buddha), 78
 Anoma (khattiya), 320
 Anoma (pubbata), 345
 Anomadassi (Buddha), 20, 21, 31, 70, 180, 329
 Anurāṇadānānisayasa, 310
 Annasayāsavakūthera, 78, 261
 Apadāniyatthēra, 211
 Aparājita, 2, 87, 215
 Apilāpiya, 202
 Apokkhā, 8
 Appaṭṭiga, 9
 Appamāda, 6
 Appamāyaya, 78
 Apposukka, 9
 Abbhāñjanadāyākatthēra, 456
 Abbhāñjanatthēradānānisayasa, 315
 Abbhāñjanassa phalaṇ, 230, 455
 Abbhāñjanīyatthēra, 230
 Abhādhikatthēra, 215
 Abhaya (kumārā), 303
 Abhayatthēra, 302
 Abhidhamma, 37, 44
 Abhirūpanandātheri, 608
 Abhisajjanā, 9
 Abhisammata (cakkavattin), 123
 Abhisāma (cakkavattin), 218
 Amitañjāla, 219
 Amitavāyāna (cakkavattin), 229
 Amittabhā (cakkavattin), 253
 Amittavāsana (cakkavattin), 169
 Amoraphaliyatthēra, 447
 Ambadānassa phalaṇ, 117, 217
 Ambadāyākatthēra, 116
 Ambapindiyatthēra, 247

- Ambapindiyatthara, 395
 Ambapālī therī, 613
 Ambayāgudāyakatthara, 221
 Ambayāgudāyakatthara, 284
 Ambayāguyā phalaṇ, 221, 284
 Ambāṭṭakatthara, 391
 Ambāṭṭakīyatthara, 399
 Arañña, 8
 Araṇadīpiyatthara, 231
 Araḥanto, 6
 Ariṇḍamāna, 12
 Ariṭṭha (pura), 535
 Aruṇa (rājau), 601
 Aruṇavatī (nagara), 220, 282, 517, 601
 Arunavā (khattiya), 517
 Alābussa phalaṇ, 389
 Alola, 11
 Avaṭaphaliyatthara, 409
 Avaṭaphaladāyakatthara, 294
 Avantaphaliyatthara, 445
 Asanabodhiyatthara, 110
 Asantasanta, 12
 Asama (Khattiya), 234
 Asita, 217
 Asoka (puppha), 15
 Asokaṇṇījakatthara, 199
 Assaṇṇī, 21, 31
 Assama, 15
 Assalūyana, 480
 Ākāsa, 1
 Ākāsaḥkhihiyatthara, 230
 Ājāṇṇiyadānassa phalaṇ, 106
 Ālīcābuddhi, 10
 Ālīhārakulānānisassa, 310
 Ālīhārādāyakatthara, 207
 Ānanda (Vedhamuni), 7, 41, 52 f., 227, 263, 302, 420, 531
 Āmanāpaphaladāyīkatthara, 459
 Āmanāssa phalaṇ, 97, 459
 Āmanāna, 8
 Āyogadānānisassa, 312
 Āyāgadāyakatthara, 89
 Āyāgassa phalaṇ, 89
 Ārakkhadāyīkatthara, 253
 Ārakkhadāyakatthara, 214
 Āraññīkānaṇ manasikātabbaṇ, 67
 Āradḍhaviṇṇiya, 6
 Ārāmadāyakatthara, 251
 Ārāmassa phalaṇ, 251
 Ālāvaka (rājakumāra), 429
 Ālambanadāyakatthara, 213
 Āluvadāyakatthara, 237
 Āvopupphiyatthara, 112
 Āsanatthavīkatthara, 255
 Āsanādānassa phalaṇ, 96
 Āsanupatthāyakatthara, 144
 Āsāvātī (lālā), 41
 Ukkādānassa phalaṇ, 401
 Ukkādānassa phalaṇ, 415
 Ukkāsātikatthara, 414
 Ukkhittapadumiyatthara, 275
 Uggata (cakkavattin), 109
 Uccaṇṇagapupphiyatthara, 374
 Uccukaṇḍassa phalaṇ, 393
 Uccukaṇḍīkatthara, 393
 Uccudānassa phalaṇ, 88
 Ujjeniṇṇiya (nagara), 465
 Uḷḷhipupphiyatthara, 398
 Uttarakurū, 18, 348
 Uttaroṇṇadāyakatthara, 272
 Uttaroṇṇassa phalaṇ, 273
 Uttiyatthara, 79
 Udaka, 4, 434
 Udakadānassa phalaṇ, 143, 205, 437, 522
 Udakadāyīkatthara, 205
 Udakadāyakatthara, 437
 Udakadāyīkā-therī, 521
 Udakapūjakatthara, 142
 Udakāsanaḍāyakatthara, 218
 Udakāsanaṇṇa phalaṇ, 218
 Udapānādāyakatthara, 188
 Udāyīn (Kālī), 80, 501
 Uduḍbaraphaladāyakatthara, 295
 Udena (khattiya), 56
 Udenatthara, 362
 Uddālapupphiyatthara, 288
 Upacala, 57
 Upatthānassa phalaṇ, 139, 181, 191, 241, 361
 Upatthānasāladānassa phalaṇ, 317
 Upatthāyakatthara, 241
 Upatissa (Sāriputta), 280, 429
 Upaddhadassadāyakatthara, 435
 Upananda, 201
 Uparuci, 134
 Upavānatthara, 70
 Upasāleka (brāhmaṇa), 246
 Upasvatthara, 345
 Upasonatthara, 62
 Upāgatabhāsanīyatthara, 233
 Upātivatta, 10
 Upālittherāpadāna, 37 f.
 Upālitthara, 91
 [U]pāhanadānassa phalaṇ, 228
 [U]pāhanadānānisassa, 311
 Upasathassa phalaṇ, 523
 Uppaladāyīkā-therī, 601

Uppalavanna-thori, 429, 516, 551
 Uppalashatthadānassa phalaṇ, 111
 Uppalashatthiyatthara, 111
 Ubbiddha (khattiya), 34
 Ummāpupphiyatthara, 172
 Ummāpupphiyatthara, 258
 Uruvelā, 301, 483
 Uruvelā-Kassapatthara, 181

Itihāsa, 17
 Indagopaka, 1
 Isiddhajavandana, 48
 Isnuggadāyakatthara, 193

Iṭi, 10

Ekacampakapupphiyatthara, 288
 Ekacāriyatthara, 196
 Ekacintitathara, 194
 Ekachattiyatthara, 367
 Ekachattiyatthara, 405
 Ekajjha (khattiya), 239
 Ekajjalikatthara, 80
 Ekajjaliyatthara, 236
 Ekajjaliyatthara, 281
 Ekattambhatthara, 56
 Ekattambhassa phalaṇ, 56
 Ekadipassa phalaṇ, 374
 Ekadipiyatthara, 189
 Ekadussadānassa phalaṇ, 380
 Ekadussadāyakatthara, 379
 Ekadhammassavaniyatthara, 384
 Ekapattadāyakatthara, 444
 Ekapadumassa phalaṇ, 275
 Ekapadumiyatthara, 276
 Ekapiṇḍadāyikā-thori, 515
 Ekapiṇḍarikatthara, 238
 Ekapupphiyatthara, 240
 Ekabhikkhāya phalaṇ, 121
 Ekamandāravīyatthara, 286
 Ekavandiyatthara, 217
 Ekavihāriyatthara, 390
 Ekasaṅkhiyatthara, 391
 Ekasaññakatthara, 121
 Ekasaññakatthara, 209
 Ekassara, 200
 Ekāsanadāyakatthara, 226
 Ekāsanadāyakatthara, 381
 Ekāsanadāyikā-thori, 525
 Ekāsanassa phalaṇ, 382, 516
 Ekāsanīyatthara, 149
 Ekuposāthikā-thori, 522
 Etadagga, 45
 Esika, 2

Okkākakula, 22, 32, 38, 49, 52, 82,
 286, 307, 423, 466

Okkākakula-sambhava, 501
 Opavuyatthara, 106
 Orpayiṭṭā, 9
 Oudhājanadānassa phalaṇ, 312
 (a)ṅgā, 23, 27, 51, 201, 313, 370,
 381
 (a)juttama (Buddha), 211
 (a)ṅgipupphiyatthara, 102
 (a)ṅgasaññakatthara, 127
 (a)ṅgasaññakatthara, 203
 (a)ṅgā, 4
 (a)ṅgathāpiyatthara, 267
 Oudhadānassa phalaṇ, 135, 248
 Gandhamādana, 116, 336
 Gandhamāliyatthara, 135
 Gandhamutthiyatthara, 292
 Gandhapūjakatthara, 408
 Gandhapūjāya phalaṇ, 267
 Gandhabba, 4
 (a)ṅgālimpanassa phalaṇ, 100
 Gandhodakadānassa phalaṇ, 105,
 408
 Gandhodakiyatthara, 105
 (a)ṅgadhakīyatthara, 157
 (a)ṅgākassapa (thori), 483
 (a)ṅgāpūjakatthara, 157
 (a)ṅgāpūjakatthara, 116
 (a)ṅgāpūja (Itajūgaha), 309, 185,
 509
 (a)ṅgānandatthara, 330
 (a)ṅgāyāṇjana, 9
 (a)ṅgāyāṇjana phalaṇ, 357
 (a)ṅgāyāṇjana vidu, 509
 (a)ṅgāyāṇjana, 22, 32, 31, 37,
 49, 51, 73, 82, 263, 266, 275, 311,
 370, 413, 420
 Gotama (pubbha), 162
 Gotamī thori, 529
 Goyāna (aparagoyāna), 18, 348
 Gosāsanīkkhupatthara, 245
 Gosāssa phalaṇ, 245
 Ghatamaṇḍadāyakatthara, 383
 Ghatamaṇḍadāyakatthara, 436
 Ghatamaṇḍassa phalaṇ, 384, 436
 Gharadānassa phalaṇ, 401
 Ghosa-saññakatthara, 451
 Ghosasaññāya phalaṇ, 451
 Cakkavāla, 4
 Caṅkamaṇḍadāyakatthara, 99
 Caṅkamaṇḍa phalaṇ, 99
 Caṅkalapupphiyatthara, 215
 Cangotakassa phalaṇ, 235
 Cangotakiyatthara, 235

- Caturāstīṇ brāhmanakāṇīṇā bhik-
 kṣuṃ I sahassāni, 598
 Candanupūjakatthēra, 165
 Candanunūliyatthēra, 423
 Candapadumā (mātā), 465
 Candabhāgā (nadi), 79, 261, 291,
 367, 450, 516
 Candavati (mātā), 74, 76
 Candavati (mātā), 480
 Candābha (cakkavattin), 189
 Candupama, 220
 Campaka (khattiya), 52
 Campakapupphiyatthēra, 167
 Campakapupphiyatthēra, 279
 Campā (nagara), 298
 Cāvala (pabbata), 461
 Cūḍāmaṇavikā, 299
 Citakanihbāpekattthēra, 408
 Citakapūjakattthēra, 237
 Citakapūjakattthēra, 151
 Citakapūjakattthēra, 227
 Citapūjakattthēra, 243
 Citapūjakattthēra, 292
 Citakapūjāya phalaṇ, 151, 237
 Citapūjāya phalaṇ, 202, 406
 Citta (gahapati), 429
 Cittalakṣita (pabbata), 50
 Cittalakṣitāvana, 41
 Cina (cinadussa), 2
 Cirappa (Khattiya), 236
 Candatthēra, 101
 Chullapantthakattthēra, 58
 Cūlacunda, 102
 Cūlasugandhatthēra, 508
 Chattaḍānassa phalaṇ, 207, 265,
 369, 405
 Chattaḍānānisassa, 307
 Chattaḍdhāraṇakattthēra, 244
 Chattaḍdhāraṇaphala, 53
 Chattaḍdhāraṇassa phalaṇ, 244
 Jagatikāraṇakattthēra, 221
 Jagatidāyakattthēra, 402
 Jagatiyā phalaṇ, 221, 402
 Jātukapūjakattthēra, 357
 Jambuphaliyatthēra, 395
 Jaluttana (rājā), 163
 Jalajuttara (Padumuttara Bud-
 dha), 57, 63, 101, 107
 Jalaṣikhā (cakkavattin), 265
 Javahaṇṣakattthēra, 232
 Jātipupphiyatthēra, 405
 Jātipūjakattthēra, 154
 Jātipūjāya phalaṇ, 154
 Jitasena (cakkavattin), 198
 Jina (Buddha), 4, 7
 Jutidova, 212
 Jutindhara (Buddha), 78
 Jotavana, 7, 430, 495
 Jotārāma, 499
 Jotipāla, 301
 Kaku[d]dha, 225
 Kakusandha (Buddha), 611
 Kakkarupupphiyatthēra, 286
 Kakkarupūjakattthēra, 177
 Kaṇkharevatattthēra, 491
 Kaccāna. *See* Mahā°
 Kaccobhubbukkhadāyikattthēra,
 516
 Kaṇaverapupphiyatthēra, 182
 Kaṇikāracchudaniyatthēra, 183
 Kaṇikārapupphiyatthēra, 183, 203
 Kadamba (pabbata), 382
 Kadambapupphiyatthēra, 178
 Kadambapupphiyatthēra, 287
 Kadalikannassa phalaṇ, 81 f.
 Kadalipupphiyatthēra, 257
 Kadaliphaladāyakattthēra, 297
 Kattaradandaḍānānisassa, 312
 Kathāvatthuvissuddhi, 37
 Kamma, 4
 Kapparukkha, 2
 Kapparukkhaṇṣa phalaṇ, 91
 Kapparukkhiyatthēra, 90
 Kapitthaphaladāyakattthēra, 449
 Kapilavatthava, 42, 501
 Kapilavatthu, 492
 Karañjaphaladāyakattthēra, 448
 Karavīka, 3
 Kalambadāyakattthēra, 393
 Kalambassa phalaṇ, 393
 Kalira, 8
 Kavāta, 2
 Kassapa (Uruveḷā), 482
 Kassapatthēra. *See* Mahā°
 Kassapa (nāḍo), 381
 Kassapa (Buddha), 301
 Kassapa (brāhmaṇakula), 390
 Kassapa (brāhmaṇakula), 504
 Kassapa (brāhmaṇakula), 512
 Kassapa (brāhmaṇakula), 610
 Kāma, 10
 Kāyabandhadānānisassa, 310
 Kārupika, 78
 Kāligodhāyaputta (Bhaddiya), 97
 Kāḷudāyitttherāpadānaṇ, 85
 Kāḷudāyittthēra, 500
 Kāsmāriphaladāyakattthēra, 294
 Kāsmāriphaladāyakattthēra, 445
 Kāsika, 401
 Kāsī (raṭṭha), 490

- Kigsukapupphiyatthara, 435
 Kigsukapūjakatthara, 283
 Kiki (rājā), 490, 512
 Kiṅkanikapupphiyatthara, 204
 Kiṅkinikā, 2
 Kiṅjakosara, 225
 Kittanūya phalaṇ, 241, 256, 321, 411, 428
 Kilāñjassa phalaṇ, 219
 Kilāñjadāyakatthara, 219
 Kisagotamī-theṛī, 546, 564
 Kisalayapūjakatthara, 200
 Kukkuṭa (pura), 469
 Kukkuṛa (pabata), 155
 Kuṇḍikadānānisasā, 312
 Kuṇḍikagharadānānisasā, 312
 Kutajapupphiyatthara, 191
 Kutajapupphiyatthara, 451
 Kuṭidāyakatthara, 229
 Kuṭidhūpakatthara, 223
 Kuṇḍadhānatthara, 81
 Kuṇḍalā, 546
 Kumārakassapatthara, 473
 Kumudadāyakatthara, 180
 Kumudamāliyatthara, 186
 Kumudamāliyatthara, 257
 Kumūṇisadāyakatthara, 445
 Kumūṇisassa phalaṇ, 415
 Kusatthakadāyakatthara, 416
 Kusatthakassa phalaṇ, 416
 Kusālakassa phalaṇ, 212
 Kusinārā (nagara), 473
 Kusumāsaniyatthara, 100
 Kūṭāgāra, 1
 Ketakapupphiyatthara, 440
 Koṇiya (tāpasa), 318
 Koṇiyajāti, 469
 Kossapupphiyatthara, 287
 Kosava, 168
 Kotumbariyatthara, 192
 Kotthika, 480
 Koṇḍañña (Buddha), 49, 236, 514
 Koṇāgamana (Buddha), 512, 514, 611
 Korāṇḍapupphiyatthara, 206
 Korāṇḍapupphiyatthara, 383
 Korāṇḍapupphiyatthara, 434
 Koladānassa phalaṇ, 307
 Koladāyakatthara, 397
 Kolita (Moggallāna), 25, 32, 44, 429
 Koliya, 95, 491 f.
 Koliyavassatthara, 93
 Kovilāra, 9
 Kosala (ratthā), 477
 Kosala (rājā) 283, 550
 Kosika (pabbatī), 381
 Kosika (Buddha), 414
 Kosigotta, 583
 Kosiya, 16
 Kosiya (jūṭha), 67
 Kosumbaphaliyatthara, 149
 Khaggavissitṭhakkappa, 8
 Khajjukadāyakatthara, 182
 Khajjaphulliyatthara, 198
 Khadravana-Revatatthara, 51
 Khanti (pāramī), 6
 Khandhuka (Cūṭivagga, Mahavagga), 43
 Klujuttarā (upāsikā), 429
 Khemakassakka, 608
 Khomā (theṛī), 429, 512, 543, 550
 Khomadānassa phalaṇ, 81
 Nānatthavikatthara, 302
 Nānatthavikatthara, 421
 Nānatthexanāya phalaṇ, 393
 Nānatthomano phalaṇ, 113
 Nānapūjāya phalaṇ, 164, 167
 Nānasamāya phalaṇ, 140, 161, 167
 Nāyasamākatthara, 140
 Nāyasamākatthara, 161
 Paṭṭhagata, 7, 20, 30
 Paṇḍikarassa phalaṇ, 311
 Paṇḍikaradānānisasā, 313
 Paṇḍikapupphiyatthara, 197
 Paṇḍimoda, 180
 Paṇḍikapupphiyatthara, 176
 Paṇḍāya phalaṇ, 80, 201, 231, 429
 Paṇḍiyatthara, 204
 Paṇḍiyatthara, 234
 Paṇḍiyatthara, 238
 Paṇḍiyatthara, 428
 Pāraka, 484
 Pāraka, 51
 Pāṇaphaliyatthara, 447
 Pāṇavāntadāyakatthara, 211
 Pāṇavāntassa phalaṇ, 203, 408
 Pāvāṇisā, 269 f.
 Pāvāṇisā, 4, 274 f., 286, 377, 385 f., 400, 435, 501, 512, 527-614
 Pāṇapāramī, 1
 Pāṇanikārapupphiyatthara, 441
 Pāṇanipupphiyatthara, 201
 Pāṇanipupphiyatthara, 195
 Pāṇanikanikapupphiyatthara, 433
 Pāṇanikanikapūjakatthara, 278
 Pāṇanikanikapūjakatthara, 190

- Tīcampakapupphiyatthera, 227
 Tīṇḍukadāyakatthera, 200
 Tīṇakutikāya phalaṇ, 271
 Tīṇakutidāyakatthera, 270
 Tīṇamutthassa phalaṇ, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 454
 Tīṇamuttho phalaṇ, 455
 Tīṇasanthāradāyakatthera, 121
 Tīṇasanthāradāyakatthera, 198
 Tīṇasūlakacchādanīyatthera,
 Tīṇasūlakatthera, 179
 Tīpukkādāhāriyatthera, 404
 Tīpuppalamāliyatthera, 277
 Tīpuppalamāliyatthera, 291
 Tīṇḍukaphaladāyakatthera, 281
 Tīthiya, 44
 Tīdasa, 4, 262
 Tīdiva, 49
 Tīṇalamālikāttheri, 3
 Tīpupphāṇaṇ phalaṇ, 278
 Tīpupphiyatthera, 136
 Tīmirapupphiyatthera, 126
 Tīmirapupphiyatthera, 288
 Tīrapasiyatthera, 256
 Tīritivaccha, 465
 Tīlaka, 15
 Tīlamutthidāyakatthera, 235
 Tīlamuttho phalaṇ, 235
 Tīlokaṇṇa, 573
 Tīvaṇṇapupphiyatthera, 196
 Tīvarū (nagara), 219 f.
 Tīvartī, 199
 Tīssaraṇagamanīyatthera, 74
 Tīssa (Buddha), 119, 123, 193,
 277, 371, 517
 Tīssamotīyyatthera, 339
 Tīṇipadumiyatthera, 124
 Tūḥkujvarassa phalaṇ, 222
 Tūmbaka - karuṇīka - dānānisarṇa,
 313
 Tūvaraḍayakatthera, 222
 Tusita, 53, 100, 250, 395, 427, 513
 Tusitakāya, 411
 Tolaḍhāradānānisarṇa, 310
 Tolamakkhiyatthera, 230
 Todeyyatthera, 354

 Thambhāropakatthera, 171
 Thāḷakadānānisarṇa, 311
 Thitañjaliyatthera, 123
 Thūpakāraṇa phalaṇ, 513
 Thūpapūjāya phalaṇ, 59, 112, 119,
 170 f.
 Thūpasikhaṇa (cakkavattin), 171
 Thūpasodhanāya phalaṇ, 269, 270
 Thomakatthera, 226
 Thomanāya phalaṇ, 220, 255

 Daṇḍadānassa phalaṇ, 283, 457
 Daṇḍadāyakatthera, 283
 Daṇḍadāyakatthera, 456
 Daṇḍasena (cakkavattin), 111
 Dadhidānānisarṇa, 315
 Dabba, Mallā[-putta]-tthera, 471
 Dāṭabbaka, 5
 Dānassa phalaṇ, 307
 Dāruccīya. See Bāhiya
 Dittthivisūka, 10
 Dīghasāladānassa phalaṇ, 93
 Dīpaṇkara (Buddha), 429, 587
 Dīpadānaphalaṇ, 35
 Dīpadānassa phalaṇ, 108, 189, 231,
 336, 571
 Dīpathāladānānisarṇa, 313
 Dīpassa phalaṇ, 520
 Dussadānassa phalaṇ, 134, 185,
 308
 Dussadānānisarṇa, 308
 Dussadāyakatthera, 185
 Deva, 4
 Devagajjita, 199
 Devatta, 4
 Devadatta, 47, 300
 Devadeva, 188
 Devapa (khattiya), 231
 Devabhūra, 217
 Devaḷa (sāvaka), 226
 Devaḷoka, 63
 Devuttara, 142
 Desakittanāya phalaṇ, 246
 Desakittiyatthera, 246
 Desapūjakatthera, 183
 Desapūjāya phalaṇ, 183
 Dehapūjāya phalaṇ, 406
 Dvāravatī (nagara), 200
 Dvipadutāma (Buddha), 51, 201
 Dveratanīyatthera, 214

 Dhajadānassa phalaṇ, 74, 177, 278
 Dhajadāyakatthera, 108
 Dhajadāyakatthera, 277
 Dhaññavattī (nagara), 160
 Dhanapāla (nāga), 47
 Dhanittha (khattiya), 210
 Dhamma, 5
 Dhammacakkassa phalaṇ, 90
 Dhammacakkikatthera, 90
 Dhammadassi (Buddha), 171, 196,
 402
 Dhammadānassa phalaṇ, 249
 Dhammadinnā-thori, 546, 567

Dhammarakkha (Ānanda), 11
 Dhammarājā (Buddha), 1
 Dhammaraoi (mogha), 130
 Dhammarucitthera, 429
 Dhammavisuddhasin, 13
 Dhammasaṇṇikakutthera, 249
 Dhammasenāpāti (Sāriputta), 41
 Dhammassavanassa phalaṇ, 385
 Dhammassavaniyatthera, 273
 Dhammā (bhikkhu), 546
 Dhātupūjakatthera, 224
 Dhātupūjakatthera, 425
 Dhātupattihāhane phalaṇ, 214
 Dhātupūjāya phalaṇ, 425
 Dhāraṇāya phalaṇ, 244
 Dharanīruha (cakkavattin), 179
 Dhūpadānassa phalaṇ, 78
 Dhūpadāyatthera, 78
 Dhūmaketu (cakkavattin), 196
 Dhūmadānānisassa, 316
 Dhūmanettadānānisassa, 312
 Dhotakatthera, 343

Nakhaocchodanadānānisassa, 309
 Nātaṅga, 7
 Natthukadānānisassa, 313
 Nadi-Kassapa, 483
 Nanda (Atta-Buddhasāvaka), 200
 Nandatthera, 57
 Nandatthera, 350
 Nandakatthera, 409
 Nandana, 547
 Nandā-theri (Janapada-kalyāṇī), 572
 Nandā-theri, Abhirūpa°, 608
 Nandāmālā (upāsikā), 429
 Nandīya (khattiya), 235
 Nammadā (nadi), 240
 Naradeva (Buddha), 123
 Naravīra (Buddha), 80
 Nalakuṭṭikadāyakatthera, 440
 Nalamālānā phalaṇ, 520
 Nalamālā-theri, 528
 Nalamālīyatthera, 143
 Nalamālīyatthera, 412
 Nalāgārassa phalaṇ, 278
 Nalāgārikatthera, 278
 Nalinakosariyatthera, 223
 Navasassassa phalaṇ, 387
 Nāgakesariyatthera, 222
 Nāgādānassa phalaṇ, 208
 Nāgapupphiyatthera, 179
 Nāgapupphiyatthera, 450
 Nāgasamālātthera, 119
 Nātaputta, 508
 Nārada, 168

Nārada, 278
 Nārada, 110
 Nāḷigiri (hatti), 300
 Nāḷikarādāyakatthera, 11
 Niggaṇṭha, 403
 Nigganṭhipupphiyatthera, 200
 Nigganṭhipupphiyatthera, 260
 Niddandaka sammadā, 10
 Nimmana, 100, 121, 261, 100
 Nimmānaratī (devakoka), 413
 Nmmittayākaraniyatthera, 111
 Nmittasaṇṇakattthera, 261
 Niyāma, 10
 Nisabha (pabbata), 67
 Nisabha, 74
 Nisabha (sāvaka), 76
 Nissenḍānassa phalaṇ, 187
 Nissenḍāyakatthera, 187
 Nekkhamma, 5
 Nommānata (cakkavattin), 150
 Neru (Meru, pabbata), 21, 313, and
 see Sineru
 Nosāda (brahmana), 254

Paṇṣukūlapūjakatthera, 434
 Paṇṣukūlasaṇṇikattthera, 418
 Paṇḍagamaniyatthera, 113
 Paṇḍagamanassa phalaṇ, 240
 Paṇḍagamaniyatthera, 240
 Paṇḍupattihānasaṇṇikattthera, 163
 Paṇḍuka, 4
 Paṇḍukabuddha, 2, 7 f.
 Pañcāṅguliyatthera, 180
 Pañcāṅgulissa phalaṇ, 180
 Pañcāṅgulikatthera, 108
 Pañcāṅguliyikā-theri, 527
 Pañcāṅgulīya phalaṇ, 528
 Pañcāṅgulīyattheri, 519
 Pañcāṅguliyatthera, 103
 Pañcāṅguliyatthera, 76
 Pañcāṅgulissa phalaṇ, 77
 Pañcāṅguliyatthera, 97
 Pañcāṅgulī-theri, 546, 557
 Pañjagga, 237
 Pañjapattiyutta, 13
 Pañjābhānavant, 10
 Pañjāsākhārassa phalaṇ, 133
 Pañjapanna, 2
 Pañjāñjalikatthera, 128
 Pañnadānassa phalaṇ, 229, 230
 Pañnadāyakatthera, 228
 Pañnadāyakatthera, 230
 Pattadānassa phalaṇ, 224
 Pattadānānisassa, 308
 Pattadāyakatthera, 224
 Pattipupphiyatthera, 291

- Patthodanadāyakatthara, 376
 Patthodanassa phalaṇ, 377
 Pathāvin, 5
 Padapūjakatthara, 141
 Padapūjāya phalaṇ, 206, 283, 383
 Padasaññāya phalaṇ, 119
 Padasaññakatthara, 119
 Paduma (pabbata), 362
 Paduma (Buddha), 287, 181
 Padumakesariyatthara, 248
 Padumakūṭāgāriyatthara, 326
 Padumachādaniyatthara, 98
 Padumatthara, 109
 Padumadhāriyatthara, 453
 Padumapupphiyatthara, 132
 Padumapūjakatthara, 279
 Padumi, 10
 Padumuttara (Buddha), 33, 36 f.,
 48, 50, 52, 58, 62 f., 68, 70, 81,
 83 f., 152, 193, 225, 273, 276,
 355, 384, 463, 500, 561
 Panasaphaladāyakatthara, 297
 Pabbajāya phalaṇ, 242
 Pabbhakarattara, 269
 Pabbhāradāyakatthara, 252
 Parappasāḍakatthara, 114
 Paramparavyākaranāni, 7
 Paramatthadassin, 13
 Paramatthapatti, 22
 Paramanna, 85 f.
 Paramannadāyakatthara, 240
 Paramannassa phalaṇ, 249
 Paramassāsakāraka, 78
 Parissavanadānānisagga, 310
 Palālapīṭhadānānisagga, 315
 Pallakadāyakatthara, 175
 Pallakassa phalaṇ, 175
 Pavarakakkhara, 123
 Pasāḍassa phalaṇ, 250, 282
 Pātali, 15
 Pāṭalipupphiyatthara, 122
 Pāṭalipupphiyatthara, 290
 Pāṭalipūjakatthara, 224
 Pāṭhiraśāṇakattara, 392
 Pāthina, 15
 Pādapiṭhadānānisagga, 315
 Pādapiṭhassa phalaṇ, 400
 Pādapiṭhiyatthara, 400
 Pādapiṭjakatthara, 246
 Pādapiṭjāya phalaṇ, 246, 435
 Pādāḍola, 11
 Pādukadānānisagga, 312
 Pānadhīdāyakatthara, 208
 Pānadhīdāyakatthara, 417
 Pānadhissa phalaṇ, 209, 417
 Pāpanivāriyatthara, 212
 Pāyāsadāyakatthara, 157
 Pārappahiyatthara, 445
 Pārami, 5
 Pāvusa, 15
 Pāsādadāna phalaṇ, 60
 Piṇḍapātassa phalaṇ, 226, 510
 Piṇḍapātīkatthara, 285
 Piṇḍola-bhāradīyātthara, 50
 Piyaḍassin (Buddha), 65
 Piyaḍassi, 171, 212, 252, 326, 432
 Piyaḍaphaladāyakatthara, 440
 Piyaḍapupphiyatthara, 220
 Pilakkhaphaladāyakatthara, 296
 Pilakkhuphaladāyakatthara, 410
 Pilindavacchatthara, 59
 Pilindavacchattherāpadānaṇ, 302
 Pīṭhadānassa phalaṇ, 134
 Pīṭhakadānānisagga, 314
 Pukkusaṭṭi, 473
 Puṭṭīaphala, 4
 Puṇḍarīkassa phalaṇ, 238
 Puṇṇaka (khattiya), 111
 Puṇṇakatthara, 241
 Puṇṇakatthara, 341
 Puṇṇatthara, 36
 Puṇṇikā-therī, 611
 Putikadāyaka. See Sup°
 Puthavi, 4
 Punnāga, 15
 Punnāgapupphiyatthara, 180
 Puppahaggīyadānassa phalaṇ, 102
 Puppahacangotiyatthara, 118
 Puppahachattadānaphala, 58
 Puppahachattassa phalaṇ, 265
 Puppahachattiyatthara, 264
 Puppahachādaniyatthara, 166
 Puppahādānassa phalaṇ, 65, 160,
 162, 188, 225, 230
 Puppahadhārakatthara, 244
 Puppahatthūpiyatthara, 155
 Puppapūjāya phalaṇ, 112, 123,
 129, 142, 182, 192, 224, 228,
 264
 Puppamutthipūjāya phalaṇ, 201
 Puppāropanassa phalaṇ, 86
 Puppāsānassa phalaṇ, 255
 Puppāsaniyatthara, 254
 Puppābhiropayassa phalaṇ, 179
 Puppāhin, 15
 Pubbhakammapilotikatthara, 209
 Pubbhagamaniyattharaṇpadānaṇ,
 243
 Pubbhavideha, 18, 348
 Purudada (Sakka), 423
 Puṇṇacākamīyatthara, 418
 Puṇṇathūpiyatthara, 437

- Bhagavant, 20, 79, 264
 Bhagīnīmālā, 15
 Bhaddā Kāpilānī-thērī, 578
 Bhaddā Kuṇḍalakeśī-thērī, 560
 Bhaddāltthēra, 365
 Bhaddiya Kaḷigodhayaputtat-
 thēra, 95 f.
 Bhallālakadāyakatthēra, 398
 Bhāgīrasī (= Gangā), 23, 343, 436
 Bhājanadāyakatthēra, 218
 Bhājanadānānisangā, 311
 Bhājanassa phalaṇ, 218
 Bhārika (pabbata), 440
 Bhārukaccha (pura), 476
 Bhisadānassa phalaṇ, 114
 Bhikkhadānassa phalaṇ, 78, 140,
 261, 517
 Bhikkhadāyakatthēra, 140
 Bhikkhadāyikā, 546
 Bhisadānassa phalaṇ, 287, 421
 Bhisadāyakatthēra, 114
 Bhisadāyakatthēra, 420
 Bhisamūlā Gadāyakatthēra, 286
 Bhisasammata, 120
 Bhisāluvadānassa phalaṇ, 120
 Bhisāluvadāyakatthēra, 120
 Bhisidānānisangā, 314
 Bhoja, 9
 Bhūta (satta), 8
 Bhūtagana (pabbata), 179
 Bhesajja, 7
 Bhesajjakānānisangā, 311
 Bhesajjassa phalaṇ, 190, 330, 394
 Bhajanadānaphala, 66
 Bhajanadāyakatthēra, 253
 Bhojanassa phalaṇ, 253
 Bhojja, 2
 Makkanāya phalaṇ, 230
 Magga (Atthaṅgika), 6
 Maggakkhāyī (Buddha), 499
 Maggadattikatthēra, 189
 Maggadānassa phalaṇ, 173
 Maggadāyatthēra, 173
 Maggaññū (Buddha), 499
 Maggavidū (Buddha), 499
 Maggasāññakatthēra, 152
 Maghavapupphajattthēra, 240
 Mangala (mānava), 286
 Macchadānassa phalaṇ, 232, 455
 Macchadāyakatthēra, 232
 Macchadāyakatthēra, 455
 Mañcadānassa phalaṇ, 378
 Mañcadāyakatthēra, 377
 Mañḍapadāyikātthēri, 514
 Mañḍapassa phalaṇ, 350, 433
 Maṇipūjakatthēra, 190
 Maṇipūjakatthēra, 413
 Maṇipūjāya phalaṇ, 414
 Mañhudānassa phalaṇ, 117, 137,
 326
 Mañhudāyakatthēra, 325
 Mañhupūjikatthēra, 136
 Mañtāupputta, 28. See Punna
 Mañḍāravapupphapūjāya phalaṇ,
 196
 Mañḍāravapūjakatthēra, 178
 Mañikā (naḍī), 438
 Mañña (rañña), 173
 Mañnaputta, 301
 Mañṣāragalla, 2
 Mañḥakacānatthēra, 84
 Mañḥakacānatthēra, 463
 Mañḥa-Kaccāna, 463
 Mañḥakappunatthēra, 468
 Mañḥa-Kussapattthēra, 33
 Mañḥakatthikatthēra, 479
 Mañḥacanda (naḍī), 469
 Mañḥatittha, 583
 Mañḥaparivāratthēra, 146
 Mañḥārāma (cakkavattin), 211
 Mañḥa-Moggallānatthēra, 31, 480
 Mañḥasindhu, 237
 Mañḥaruci (rājā), 133
 Mañḥāli. Licchavi, 494
 Mañḥavana, 529
 Mañḥāvādī (Buddha), 80
 Mañḥāvira (Buddha), 79
 Mañḥī (naḍī), 27
 Mañṣadānassa phalaṇ, 214
 Mañṣaripūjakatthēra, 228
 Mañṣulungaphaladāyakatthēra, 446
 Māyā (devī), 429
 Māra, 44, 501
 Mālangārañña, 9
 Migasammata (khattiya), 122
 Milakkhaphaladāyakatthēra, 296
 Miñjavatāṇsakiyatthēra, 216
 Mukhadhovanakadānānisangā, 315
 Mukhapuñchanacolladānānisangā,
 312
 Muttā, 3
 Mutthipupphapūjatthēra, 142
 Mutthipūjakatthēra, 201
 Munnāli, 299
 Muraḥa, 194
 Mokaladāyikātthēri, 513
 Meghasadhaya, 109
 Megha (mānava), 430
 Meghabbha (cakkavattin), 216
 Mettagutthēra, 342
 Mettā (pāramī), 6

- Moru (pabbataraja), 184.
 Mogharājatthera, 87
 Mogharājatthera, 180 f.
 Modakadāyikatthera, 121
 Morahatthassa phalaṇ, 103
 Morahatthiyatthera, 103

 Yathābhūtarasudānānisapṣā, 31
 Yadatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyatthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhābhikkhunīyaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakatthera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gaṇa), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthera, 184
 Yūthikapupphiyatthera, 202
 Ye dhammā hotuppabhavā, 25

 Raṇṣisaññakatthera, 130
 Raṇṣisaññayana phalaṇ, 130
 Raṇṣisaññikatthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthera, 188
 Rattapālatthera, 63, 61
 Rammaka (nagara), 31
 Rammavatī, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakattherapadānaṇ, 106
 Rādhātthera, 484
 Rāhulatthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadiravaniya), 52
 Revatātthera, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakatthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 303
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakuntaka-Bhaddiyatthera, 489
 Labujāphaladāyakatthera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthera, 89
 Licchavi, 494
 Lumbini, 501

 Lanadānassa phalaṇ, 298
 Lokapattā (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokatthāna, 1
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokappajjota (Buddha), 78, 85,
 129
 Lokappadīpa, 13
 Lokanandhu (Buddha), 35, 86
 Lokavimūyaka (Buddha), 121
 Lomasakāṇḍiyatthera, 501
 Lohitanka, 2

 Vakkatitthera, 465 f.
 Vaṅganta (thera), 102
 Vaṅṇisa, 462
 Vaṅṇisatthera, 465 f.
 Vaochagotta, 507
 Vannakārakatthera, 220
 Vannaḍānassa phalaṇ, 220
 Vataṇsakapiyāya phalaṇ, 174
 Vataṇsakiyatthera, 174
 Vataṇsakiyatthera, 216
 Vattadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vattindāyikatthera, 116
 Vanakoraṇḍiyatthera, 104
 Vanavacchātthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290,
 419
 Varulakkham, 173
 Varuna (upatthaka), 21
 Varuṇa (nāgararājā), 31
 Varuṇa (khattiya), 59
 Varuṇa (onkavattin), 180
 Varuṇa (sāvaka), 132
 Varuṇa Doraṇavhoṇa (onkavattin), 99
 Varuṇā (tayo issarā), 55
 Vallikarupphadāyakatthera, 11
 Valliphaladāyakatthera, 296
 Vasaḍha (pabbata), 166
 Vasavatī (devapura), 513
 Vātālapaniyāriyatthera, 207
 Vāṇḍāyakatthera, 221
 Vāsāḍānassa phalaṇ, 221
 Vāsāḍānānisapṣā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmana), 318
 Vikāṇa (pabbata), 227
 Vigalānanda (onkavattin), 217
 Vijamānassa (onkavattin), 103
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisapṣā, 309
 Vidhūpanadāyakatthera, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyatthera, 203

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 391, 521, 608
Vipāka, 6
Vibhīṭakamāññiyatthēra, 396
Vimānana, 6
Viravapupphiyatthēra, 223
Virūparūpa, 10
Vīrocana (cakkavattin), 169
Visākhā (upāsikā), 546
Viññāḍabha (rājā), 300
Vihatabhāsa (cakkavattin), 167
Vithisammajjakatthēra, 177
Viñā, 3
Viriya, 6
Vedikāḍānassa phalañ, 171
Vedikāya phalañ, 215, 400, 401
Vedikārakatthēra, 171
Vedikārakatthēra, 400
Vediyadāyakatthēra, 219
Vedhamunī (Ānanda), 7
Veyyāvaccakatthēra, 138
Veyyāvaccassa phalañ, 138
Veranā (nagara), 301
Vetambarī (Buddhūpatthāka), 242
Vojuvana (ārāma), 546
Vosāli, 77
Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
Sakacittanīyatthēra, 111
Sakippsammajjakatthēra, 378
Sakulā-thērī, 509
Sakotaka korāḍadāyakatthēra, 283
Sakka (janapada), 300
Sakka (purindada), 423
Sakya, 609
Sakyakuladhaja, 507
Sakyaupagava, 23, 31, 307
Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440
Sakyamuni, 41
Sakyaśiṇa, 14
Saṅkamanattatthērī, 514
Saṅghadāyika (Visākhā), 546
Sanganīkarata, 10
Saṅgti, 3
Saṅghupatthākatthēra, 191
Saṅghārānassa phalañ, 40
Saccapāramī, 6
Saccadassin, 13
Saccasaññīkatthēra, 209
Saccasaññāya phalañ, 209
Sañjaya (ajjhāyaka), 24
Sajjhadānassa phalañ, 285
Sajjhadāyakatthēra, 284
Saññīkatthēra, 120
Saññīmassa phalañ, 242
Saññīyatthēra, 210
Sañjāsādānānisāssa, 313
Satapatta (cakkavattin), 223
Satarāsin (cakkavattin), 190
Satarāsin (Buddha), 294
Satarāsinakatthēra, 104
Sattakadambapupphiyatthēra, 382
Sattapaṇṇipūjāya phalañ, 292
Sattapaṇṇiyatthēra, 292
Sattapaṇṇiyatthērapādāna, 406
Sattapadumīyatthēra, 254
Sattapabbajitakthēra, 242
Sattapāṭaliyatthēra, 227
Sattuppalamālikā-thērī, 517
Satthakadānānisāssa, 309
Satthavāhagga (Vipassin), 80
Satthussāsana, 45
Saddhappasāḍassa phalañ, 130
Saddasaññīkatthēra, 131
Saddasaññīkatthēra, 245
Saddasaññīkatthēra, 256
Saddasaññīkatthēra, 282
Saddhammassavāno phalañ, 274
Santhārassa phalañ, 121, 137, 230, 245
Sannidhānakatthēra, 97
Sapadānacārīn, 11
Saparivārācchattadāyakatthēra, 265
Saparivārāsanatthēra, 107
Saparivāriyatthēra, 172
Sappidānassa phalañ, 184, 343
Sappidāyakatthērapādāna, 184
Sappidāyakatthēra, 212
Sappiteladānānisāssa, 315
Sappitlassa phalañ, 212
Sabbhiya, 473
Sabbakittīkatthēra, 323
Sabbagandhiyatthēra, 248
Sabbagghana, 173
Sabbāññu, 7, 167
Sabbadānassa phalañ, 306, 335
Sabbadāyakatthēra, 333
Sabbaphaladāyakatthēra, 452
Sabbosadha (cakkavattin), 190
Sampasāḍakatthēra, 250
Sambuddha, 31, 79
Sambodhi, 1
Samāga (pabbata), 437
Sambhava (Buddha), 279
Samagga, 6

- Meru (pabbatarājā), 585
 Mogharājattthera, 87
 Mogharājattthera, 486 f.
 Modakadāyikātheri, 524
 Morahattassa phalaṇ, 403
 Morahattthiyattthera, 403

 Yathābhūtarasādānānisagā, 31
 Yaddatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyattthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhā bhikkhunīyaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakaṭṭhera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gana), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyattthera, 184
 Yūthikapupphiyattthera, 202
 Ye dhammā hetupphavā, 25

 Raṇṣisaññakattthera, 130
 Raṇṣisaññayana phalaṇ, 130
 Raṇṣisaññikattthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyattthera, 188
 Ratthapālattthera, 63, 61
 Ranimaka (nagara), 31
 Rammavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakaṭṭherapadānaṇ, 106
 Rādhatthera, 481
 Rāhulattthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadivaniya), 52
 Revatattthera, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakattthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakunṭaka-Bhaddiyattthera, 489
 Labujadāyakaṭṭhera, 409
 Labujāphaladāyakaṭṭhera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyattthera, 89
 Licchavi, 494
 - 501

 Lomadānassa phalaṇ, 298
 Lokajetttha (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokadhatu, 5
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokappajjota (Buddha), 78, 85,
 329
 Lokappadīpa, 13
 Lokubandhu (Buddha), 35, 80
 Lokavināyaka (Buddha), 121
 Lomasakūṇḍiyattthera, 501
 Lohitanka, 2

 Vakkalittthera, 465 f.
 Vaṇṇanta (thera), 102
 Vaṇṇisa, 462
 Vaṇṇisattthera, 495 f.
 Vacoḥagotta, 507
 Vaṇṇakārakattthera, 220
 Vajradānassa phalaṇ, 220
 Vajrasakapiyāya phalaṇ, 174
 Vajrasakiyattthera, 174
 Vajrasakiyattthera, 216
 Vattthadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vattthadāyakaṭṭhera, 116
 Vannakomandiyattthera, 401
 Vanavarehuttthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290
 419
 Varalakṣmīya, 173
 Varuṇa (upatthilaka), 21
 Varuṇa (nāgarājā), 31
 Varuṇa (khattiya), 59
 Varuṇa (cakkavattin), 180
 Varuṇa (vīraṇa), 132
 Varuṇa Devasavhoya (cakkava-
 tin), 99
 Varuṇā (tuyo issarā), 55
 Vallikaraphaludāyakaṭṭhera, 4
 Vallipphala dāyakaṭṭhera, 296
 Vasabha (pabbata), 166
 Vasavati (devapura), 513
 Vāṭṭapanyāriyattthera, 207
 Vāsiddāyakaṭṭhera, 221
 Vāsiddānassa phalaṇ, 221
 Vāsiddānānisagā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmaṇa), 318
 Vikāṭa (pabbata), 227
 Viḡatānanda (cakkavattin), 21
 Viḡamānasa (cakkavattin), 105
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisagā, 309
 Vidhūpanadāyakaṭṭhera, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyattthera, 203

Index

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 301, 521, 608
 Vipāka, 6
 Viññāṇakaminiyattthera, 396
 Vimānana, 6
 Viravapupphiyattthera, 223
 Virūparūpa, 10
 Virocana (cakkavattin), 169
 Visākhā (upāsikā), 546
 Viññāḍabha (rājā), 300
 Viññāḍbhāsa (cakkavattin), 167
 Vithisammajjakattthera, 177
 Viñā, 3
 Viriya, 6
 Vedikāḍānassa phalaṇ, 171
 Vedikāya phalaṇ, 215, 400, 401
 Vedikāṛakattthera, 171
 Vedikāṛakattthera, 400
 Vediyadāyakattthera, 219
 Vedhamuni (Ānanda), 7
 Veyyāvaccakattthera, 138
 Veyyāvaccassa phalaṇ, 138
 Veranāṇ (nagara), 301
 Veḷambari (Buddhūpatthāka), 242
 Veḷuvana (ārāma), 546
 Vesālī, 77
 Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
 Sakkeittaniyattthera, 111
 Sakkeṇṇamajjakattthera, 378
 Sakulā-theri, 509
 Sakolaka korāḍadāyakattthera, 283
 Sakka (janapada), 300
 Sakka (purinada), 423
 Sakya, 609
 Sakyakuladhaja, 507
 Sakyapūṇḍava, 23, 31, 307
 Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440
 Sakyamuni, 41
 Sakyasiha, 14
 Saṅkamanattatttheri, 514
 Saṅghadāyikā (Visākhā), 546
 Saṅgaṇikārata, 10
 Saṅgīti, 3
 Saṅghupatthākatthara, 191
 Saṅghārāmaṇṇa phalaṇ, 40
 Saccapārami, 6
 Saccadassin, 13
 Saccasaññakattthera, 209
 Saccasaññāya phalaṇ, 209
 Sañjaya (ajjhāyaka), 24
 Sajjhadānassa phalaṇ, 285
 Sajjhadāyakattthera, 284
 Saññakattthera, 120
 Saññāmaṇṇa phalaṇ, 242
 Saṅghitattthera, 210
 Saṇḍāṇadānāṇaṇṇa, 313
 Satapatta (cakkavattin), 223
 Satarāṇsin (cakkavattin), 190
 Satarāṇsin (Buddha), 294
 Satarāṇsikattthera, 104
 Sattakadambapupphiyattthera, 382
 Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
 Sattapaṇṇiyattthera, 292
 Sattapaṇṇiyatttherāpadāna, 406
 Sattapaduminiyattthera, 254
 Sattapabbajitattthera, 242
 Sattapāṭṭaliyattthera, 227
 Sattuppalamālikā-theri, 517
 Satthakadānāṇaṇṇa, 309
 Satthavāhagga (Vipassin), 80
 Satthusāṇa, 45
 Saddappasāḍāṇa phalaṇ, 130
 Saddasaññakattthera, 131
 Saddasaññakattthera, 245
 Saddasaññakattthera, 256
 Saddasaññakattthera, 282
 Saddhammaṇṇaṇṇa phalaṇ, 274
 Saṇḍhāṇa phalaṇ, 121, 137, 236, 245
 Sannidhānakattthera, 97
 Sapadāṇacārin, 11
 Sa parivāra chatṭadāyakattthera, 265
 Sa parivāraṇaṇṇa, 107
 Sa parivāriyattthera, 172
 Sappidāṇaṇṇa phalaṇ, 184, 343
 Sappidāyakatttherāpadāna, 184
 Sappidāyakattthera, 212
 Sappiteladānāṇaṇṇa, 315
 Sappitelassa phalaṇ, 212
 Sabhiya, 473
 Sabbakittikattthera, 323
 Sabbagandhiyattthera, 248
 Sabbagghana, 173
 Sabbāṇṇa, 7, 157
 Sabbadāṇaṇṇa phalaṇ, 306, 335
 Sabbadāyakattthera, 333
 Sabbaphaladāyakattthera, 452
 Sabbosaḍha (cakkavattin), 190
 Sampasāḍakattthera, 250
 Sambuddha, 31, 79
 Sambodhi, 1
 Samanga (pabbata), 437
 Sambhava (Buddha), 279
 Samagga, 6

- Samanaguttā (Uppalavannā), 546
 Samanī (Khemā), 516
 Samādapakattthera, 185
 Samuddhara (cakkavatīn), 181
 Samagadha (cakkavatīn), 238
 Samotthata (cakkavatīn), 191
 Sammajjānāya phalaṇ, 379
 Sammāna, 6
 Sammukhāthavikattthera, 158
 Sayanadāyakattthera, 98
 Sayanadāyakattthera, 105
 Sayanassa phalaṇ, 99, 105
 Sayampatibhāniyatthera, 410
 Sayambhusa, 14
 Sayambhū, 2, 81
 Sarasvatīnīakattthera, 210
 Saranagamaniyatthera, 148
 Saranagamaniyatthera, 246
 Saranagamaniyatthera, 465
 Saranagamane phalaṇ, 76, 247, 285, 465
 Sarabhū, 27
 Sarasvatī (nadī), 27
 Sarīre pūjite phalaṇ, 201
 Sājala, 15
 Sājalapupphikā-thori, 524
 Sājalapupphiyatthera, 233
 Sājalapupphiyatthera, 289
 Sājalamandapiyatthera, 333
 Sājalamāliyatthera, 206
 Sāhassāra (khattiya), 264
 Sākiya (Sakya), 589
 Sāgatattthera, 83
 Sāgalā (pura), 583
 Sādhuvihārin, 9
 Sāriputtattthera, 15 f., 44, 266
 Sārisambhava, 480
 Sāri (brāhmaṇī), 22, 102
 Sālakusumiyatthera, 407
 Sāladānassa phalaṇ, 322
 Sālapupphadāyakattthera, 169
 Sālapupphassa phalaṇ, 219
 Sālapupphiyatthera, 218
 Sālamandapiyatthera, 431
 Sāvaka, 3
 Sāvattihi (nagara), 430, 477, 566
 Sikkhin (Buddha), 89, 119, 197, 218, 229
 Siggava, 46
 Sīṅgālakamā-tē-therī, 603
 Siddhattha (Buddha), 55, 56
 Siddhattha, 64, 78, 79, 133, 140, 192, 223, 254, 377, 401
 Siddhattha (Gotama Buddha), 501
 Sindhu, 27
 Sindhuvārīta, 15
 Sineu (Neru), 4
 Sīla, 5
 Sīvalin, 195
 Sīvalittthera, 492
 Sīlāsanadāyakattthera, 188
 Sīlāsanabijaniyatthera, 403
 Sīlāsanattthera, 55
 Sīlāsanadānaphala, 55
 Sīlāsanassa phalaṇ, 399
 Sīlāsanikattthera, 399
 Sūkatāvejīva, 217
 Sūkkā-therī, 605
 Sūgata, 153
 Sūgandhatthera, 459
 Sūcintitattthera, 115
 Sūcintitattthera, 133
 Sūcintitattthera, 385
 Sūcinassa phalaṇ, 480
 Sūcīla (khattiya), 249
 Sūcchavin (khattiya), 231
 Sūjāta (thera), 435
 Sūjāta (brāhmaṇa), 37
 Suttaka, 46
 Suttanta, 44
 Suddasana (rājā), 391
 Suddasanaattthera, 164
 Suddhanuṇṇā (Dhammadinnā), 546
 Suddhodana (rājā), 129, 505
 Suddhodanassa phalaṇ, 602
 Suddhakammassa phalaṇ, 173
 Suddhāpiṇḍassa phalaṇ, 198
 Suddhāpiṇḍiyatthera, 133
 Sūmāda (vipassa), 38
 Sūmāda (brāhmaṇa), 166
 Sūndarikā, 299, 300
 Sūpāricariyatthera, 181
 Sūpūlakadāyakattthera, 450
 Sūpūlakapūlakattthera, 284
 Sūpūlakassa phalaṇ, 284
 Sūppatitthita (cakkavatīn), 245
 Sūppasanna (rājā), 188
 Sūbhaddattthera, 100
 Sūbhūtittthera, 67 f.
 Sūmana (tayo janā), 55
 Sūmana (Buddha), 292
 Sumanatālavantiyatthera, 293
 Sumanatālavantiyatthera, 408
 Sumanattthera, 117
 Sumanadāmadāyakattthera, 293
 Sumanabijaniyatthera, 415
 Sumanā (dovī), 583
 Sumanādhāraṇa phalaṇ, 293
 Sumanāvohiyatthera, 264
 Sumanāgalattthera, 65
 Sumanāgalattthera, 147
 Sumanāgala (Buddha), 201

Index

- Sumitā (brāhmaṇī), 587
 Summekhala, 40
 Sumeghaghana (cakkavattin), 204
 Sumedha (Buddha), 35, 59, 97,
 201, 325, 331, 356, 400
 Sumedha (Bodhisat), 420
 Sumedhāttherī, 512
 Surabhin (Paccekabuddha), 299
 Suruci (tāpasa), 17
 Suruci (tāpasa), 21
 Suvaccha (brāhmaṇa), 179
 Suvannapupphiyatthera, 150
 Suvannalūbbhaniyatthera, 234
 Susuddha (khattiya), 252
 Sūciḡharadānānisarjasa, 310
 Sūcidānassa phalaṇ, 122, 135
 Sūcidānānisarjasa, 369
 Sūcidāyakaṭṭhera, 122
 Sūcidāyakaṭṭhera, 134
 Sūriyassama (cakkavattin), 220
 Setudānassa phalaṇ, 238, 344, 345,
 408
 Setudāyakaṭṭhera, 408
 Senāsanaḡāyakaṭṭhera, 137
 Sereyyakaṭṭhera, 155
 Selatthera, 316
 Sella-therī, 614
 Suvannavajjasa (Buddha), 78, 80
 Sokhya, 11
 Soṇa-Koḡivisatthera, 298
 Soṇatāraka, 3
 Soṇatthūpassa phalaṇ, 439
 Sonnamāla, 2
 Soṇasāṇikakṭṭhera, 200
 Sotāpanna, 5
 Sopākakṭṭhera, 64
 Sobhana (ārāma), 38, 291
 Sobhita (ārāma), 243
 Sobhita (tāpasa), 339
 Sobhitaṭṭhera, 163
 Sobhita (pabbata), 328
 Sobhita (brāhmaṇa),
 Somadeva (cakkavattin), 172
 Somā therī, 576
 Sovannakinnikaniyatthera, 388
 Sovannakottarikakṭṭhera, 389
 Hatthalilaṇḡanaḡānānisarjasa, 313
 Hatthidāyakaṭṭhera, 208
 Harita (pabbata), 278
 Haritakadāyakaṭṭhera, 304
 Haṇṇavattī, 72, 124, 272, 275, 276,
 302, 316, 385, 444, 468, 501,
 519, 603
 Hāsajānakakṭṭhera, 259
 Himavanta, 15, 20, 50, 58, 160,
 278, 279, 336, 411, 441
 Hemakakṭṭhera, 351
 Hemāsanaḡānassa phalaṇ, 84

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
WILLIAMS AND SONS, LIMITED,
GUILDFORD AND LONDON

